

การระบุข้อจำกัดของสัญญาจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างภาครัฐ
และกรณีศึกษาการปรับปรุงสัญญา

นายอภิชาติ นิมิตสถาพร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

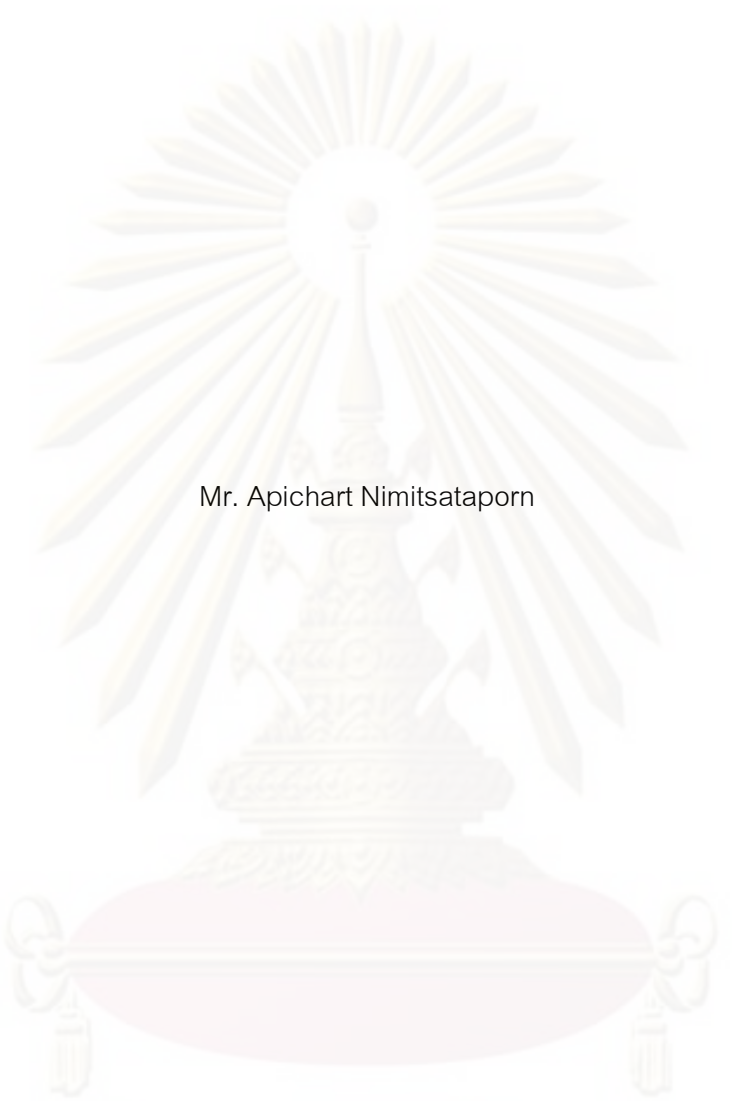
สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา ภาควิชาวิศวกรรมโยธา

คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

IDENTIFYING THE LIMITATIONS OF PUBLIC CONSTRUCTION MANAGEMENT CONTRACTS
AND CASE STUDIES IN CONTRACT IMPROVEMENT

Mr. Apichart Nimitsataporn

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Engineering Program in Civil Engineering

Department of Civil Engineering

Faculty of Engineering

Chulalongkorn University

Academic Year 2009

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การระบุข้อจำกัดของสัญญาจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง
ภาครัฐและกรณีศึกษาการปรับปรุงสัญญา

โดย

นายอภิชาติ นิมิตสถาพร

สาขาวิชา

วิศวกรรมโยธา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระศักดิ์ ลิขิตเรืองศิลป์

คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้แนบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญสม เลิศหิรัญวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิ์ ช่อวิเชียร)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระศักดิ์ ลิขิตเรืองศิลป์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธนิศ ธงทอง)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชร เพ็ญสุภาพ)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิง คุณะวัฒน์สถิตย์)

นายอภิชาติ นิमितสถาพร : การระบุข้อจำกัดของสัญญาจ้างที่ปรึกษาบริหารงาน
ก่อสร้างภาครัฐและกรณีศึกษาการปรับปรุงสัญญา. (IDENTIFYING THE
LIMITATIONS OF PUBLIC CONSTRUCTION MANAGEMENT CONTRACTS
AND CASE STUDIES IN CONTRACT IMPROVEMENT)
อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผศ. ดร.วิระศักดิ์ ลิขิตเรืองศิลป์, 266 หน้า.

การจัดทำสัญญาจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างในโครงการก่อสร้างภาครัฐของไทยส่วน
ใหญ่มักใช้สัญญาแบบท้ายระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุแบบทั้งสิ้น ความคลุมเครือ
ความไม่ชัดเจน หรือการขาดสาระสำคัญบางประการในสัญญาอาจนำไปสู่ข้อพิพาทระหว่างผู้ว่าจ้าง
และที่ปรึกษาอันส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของโครงการ วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์
ข้อจำกัดของสัญญาจ้างที่ปรึกษาของหน่วยงานภาครัฐและนำเสนอกรณีศึกษาการปรับปรุงสัญญา
ดังกล่าว ตามระเบียบการพัสดุฯ สัญญาจ้างที่ปรึกษาสามารถจำแนกได้เป็น 2 รูปแบบ สัญญาจ้าง
ที่ปรึกษาประเภทแรกใช้กับการจ้างที่ปรึกษาทุกประเภทยกเว้นการบริหารงานก่อสร้างอาคาร และ
สัญญาจ้างที่ปรึกษาประเภทที่สองใช้กับการจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างอาคารเท่านั้น

งานวิจัยเริ่มจากการระบุปัจจัยเสี่ยงในการบริหารงานก่อสร้าง การวิเคราะห์ดังกล่าวอาศัย
การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้มีประสบการณ์ด้านการบริหาร
สัญญาจ้างที่ปรึกษา โดยสามารถระบุปัจจัยเสี่ยงได้ทั้งสิ้น 14 ตัว ซึ่งจำแนกออกได้เป็น 5 กลุ่ม
จากนั้นจึงนำปัจจัยเสี่ยงทั้งหมดไปใช้วิเคราะห์ข้อจำกัดของสัญญาจ้างที่ปรึกษาทั้ง 2 รูปแบบโดย
อาศัยแนวคิดการวิเคราะห์ความเสี่ยง ซึ่งพบว่าสัญญาทั้งสองรูปแบบไม่ครอบคลุมปัจจัยเสี่ยงที่ได้
ระบุไว้

สำหรับการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา ผู้วิจัยได้รวบรวมกรณีศึกษาการปรับปรุง
สัญญาจากหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ จำนวนทั้งสิ้น 8 โครงการ ซึ่งสามารถสรุปแนวทางการปรับปรุง
เนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาได้ทั้งสิ้น 18 ประเด็น

ผลจากงานวิจัยนี้ช่วยคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายตระหนักถึงปัจจัยเสี่ยงในการบริหารงานก่อสร้าง
ที่เกี่ยวข้อง และข้อจำกัดของเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาที่ใช้งานอยู่ องค์ความรู้ที่ได้สามารถใช้เป็น
แนวทางในการจัดทำสัญญาจ้างที่ปรึกษาที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต

ภาควิชา วิศวกรรมโยธา ลายมือชื่อนิสิต .....

สาขาวิชา วิศวกรรมโยธา ลายมือชื่อ อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก .....

ปีการศึกษา 2552

#4970736721 : MAJOR CIVIL ENGINEERING

KEYWORDS: CONSTRUCTION MANAGEMENT CONTRACT/PUBLIC PROJECT/RISK ANALYSIS
APICHART NIMITSATAPORN : IDENTIFYING THE LIMITATIONS OF
PUBLIC CONSTRUCTION MANAGEMENT CONTRACTS AND CASE
STUDIES IN CONTRACT IMPROVEMENT. THESIS ADVISOR: ASST.
PROF. VEERASAK LIKHITRUANGSILP, Ph.D.,266 pp.

Most of the construction management contracts for public projects in Thailand are typically drafted based on the standard form of government contracts. Ambiguous clauses or lack of important provisions in such contracts often contributes to disputes between the project owner and the construction management professional, which in turn adversely affects the success of project. The objectives of this thesis are to identify the limitations of provisions in construction management contracts for public projects and to present case studies in improving such contracts. The standard form of construction management contracts in public works can be classified into two types: the contracts used for all types of consulting services, except for the building supervision service, and the contracts used for the building supervision service only.

The risk factors in construction management were identified by collecting and analyzing literatures, lawsuits, and interviews with experts who are experienced in administering such contracts. Fourteen risk factors were identified and classified into five categories, which were then used to indicate the limitations of construction management contracts by applying the concept of risk analysis. The results show that some important provisions were missed out from both types of contracts.

To improve the contracts, we collected case studies in contract improvement from various government agencies in eight construction projects. We proposed 18 issues considered as a guideline for improving construction management contracts.

These results can help both contracting parties realize risk factors in construction management and the limitations of the current contracts, which can be used to prepare more complete construction management contracts in the future.

Department : Civil Engineering

Field of Study : Civil Engineering

Academic Year : 2009

Student's signature.....

Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเนื่องจากผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์ คำแนะนำ ความร่วมมือ และกำลังใจจากผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระศักดิ์ ลิขิตเรืองศิลป์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้เสียสละเวลาให้คำปรึกษา แนะนำแนวทาง และตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่มาโดยตลอด จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านซึ่งประกอบด้วย รองศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิ ช่อวิเชียร รองศาสตราจารย์ ดร. ธนิต ธงทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิง คุณะวัฒน์สถิต และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิษระ เพียรสุภาพ ที่ได้สละเวลาอันมีค่าช่วยให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่างๆ ตลอดจนตรวจสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จเรียบร้อยโดยสมบูรณ์

ผู้เขียนขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการสนับสนุนข้อมูล และความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการทำวิจัยในครั้งนี้ ตลอดจนกำลังใจจากเพื่อนๆ ทุกท่านที่มีได้กล่าวมาไว้ ณ ที่นี้

สุดท้ายนี้ผู้เขียนขอขอบพระคุณบิดา มารดา ตลอดจนทุกท่าน สำหรับความช่วยเหลือและกำลังใจที่มอบให้ จนทำให้การวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

คุณประโยชน์และความดีใดที่ได้จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้แก่บุพการีผู้ให้กำเนิดและมีพระคุณสูงสุด

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญภาพ.....	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	3
1.4 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย.....	4
1.5 ผลลัพธ์จากการวิจัย.....	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	5
บทที่ 2 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1 คำจำกัดความของที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง.....	6
2.2 ลักษณะการให้บริการของที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง.....	8
2.2.1 ลักษณะของงานที่ปรึกษาโดยทั่วไป.....	8
2.2.2 ประเภทการให้บริการของที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง.....	9
2.2.3 ขอบเขตการให้บริการที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง.....	10
2.3 การจัดจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างภาครัฐ.....	11
2.3.1 การจ้างที่ปรึกษา (หมวดที่ 2 ส่วนที่ 3).....	11
2.3.2 การจ้างออกแบบและควบคุมงาน (หมวดที่ 2 ส่วนที่ 4).....	13
2.4 รูปแบบสัญญาจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างภาครัฐ.....	16
2.4.1 สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือสัญญาจ้างที่ปรึกษา.....	17
2.4.2 สัญญาจ้างออกแบบและควบคุมงาน.....	17
2.5 องค์ประกอบสัญญาจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง.....	17

	หน้า
2.6 เนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง.....	18
2.6.1 เนื้อหาโดยทั่วไปของสัญญาจ้างที่ปรึกษา.....	18
2.6.2 เนื้อหาสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือสัญญาจ้างที่ปรึกษา.....	19
2.6.3 เนื้อหาสัญญาจ้างออกแบบและควบคุมงาน	21
2.7 การศึกษาข้อจำกัดของสัญญาจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง ในประเทศไทย.....	22
2.8 ปัญหาในการให้บริการของที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง และแนวทางการป้องกันแก้ไข.....	23
2.8.1 ปัญหาในการให้บริการของที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง.....	23
2.8.2 การป้องกันและแก้ไขปัญหาจากการให้บริการของ ที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง.....	27
2.9 การจัดการความเสี่ยง.....	29
2.9.1 ความหมายของความเสี่ยง.....	29
2.9.2 การจัดการความเสี่ยง.....	29
2.10 สรุปท้ายบท.....	33
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงานวิจัย.....	34
3.1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	34
3.2 การศึกษารวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	36
3.3 การวิเคราะห์เนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ	36
3.4 การระบุปัจจัยเสี่ยงในการบริหารงานก่อสร้าง.....	36
3.5 การวิเคราะห์ข้อจำกัดในสัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ.....	38
3.6 การรวบรวมกรณีศึกษาการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ.....	39
3.7 สรุปท้ายบท.....	40
บทที่ 4 การวิเคราะห์เนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา.....	41
4.1 รูปแบบของสัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ ในปัจจุบัน.....	41
4.2 องค์ประกอบของสัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ.....	43

4.3	ผลการวิเคราะห์รายละเอียดของสัญญาจ้างที่ปรึกษา	44
4.3.1	สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา.....	44
4.3.2	สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน.....	55
4.3.3	การวิเคราะห์ขอบเขตและความครอบคลุมของ เนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา.....	62
4.3.4	ผลการเปรียบเทียบเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา ทั้งสองรูปแบบ.....	65
4.4	สรุปท้ายบท.....	68
บทที่ 5	ปัจจัยเสี่ยงในการบริหารงานก่อสร้าง.....	70
5.1	การระบุปัจจัยเสี่ยงในการบริหารงานก่อสร้าง.....	70
5.2	การจำแนกกลุ่มปัจจัยเสี่ยง.....	76
5.3	กลุ่มปัจจัยเสี่ยงด้านต้นทุนการก่อสร้าง.....	78
5.4	กลุ่มปัจจัยเสี่ยงด้านระยะเวลาการก่อสร้าง.....	80
5.5	กลุ่มปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับผู้ว่าจ้าง.....	87
5.6	กลุ่มปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับปรึกษา.....	91
5.7	กลุ่มปัจจัยเสี่ยงด้านความสัมพันธ์ระหว่างคู่สัญญา.....	97
5.8	สรุปท้ายบท.....	101
บทที่ 6	การวิเคราะห์ข้อจำกัดในสัญญาจ้างที่ปรึกษา	103
6.1	เอกสารสัญญาจ้างที่ปรึกษา ของหน่วยงานภาครัฐ.....	103
6.2	หลักการวิเคราะห์ข้อจำกัดในสัญญาจ้างที่ปรึกษา.....	103
6.3	ผลการวิเคราะห์ข้อจำกัดในสัญญาจ้างที่ปรึกษา.....	105
6.3.1	มูลค่าการก่อสร้างเพิ่มขึ้นเกินกว่าที่ประมาณการไว้.....	105
6.3.2	โครงการก่อสร้างล่าช้ากว่ากำหนดระยะเวลาตามสัญญา.....	105
6.3.3	โครงการก่อสร้างเสร็จสิ้นก่อนกำหนดเวลาตามสัญญา.....	109
6.3.4	โครงการก่อสร้างถูกระงับหรือยกเลิก.....	109
6.3.5	การบริหารงานและข้อจำกัดภายในองค์กรของผู้ว่าจ้าง.....	112
6.3.6	การเปลี่ยนแปลงขอบเขตงาน.....	114
6.3.7	ความล่าช้าในการเบิกจ่ายเงินตามสัญญา.....	115
6.3.8	ความล่าช้าด้านการพิจารณาอนุมัติงานโดยผู้ว่าจ้าง.....	116

6.3.9	ความสามารถ ความชำนาญ และข้อจำกัดภายในองค์กรของที่ปรึกษา..	117
6.3.10	ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ของบุคลากรที่ปรึกษา.....	119
6.3.11	การเปลี่ยนแปลงบุคลากรของที่ปรึกษา.....	120
6.3.12	การมอบหมายงานแก่ผู้อื่น.....	120
6.3.13	ความรับผิดชอบของที่ปรึกษาต่อบุคคลที่สาม.....	121
6.3.14	การแก้ไขปัญหาข้อสัญญาและข้อโต้แย้ง.....	122
6.4	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อจำกัดในสัญญาจ้างที่ปรึกษา.....	123
6.5	สรุปท้ายบท.....	126
บทที่ 7	กรณีศึกษาการปรับปรุงสัญญาจ้างที่ปรึกษา ของหน่วยงานภาครัฐ.....	128
7.1	เอกสารสัญญาจ้างที่ปรึกษา ของหน่วยงานภาครัฐในกรณีศึกษา.....	128
7.2	การปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา ของหน่วยงานภาครัฐที่ศึกษา.....	134
7.2.1	มูลค่าการก่อสร้างเพิ่มขึ้นเกินกว่าที่ประมาณการไว้.....	134
7.2.2	โครงการก่อสร้างล่าช้ากว่ากำหนดระยะเวลาตามสัญญา.....	134
7.2.3	โครงการก่อสร้างเสร็จสิ้นก่อนกำหนดระยะเวลาตามสัญญา.....	137
7.2.4	โครงการก่อสร้างถูกระงับหรือยกเลิก.....	138
7.2.5	ความสามารถและข้อจำกัดภายในองค์กรของผู้ว่าจ้าง.....	140
7.2.6	การเปลี่ยนแปลงขอบเขตงาน.....	141
7.2.7	ความล่าช้าในการเบิกจ่ายเงินตามสัญญา.....	142
7.2.8	ความล่าช้าในการพิจารณาอนุมัติงานโดยผู้ว่าจ้าง.....	143
7.2.9	ความสามารถ ความชำนาญ และข้อจำกัดภายในองค์กร ของที่ปรึกษา.....	145
7.2.10	ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ของบุคลากรที่ปรึกษา.....	147
7.2.11	การเปลี่ยนแปลงบุคลากรของที่ปรึกษา.....	150
7.2.12	การมอบหมายงานให้บุคคลอื่น.....	153
7.2.13	ความรับผิดชอบของที่ปรึกษาต่อบุคคลที่สาม.....	154
7.2.14	การแก้ไขปัญหาข้อสัญญาและข้อโต้แย้ง.....	155
7.3	สรุปผลการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา.....	157
7.4	สรุปท้ายบท.....	163

บทที่ 8 บทสรุป.....	165
8.1 สรุปผลการวิจัย.....	165
8.2 ข้อจำกัดในงานวิจัย.....	169
8.3 ข้อเสนอแนะงานวิจัยในอนาคต.....	169
รายการอ้างอิง.....	170
ภาคผนวก.....	174
ภาคผนวก ก เอกสารคดีความ คำวินิจฉัย และข้อหารือในอดีต ที่เกี่ยวข้อง.....	175
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....	216
ภาคผนวก ค ตัวอย่างสัญญาจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างตามแนบท้าย ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535.....	220
ภาคผนวก ง ข้อสัญญาจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างของหน่วยงาน ภาครัฐที่เกี่ยวข้องในแต่ละกลุ่มปัจจัยเสี่ยง.....	245
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	266

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา.....	46
ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน.....	56
ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ความครอบคลุมของเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา.....	63
ตารางที่ 4.4 ผลการเปรียบเทียบข้อสัญญาระหว่างสัญญาจ้างที่ปรึกษา ทั้ง 2 รูปแบบ.....	65
ตารางที่ 5.1 ปัจจัยเสี่ยงในการบริหารงานก่อสร้าง.....	74
ตารางที่ 5.2 ผลการจำแนกปัจจัยเสี่ยง.....	77
ตารางที่ 5.3 เหตุการณ์เสี่ยงกรณีมูลค่าโครงการหรือระยะเวลาดำเนินโครงการเพิ่มขึ้น.....	79
ตารางที่ 5.4 การพิจารณาด้านสิทธิในการขอรับค่าจ้างของที่ปรึกษา กรณีโครงการก่อสร้างล่าช้าเกินกว่ากำหนดเวลาในสัญญา.....	82
ตารางที่ 5.5 เหตุการณ์เสี่ยงซึ่งเกิดจากความสามารถ ความชำนาญ และข้อจำกัดในองค์กรของที่ปรึกษา.....	93
ตารางที่ 5.6 ปัจจัยเสี่ยงที่เคยเกิดขึ้นในอดีต.....	98
ตารางที่ 5.7 ปัจจัยเสี่ยงที่มีโอกาสเกิดขึ้นในอนาคต.....	99
ตารางที่ 5.8 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบของความเสี่ยงในแต่ละปัจจัย.....	99
ตารางที่ 6.1 ผลการวิเคราะห์ข้อจำกัดในสัญญาจ้างที่ปรึกษา.....	123
ตารางที่ 6.2 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อจำกัดในสัญญาจ้างที่ปรึกษา ทั้ง 2 รูปแบบ.....	126
ตารางที่ 7.1 ข้อมูลทั่วไปของสัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ ในโครงการกรณีศึกษา.....	130
ตารางที่ 7.2 การเบิกจ่ายเงินค่าจ้างของกรุงเทพมหานคร.....	142
ตารางที่ 7.3 ผลการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ ของหน่วยงานภาครัฐ.....	158
ตารางที่ 7.4 สรุปผลการปรับปรุงสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือบริษัทที่ปรึกษา.....	160
ตารางที่ 7.5 สรุปผลการปรับปรุงสัญญาจ้างออกแบบและควบคุมงาน.....	162

สารบัญภาพ

	หน้า
รูปที่ 2.1	กระบวนการจัดการความเสี่ยง..... 30
รูปที่ 3.1	กระบวนการดำเนินงานวิจัย..... 35
รูปที่ 5.1	ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบของความเสี่ยง..... 71

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การดำเนินโครงการก่อสร้างประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆหลายขั้นตอนซึ่งมีความยุ่งยากและสลับซับซ้อน อีกทั้งการดำเนินงานก่อสร้างเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย อันได้แก่ เจ้าของโครงการ ผู้ออกแบบ ผู้รับจ้างก่อสร้าง และที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง โดยแต่ละฝ่ายมีความเกี่ยวข้องกันในระหว่างดำเนินโครงการตั้งแต่ช่วงก่อนการก่อสร้างจนกระทั่งสิ้นสุดโครงการ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีระบบการบริหารจัดการที่ดี เพื่อให้โครงการสำเร็จลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้

ที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง (ที่ปรึกษา) เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานก่อสร้าง ในปัจจุบันโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ล้วนแล้วแต่มีการจ้างที่ปรึกษาเพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่เจ้าของโครงการ กำกับดูแล และตรวจสอบการดำเนินงานของผู้รับจ้างก่อสร้างให้ปฏิบัติตามข้อกำหนดที่ระบุในสัญญา รวมทั้งรักษาผลประโยชน์ให้กับเจ้าของโครงการ อย่างไรก็ตาม โครงการก่อสร้างบางโครงการที่แม้จะมีการว่าจ้างให้ที่ปรึกษาเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในโครงการแล้ว แต่โครงการดังกล่าวก็ยังคงประสบปัญหาซึ่งสาเหตุอาจเกิดขึ้นจากฝ่ายเจ้าของโครงการ ผู้รับจ้างก่อสร้าง หรือผู้ออกแบบ แต่ในบางกรณีอาจเกิดจากความบกพร่องในการปฏิบัติงานของที่ปรึกษาเอง

งานวิจัยในอดีต เช่น วิโรจน์ แดงวิเชียร (2540) และเกศสุดา ลิ้มศิลา (2545) ได้ทำการศึกษาการบริหารงานก่อสร้างในประเทศไทย และสามารถสรุปปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงานของที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างได้ดังนี้

- มีหน้าที่การให้บริการบางประการซึ่งที่ปรึกษาไม่ได้ให้บริการในขณะที่ฝ่ายอื่นๆ เช่น เจ้าของโครงการ ผู้รับจ้างก่อสร้าง และผู้ออกแบบ เห็นว่าควรต้องปฏิบัติ
- ปัญหาด้านคุณภาพของการให้บริการ ข้อจำกัดภายในองค์กร และปัญหาจากบุคลากรที่ทำหน้าที่ในการให้บริการ ส่งผลให้การปฏิบัติงานของที่ปรึกษาไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

การจัดทำสัญญาจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง (สัญญาจ้างที่ปรึกษา) เป็นกระบวนการที่สำคัญในการบริหารโครงการก่อสร้างทั้งภาครัฐและเอกชน เนื่องจากการจัดทำสัญญามีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการระหว่างคู่สัญญาให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน มีทางออกในการแก้ปัญหา รวมทั้งเป็นเครื่องมือสำหรับจัดสรรความเสี่ยง (นุจริย์ บุญสร้างเสริม, 2543) การจัดทำสัญญาจ้างที่ปรึกษาของภาครัฐส่วนใหญ่ มักจะอ้างอิงสัญญาจ้างที่ปรึกษาตามแบบทำยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (สัญญาจ้างที่ปรึกษา) หากเนื้อหาสัญญาดังกล่าวไม่ชัดเจน ขาดสาระสำคัญบางประการ หรือมีการจัดสรรความเสี่ยงที่ไม่เหมาะสม อาจนำไปสู่ข้อโต้แย้งระหว่างคู่สัญญา ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ทั้งในแง่ของเงินทุน ระยะเวลา รวมถึงคุณภาพของโครงการ

การศึกษาวิจัยในต่างประเทศ Fowler (2002) และ Banik and May (2006) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาด้านกฎหมายในการปฏิบัติงานของที่ปรึกษา นอกจากนี้ Conner (1983) ยังได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำสัญญาจ้างที่ปรึกษา สามารถสรุปปัญหาข้อจำกัดของสัญญาจ้างที่ปรึกษา ได้ดังนี้

- สัญญาขาดเนื้อหาสาระหรือข้อกำหนดบางประการ ทำให้คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายไม่มีหลักเกณฑ์การปฏิบัติในเรื่องนั้นๆ ก่อให้เกิดปัญหาเมื่อไม่สามารถหาข้อสรุปในการดำเนินการได้
- เนื้อหาสัญญาบางส่วนมีความไม่ชัดเจน ทำให้เกิดข้อโต้แย้งด้านสิทธิและหน้าที่ระหว่างคู่สัญญา
- ข้อกำหนดในสัญญามีหลายประเด็นที่ไม่เป็นธรรม มีการเอื้อประโยชน์ต่อคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมากเกินไป เป็นต้น

สำหรับในประเทศไทย การศึกษาปัญหาข้อบกพร่องและแนวทางการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา มีอย่างจำกัด จากการศึกษที่ผ่านมาพบว่า เมื่อหน่วยงานภาครัฐนำสัญญาจ้างที่ปรึกษา ไปใช้มักเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้น ส่งผลกระทบต่อการดำเนินโครงการก่อสร้างทั้งในด้านต้นทุน ระยะเวลา หรือคุณภาพการปฏิบัติงาน ดังจะเห็นได้จากปัญหาข้อพิพาทระหว่างผู้ว่าจ้างและที่ปรึกษาซึ่งถูกรวบรวมมาจากเอกสารคดีความ คำวินิจฉัย และข้อหาหรือในอดีตที่เกี่ยวข้องในอดีตจำนวน 19 กรณี (รายละเอียดแสดงในภาคผนวก ก.) และจากการ

สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเบื้องต้น อาทิเช่น ปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างคู่สัญญาอันเนื่องมาจากโครงการก่อสร้างล่าช้ากว่ากำหนดระยะเวลาตามสัญญา หรือการเปลี่ยนแปลงขอบเขตงาน เป็นต้น

นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์เบื้องต้นพบว่า เมื่อหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจต้องการนำสัญญาจ้างที่ปรึกษา ไปใช้ ผู้ว่าจ้างแต่ละหน่วยงานจะปรับปรุงเนื้อหาสัญญาให้มีความเหมาะสมกับการจ้างที่ปรึกษา เนื่องจากผู้ว่าจ้างมีความเห็นว่าสัญญาจ้างที่ปรึกษาบางส่วนไม่สมบูรณ์ ดังนั้นการศึกษาข้อจำกัดของสัญญาจ้างที่ปรึกษา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อช่วยคู่สัญญาตระหนักถึงปัจจัยเสี่ยงในการบริหารงานก่อสร้าง และข้อจำกัดของเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา รวมทั้งสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดทำสัญญาจ้างที่ปรึกษาที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ข้อจำกัดของสัญญาจ้างที่ปรึกษาตามแบบทำยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุฯ และรวบรวมกรณีศึกษาการปรับปรุงสัญญา

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้จำกัดขอบเขตการศึกษาเฉพาะสัญญาจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างระหว่างเจ้าของโครงการซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐและที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง ตามแบบทำยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุปี 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมเท่านั้น โดยรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจ จำนวน 6 หน่วยงาน ประกอบด้วยกรณีศึกษาจำนวน 8 โครงการ ดังต่อไปนี้

- (1) กรุงเทพมหานคร (2 โครงการ)
- (2) การรถไฟแห่งประเทศไทย (1 โครงการ)
- (3) กรมทางหลวงชนบท (2 โครงการ)
- (4) การรถไฟฟ้ามหานครแห่งประเทศไทย (1 โครงการ)
- (5) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (1 โครงการ)
- (6) บริษัท ธารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด (1 โครงการ)

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

- (1) การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Literature Review) เพื่อศึกษาค้นคว้าความรู้และทฤษฎีต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับงานวิจัย โดยรวบรวมจากวิทยานิพนธ์ บทความทางวิชาการ หนังสือเรียน และเอกสารต่างๆ จากทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- (2) การศึกษาตัวอย่างสัญญาจ้างที่ปรึกษาตามแบบทำยระเบียบสำนักงานรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ เพื่อเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อจำกัดของสัญญาจ้างที่ปรึกษา
- (3) การระบุสาเหตุของข้อพิพาทในการให้บริการของที่ปรึกษาริหารงานก่อสร้าง (ปัจจัยเสี่ยงในการบริหารงานก่อสร้าง) โดยใช้เทคนิคการจัดการความเสี่ยง (Risk Management) เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ข้อจำกัดของสัญญาจ้างที่ปรึกษา
- (4) การวิเคราะห์เนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา เพื่อระบุถึงความไม่ชัดเจน หรือการขาดสาระสำคัญบางประการในเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา
- (5) การรวบรวมและสรุปกรณีศึกษาการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา ของหน่วยงานภาครัฐ
- (6) สรุปผลการศึกษา และจัดทำรูปเล่มวิทยานิพนธ์

สำหรับรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยแสดงไว้ในบทที่ 3 วิธีการดำเนินงานวิจัย

1.5 ผลลัพธ์จากการวิจัย

- (1) ประเด็นปัญหาระหว่างหน่วยงานผู้ว่าจ้างภาครัฐและบริษัทที่ปรึกษาอันเนื่องมาจากข้อจำกัดของสัญญาจ้างที่ปรึกษา
- (2) ข้อจำกัดของเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา
- (3) การปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา ของหน่วยงานภาครัฐในกรณีศึกษา

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ช่วยให้หน่วยงานภาครัฐซึ่งเป็นผู้ว่าจ้างและที่ปรึกษาตระหนักถึงข้อจำกัดในเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา อันจะทำให้เกิดความระมัดระวังในการนำแบบสัญญามาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมและก่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อคู่สัญญาในอนาคต สามารถลดข้อพิพาทระหว่างคู่สัญญาลงได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการดำเนินการวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดทำสัญญาจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างภาครัฐ” นั้นผู้วิจัยจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจถึงกระบวนการดำเนินงานของที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างในภาพรวมเสียก่อน แล้วจึงนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการดำเนินงานวิจัยต่อไป ในการศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในงานวิจัยในบทนี้จะเป็นการรวบรวมเอารายงานการศึกษา งานวิจัยต่างๆ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดจ้าง และแนวทางการจัดทำสัญญาจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง โดยเนื้อหาภายในบทนี้ประกอบด้วย คำจำกัดความของที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง ลักษณะการให้บริการ ปัญหา และแนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการของที่ปรึกษา นอกจากนี้ยังศึกษา รูปแบบและขั้นตอนการจัดจ้าง เนื้อหาและองค์ประกอบของสัญญา ตลอดจนข้อจำกัดของสัญญาจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างในปัจจุบัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 คำจำกัดความของที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง

Shenson (1990) ได้กล่าวถึงคำจำกัดความของที่ปรึกษาไว้ว่า “ที่ปรึกษา” คือบุคคลหรือกลุ่มนิติบุคคลซึ่งมีความรู้ ทักษะ และความสามารถ เป็นผู้ให้บริการความรู้ความชำนาญแก่ผู้ว่าจ้างซึ่งขาดความรู้ ความสามารถ และต้องการคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาซีพีนั้นๆ ส่วนวิชาชีพที่ปรึกษาคือ บุคคลหรือกลุ่มนิติบุคคลซึ่งมีความรู้ ทักษะ และความสามารถซึ่งให้บริการแก่กลุ่มลูกค้าโดยคิดค่าธรรมเนียมในการให้บริการ รวมถึงให้คำแนะนำและความช่วยเหลือเพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มลูกค้าประสบความสำเร็จ

ในขณะที่ American Society of Civil Engineers (1975) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า วิศวกรที่ปรึกษาไว้ว่า “วิศวกรที่ปรึกษา” คือ บุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่ให้บริการด้านการให้คำปรึกษา แนะนำทางด้านเทคนิควิชาการในสาขาวิชาชีพวิศวกรรม โดยบริษัทวิศวกรที่ปรึกษาทั่วไปจะประกอบด้วย นักออกแบบ วิศวกรทางด้านเทคนิค นักเขียนรายการก่อสร้าง ช่างเขียนแบบ ผู้ตรวจสอบ ผู้สำรวจจริงวัด และวิศวกรด้านอื่นๆที่มีประสบการณ์ และเชี่ยวชาญในสาขานั้นๆ

สำหรับคำนิยามที่ได้รับการยอมรับในประเทศไทย ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ ปี พ.ศ. 2535 ได้ให้ความหมายของคำว่า “ที่ปรึกษา” ไว้ว่า บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจ หรือสามารถให้บริการเป็นที่ปรึกษาทางวิศวกรรม สถาปัตยกรรม เศรษฐศาสตร์

หรือสาขาอื่นๆ รวมทั้งให้บริการด้านการศึกษา สัมรวจ ออกแบบ ควบคุมงาน และการวิจัย แต่ไม่รวมถึงการให้บริการออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารด้วยเงินงบประมาณ

สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ กระทรวงการคลัง (2546) ได้อธิบายความหมายของคำว่า ที่ปรึกษา (Consultant) ไว้ว่า “ที่ปรึกษา” หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีประสบการณ์ความรู้ ความชำนาญทางวิชาการและประกอบอาชีพให้บริการในการให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะทางด้านเทคนิควิชาการในสาขาวิชาชีพต่างๆ และตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากผู้ว่าจ้างในด้านต่างๆ เช่น วิศวกรรมศาสตร์ การเงิน บัญชี เศรษฐศาสตร์ สังคม และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น โดยที่ปรึกษาอาจแบ่งอย่างกว้างๆ ตามลักษณะของความเชี่ยวชาญหรืองานที่ให้บริการ เช่น ที่ปรึกษาด้านการเงิน ที่ปรึกษาด้านองค์กร ที่ปรึกษาด้านวิศวกรรม ที่ปรึกษาด้านเศรษฐกิจ ที่ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

นอกจากนี้ ข้อบังคับสมาคมวิศวกรที่ปรึกษาแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2543 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550) ได้ให้ความหมายของคำว่า “วิศวกรที่ปรึกษา” ไว้ว่า บุคคลหรือสำนักงานที่ประกอบวิชาชีพในสาขาใดสาขาหนึ่ง หรือหลายสาขาของวิชาชีพวิศวกรรม ซึ่งต้องมีคุณสมบัติดังนี้

- (1) ปฏิบัติงานวิศวกรที่ปรึกษาเต็มเวลา ซึ่งได้แก่ การคำนวณ ออกแบบ ควบคุมการดำเนินงานด้านวิศวกรรม พิจารณาตรวจสอบ วางโครงการ หรือให้คำปรึกษาทางด้านวิศวกรรม
- (2) เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในวิชาชีพวิศวกรรม โดยได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตรของสถานศึกษาที่สมาคมวิศวกรที่ปรึกษาแห่งประเทศไทยรับรอง
- (3) เป็นผู้มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมตาม พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ.2542
- (4) ต้องมีสัญชาติไทย หรือภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย โดยต้องมีใบอนุญาตทำงานในประเทศไทย

สำหรับคำจำกัดความของคำว่า การบริหารงานก่อสร้าง (Construction management) นั้น American institute of architects (1992) ได้ให้คำนิยามไว้ดังนี้

เป็นการให้บริการด้านการบริหารงานแก่เจ้าของโครงการ ทั้งในช่วงเวลาก่อนดำเนินการก่อสร้าง ช่วงระหว่างการก่อสร้าง หรือทั้งสองช่วงเวลา โดยบุคลากรที่มีประสบการณ์และความชำนาญ การให้บริการอาจรวมไปถึงการให้คำแนะนำเรื่องระยะเวลาและค่าใช้จ่ายต่างๆ การแนะนำในเรื่องของการวางแผนการดำเนินการ การควบคุมระยะเวลา การเจรจาต่อรองและ

การประกาศผลการประมุลงาน การจัดการสั่งซื้อวัสดุ รวมถึงการประสานงานในระหว่างการดำเนินโครงการ

จากคำจำกัดความต่างๆที่ได้กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า ที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง หมายถึง ผู้ซึ่งมีความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญ ซึ่งทำหน้าที่ให้คำปรึกษา วางแผนการบริหารจัดการ ควบคุมการก่อสร้างให้เป็นไปตามรูปแบบ รายการ และระยะเวลาตามที่ระบุไว้ในสัญญา โดยคำนึงถึงการรักษามลประโยชน์ของเจ้าของโครงการเป็นสำคัญ

2.2 ลักษณะการให้บริการของที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง

2.2.1 ลักษณะของงานที่ปรึกษาโดยทั่วไป

สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ กระทรวงการคลัง (ศูนย์ข้อมูลทีปรึกษาไทย กระทรวงการคลัง, 2546) ได้แบ่งลักษณะงานของที่ปรึกษาออกเป็นประเภทต่างๆ ดังต่อไปนี้

- (1) การออกแบบทางสถาปัตยกรรมและวิศวกรรม
- (2) การควบคุมและจัดการการก่อสร้าง
- (3) การศึกษาวิเคราะห์เรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อจัดทำนโยบาย แนวทางการแก้ไขปัญหา แผนการดำเนินงานในระดับต่างๆ สร้างความเข้าใจในปัญหา ตัวอย่างเช่น การจัดทำแผน ปรับโครงสร้างขององค์กร การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ การจัดทำแผนหลักการพัฒนา เศรษฐกิจสังคมของพื้นที่เฉพาะ การจัดทำแผนหลักการพัฒนาทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำ การจัดทำระบบการดำเนินธุรกิจและระบบการจัดการด้านการเงินขององค์กร เป็นต้น
- (4) การศึกษาความเหมาะสมของโครงการ เพื่อจัดทำแผนการลงทุนดำเนินโครงการ
- (5) การตรวจสอบวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะทางวิศวกรรม เช่น ปัญหาอาคารรั่ว ปัญหาน้ำท่วม
- (6) การจัดการและบริหารโครงการ (ซึ่งไม่ใช่โครงการก่อสร้าง)
- (7) การสำรวจรวบรวมข้อมูลทางวิชาการ เช่น การจัดทำแผนที่ด้วยระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์
- (8) การจัดทำแผนหลักและการพัฒนาระบบข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศ และระบบข้อมูลเพื่อจัดการ (Management information system)

2.2.2 ประเภทการให้บริการของที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง

สำหรับคณะกรรมการวิชาการสาขาวิศวกรรมโยธา (วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย, 2546) ได้จำแนกประเภทการให้บริการวิชาชีพการบริหารงานก่อสร้างออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

- (1) การตรวจงานก่อสร้าง (Inspection) ใช้ในกรณีที่เจ้าของโครงการมีนโยบายว่าจ้างผู้รับจ้างรายเดียว รับผิดชอบงานก่อสร้างทั้งหมดของโครงการ ซึ่งขอบเขตและหน้าที่จะอยู่ในช่วงหลังการประกวดราคาเป็นต้นไป
- (2) การควบคุมงานก่อสร้าง (Supervision) ใช้ในกรณีที่มีการว่าจ้างผู้รับจ้างมากกว่าหนึ่งรายมาทำงานในโครงการเดียวกันและในเวลาคาบเกี่ยวกัน โดยขอบเขตและหน้าที่ส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงหลังการประกวดราคาเป็นต้นไป
- (3) การจัดการงานก่อสร้าง (Construction management) ใช้ในกรณีที่เจ้าของงานขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรื่องงานก่อสร้าง โดยขอบเขตและหน้าที่จะเริ่มตั้งแต่ช่วงเวลาก่อนออกแบบเป็นต้นไป

นอกจากนี้คณะกรรมการวิชาการสาขาวิศวกรรมโยธายังได้แบ่งประเภทการให้บริการพิเศษของที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างออกเป็น 2 ประเภทคือ

- (1) การสำรวจปริมาณงานและราคา (Quantity surveyor) ใช้ในกรณีที่เจ้าของโครงการต้องการทราบค่าใช้จ่าย ในการก่อสร้างที่แม่นยำก่อนการประกวดราคา หรือระหว่างการประกวดราคา หรือเพื่อการวัดปริมาณงานเพื่อการชำระเงินให้ผู้รับจ้างซึ่งมักใช้ในงานเร่งด่วนและว่าจ้างผู้รับจ้างเป็นราคาต่อหน่วยเป็นนัยสำคัญของสัญญาจ้าง (Unit price contract)
- (2) การบริหารโครงการ (Project management) ใช้ในกรณีที่เจ้าของโครงการต้องการขอบเขตและหน้าที่นอกเหนือจากงานก่อสร้างโดยตรง ซึ่งมักใช้ในโครงการที่เจ้าของโครงการไม่ ความรู้ในการดำเนินการโครงการมาก่อน โดยรวมถึงหน้าที่ในการตลาด การขาย การติดต่อแหล่งเงินทุน การติดต่อหน่วยราชการ เป็นต้น

2.2.3 ขอบเขตการให้บริการที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง

คณะกรรมการวิชาการสาขาวิศวกรรมโยธา (วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย, 2546) ได้แบ่งลักษณะงานของการให้บริการวิชาชีพบริหารการก่อสร้างออกเป็น 10 หมวดหมู่ได้ ดังนี้

- (1) หมวดส่งเสริมโครงการและการตลาด คือ กิจกรรมที่ช่วยในเรื่องของการขายโครงการและการใช้สอยสิ่งปลูกสร้างหลักการก่อสร้างแล้วเสร็จ
- (2) หมวดการเงิน คือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาเงินทุน รายรับของโครงการและค่าใช้จ่าย
- (3) หมวดกฎหมาย คือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกฎข้อบังคับของหน่วยราชการ และกฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้อง
- (4) หมวดใบอนุญาต คือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการขออนุญาตต่างๆ จากหน่วยงานราชการ เช่น การจัดสรรที่ดิน การขออนุญาตก่อสร้าง การขอเปิดใช้อาคาร เป็นต้น
- (5) การจัดซื้อจัดจ้าง คือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสรรหา การคัดเลือกผู้รับจ้าง การเลือกซื้อวัสดุอุปกรณ์สำหรับโครงการ
- (6) การควบคุมราคา คือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสั่งงานเพิ่มหรือลด
- (7) การควบคุมเวลา คือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมความก้าวหน้าของงานให้เป็นไปตามแผน
- (8) การควบคุมคุณภาพ คือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมคุณภาพของสิ่งปลูกสร้างให้เป็นไปตามรูปแบบ และรายการประกอบแบบ และเงื่อนไขแห่งสัญญา
- (9) การประสานงาน คือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำงานหลายฝ่ายร่วมกันในเวลาเดียวกัน
- (10) การรายงาน คือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบันทึกข้อมูลต่างๆเพื่อใช้ในอนาคต

โดยคณะกรรมการวิชาการสาขาวิศวกรรมโยธาได้แบ่งขอบเขตการให้บริการของที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างออกเป็น 6 ช่วงเวลา ได้ดังนี้

- (1) ช่วงก่อนออกแบบ
- (2) ช่วงระหว่างการออกแบบ
- (3) ช่วงระหว่างการประกวดราคา
- (4) ช่วงระหว่างการก่อสร้าง
- (5) ช่วงเวลารับมอบงาน และ
- (6) ช่วงหลังการรับมอบงาน

2.3 การจัดจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างภาครัฐ

สำหรับรูปแบบการจัดจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างในประเทศไทยนั้น ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ได้จำแนกรูปแบบการจัดจ้างออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนการจ้างที่ปรึกษา และส่วนการจ้างออกแบบและควบคุมงาน ซึ่งการจ้างที่ปรึกษาจะเป็นการจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างสิ่งก่อสร้างซึ่งมิใช่การก่อสร้างอาคารด้วยเงินงบประมาณ ส่วนการจ้างออกแบบและควบคุมงานนั้นจะเป็นการจัดจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างสำหรับงานก่อสร้างอาคารด้วยเงินงบประมาณเท่านั้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.3.1 การจ้างที่ปรึกษา (หมวดที่ 2 ส่วนที่ 3)

วิธีการจ้างที่ปรึกษา

การจ้างที่ปรึกษากระทำได้ 2 วิธีคือ

- วิธีตกลง
- วิธีคัดเลือก

(1) การจ้างโดยวิธีตกลง

คือการจ้างที่ปรึกษาที่ผู้ว่าจ้างตกลงจ้างรายใดรายหนึ่ง ซึ่งเคยทราบหรือเคยเห็นความสามารถและผลงานแล้ว และเป็นผู้ให้บริการที่เชื่อถือได้ โดยสามารถทำได้ด้วยกรณีดังต่อไปนี้

- เป็นการจ้างที่มีค่าจ้างไม่เกิน 100,000 บาท
- เป็นการจ้างต่อเนื่องจากงานที่ได้ทำอยู่แล้ว
- เป็นการจ้างในกรณีที่มีผู้เชี่ยวชาญจำนวนจำกัดไม่เหมาะสมกับการคัดเลือก และมีค่าจ้างไม่เกิน 2,000,000 บาท
- เป็นการจ้างส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ
- เป็นการจ้างที่ต้องทำโดยเร่งด่วน ถ้าช้าอาจเกิดความเสียหายกับทางราชการ ก็ให้ทำได้ แต่ต้องทำรายงานชี้แจงเหตุผลให้ กวพ. เห็นชอบก่อน

โดยจะมีคณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีตกลง มีหน้าที่

- พิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคของที่ปรึกษา
- พิจารณาอัตราค่าจ้าง และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวกับบริการที่จะจ้างและเจรจาต่อรอง
- พิจารณารายละเอียดที่กำหนดในสัญญา
- พร้อมรายงานผลการพิจารณาและความเห็นต่อหัวหน้าส่วนราชการ

(2) การจ้างโดยวิธีคัดเลือก

ได้แก่การจ้างที่ปรึกษาโดยการคัดเลือกที่ปรึกษาที่มีคุณสมบัติเหมาะสมให้เหลือน้อยราย และเชิญชวนที่ปรึกษานั้นยื่นข้อเสนอเข้ารับงานนั้นๆ เพื่อพิจารณาคัดเลือกรายที่ดีที่สุด ถ้าที่เหตุสมควรและหัวหน้าราชการเห็นชอบ ให้เชิญที่ปรึกษาที่มีคุณสมบัติยื่นข้อเสนอเข้ารับงานโดยไม่ต้องทำการคัดเลือกให้เหลือน้อยรายก็ได้ โดยในการหารายชื่อที่ปรึกษาต่างประเทศให้ขอรายชื่อสถาบันการเงินหรือองค์การระหว่างประเทศ ถ้าเป็นในกรณีที่ปรึกษาไทยให้ขอรายชื่อจากศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษา กระทรวงการคลัง ถ้าส่วนราชการใดมีรายชื่ออยู่แล้วก็ดำเนินการได้เลย โดยการคัดเลือกน้อยรายคือไม่เกิน 6 ราย แล้วให้ส่วนราชการออกหนังสือยื่นข้อเสนอเพื่อรับงานตามวิธีใดวิธีหนึ่ง ต่อไปนี้

- ยื่นข้อเสนอด้านเทคนิค และข้อเสนอด้านราคาพร้อมกันโดยแยกเป็น 2 ของ
- ยื่นข้อเสนอด้านเทคนิคเพียงด้านเดียว

โดยคณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีคัดเลือก

- ทำหน้าที่ในการกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือก
- พิจารณาข้อเสนอด้านเทคนิคของที่ปรึกษาทุกรายและจัดลำดับ
- ให้เปิดซองราคาของที่ปรึกษาที่เสนอเทคนิคที่ดีที่สุด แล้วเจรจาต่อรองให้ได้ราคาที่เสนอเหมาะสมที่สุด ส่วนถ้ามีการยื่นด้านเทคนิคเพียงด้านเดียวให้เลือกที่ดีที่สุดมาเสนอราคาและเจรจาต่อรองให้เหมาะสม ถ้ารายแรกไม่ได้ ให้ยกเลิกแล้วเชิญรายถัดไปเข้ามา
- เมื่อได้ราคาที่เหมาะสมแล้วให้พิจารณาเงื่อนไขต่างๆ ประกอบ
- รายงานผลการพิจารณา ต่อหัวหน้าส่วนราชการ

ค่าจ้างที่ปรึกษา

ให้เป็นไปตามความเหมาะสมและประหยัด โดยจะต้องไม่เกินกว่าอัตราค่าจ้างที่กำหนด และถ้ามีความจำเป็นในการจ่ายล่วงหน้า สามารถให้ได้ไม่เกิน 15% ของค่าจ้างตามสัญญา และที่ปรึกษาจะต้องจัดให้ธนาคารในประเทศเป็นผู้ค้ำประกันค่าจ้างที่รับไป โดยที่ผู้ว่าจ้างจะคืนเมื่อทางราชการได้หักเงินที่จ่ายล่วงหน้าจากเงินค่าจ้างจากผลงานแต่ละงวดครบถ้วนแล้ว สำหรับการจ่ายส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐ จ่ายได้ไม่เกิน 50% ของค่าจ้างตามสัญญา และไม่ต้องมีหลักประกันก็ได้

หลักประกันผลงาน

ในการจ่ายเงินให้กับที่ปรึกษาที่แบ่งชำระเงินออกเป็นงวด นอกจากการจ้างที่ดำเนินการจ้างด้วยเงินช่วยเหลือแล้ว ให้ผู้ว่าจ้างหักเงินที่จะจ่ายออกแต่ละครั้งประมาณไม่ต่ำกว่า 5% แต่ไม่เกิน 10% ของค่าจ้างเพื่อเป็นการประกันผลงาน หรือให้ที่ปรึกษาใช้หนังสือค้ำประกันของธนาคารในประเทศซึ่งมีอายุการค้ำประกันตามที่ผู้ว่าจ้างกำหนดก็ได้

2.3.2 การจ้างออกแบบและควบคุมงาน (หมวดที่ 2 ส่วนที่ 4)

วิธีการจ้างออกแบบและควบคุมงาน

การจ้างออกแบบและควบคุมงานสามารถกระทำได้ 4 วิธีคือ

- วิธีตกลง
- วิธีคัดเลือก
- วิธีคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนด
- วิธีพิเศษ

(1) การจ้างโดยวิธีตกลง

ได้แก่ การจ้างออกแบบและควบคุมงานที่ผู้ว่าจ้างเลือกจ้างผู้ให้บริการรายหนึ่ง ซึ่งเคยทราบหรือเห็นความสามารถแล้วเป็นผู้ให้บริการที่มีลักษณะที่ดีที่คณะกรรมการดำเนินการจ้างโดยวิธีตกลงได้พิจารณาเสนอแนะ ทั้งนี้ใช้กับวงเงินค่าก่อสร้างไม่เกิน 2,000,000 บาท โดยในการจ้างแต่ละครั้ง หัวหน้าส่วนราชการจะแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจ้างโดยวิธีตกลงขึ้นมาเพื่อมีหน้าที่พิจารณาข้อกำหนดของผู้ให้บริการ รายงานผลต่อหัวหน้าส่วนราชการเพื่อพิจารณาข้อกำหนดของผู้ให้บริการอีกครั้ง

(2) การจ้างโดยวิธีคัดเลือก

ได้แก่ การจ้างออกแบบและควบคุมงานโดยผู้ว่าจ้างประกาศเชิญชวนการว่าจ้าง และคณะกรรมการดำเนินการจ้างจะพิจารณาคัดเลือกผู้ให้บริการที่มีข้อกำหนดเหมาะสมที่สุดเพื่อดำเนินการว่าจ้างต่อไป ทั้งนี้ใช้กับวงเงินค่าก่อสร้างเกิน 2,000,000 บาท แต่ไม่เกิน 5,000,000 บาท โดยในการจ้างแต่ละครั้ง หัวหน้าส่วนราชการจะแต่งตั้งคณะกรรมการรับซองเสนองาน และกรรมการดำเนินการจ้างด้วยวิธีคัดเลือก โดยคณะกรรมการรับซองเสนองานการจ้าง โดยวิธีคัดเลือกมีหน้าที่รับซองเสนองานจากผู้ให้บริการและบันทึกไว้แล้วมอบซองเสนองานให้สภาพเดิมต่อคณะกรรมการดำเนินการจ้างโดยวิธีคัดเลือกต่อ ซึ่งจะทำหน้าที่ในการเปิดซองพิจารณาข้อกำหนดคุณสมบัติ และพิจารณาเลือกสายที่เหมาะสมรายงานต่อหัวหน้าส่วนราชการต่อไป

(3) การจ้างโดยวิธีคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนด

ได้แก่ การว่าจ้างออกแบบและควบคุมงานที่ผู้ว่าจ้างประกาศเชิญชวนการว่าจ้าง และคณะกรรมการดำเนินการจ้างโดยวิธีคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนดพิจารณาเลือกผู้ให้บริการที่เป็นนิติบุคคล โดยคำนึงถึงฐานะทางนิติบุคคล คุณวุฒิประวัติการทำงาน จำนวนบุคลากร ผลงานที่ผ่านมา ตลอดจนแนวความคิดในการออกแบบและควบคุมงานเพื่อดำเนินการจ้างต่อไป โดยใช้กับวงเงินก่อสร้างเกิน 5,000,000 บาทขึ้นไป ซึ่งในการจ้างแต่ละครั้งหัวหน้าส่วนราชการจะแต่งตั้งคณะกรรมการรับซอง และคณะกรรมการดำเนินการจ้างโดยวิธีคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนดซึ่งทำหน้าที่ดังต่อไปนี้

- เปิดซองเสนองานตามที่คณะกรรมการรับซองเสนองานมอบให้
- พิจารณาข้อกำหนดต่างๆ ได้แก่ ข้อกำหนดของผู้ให้บริการที่กำหนดไว้ คุณวุฒิประวัติการทำงาน จำนวนบุคลากร หลักฐานแสดงผลงานที่ผ่านมา แนวความคิดในการออกแบบและควบคุมงาน เป็นต้น
- พิจารณาคัดเลือกผู้ให้บริการที่มีข้อกำหนดเหมาะสมไว้ไม่น้อยกว่า 2-3 ราย และแจ้งวิธีดำเนินการเสนองานตามความประสงค์ของผู้ว่าจ้างแก่ผู้เสนองานและอาจพิจารณากำหนดให้ผู้ให้บริการดังกล่าว ยื่นเสนอแบบร่างของงานก็ได้ ซึ่งในการพิจารณาคัดเลือกจะคำนึงถึงแผนปฏิบัติงาน ความเหมาะสมทางด้านประโยชน์ใช้สอย ตลอดจนสายงานและความเหมาะสมด้านสถาปัตยกรรม

- เมื่อพิจารณาการคัดเลือกผู้ให้บริการ เสร็จให้คณะกรรมการรายงานผลต่อหัวหน้าส่วนราชการ

(4) การจ้างโดยวิธีพิเศษ

ประกอบด้วยวิธีการจ้าง 2 ลักษณะดังต่อไปนี้

- วิธีเลือกจ้าง ได้แก่ การจ้างออกแบบและควบคุมงานในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนและความมั่นคงของชาติ
- วิธีการว่าจ้างโดยการประกวดแบบ ได้แก่ การจ้างออกแบบอาคารที่มีลักษณะพิเศษเป็นที่เชิดชูคุณค่าทางด้านศิลปกรรมหรือสถาปัตยกรรมของชาติ เช่น อนุสาวรีย์ พิพิธภัณฑสถาน เป็นต้น หรืองานออกแบบอาคารที่มีโครงสร้างขนาดใหญ่ เช่น สนามกีฬา สนามบิน เป็นต้น ให้ผู้ว่าจ้างเสนอรายละเอียดเรื่องวิธีการจ้างออกแบบโดยการประกวดแบบต่อ กวพ. ซึ่งผู้ว่าจ้างจะบอกเลิกผู้ให้บริการได้เมื่อมีผู้เสนองานน้อยกว่า 2 ราย หรือมีการยื่นเสนองานไม่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของผู้ว่าจ้าง

การประกาศเชิญชวน

สามารถกระทำได้ 3 วิธีคือ ปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผย ประกาศทางสื่อสารมวลชน หรือส่งประกาศไปยังสมาคมวิชาชีพสถาปัตยกรรมและวิศวกรรม หรือสำนักงานประกอบธุรกิจดังกล่าว ทั้งนี้แล้วแต่ความจำเป็นและความเหมาะสม ซึ่งในการเชิญชวนต้องแสดงรายการดังต่อไปนี้

- ความต้องการด้านประโยชน์ใช้สอยของอาคาร ขอบเขตที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง
- กำหนดวัน เวลา สถานที่เปิดและปิดรับซองเสนองาน
- เงื่อนไขและระยะเวลาการออกแบบ
- กำหนดการวางหลักประกันซอง
- การระบุว่า การวินิจฉัยของคณะกรรมการให้ถือเป็นเด็ดขาด

การเสนองาน

ผู้ให้บริการที่เสนองานการจ้างโดยวิธีคัดเลือกและการจ้างโดยวิธีคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนด นอกจากส่งข้อเสนองานแล้ว ต้องยื่นหลักฐานประกอบการเสนองานด้วยดังนี้

- ข้อกำหนดของผู้ให้บริการตามกำหนดไว้
- คุณวุฒิ ประวัติการทำงาน และจำนวนบุคลากร
- หลักฐานและผลงานที่ผ่านมา
- หลักประกันการเสนองาน

โดยผู้ให้บริการที่เป็นบุคคลธรรมดาต้องมีสัญชาติไทย และมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ สำหรับงานว่าจ้างแล้วแต่กรณีและไม่เป็นข้าราชการ ส่วนถ้าเป็นนิติบุคคล กรรมการผู้จัดการหรือ หุ่นส่วนผู้จัดการของนิติบุคคลต้องเป็นคนไทยและเป็นนิติบุคคลที่มีผู้ถือหุ้นคนไทยเกิน 50% ของทุนการจัดตั้งนิติบุคคลนั้น

การตรวจและรับมอบงาน

ในการจ้างออกแบบและควบคุมงานแต่ละครั้งหัวหน้าส่วนราชการจะแต่งตั้งคณะกรรมการ ตรวจและรับมอบงาน เพื่อทำหน้าที่ตรวจและควบคุมงานออกแบบและก่อสร้างอาคารว่าถูกต้อง ตามเกณฑ์ที่ระบุในสัญญาหรือไม่ เมื่อเห็นว่าถูกต้องครบถ้วนก็ให้ออกใบรับรองผลการทำงาน 2 ฉบับ ให้ผู้รับจ้าง 1 ฉบับ และเจ้าหน้าที่ 1 ฉบับ เพื่อทำการเบิกจ่ายเงินตามระเบียบว่าด้วยการ เบิกจ่ายจากคลัง และรายงานให้หัวหน้าส่วนราชการทราบ

ค่าออกแบบและควบคุมงาน

การจ่ายเงินค่าออกแบบและควบคุมงานจะมีอัตราดังนี้

- อาคารที่มีงบก่อสร้างไม่เกิน 10,000,000 บาทให้จ่าย 2% ของวงเงิน
- อาคารที่มีงบก่อสร้างเกิน 10,000,000 บาท ในส่วนที่เกินมาให้คิด 1.75% ของวงเงินโดยการจ่ายเงินไม่รวมค่าสำรวจและวิเคราะห์ดินฐานราก

โดยในระหว่างการดำเนินการสัญญาจ้าง ผู้ว่าจ้างอาจขอให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง เล็กๆน้อยๆ ได้ในส่วนที่ไม่กระทบส่วนสำคัญของงานที่ผู้รับจ้างได้ส่งมอบ โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย เพิ่มขึ้น

2.4 รูปแบบสัญญาจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างภาครัฐ

สำหรับรูปแบบสัญญาจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างที่ใช้ทั่วไปในระบบราชการไทยนั้น แนนทำระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุปปี พ.ศ. 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ได้ กำหนดรูปแบบสัญญาจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างออกเป็น 2 รูปแบบดังนี้

2.4.1 สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือสัญญาจ้างที่ปรึกษา

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 กำหนดให้ใช้สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือสัญญาจ้างที่ปรึกษาสำหรับงานจ้างที่ปรึกษาทุกประเภท แต่ไม่รวมถึงการจ้างออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารด้วยเงินงบประมาณ

2.4.2 สัญญาจ้างออกแบบและควบคุมงาน

สำหรับส่วนการจ้างออกแบบและควบคุมงานนั้น ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ กำหนดให้ใช้สัญญาจ้างออกแบบและควบคุมงาน (ภาค ข. การควบคุม) กับงานจ้างบริการจากนิติบุคคลหรือบุคคลธรรมดา ที่ประกอบธุรกิจบริหารด้านงานออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารด้วยเงินงบประมาณ

โดย “อาคาร” หมายความว่า สิ่งปลูกสร้างถาวรที่บุคคลอาจเข้าอยู่หรือใช้สอยได้ เช่น อาคารที่ทำการโรงพยาบาล โรงเรียน สนามกีฬา สถานีนาร่อง หรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน และรวมตลอดถึงสิ่งก่อสร้างอื่นๆ ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอยสำหรับอาคารนั้นๆ เช่น เสาธง รั้ว ท่อระบายน้ำ หอดังน้ำ ถนน ประปา และสิ่งอื่นๆ ซึ่งเป็นส่วนประกอบของตัวอาคาร เช่น เครื่องปรับอากาศ ลิฟต์ เฟอร์นิเจอร์ ฯลฯ

2.5 องค์ประกอบสัญญาจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง

สัญญาจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง ประกอบด้วยเอกสารที่สำคัญดังนี้

- (1) ข้อตกลงว่าจ้าง (Contract agreement)
- (2) เงื่อนไขทั่วไปของสัญญา (General conditions of contract) เป็นเงื่อนไขทั่วไปในงานจ้างที่ปรึกษา โดยหัวข้อและรายละเอียดของข้อกำหนดอ้างอิงตัวอย่างสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา หรือสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานตามแนบท้ายระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ในส่วนที่ 3 และส่วนที่ 4 ตามลำดับ ขึ้นอยู่กับลักษณะของโครงการ
- (3) ภาคผนวก (Appendix) ได้แก่
  - 1) ขอบเขตของงานและกำหนดระยะเวลาการทำงาน
  - 2) แผนการปฏิบัติงาน การจัดรูปองค์กร ตารางการดำเนินงานของบุคลากร ประวัติและประสบการณ์ของบุคลากร

- 3) เจ้าหน้าที่สมทบ ผู้เชี่ยวชาญที่ผู้ว่าจ้างจัดให้ปฏิบัติงานร่วม เครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์ และเครื่องอำนวยความสะดวก ทั้งหลายที่ผู้ว่าจ้างจัดหาให้
- 4) ค่าจ้างและวิธีการจ่ายค่าจ้าง
- 5) เอกสารเสนองานด้านเทคนิค
- 6) เอกสารเสนองานด้านราคา
- 7) แบบหนังสือค้ำประกัน และ
- 8) เอกสารนิติบุคคล

2.6 เนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง

2.6.1 เนื้อหาโดยทั่วไปของสัญญาจ้างที่ปรึกษา

Hauf (1976) และ Conner (1983) ได้กำหนดขอบเขตของเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา ซึ่งประกอบไปด้วยข้อสัญญาดังนี้

- (1) ข้อตกลงว่าจ้าง (Agreement)
- (2) คำนิยาม (Definition of terms)
- (3) ขอบเขตของโครงการ (Scope of project)
- (4) ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน (Duration of service period)
- (5) ขอบเขตการปฏิบัติงาน (Scope of service)
- (6) สิทธิและหน้าที่ของที่ปรึกษา (The rights and duties of the consultant)
- (7) ค่าจ้างและการจ่ายค่าจ้าง (Compensation arrangement)
- (8) ความรับผิดชอบของผู้ว่าจ้าง (Owner's responsibility)
- (9) การปฏิเสธความรับผิดชอบ หรือการจำกัดความรับผิดชอบ Disclaimers/Limit of liability
- (10) หลักประกันสัญญา และการจัดทำประกันภัย (Bonding and insurance)

- (11) การเปลี่ยนแปลงงาน (Change in work)
  - ขอบเขตโครงการ (Scope of project)
  - ขอบเขตการปฏิบัติงาน (Scope of service)
  - การขยายระยะเวลา (Extended duration)
- (12) งานพิเศษ (Extra services)
- (13) การสื่อสารและการบอกกล่าว (Communications and notices)
- (14) การระงับ และการบอกเลิกสัญญา (Suspension and termination of contract)
- (15) การระงับข้อพิพาท (Settlement of disputes)
- (16) การขยายสัญญา (Extent of agreement)
- (17) กฎหมายที่จะต้องปฏิบัติตาม (Governing law)
- (18) ข้อกำหนดอื่นๆ (Miscellaneous provisions)
- (19) การจ่ายภาษี (Taxes)
- (20) การชดเชยค่าเสียหาย (Indemnity requirements)
- (21) การปฏิบัติงานในฐานะตัวแทนของผู้ว่าจ้าง (Execution as owner's Agent)
- (22) การรักษาความลับระหว่างที่ปรึกษาและผู้รับจ้าง (Establishment of privity between CM and Trade contractors)

2.6.2 เนื้อหาสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือสัญญาจ้างที่ปรึกษา

เนื้อหาของสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา ประกอบด้วยข้อสัญญาดังนี้

- (1) ข้อตกลงว่าจ้าง
- (2) เงื่อนไขของสัญญา ประกอบด้วย
  - 1) ข้อความทั่วไป ประกอบด้วย

- ขอบเขตของงาน
- กฎหมายที่จะต้องปฏิบัติตาม
- หัวเรื่อง
- การบอกกล่าว

2) การเริ่มงาน การสิ้นสุดของงาน การเปลี่ยนแปลงแก้ไข และการบอกเลิกสัญญา ประกอบไปด้วย

- การเริ่มมีผลบังคับของสัญญา
- วันเริ่มปฏิบัติงาน
- วันสิ้นสุดของสัญญา
- การเปลี่ยนแปลงแก้ไขสัญญา
- การโอนงาน
- การระงับงานชั่วคราวและการบอกเลิกสัญญา ได้แก่ การบอกเลิกสัญญาหรือให้หยุดงานชั่วคราวโดยผู้ว่าจ้าง การบอกเลิกสัญญาโดยที่ปรึกษา และเหตุสุดวิสัย

3) สิทธิของคู่สัญญาเมื่อมีการระงับงานชั่วคราว หรือบอกเลิกสัญญา

4) สิทธิเรียกร้องเมื่อมีการบอกเลิกสัญญาเนื่องจากผิดสัญญา

5) สิทธิและหน้าที่ของที่ปรึกษา

6) ความรับผิดชอบของที่ปรึกษา

7) พันธะหน้าที่ของผู้ว่าจ้าง

8) ค่าจ้างของที่ปรึกษา

9) การชำระเงินให้ที่ปรึกษา

(3) ภาคผนวก ได้แก่

1) ขอบข่ายของงานและกำหนดระยะเวลาการทำงาน

2) แผนการปฏิบัติงาน การจัดรูปองค์กร ตารางการดำเนินงานของบุคลากร ประวัติ และประสบการณ์ของบุคลากร

- 3) เจ้าหน้าที่สมทบ ผู้เชี่ยวชาญที่ผู้ว่าจ้างจัดให้ปฏิบัติงานร่วม เครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์ และเครื่องอำนวยความสะดวก ทั้งหลายที่ผู้ว่าจ้างจัดหาให้
- 4) ค่าจ้างและวิธีการจ่ายค่าจ้าง
- 5) เอกสารเสนองานด้านเทคนิค
- 6) เอกสารเสนองานด้านราคา
- 7) แบบหนังสือค้ำประกัน
- 8) เอกสารนิติบุคคล เป็นต้น

2.6.3 เนื้อหาสัญญาจ้างออกแบบและควบคุมงาน (ภาค ข. การควบคุม)

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ได้แบ่งเนื้อหาของสัญญาจ้างออกแบบและควบคุมงาน (ภาค ข. การควบคุม) เป็น 3 ส่วน คือ

- (1) ข้อตกลงว่าจ้าง
- (2) เงื่อนไขของสัญญา ประกอบด้วย
  - 1) การเริ่มงาน สิ้นสุดงาน การแก้ไข และการยกเลิกสัญญา ประกอบไปด้วย
    - การเริ่มงานและการสิ้นสุดงาน
    - การยกเลิกสัญญาโดยผู้ว่าจ้าง
    - การยกเลิกสัญญาโดยที่ปรึกษา
    - สิทธิของที่ปรึกษาเมื่อมีการระงับ หรือยกเลิกสัญญา
    - สิทธิของผู้ว่าจ้างเมื่อมีการระงับ หรือยกเลิกสัญญา
  - 3) สิทธิและหน้าที่ของที่ปรึกษา
  - 4) บุคลากรของที่ปรึกษา
  - 5) การจ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษา
  - 6) เงินประกันผลงานและหนังสือค้ำประกัน

(3) ภาคผนวก ได้แก่

- 1) ขอบข่ายของงานและกำหนดระยะเวลาการทำงาน
- 2) แผนการปฏิบัติงาน การจัดรูปองค์กร ตารางการดำเนินงานของบุคลากร ประวัติ และประสบการณ์ของบุคลากร
- 3) เจ้าหน้าที่สมทบ ผู้เชี่ยวชาญที่ผู้ว่าจ้างจัดให้ปฏิบัติงานร่วม เครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์ และเครื่องอำนวยความสะดวกทั้งหลายที่ผู้ว่าจ้างจัดหาให้
- 4) ค่าจ้างและวิธีการจ่ายค่าจ้าง
- 5) เอกสารเสนองานด้านเทคนิค
- 6) เอกสารเสนองานด้านราคา
- 7) แบบหนังสือคำประกัน
- 8) เอกสารนิติบุคคล เป็นต้น

2.7 การศึกษาข้อจำกัดของสัญญาจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างในประเทศไทย

ส่วนปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสัญญาจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างในประเทศไทยผู้วิจัยยังไม่พบผู้ที่ศึกษาโดยตรงเกี่ยวกับเรื่องนี้ ซึ่งงานวิจัยที่ศึกษาด้านสัญญาส่วนใหญ่จะศึกษาเกี่ยวกับสัญญาจ้างผู้รับจ้างก่อสร้าง โดย สมศักดิ์ วงศ์กำชัย (2539) ได้ศึกษาเงื่อนไขของสัญญาว่าจ้างงานก่อสร้างในประเทศไทยโดยศึกษาเปรียบเทียบกับสัญญาจ้างก่อสร้างของโครงการทั่วไป อย่างเช่น อาคาร โรงงาน และสำนักงาน ที่มีมูลค่าตั้งแต่ 50 ล้านบาทขึ้นไป จำนวน 20 โครงการ กับสัญญาจ้าง FIDIC (1987) ว่าเงื่อนไขใดที่เหมือนหรือแตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่าหัวข้อและเนื้อหาส่วนใหญ่เหมือนกับเงื่อนไขของ FIDIC บางเงื่อนไขใกล้เคียงกัน บางเงื่อนไขแตกต่างกัน ข้อกำหนดหลายประเด็นที่นำมาใช้กันน้อยหรือไม่ได้นำมาใช้ในประเทศไทย เงื่อนไขของสัญญาที่ใช้ปฏิบัติกันอยู่ยังไม่เป็นธรรมเนียมมากพอ และยังมีสัญญาจ้างก่อสร้างมาตรฐานที่จะยึดถือปฏิบัติอย่างจริงจัง

นอกจากนี้ นุจรีย์ บุญสร้างเสริม (2543) ได้ศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้สัญญาตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุปี พ.ศ. 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม โดยรวบรวมเอกสารตอบข้อหารือหรือคำวินิจฉัยเกี่ยวกับปัญหาในการจ้างงานก่อสร้าง และใช้สัญญาจ้าง FIDIC (1987) เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา โดยสามารถสรุปปัญหาได้ดังนี้

- (1) ข้อกำหนดในแบบสัญญาจ้างราชการบางส่วนมีความไม่ชัดเจนในการปฏิบัติ ทำให้คู่สัญญาทั้ง 2 ฝ่ายเกิดความไม่มั่นใจหรือเกิดการโต้แย้งกันในด้านสิทธิและหน้าที่บางประการ ทำให้การดำเนินการต้องหยุดชะงัก หรือเกิดความล่าช้าในการดำเนินการ
- (2) ข้อกำหนดในแบบสัญญาจ้างราชการไม่มีหรือขาดสาระบางประการ ที่ทำให้คู่สัญญา 2 ฝ่ายไม่มีหลักเกณฑ์การปฏิบัติในเรื่องต่างๆ อันทำให้เกิดกรณีปัญหาเมื่อไม่สามารถหาข้อสรุปในการดำเนินการได้
- (3) แบบสัญญาจ้างราชการบางส่วนมีเนื้อหาสาระไม่รัดกุมเพียงพอ ส่งผลต่อการพิจารณาในสิทธิ และหน้าที่ของคู่สัญญาทั้ง 2 ฝ่าย โดยทำให้ต้องใช้ระยะเวลาในการยุติปัญหา

จากงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า มีศึกษาเฉพาะสัญญาจ้างก่อสร้างที่ใช้ในโครงการก่อสร้างทั่วไป ยังไม่ได้มีการศึกษาวิเคราะห์การใช้สัญญาจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างในประเทศไทย ซึ่งมีลักษณะการทำงานที่แตกต่างออกไป และมีความสำคัญต่อการดำเนินโครงการไม่ด้อยไปกว่าฝ่ายอื่นๆ อีกด้วย

2.8 ปัญหาในการให้บริการของที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างและแนวทางการป้องกันแก้ไข

การเกิดปัญหาในงานก่อสร้างเป็นเรื่องปกติที่ได้พบอยู่เสมอไม่ว่าจะเป็นโครงการขนาดใหญ่หรือขนาดเล็ก ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการก่อสร้างนั้นๆ ทั้งด้านเวลา ค่าใช้จ่าย หรือคุณภาพ ในการแก้ปัญหาแต่ละครั้งไม่มากก็น้อย เราจะสังเกตได้ว่า ปัญหาในการก่อสร้างในกรณีคล้ายคลึงกัน มักจะเกิดขึ้นๆ กัน และในหลายๆ กรณีการแก้ไขปัญหาแต่ละครั้งยังแตกต่างกันทั้งวิธีการและระยะเวลาในการแก้ไขปัญหานั้นๆ ในโอกาสต่างกันอีกด้วยจึงเป็นที่น่าสนใจของผู้ที่อยู่ในอาชีพก่อสร้างที่จะแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเหตุผลทางด้านต่างๆ ประกอบกับการแก้ไขปัญหา

2.8.1 ปัญหาในการให้บริการของที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง

ปัญหาที่เกิดขึ้นในการให้บริการของที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างอาจเกิดจากสาเหตุต่างๆ หลายประการ ซึ่งการที่ผู้บริหารงานก่อสร้างรับรู้ถึงสาเหตุที่แท้จริง ย่อมทำให้ผู้บริหารงานก่อสร้างสามารถแก้ไขปัญหาหรือระงับผู้รับผิดชอบในการแก้ปัญหาดังกล่าวได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาของวิโรจน์ แดงวิเชียร (2540) ในด้านปัญหาและสาเหตุของการให้บริการของที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างพบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลในการปฏิบัติงานของที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างสามารถแบ่งเป็น 3 ประเภทได้ดังนี้

- (1) ปัจจัยภายในองค์กรของที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง ปัจจัยในด้านนี้เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นเนื่องจากปัญหาด้านองค์กรของที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างเอง เช่น
  - ปัจจัยด้านคุณสมบัติ และจำนวนของบุคลากรภายในองค์กรของที่ปรึกษาบริหารงาน ก่อสร้าง
  - ปัจจัยด้านความพร้อมในการดำเนินงาน และ
  - ปัจจัยด้านนโยบายในการดำเนินงานของบริษัท เป็นต้น
- (2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเอกสารสัญญาในโครงการ เช่น
  - ปัจจัยด้านการจัดสรรความรับผิดชอบของที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง ในเรื่องงบประมาณ ระยะเวลา และคุณภาพการก่อสร้าง เป็นต้น
- (3) ปัจจัยที่เป็นผลจากการกระทำของผู้ที่ปฏิบัติงานร่วมกับที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง เช่น
  - ปัจจัยด้านความรับผิดชอบในหน้าที่ และการให้ความร่วมมือของเจ้าของงาน ผู้ออกแบบ และผู้รับจ้างก่อสร้าง
  - ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่าง เจ้าของงาน กับผู้รับจ้าง เป็นต้น

ด้านปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงานของที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างนั้น วิโรจน์ แดงวิเชียร (2540) ได้แบ่งประเภทของปัญหา เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

- (1) ปัญหาที่เกิดจากการกระทำของกลุ่มบุคคล หรือสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรของที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง

ปัญหาในลักษณะนี้ เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายนอกองค์กรของที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง สามารถแยกลักษณะปัญหาที่เกิดขึ้นตามผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ดังนี้

- 1) ปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากเจ้าของโครงการ เช่น
  - ปัญหาด้านการเงินของเจ้าของโครงการ

- ปัญหาในเรื่องการจัดการภายในองค์กรของเจ้าของโครงการ
- ปัญหาด้านความต้องการในเรื่องคุณภาพงานของเจ้าของโครงการ
- ปัญหาด้านการให้ความร่วมมือของเจ้าของโครงการ เป็นต้น

2) ปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากผู้ออกแบบ เช่น

- ปัญหาด้านคุณภาพของการออกแบบ
- ปัญหาด้านข้อจำกัดขององค์กรของผู้ออกแบบ
- ปัญหาด้านการให้ความร่วมมือของผู้ออกแบบ เป็นต้น

3) ปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากผู้รับจ้างก่อสร้าง เช่น

- ปัญหาที่เกิดจากบุคลากรของผู้รับจ้าง
- ปัญหาด้านคุณภาพของงาน
- ปัญหาภายในองค์กรของผู้รับจ้าง
- ปัญหาด้านการให้ความร่วมมือของผู้รับจ้าง เป็นต้น

(2) ปัญหาที่เกิดจากการกระทำของบุคลากร ภาครัฐ ข้าราชการ หรือ นโยบายในการปฏิบัติภายในองค์กรของที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง

ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงานของที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง แยกออกเป็น ปัญหาที่มีผลกระทบต่อเจ้าของโครงการ ปัญหาที่มีผลกระทบต่อผู้ออกแบบ และปัญหาที่มีผลกระทบต่อผู้รับจ้างก่อสร้าง โดยสามารถระบุเป็นประเด็นปัญหาต่างๆ ได้แก่

1) ปัญหาด้านคุณภาพในการปฏิบัติงานและการให้บริการ เช่น

- ขาดมาตรฐานในการตรวจสอบงาน
- ไม่สามารถควบคุมค่าใช้จ่าย ระยะเวลา และคุณภาพงาน ให้เป็นไปตามข้อกำหนดในสัญญาได้
- ขาดประสิทธิภาพในการประสานงาน
- ขาดความเอาใจใส่ในเรื่องของผลประโยชน์ของเจ้าของโครงการ
- ไม่สามารถไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในการก่อสร้างได้
- ไม่สามารถให้คำแนะนำแก่ เจ้าของโครงการ ผู้รับจ้าง หรือผู้ออกแบบได้
- ขาดการประสานงานที่ดีกับผู้ที่เกี่ยวข้องในโครงการ เป็นต้น

2) ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับข้อจำกัดในองค์กรของ เช่น

- องค์กรมีบุคลากรไม่เพียงพอ
- ปัญหาด้านการจัดบุคลากรที่เหมาะสมกับปริมาณงาน
- ปัญหาด้านการเปลี่ยนแปลงตัวบุคลากรบ่อย
- ขาดระบบการบริหารจัดการที่ดีภายในองค์กร เป็นต้น

3) ปัญหาด้านบุคลากร เช่น

- บุคลากรขาดประสบการณ์ในการดำเนินงาน
- ไม่เข้าใจในลักษณะงานที่ดูแลอยู่
- ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน
- ไม่สามารถให้ข้อมูลในเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้องกับโครงการได้ในทันที เป็นต้น

นอกจากนี้ สวัสดิ์พิงศ์ นรเดชานนท์ (2546) ได้ศึกษาในด้านปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง โดยจำแนกช่วงเวลาที่ก่อให้เกิดปัญหาออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

(1) ปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาก่อนออกแบบก่อสร้าง เช่น

- การที่เจ้าของโครงการกำหนดวัตถุประสงค์ไม่ชัดเจน ทำให้ไม่สามารถกำหนดกรอบแนวคิดที่ชัดเจนในการดำเนินงานได้
- โครงการมีข้อจำกัดด้านระยะเวลา ทำให้การทำงานในช่วงเริ่มต้นของโครงการไม่มีความแน่นอน ก่อให้เกิดความผิดพลาดได้ง่ายในขั้นตอนการดำเนินงานในช่วงต่อไป
- ขาดระบบการประสานงานที่ดีระหว่างบริษัทที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง ผู้ออกแบบ และเจ้าของโครงการ
- สัญญา/ขอบเขตการจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างไม่กำหนดขอบเขต อำนาจที่ชัดเจน ทำให้เกิดปัญหาในด้านการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ เป็นต้น

(2) ปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาระหว่างการออกแบบก่อสร้าง เช่น

- เจ้าของโครงการมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขแบบรูปรายการหลายครั้ง ทำให้ต้องเสียเวลาในการเปลี่ยนแปลง
- บริษัทวิศวกรที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างขาดประสบการณ์ในการตรวจสอบแบบ

- เจ้าของโครงการขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของแบบรูปรายการ ทำให้เกิดความล่าช้าและสับสนในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

(3) ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างช่วงเวลาก่อนก่อสร้าง – หลังส่งมอบงาน เช่น

- รายละเอียด ข้อกำหนด เงื่อนไขต่างๆ ที่ระบุในสัญญาก่อสร้างคลุมเครือ ไม่ชัดเจน ก่อให้เกิดปัญหาขึ้นในภายหลัง
- เกิดความล่าช้าจากการอนุมัติเรื่องต่างๆ จากเจ้าของโครงการและที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง
- แบบรูปรายการฉบับ For Construction มีความผิดพลาดคลุมเครือ ทำให้เกิดรายการเปลี่ยนแปลงแก้ไข งานเพิ่ม - ลด โดยไม่มีการกำหนดบุคคลซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบที่แน่นอน เป็นต้น

2.8.2 การป้องกันและแก้ไขปัญหาจากการให้บริการของที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง

สำหรับการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการป้องกัน และแก้ไขปัญหาจากการให้บริการของที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง วิโรจน์ แตงวิเชียร (2540) และสวัสดิ์พงศ์ นรเดชาพันธ์ (2546) ได้เสนอแนวทางการป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการให้บริการของที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง ดังนี้

(1) การป้องกันและลดปัญหาที่เกิดจากฝ่ายเจ้าของโครงการ

- การทำตามข้อสัญญาที่ได้ให้ไว้กับผู้รับเหมา และฝ่ายอื่นๆที่เกี่ยวข้อง
- การจัดทำงบประมาณค่าก่อสร้างที่เหมาะสม
- การกำหนดแผนการก่อสร้างและวัตถุประสงค์ของโครงการที่ชัดเจน และแน่นอน
- การมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณภาพ หรือตัวอย่างของวัสดุ หรือตัวอย่างของงานในช่วงก่อนเริ่มงานก่อสร้าง
- การจัดให้มีตัวแทนของเจ้าของงานที่มีอำนาจในการตัดสินใจในทุกเรื่องได้
- การให้ความเป็นธรรมกับผู้รับเหมาในกรณีที่มีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงแบบ และทำให้เกิดค่าใช้จ่ายและความล่าช้าในโครงการก่อสร้าง

(2) การป้องกันและลดปัญหาที่เกิดจากฝ่ายผู้ออกแบบ

- ควรจัดเวลาการตรวจงาน หรือเข้าร่วมกิจกรรมการก่อสร้างภายในหน่วยงานก่อสร้างอย่างสม่ำเสมอในระหว่างที่มีการก่อสร้างเพื่อ รับรู้ปัญหาในเรื่องแบบ และการรับรู้ความก้าวหน้า และความต้องการของหน่วยงานก่อสร้างซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับผู้ออกแบบ
- ในการออกแบบควรจัดให้มีผู้ชำนาญและมีประสบการณ์ในการออกแบบ รวมทั้งจัดให้มีผู้ที่ทำหน้าที่ประสานงานแบบ และตรวจสอบแบบเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งและความผิดพลาดของแบบ

(3) การป้องกันและลดปัญหาที่เกิดจากฝ่ายผู้รับเหมาก่อสร้าง

- ควรทำการตรวจสอบแบบก่อสร้าง และจัดทำแบบสำหรับใช้ในการก่อสร้างก่อนการก่อสร้างจริงจะเริ่มขึ้น
- ควรจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับงานที่จะทำการก่อสร้างทั้งในเรื่องของคุณสมบัติ และจำนวนบุคลากร
- ในการประมูลงานไม่ควรตัดราคากันจนราคาค่าก่อสร้างมีราคาต่ำเกินกว่าที่จะสามารถสร้างได้จริง
- ควรจัดระบบการจัดการภายในองค์กรให้มีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการควบคุมค่าใช้จ่าย การประสานงานภายในองค์กร การควบคุมคุณภาพของงาน และการติดตามงานให้ทันกับแผนงาน

(4) การป้องกันและลดปัญหาที่เกิดจากที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง

- การจัดระบบการประสานงานภายในหน่วยงานก่อสร้าง และการจัดทำแผนผังแสดงขอบเขตความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายให้ชัดเจน ก่อนเริ่มงานก่อสร้าง และจัดให้มีผู้ประสานงาน ทำหน้าที่ในการประสานงานกับทุกฝ่ายในช่วงระหว่างการก่อสร้าง
- การจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน
- การช่วยให้คำแนะนำผู้รับจ้างที่รวดเร็ว มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม

2.9 การจัดการความเสี่ยง (Risk Management)

2.9.1 ความหมายของความเสี่ยง

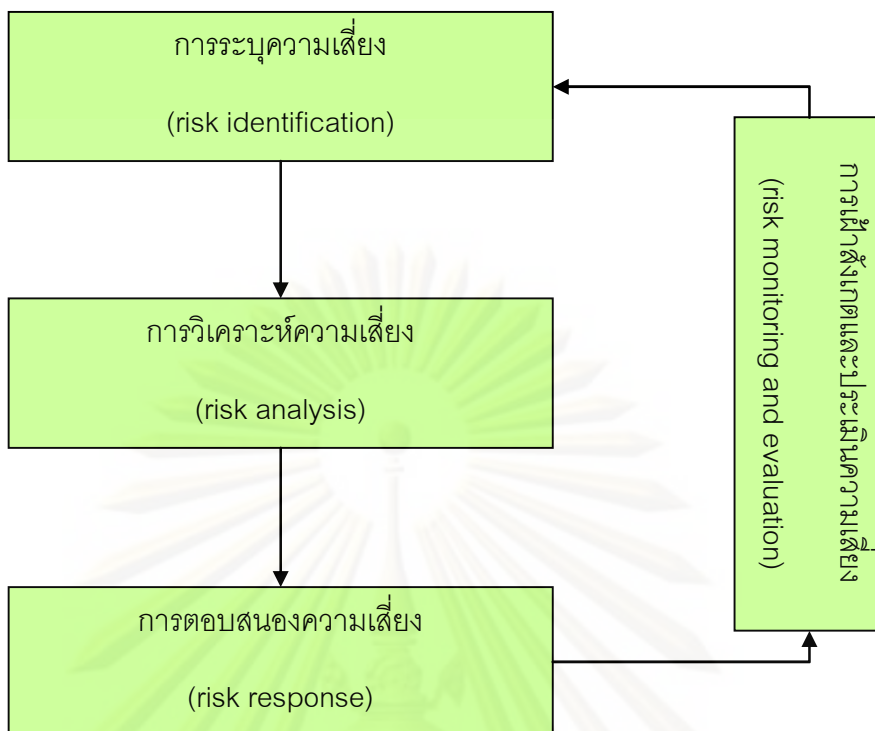
ความเสี่ยง (Risk) หมายถึง ความเป็นไปได้ที่จะเกิดความสูญเสีย หรือเสียหายต่อบุคคล ทรัพย์สิน หรือเป็นการเสียโอกาส โดยพบว่าความเสี่ยงมีบทบาทในทุกธุรกิจหรือการให้บริการ เริ่มตั้งแต่สิ่งที่มองเห็นได้ชัด ไปจนถึงสถานการณ์ที่มีความซับซ้อนความเสี่ยงบางประเภทยากที่จะหลีกเลี่ยง ขณะที่บางประเภทสามารถควบคุมได้ สำหรับการจัดการหรือควบคุมความเสี่ยงนั้น ในขั้นแรกควรทำความเข้าใจและจัดจำแนกความเสี่ยงให้ได้เสียก่อน ต่อจากนั้นจึงประเมินความเสี่ยงในระบบที่พิจารณา แล้วจึงค่อยกำหนดมาตรการตอบโต้ความเสี่ยงเป็นลำดับต่อไป (Papageorge, 1998 อ้างถึงใน ภูริตา หรินทจินดา, 2551)

นอกจากนี้ McCallum (2000, อ้างถึงใน สุดารัตน์ ชูถม, 2549) ได้ให้คำนิยามของความเสี่ยงไว้ว่า ความเสี่ยง คือ เหตุการณ์หรือการกระทำใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอนซึ่งเมื่อเกิดขึ้นอาจจะส่งผลกระทบต่อในด้านที่ดีหรือสร้างความเสียหาย ความล้มเหลว และลดโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ สำหรับอุตสาหกรรมก่อสร้างความเสี่ยง คือ เหตุการณ์อันจะทำให้เกิดความสูญเสียต่างๆ โดยในแต่ละโครงการจะมีความเสี่ยงอยู่หลายอย่างแตกต่างกันออกไปดังนั้นเพื่อให้ประสบความสำเร็จจึงจำเป็นต้องที่ทุกฝ่ายในโครงการจะต้องสามารถประเมิน จัดการ และยอมรับกับความเสี่ยงเหล่านั้นได้

2.9.2 การจัดการความเสี่ยง

การจัดการความเสี่ยง เป็นการการบริหารปัจจัย และการควบคุมกิจกรรมและกระบวนการดำเนินงานต่างๆ โดยลดเหตุและโอกาสที่องค์กรจะเกิดความเสียหาย ทำให้ระดับและขนาดของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับ ประเมิน ควบคุม และตรวจสอบได้ การบริหารความเสี่ยงจึงเป็นเรื่องสำคัญ ถึงแม้ว่าความเสี่ยงนั้นจะยังคงไม่หมดสิ้นไปแต่ก็เป็น การควบคุมมิให้เกิดปัญหาขึ้นในระดับรุนแรงจนยากแก่การแก้ไข (สุดารัตน์ ชูถม, 2549)

การจัดการความเสี่ยงประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน คือ 1) การระบุความเสี่ยง, 2) การวิเคราะห์ความเสี่ยง, 3) การตอบสนองความเสี่ยง, และ 4) การเฝ้าสังเกตและประเมินความเสี่ยง (วีระศักดิ์ ลิขิตเรืองศิลป์, 2551) ดังแสดงในรูปที่ 2.1

รูปที่ 2.1 กระบวนการจัดการความเสี่ยง

(1) การระบุปัจจัยเสี่ยง (Risk Identification)

การระบุความเสี่ยง (Risk Identification) เป็นการพิจารณาองค์ประกอบสำคัญของความเสี่ยงในโครงการ อันได้แก่

- 1) ปัจจัยเสี่ยง (Risk Factor) หมายถึง สาเหตุที่ก่อให้เกิดเหตุการณ์เสี่ยงที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วส่งผลกระทบต่อโครงการ ผลกระทบที่กล่าวถึงนั้นหมายถึงความถึงผลกระทบต่อระยะเวลาก่อสร้างต้นทุนของโครงการ คุณภาพของงาน ความปลอดภัยของบุคลากร สิ่งแวดล้อม เป็นต้น หากเกิดผลกระทบดังกล่าวขึ้นอาจส่งผลกระทบต่อการทำงานโครงการได้
- 2) เหตุการณ์เสี่ยง (Risk Event) หมายถึง สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคต อันเนื่องมาจากปัจจัยเสี่ยงอันอาจส่งผลกระทบต่อโครงการในด้านต่างๆ
- 3) ผลกระทบของความเสี่ยง (Risk Impact) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของสภาพการทำงานอันเนื่องมาจากเหตุการณ์เสี่ยง ซึ่งทำให้ผลการทำงาน (ประสิทธิภาพ) ไม่ตรงตามที่ได้วางแผนไว้

ตัวอย่างของเทคนิคที่สามารถใช้ในการระบุงค์ประกอบของความเสี่ง ได้แก่ Cause-effect diagram, Decision tree, Influence diagram, Fault tree analysis เป็นต้น (Haimes, 1998 อ้างถึงใน วีระศักดิ์ ลิขิตเรืองศิลป์, 2551)

(2) การวิเคราะห์ป้จจัยเสี่ง (Risk Analysis)

ภายหลังกองค์ประกอบของความเสี่งได้ถูกระบุงค์อย่างครบถ้วน ขั้นตอนต่อไป คือ การวิเคราะห์ความเสี่ง อันหมายถึง การประเมินผลกระทบที่จะเกิดขึ้นและโอกาสในการเกิดผลกระทบน้ันๆ โดยอาจจะเป็นการวิเคราะห์เชิงคุณลักษณะหรือเชิงบรรยาย (Qualitative analysis) หรือ การวิเคราะห์ในเชิงปริมาณ (Quantitative analysis) โดยทั่วไปแล้วการวิเคราะห์ทั้งสองวิธีมักใช้ควบคู่กันไป อย่างไรก็ตามการวางแผนจัดการความเสี่งทางวิศวกรรม วิธีวิเคราะห์ความเสี่งในเชิงปริมาณจะมีความเหมาะสมมากกว่าเพราะทำให้ผลลัพท์ในเชิงตัวเลขที่สามารถนำไปใช้ตัดสินใจได้สะดวกกว่าผลลัพท์จากการวิเคราะห์ในเชิงคุณลักษณะ

การวิเคราะห์ความเสี่งอาจแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การเลือกเทคนิคเพื่อวิเคราะห์ความเสี่ง อาทิเช่น การวิเคราะห์การตัดสินใจ (Decision analysis), การจำลองสถานการณ์ (Simulation) เป็นต้น
- 2) การพิจารณาเจตคติต่อความเสี่ง (Risk Attitude) ของผู้ตัดสินใจ ซึ่งโดยทั่วไปเมื่อต้องการทำการตัดสินใจภายใต้ความไม่แน่นอน ลักษณะการตัดสินใจอาจจำแนกออกได้เป็น 3 กลุ่มตามเจตคติต่อความเสี่ง ได้แก่ ผู้ที่เป็นกลางต่อความเสี่ง (Risk Neutral), ผู้ที่ไม่ชอบความเสี่ง (Risk averse), และผู้ที่ชอบความเสี่ง (Risk Preferring)
- 3) การประเมินโอกาสในการเกิดผลกระทบจากความเสี่ง สำหรับการวิเคราะห์เชิงปริมาณมักจะนำเสนอโอกาสในการเกิดผลกระทบในรูปแบบของความน่าจะเป็น (Probability) โดยในกรณีที่มีปริมาณข้อมูลในอดีตที่ใช้ในการประเมินความน่าจะเป็นมีอยู่อย่างจำกัดจนไม่อาจใช้ความถี่เชิงเปรียบเทียบ (Relative frequency) ได้ เราอาจใช้เทคนิคการประเมินความน่าจะเป็นในลักษณะอัตวิสัย (Subjective assessment) โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ในโครงการก่อสร้างลักษณะดังกล่าวก็ได้

- 4) การประเมินผลกระทบของความเสียหาย หมายถึง การวิเคราะห์หามูลค่าทางการเงินของผลกระทบอันเนื่องมาจากความเสียหายต่างๆ
- 5) การคำนวณระดับความเสี่ยง (Degree of risk) สามารถคำนวณได้จากสูตร

$$\text{ระดับความเสี่ยง} = \text{ความน่าจะเป็น} \times \text{ผลกระทบ}$$

ระดับความเสี่ยงที่ได้จากการวิเคราะห์นี้สามารถใช้เป็นดัชนีชี้วัดระดับความรุนแรงของปัจจัยเสี่ยงในโครงการ ตัวอย่างเช่น สำหรับปัจจัยเสี่ยงซึ่งมีโอกาสสูงที่จะนำไปสู่ผลกระทบที่รุนแรง ระดับความเสี่ยงที่คำนวณได้ย่อมมีค่ามากด้วย ระดับความรุนแรงของปัจจัยเสี่ยงต่างๆ จะสามารถนำไปใช้ประกอบการวางแผนเพื่อตอบสนองความเสี่ยงในขั้นตอนต่อไป

(3) การตอบสนองความเสี่ยง (Risk Response)

ระดับความเสี่ยงที่คำนวณได้จะถูกนำมาพิจารณาเพื่อเลือกแนวทางการตอบสนองความเสี่ยงที่เหมาะสม ซึ่งโดยทั่วไปการตอบสนองอาจแบ่งออกเป็น 4 แนวทางดังนี้

- 1) การคงความเสี่ยงไว้ (Risk Retention) หมายถึง การยอมรับผลของความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น โดยไม่ดำเนินการใดๆ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากระดับความเสี่ยงอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ หรือค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการลดความเสี่ยงมีค่าสูงมากจนกระทั่งไม่คุ้มค่าที่จะลงทุน
- 2) การลดความเสี่ยง (Risk Reduction) หมายถึง การดำเนินมาตรการต่างๆ เพื่อลดโอกาสการเกิดหรือลดผลกระทบของความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นให้น้อยลงหรือหมดไป เช่น การสำรวจเก็บข้อมูลดินเพิ่มเติมเพื่อลดความเสี่ยงในการวางแผนการก่อสร้างอุโมงค์ เป็นต้น
- 3) การถ่ายโอนความเสี่ยง (Risk Transfer) หมายถึง การส่งผ่านความเสี่ยงไปยังบุคคลอื่นเพื่อให้บุคคลนั้นมารับผิดชอบผลของความเสียหายดังกล่าวแทนตน เช่น การจ้างช่วง (Subcontract) การทำกรมธรรม์ประกันภัยสำหรับโครงการ เป็นต้น
- 4) การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Avoidance) หมายถึง การไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงโดยสิ้นเชิงเพื่อจะได้ไม่ต้องรับผลกระทบของมัน เช่น การที่ผู้รับจ้างก่อสร้างไม่เข้าร่วมโครงการที่ตนเห็นว่ามีความเสี่ยงสูงเกินไป เป็นต้น

การเลือกแนวทางการตอบสนองความเสี่ยงที่เหมาะสมขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายในการตัดสินใจ ผู้ตัดสินใจต้องสร้างเกณฑ์ความเสี่ยงให้ชัดเจนตั้งแต่ต้น จากนั้นจึงทำการเลือกแนวทางการตอบสนองความเสี่ยงที่สอดคล้องกับเกณฑ์ดังกล่าวต่อไป

(4) การเฝ้าสังเกตและประเมินความเสี่ยง (Risk monitoring and evaluation)

ภายหลังจากการปฏิบัติตามแนวทางการตอบสนองความเสี่ยงในขั้นต้นก่อนแล้ว มีความจำเป็นที่จะต้องมีการตรวจสอบและประเมินความเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะได้ทราบว่าแนวทางดังกล่าวมีความเหมาะสมกับโครงการหรือไม่ ถ้าแนวทางดังกล่าวไม่อาจลดความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจริงได้ อาจต้องปรับปรุงแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงวิธีการตอบสนองความเสี่ยงให้เหมาะสม

2.10 สรุปท้ายบท

ในบทนี้ได้กล่าวถึงเอกสารและบทความที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนใหญ่ๆ คือ กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง ซึ่งกล่าวถึง คำจำกัดความของที่ปรึกษาลักษณะการให้บริการ รวมถึงปัญหาและแนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาจากการให้บริการของที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง

ในส่วนที่ 2 คือส่วนที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มของการศึกษาเกี่ยวกับการจัดจ้างและสัญญาจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างในประเทศไทย โดยกล่าวถึงขั้นตอนการจัดจ้าง รูปแบบสัญญาจ้างองค์ประกอบ และเนื้อหาของสัญญาจ้างที่ปรึกษา รวมถึงงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวข้องกับข้อจำกัดของสัญญาจ้างที่ปรึกษาในประเทศไทย โดยลักษณะของสัญญาจ้างที่ดีนั้นจะต้องมีความชัดเจนและรัดกุมเพียงพอ รวมทั้งมีการจัดสรรความรับผิดชอบของคู่สัญญาที่เหมาะสม

ส่วนที่ 3 คือส่วนที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือสำหรับใช้ในการรวบรวม การจำแนกปัจจัยเสี่ยง และการวิเคราะห์ในงานวิจัยนี้ ซึ่งจำเป็นต้องใช้ในบทต่อไป คือ การจัดการความเสี่ยง (Risk Management)

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ข้อจำกัดของสัญญาจ้างที่ปรึกษา และรวบรวมกรณีศึกษาปรับปรุงเนื้อหาสัญญาเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่คู่สัญญา โดยรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย มีดังนี้

3.1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

- (1) การศึกษารวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Literature review) โดยศึกษาค้นคว้าความรู้และทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ จากบทความทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ หนังสือเรียน และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
- (2) การศึกษาตัวอย่างสัญญาจ้างที่ปรึกษา
- (3) การระบุสาเหตุของข้อพิพาทในการให้บริการของที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง (ปัจจัยเสี่ยงในการบริหารงานก่อสร้าง)
- (4) การวิเคราะห์ข้อจำกัดในสัญญาจ้างที่ปรึกษา
- (5) การรวบรวมกรณีศึกษาการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา
- (6) สรุปผลการศึกษา และจัดทำรูปเล่มวิทยานิพนธ์

แผนภาพแสดงกระบวนการดำเนินงานวิจัยโดยรวมและผลที่ได้รับในแต่ละขั้นตอนแสดงไว้ในรูปที่ 3.1

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 3.1 กระบวนการดำเนินงานวิจัย

3.2 การศึกษารวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนแรก คือ การศึกษาและรวบรวมข้อมูลงานวิจัยในอดีตที่จำเป็นสำหรับดำเนินการวิจัยในขั้นตอนต่อไป โดยสามารถแบ่งเนื้อหาได้ดังนี้

- (1) การศึกษาบทความทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ หนังสือเรียน และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสัญญาจ้างที่ปรึกษา เพื่อให้ทราบถึงหลักการ วิธีการ และผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องในอดีต
- (2) การศึกษาเอกสารคดีความ คำวินิจฉัย และข้อหาหรือที่เกี่ยวข้องกับสัญญาจ้างที่ปรึกษาในอดีต เพื่อเป็นพื้นฐานในการระบุปัจจัยเสี่ยงในการบริหารงานก่อสร้าง ข้อจำกัดในสัญญาจ้างที่ปรึกษา รวมทั้งข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา

3.3 การวิเคราะห์เนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา สัญญาจ้างที่ปรึกษาของหน่วยงานภาครัฐ และสัญญาจ้างที่ปรึกษาในต่างประเทศ

ขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์สัญญาจ้างที่ปรึกษา โดยวิเคราะห์และเปรียบเทียบเงื่อนไขข้อกำหนด และการจัดสรรความเสี่ยงในข้อสัญญาระหว่างผู้ว่าจ้างและที่ปรึกษา วัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงลักษณะและรูปแบบของสัญญาจ้าง รวมถึงการระบุสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบคู่สัญญา

3.4 การระบุปัจจัยเสี่ยงในการบริหารงานก่อสร้าง

ขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อระบุสาเหตุของข้อพิพาทในการให้บริการของที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างและรับทราบความคิดเห็นของบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สำหรับใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อจำกัดของสัญญาจ้างที่ปรึกษา ต่อไป โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการจัดการความเสี่ยง (Risk Management) เป็นเครื่องมือในการระบุสาเหตุของข้อพิพาทในการให้บริการของที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง (ปัจจัยเสี่ยงในการบริหารงานก่อสร้าง) สำหรับวิธีการระบุปัจจัยเสี่ยงในการบริหารงานก่อสร้าง ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินงานเป็นขั้นตอนย่อยๆดังนี้

- (1) การรวบรวมปัจจัยเสี่ยงในการบริหารงานก่อสร้าง

ขั้นตอนนี้เป็นการรวบรวมปัจจัยเสี่ยงในการบริหารงานก่อสร้างด้วยวิธีการจัดทำรายการตรวจสอบความเสี่ยง (Risk Checklist) โดยรวบรวมจาก

- 1) การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับจัดทำและบริหารสัญญาจ้างที่ปรึกษาเบื้องต้น
- 2) การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ อาทิเช่น งานวิจัยของ Hatem (1998), Fowler (2002), Weiss (2003), Banik and May (2006) และ Sido (2006) รวมทั้งจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย เช่น วิโรจน์ แดงวิเชียร (2540), เกศสุดา ลิ้มศิลา (2544), และ สวัสดิพงษ์ นรเดชาพันธ์ (2546)
- 3) เอกสารคดีความ คำวินิจฉัย และข้อหาหรือในอดีตที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย
  - คำวินิจฉัยสำนักงานอัยการสูงสุด ข้อหาหรือปัญหากฎหมาย และสัญญาของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ ปี 2522-2541 จำนวน 5 กรณี
  - คำวินิจฉัยคณะกรรมการพิจารณาความรับผิดทางแพ่ง กรมบัญชีกลาง ปี 2547-2550 จำนวน 1 กรณี
  - คำสั่งศาลปกครองสูงสุด ปี 2544-2550 จำนวน 2 กรณี
  - เอกสารตอบข้อหาหรือปัญหาเกี่ยวกับระเบียบว่าด้วยการพัสดุ สำนักกฎหมายและระเบียบกลาง สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปี 2535-2545 จำนวน 9 กรณี
  - เอกสารตอบข้อหาหรือปัญหาเกี่ยวกับระเบียบว่าด้วยการพัสดุ ส่วนงานพัสดุดูกรมบัญชีกลาง ปี 2546-2551 จำนวน 2 กรณี

รายละเอียดของเอกสารคดีความ คำวินิจฉัย และข้อหาหรือในอดีตที่เกี่ยวข้องถูกแสดงไว้ในภาคผนวก ก

(2) การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของปัจจัยเสี่ยง

ภายหลังจากการระบุปัจจัยเสี่ยงจากการสัมภาษณ์เบื้องต้น และการทบทวนเอกสารและงานวิจัยแล้ว ผู้วิจัยได้นำผลลัพธ์ทั้งหมดไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความครบถ้วนของปัจจัยเสี่ยงที่เคยเกิดขึ้นในอดีตและรวบรวมปัจจัยเสี่ยงเพิ่มเติม รวมถึงปัจจัยเสี่ยงอันมีโอกาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยคัดเลือกผู้ให้สัมภาษณ์จากผู้ที่มีประสบการณ์ในการจัดทำสัญญาและบริหารสัญญาจ้างที่ปรึกษา คือ นิติกรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำสัญญาจ้างที่ปรึกษา รวมถึงวิศวกรโครงการผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารสัญญาจ้างที่ปรึกษา ทั้งฝ่ายเจ้าของโครงการภาครัฐและบริษัทที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้สัญญากับผู้ว่าจ้างภาครัฐหรือมีความสนใจที่จะเข้าดำเนินการบริหารงานก่อสร้างกับหน่วยงานผู้ว่าจ้างในกลุ่มตัวอย่าง หน่วยงานที่ให้สัมภาษณ์ในขั้นตอนนี้ ได้แก่ (รายละเอียดของผู้ให้สัมภาษณ์แสดงในภาคผนวก ข)

1) ฝ่ายเจ้าของโครงการ จำนวน 6 หน่วยงาน ได้แก่

- สำนักจรรยาและขนส่ง กรุงเทพมหานคร
- การรถไฟแห่งประเทศไทย
- กรมทางหลวงชนบท
- การรถไฟฟ้ามหานครแห่งประเทศไทย
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- บริษัท ธารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด

2) ฝ่ายที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง จำนวน 6 บริษัท ได้แก่

- บริษัท พี บี เอเชีย จำกัด
- บริษัท เอเชียเอ็นเอ็นเจเนียร์ริง คอนซัลแต้นส์ จำกัด
- บริษัท เค.ซี.เอส.แอนด์ แอสโซซิเอทส์ จำกัด
- บริษัท ไทยเอ็นเอ็นเจเนียร์ริง คอนซัลแตนท์ จำกัด
- บริษัท อรุณ ชัยเสรี คอนซัลติง เอ็นเจเนียร์ส จำกัด
- บริษัท ทีเอ็ม คอนซัลติง เอ็นเจเนียร์ริง แอนด์ แมเนจเม้นท์ จำกัด

(3) การจำแนกกลุ่มปัจจัยเสี่ยง

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะนำปัจจัยเสี่ยงที่ระบุได้ในขั้นตอนที่ 2 มาจำแนกเป็นกลุ่มปัจจัยเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์กันเพื่อสะดวกในการวิเคราะห์ข้อจำกัดในเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา ต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อจำกัดในสัญญาจ้างที่ปรึกษา

ภายหลังจากรวบรวมปัจจัยเสี่ยงในการบริหารงานก่อสร้างแล้ว ขั้นตอนถัดมาผู้วิจัยได้นำปัจจัยเสี่ยงซึ่งได้รวบรวมจากขั้นตอนที่ 3.4 มาวิเคราะห์ถึงข้อจำกัดในเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาแยกตามแต่ละปัจจัยเสี่ยง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาว่าเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา มีความครอบคลุมเพียงพอหรือไม่ หรือสามารถตอบสนองต่อปัจจัยเสี่ยงที่ได้ระบุข้างต้นหรือไม่

ข้อจำกัดของสัญญาจ้างที่ปรึกษา ในงานวิจัยนี้ มีสมมุติฐานคือ เนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาตามแบบทำยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม บางส่วนมีความไม่ชัดเจน ขาดเนื้อหาสาระหรือข้อกำหนดบางประการ หรือมีการจัดสรรความเสี่ยงที่ไม่เหมาะสมก่อให้เกิดปัญหาตามมาในระหว่างการบริหารสัญญา

สำหรับกระบวนการการวิเคราะห์ข้อจำกัดในเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา นั้น ผู้วิจัยจะพิจารณาปัจจัยเสี่ยงซึ่งได้รวบรวมจากขั้นตอนที่ 3.4 ที่ละปัจจัยเสี่ยงกับข้อสัญญา (Contract clause) ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงนั้นทีละข้อ โดยอาศัยหลักเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อจำกัดในสัญญาจ้างที่ปรึกษา ซึ่งถูกรวบรวมจากเอกสารและงานวิจัยในอดีต เพื่อระบุข้อจำกัดของเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา อันอาจนำไปสู่ปัญหาในการตีความสัญญาซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อคู่สัญญาในแง่ของต้นทุน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และความสัมพันธ์ของคู่สัญญา หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงนำผลการวิเคราะห์ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

3.6 การรวบรวมกรณีศึกษาการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมกรณีศึกษาการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา จากเอกสารสัญญาจ้างที่ปรึกษา ของหน่วยงานภาครัฐในกรณีศึกษา จำนวน 8 โครงการ ดังนี้

- (1) โครงการระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร ส่วนต่อขยาย สายสุขุมวิท ของกรุงเทพมหานคร
- (2) โครงการระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร ส่วนต่อขยาย สายสีลม ของกรุงเทพมหานคร
- (3) โครงการทางคู่สายชายฝั่งทะเลตะวันออก ตอน ฉะเชิงเทรา-ศรีราชา-แหลมฉบัง ของการรถไฟแห่งประเทศไทย
- (4) โครงการสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณห้าแยกปากเกร็ดและถนนต่อเชื่อม ของกรมทางหลวงชนบท
- (5) โครงการสายแยก ทล.3 – เคหะบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ของกรมทางหลวงชนบท
- (6) โครงการรถไฟฟ้ามหานคร สายเฉลิมรัชมงคล ระยะแรก ของการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย
- (7) โครงการศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ของบริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด
- (8) โครงการจัดรั้วสนามจู้ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากนั้นจึงสรุปและนำเสนอผลการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาของหน่วยงานภาครัฐ แยกที่ละปัจจัยเสี่ยง

3.7 สรุปท้ายบท

งานวิจัยนี้ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินงาน 6 ขั้นตอน เริ่มต้นด้วยการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงวิเคราะห์เนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงลักษณะและรูปแบบของสัญญาจ้าง รวมถึงการระบุสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของคู่สัญญา

ขั้นตอนต่อมาเป็นการระบุปัจจัยเสี่ยงในการบริหารงานก่อสร้าง โดยรวบรวมปัจจัยเสี่ยงจากการสัมภาษณ์เบื้องต้น เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเอกสารคดีความ คำวินิจฉัย และข้อหาหรือในอดีต จากนั้นนำไปสัมภาษณ์ผู้มีประสบการณ์อีกครั้งเพื่อตรวจสอบความครบถ้วนของปัจจัยเสี่ยงสำหรับใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อจำกัดในสัญญาจ้างที่ปรึกษา หลังจากนั้นจึงวิเคราะห์ถึงข้อจำกัดในสัญญาจ้างที่ปรึกษา แยกตามแต่ละปัจจัยเสี่ยง

ขั้นตอนสุดท้าย คือ รวบรวมกรณีศึกษาการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา จากเอกสารสัญญาจ้างที่ปรึกษา ของหน่วยงานภาครัฐในกรณีศึกษา และสรุปผลการปรับปรุงสัญญา

บทที่ 4

การวิเคราะห์เนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา

บทนี้กล่าวถึงรูปแบบต่างๆของสัญญาจ้างที่ปรึกษา องค์ประกอบของสัญญา รวมถึงวิเคราะห์เนื้อหาสัญญาดังกล่าวเพื่อทราบถึงการระบุสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบระหว่างคู่สัญญา สำหรับเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อจำกัดของสัญญาจ้างที่ปรึกษา ต่อไป

4.1 รูปแบบของสัญญาจ้างที่ปรึกษา ในปัจจุบัน

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุปี พ.ศ. 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ระเบียบการพัสดุฯ) ได้กำหนดรูปแบบสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกเป็น 2 รูปแบบตามลักษณะของโครงการก่อสร้าง (ที่ นร (กวพ) 1204/285, 15 ก.พ. 2536) ได้แก่

(1) สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา

เอกสารในสัญญาจ้างที่ปรึกษารูปแบบนี้มีเงื่อนไขและข้อกำหนดของสัญญาเป็นไปตามแบบสัญญาจ้างแนบท้ายระเบียบการพัสดุฯ ในส่วนที่ 3 ซึ่งเป็นสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา โดยระเบียบการพัสดุฯ กำหนดให้ใช้สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือสัญญาจ้างที่ปรึกษาสำหรับงานจ้างที่ปรึกษาทุกประเภท รวมถึงจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง เช่น ที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างโครงการอุโมงค์ สะพาน ถนน ฯลฯ ยกเว้น การจ้างออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารด้วยเงินงบประมาณ

(2) สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน

สัญญาจ้างที่ปรึกษารูปแบบนี้มีเงื่อนไขของสัญญาเป็นไปตามแบบสัญญาจ้างแนบท้ายระเบียบการพัสดุฯ ในส่วนที่ 4 ซึ่งเป็นสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน (ภาค ข. การควบคุม) โดยระเบียบการพัสดุฯ กำหนดให้ใช้สัญญาจ้างรูปแบบนี้กับงานจ้างบริการจากนิติบุคคลหรือบุคคลธรรมดา ที่ประกอบธุรกิจบริหารด้านการควบคุมงานก่อสร้างอาคารด้วยเงินงบประมาณ

คำว่า “อาคาร” ระเบียบการพัสดุฯ ข้อที่ 5 ได้กำหนดนิยามของอาคารไว้ว่า สิ่งปลูกสร้างถาวรที่บุคคลอาจเข้าอยู่หรือใช้สอยได้ เช่น อาคารที่ทำการ โรงพยาบาล โรงเรียน สนามกีฬา สถานีนำร่อง หรือสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ ที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน และรวมตลอดถึงสิ่งก่อสร้างอื่นๆ ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอยสำหรับอาคารนั้นๆ เช่น เสาธง รั้ว ท่อระบายน้ำ หอดังน้ำ ถนน

ประปา และสิ่งอื่นๆ ซึ่งเป็นส่วนประกอบของตัวอาคาร เช่น เครื่องปรับอากาศ ลิฟต์ เฟอร์นิเจอร์ เป็นต้น

จากนิยามคำว่า “อาคาร” ในข้างต้นจะเห็นว่าครอบคลุมเฉพาะสิ่งปลูกสร้างที่บุคคลสามารถเข้าอยู่หรือใช้สอย รวมถึงสิ่งก่อสร้างอื่นๆ ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอยสำหรับอาคารเท่านั้น ดังนั้นสิ่งปลูกสร้างประเภทอื่น อาทิเช่น ถนน สะพาน อุโมงค์ เขื่อน ฯลฯ จึงมิใช่อาคารตามนิยามของระเบียบการพัสดุฯ

เมื่อพิจารณาความแตกต่างระหว่างสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา และสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน จึงสรุปได้ว่าระเบียบการพัสดุฯ กำหนดให้ผู้ว่าจ้างภาครัฐใช้สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานเฉพาะการจ้างที่ปรึกษาที่ประกอบธุรกิจบริหารด้านการควบคุมงานก่อสร้างอาคารด้วยเงินงบประมาณเท่านั้น สำหรับการจ้างที่ปรึกษาประเภทอื่น อาทิเช่น ที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างโครงการถนน สะพาน อุโมงค์ หรือเขื่อน เป็นต้น ผู้ว่าจ้างจะต้องใช้สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษาในการจ้างที่ปรึกษา

เนื่องจากสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษามีเนื้อหาสัญญาที่ครอบคลุมการจ้างที่ปรึกษางานทุกประเภทรวมทั้งที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง แตกต่างจากสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานซึ่งมีข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างโดยตรง ดังนั้นในการประยุกต์ใช้สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษาในงานก่อสร้าง หน่วยงานผู้ว่าจ้างจึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างให้มีความเหมาะสมกับงานที่ที่ปรึกษารับผิดชอบ เช่น งานก่อสร้าง เป็นต้น โดยในปัจจุบันหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งได้มีการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาสัญญาที่แตกต่างกันออกไปตามความเหมาะสม

สำหรับการวิเคราะห์เนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาซึ่งได้มีการดัดแปลงให้เหมาะสมกับการใช้งานของหน่วยงานผู้ว่าจ้างส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจต่างๆ ได้แสดงไว้ในบทที่ 7

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่ง คือ หากหน่วยงานภาครัฐมิได้ใช้เงินงบประมาณแผ่นดินในการจ้างที่ปรึกษา ผู้ว่าจ้างสามารถใช้สัญญาจ้างประเภทอื่นทดแทนได้ ทั้งนี้ผู้ว่าจ้างจำเป็นต้องส่งร่างสัญญาให้สำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณาก่อน ยกตัวอย่างเช่น การรถไฟฯขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทยสามารถใช้สัญญาจ้าง JBIC ในการจ้างที่ปรึกษาได้ เนื่องจากหน่วยงานดังกล่าวใช้เงินกู้จากต่างประเทศเป็นเงินงบประมาณในการก่อสร้าง เป็นต้น

4.2 องค์ประกอบของสัญญาจ้างที่ปรึกษา

จากการวิเคราะห์สัญญาจ้างที่ปรึกษา ทั้ง 2 รูปแบบ พบว่าสัญญาดังกล่าวประกอบด้วยเอกสารที่สำคัญดังนี้

- (4) ข้อตกลงว่าจ้าง (Contract agreement) เป็นข้อตกลงระหว่างคู่สัญญาที่จะร่วมกันปฏิบัติงานตามขอบเขตที่ได้ระบุไว้ในเงื่อนไขของสัญญา และภาคผนวกของสัญญาให้แล้วเสร็จ
- (5) เงื่อนไขทั่วไปของสัญญา (General conditions of contract) เป็นเงื่อนไขทั่วไปในงานจ้างที่ปรึกษา โดยหัวข้อและรายละเอียดของข้อกำหนดอ้างอิงตัวอย่างสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา หรือสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานตามแนบท้ายระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ในส่วนที่ 3 และส่วนที่ 4 ตามลำดับ
- (6) ภาคผนวก (Appendix) ประกอบด้วย
  - 1) ขอบเขตของงานและกำหนดระยะเวลาการทำงาน
  - 2) แผนการปฏิบัติงาน การจัดรูปองค์กร ตารางการดำเนินงานของบุคลากร ประวัติและประสบการณ์ของบุคลากร
  - 3) เจ้าหน้าที่สมทบ ผู้เชี่ยวชาญที่ผู้ว่าจ้างจัดให้ปฏิบัติงานร่วม เครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์ และเครื่องอำนวยความสะดวก ทั้งหลายที่ผู้ว่าจ้างจัดหาให้
  - 4) ค่าจ้างและวิธีการจ่ายค่าจ้าง
  - 5) เอกสารเสนองานด้านเทคนิค
  - 6) เอกสารเสนองานด้านราคา
  - 7) แบบหนังสือค้ำประกัน และ
  - 8) เอกสารนิติบุคคล

4.3 ผลการวิเคราะห์รายละเอียดของสัญญาจ้างที่ปรึกษา

การวิเคราะห์เนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา ในหัวข้อนี้จะพิจารณาเฉพาะส่วนที่เป็นเงื่อนไขทั่วไปของสัญญา เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดของเงื่อนไขและข้อกำหนดของสัญญาแต่ละรูปแบบ รวมถึงการระบุสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบระหว่างคู่สัญญาสำหรับเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อจำกัดของสัญญาจ้างที่ปรึกษา ต่อไป

4.3.1 สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา

เนื้อหาของสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา ประกอบด้วยข้อสัญญา ดังนี้

- 10) ข้อความทั่วไป ประกอบด้วย
  - 1) ขอบเขตของงาน
  - 2) กฎหมายที่จะต้องปฏิบัติตาม
  - 3) หัวเรื่อง
  - 4) การบอกกล่าว
- 11) การเริ่มงาน การสิ้นสุดของงาน การเปลี่ยนแปลงแก้ไข และการบอกเลิกสัญญา ประกอบด้วย
  - การเริ่มมีผลบังคับของสัญญา
  - วันเริ่มปฏิบัติงาน
  - วันสิ้นสุดของสัญญา
  - การเปลี่ยนแปลงแก้ไขสัญญา
  - การโอนงาน
  - การระงับงานชั่วคราวและการบอกเลิกสัญญา ประกอบด้วย
    - a. สิทธิของคู่สัญญาเมื่อมีการระงับงานชั่วคราวหรือบอกเลิกสัญญา ได้แก่ การบอกเลิกสัญญาหรือหยุดงานชั่วคราวโดยผู้ว่าจ้าง การบอกเลิกสัญญาโดยที่ปรึกษา และเหตุสุดวิสัย
    - b. สิทธิของคู่สัญญาเมื่อมีการระงับงานชั่วคราว หรือบอกเลิกสัญญา
    - c. สิทธิเรียกร้องเมื่อมีการบอกเลิกสัญญาเนื่องจากผิดสัญญา

- 12) สิทธิและหน้าที่ของที่ปรึกษา ประกอบด้วย
  - พันธะหน้าที่ของที่ปรึกษา
  - ผลประโยชน์ทับซ้อน
  - ลิขสิทธิ์ในเอกสาร และ
  - สิทธิและหน้าที่ของที่ปรึกษาที่มีต่อเครื่องมือ เครื่องใช้ และวัสดุอุปกรณ์ของผู้ว่าจ้าง
- 13) ความรับผิดชอบของที่ปรึกษา ประกอบด้วย
  - การชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้ว่าจ้างและป้องกันมิให้ผู้ว่าจ้างรับผิดชอบต่อการเรียกร้องค่าเสียหายโดยบุคคลที่สาม
  - ความรับผิดชอบต่อการละเมิดบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือสิทธิบัตรของบุคคลที่สาม และ
  - หน้าที่ในการจัดทำประกันภัยของเพื่อความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกและทรัพย์สินของผู้ว่าจ้างที่ปรึกษา
- 14) พันธะหน้าที่ของผู้ว่าจ้าง ได้แก่ หน้าที่ในการมอบข้อมูลให้แก่ที่ปรึกษา รวมทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ที่ปรึกษาเมื่อที่ปรึกษาร้องขอ
- 15) ค่าจ้างของที่ปรึกษา ประกอบด้วย
  - การชำระค่าจ้างตามเงื่อนไขในสัญญา
  - การจ่ายค่าจ้างเมื่อที่ปรึกษาปฏิบัติงานเพิ่ม และ
  - การจ่ายค่าจ้างกรณีเกิดความล่าช้าจากผู้ว่าจ้าง
- 16) การชำระเงินให้ที่ปรึกษา

เมื่อพิจารณาถึงรายละเอียดของเงื่อนไข ข้อกำหนด และเนื้อหาของสัญญาจ้าง ผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา จะสามารถวิเคราะห์ถึงการระบุสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ว่าจ้างและที่ปรึกษา ได้ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา

ลำดับ	เงื่อนไขสัญญา	สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ	
		ผู้ว่าจ้าง	ที่ปรึกษา
1. ข้อความทั่วไป			
1.1	การปฏิบัติตามขอบเขตงาน	ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามขอบเขตที่ระบุใน ภาคผนวกของสัญญา	ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามขอบเขตที่ระบุใน ภาคผนวกของสัญญา
1.2	กฎหมายที่ต้องปฏิบัติตาม	เคารพและปฏิบัติตามกฎหมายและ ระเบียบต่างๆของทางราชการ	เคารพและปฏิบัติตามกฎหมายและ ระเบียบต่างๆของทางราชการ
1.3	หัวข้อเรื่อง	หัวข้อเรื่องของเงื่อนไขสัญญา ไม่ถือเป็นส่วนหนึ่งของเงื่อนไขสัญญา หรือนำไป ประกอบการพิจารณาในการตีความวินิจฉัยข้อความในสัญญา	
1.4	การบอกกล่าวการบอกกล่าวหรือการให้ความ เห็นชอบ	การบอกกล่าวหรือการให้ความยินยอมหรือความเห็นชอบใดๆ ต้องทำเป็นหนังสือ แจ้งต่อคู่สัญญา	
2. การเริ่มงาน การสิ้นสุดงาน การเปลี่ยนแปลงแก้ไข และบอกเลิกสัญญา			
2.1	การเริ่มมีผลบังคับของสัญญา	สัญญาจะมีผลบังคับเมื่อคู่สัญญาได้ลงนาม	
2.2	วันเริ่มปฏิบัติงาน	ที่ปรึกษาเริ่มปฏิบัติงานภายในวันที่กำหนด	

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา (ต่อ)

ลำดับ	เงื่อนไขสัญญา	สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ	
		ผู้ว่าจ้าง	ที่ปรึกษา
2.3	วันสิ้นสุดสัญญา		ต้องปฏิบัติงานให้เสร็จภายในวันที่กำหนด
2.4	การเปลี่ยนแปลงแก้ไขสัญญา	การเปลี่ยนแปลงแก้ไขสัญญาคู่สัญญาต้องทำเป็นหนังสือเช่นเดียวกับการทำสัญญานี้	
2.5	การโอนงาน		ที่ปรึกษาไม่ให้ช่วงงาน มอบหมายงาน หรือโอนสิทธิประโยชน์ใดๆ แก่ผู้อื่นโดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ว่าจ้าง และที่ปรึกษาต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายทั้งหมดที่เกิดจากการกระทำของที่ปรึกษาช่วง
2.6	การระงับงานหรือบอกเลิกสัญญาโดยผู้ว่าจ้าง		
	<ul style="list-style-type: none"> เนื่องจากความบกพร่องของที่ปรึกษา 	ผู้ว่าจ้างจะมีหนังสือถึงที่ปรึกษาระบุถึงเหตุผลและรายละเอียดในการยกเลิกสัญญา โดยที่ปรึกษาจะต้องแก้ไขภายใน 30 วัน หากที่ปรึกษาไม่ดำเนินการแก้ไขให้ผู้ว่าจ้างพอใจ ผู้ว่าจ้างมีสิทธิยกเลิกสัญญา	ต้องดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องภายใน 30 วัน นับตั้งแต่ได้รับหนังสือ หากผู้ว่าจ้างบอกเลิกสัญญาที่ปรึกษาจะต้องหยุดปฏิบัติงานและดำเนินการเพื่อลดค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในระหว่างการหยุดงานให้น้อยที่สุด

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา (ต่อ)

ลำดับ	เงื่อนไขสัญญา	สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ	
		ผู้ว่าจ้าง	ที่ปรึกษา
2.6	การระงับงานหรือบอกเลิกสัญญาโดยผู้ว่าจ้าง (ต่อ)		
	<ul style="list-style-type: none"> เนื่องจากความต้องการของผู้ว่าจ้าง หรือการยกเลิกสัญญาโดยสะดวก 	ต้องแจ้งความจำเป็นในการยกเลิกสัญญาจ้างแก่ที่ปรึกษา ในระยะเวลาไม่น้อยกว่า 60 วัน หรืออาจเร็วกว่านั้น แล้วแต่คู่สัญญาจะตกลงกัน	ต้องหยุดปฏิบัติงานและดำเนินการเพื่อลดค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในระหว่างการหยุดงานให้น้อยที่สุด
2.7	การระงับงานหรือบอกเลิกสัญญาโดยที่ปรึกษา เนื่องจากผู้ว่าจ้างกระทำผิดสัญญา	ต้องดำเนินการแก้ไขงานภายใน 30 วัน นับตั้งแต่ได้รับหนังสือ	ที่ปรึกษาจะมีหนังสือถึงผู้ว่าจ้างระบุถึงเหตุผลและรายละเอียดในการยกเลิกสัญญา ที่ปรึกษามีสิทธิยกเลิกสัญญา หากผู้ว่าจ้างไม่ดำเนินการแก้ไขใน 30 วัน
2.8	เหตุสุดวิสัย		
	<ul style="list-style-type: none"> กรณีคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เนื่องจากเหตุสุดวิสัย 	คู่สัญญาฝ่ายที่ได้รับแจ้งต้องพิจารณาว่าเหตุดังกล่าวเป็นเหตุสุดวิสัยหรือไม่ และต้องแจ้งให้คู่สัญญาฝ่ายแรกทราบในเวลาอันควร	คู่สัญญาซึ่งไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้จะต้องแจ้งให้อีกฝ่ายทราบภายใน 15 วันนับตั้งแต่เหตุเกิดขึ้น

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา (ต่อ)

ลำดับ	เงื่อนไขสัญญา	สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ	
		ผู้ว่าจ้าง	ที่ปรึกษา
2.8	เหตุสุดวิสัย (ต่อ)		
	<ul style="list-style-type: none"> สิทธิหน้าที่ของคู่สัญญาเมื่อเกิดเหตุสุดวิสัยขึ้น 	หน้าที่และความรับผิดชอบของคู่สัญญาแต่ละฝ่ายจะถูกกระทบชั่วคราว (เว้นแต่จะระบุเป็นอย่างอื่น)	
		ผู้ว่าจ้างจะต้องขยายเวลาการทำงานให้แก่ที่ปรึกษา เนื่องจากเหตุสุดวิสัย	ได้รับการขยายเวลาทำงานออกไป เนื่องจากเหตุสุดวิสัย
	<ul style="list-style-type: none"> การยกเลิกสัญญาเนื่องจากเหตุสุดวิสัย 	หากคู่สัญญาแต่ละฝ่ายไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ เนื่องจากเหตุสุดวิสัยต่อเนื่องกันเป็นระยะเวลาเกินกว่า 60 วัน นับตั้งแต่วันที่แจ้งเหตุ คู่สัญญาแต่ละฝ่ายมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ โดยส่งคำบอกล่วงหน้าเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 15 วัน	
2.9	สิทธิของคู่สัญญาเมื่อมีการระงับงานชั่วคราวหรือยกเลิกสัญญา		
	<ul style="list-style-type: none"> กรณีผู้ว่าจ้างต้องการเลิกสัญญา (ยกเลิกสัญญาโดยสะดวก) หรือที่ปรึกษาต้องการยกเลิกสัญญา 	จ่ายเงินให้แก่ที่ปรึกษาเป็นค่าใช้จ่ายเท่าที่จำเป็นตามจำนวนเงินที่คู่สัญญาได้ตกลงและคืนเงินประกันผลงานที่หักไว้รวมถึงหนังสือค้ำประกันแก่ที่ปรึกษา	มีสิทธิเรียกร้องค่าจ้าง เงินประกันผลงาน หนังสือค้ำประกันและเงินชดเชยจากผู้ว่าจ้างตามจำนวนเงินที่ตกลงกันได้

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา (ต่อ)

ลำดับ	เงื่อนไขสัญญา	สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ	
		ผู้ว่าจ้าง	ที่ปรึกษา
2.9	สิทธิของคู่สัญญาเมื่อมีการระงับงานชั่วคราวหรือยกเลิกสัญญา (ต่อ)		
	<ul style="list-style-type: none"> • กรณีเกิดจากความบกพร่องของที่ปรึกษา 	จ่ายค่าจ้างตามความเหมาะสมและเป็นธรรมให้แก่ที่ปรึกษา โดยผู้ว่าจ้างมีสิทธิยึดเงินประกันผลงานหรือบังคับเอาค่างานที่ส่งแล้วแต่กรณี	มีสิทธิได้รับค่าจ้างตามสมควร และต้องยินยอมให้ผู้ว่าจ้างยึดเงินประกันผลงานหรือบังคับเอาค่างานที่ส่งแล้วแต่กรณี
	<ul style="list-style-type: none"> • กรณีการบอกเลิกสัญญาเนื่องจากเหตุสุดวิสัย 	ผู้ว่าจ้างจะชำระเงินค่าจ้างตามสัดส่วนที่เป็นธรรมและเหมาะสมให้แก่ที่ปรึกษา และจะต้องคืนเงินประกันผลงานที่หักไว้รวมถึงหนังสือค้ำประกันแก่ที่ปรึกษา	มีสิทธิเรียกร้องค่าจ้าง เงินประกันผลงาน รวมถึงหนังสือค้ำประกันคืนจากผู้ว่าจ้าง
2.10	สิทธิเรียกร้องของคู่สัญญาภายหลังการบอกเลิกสัญญาเนื่องจากผิดสัญญา	ผู้ว่าจ้างและที่ปรึกษาจะทำความตกลงกันในเรื่องค่าเสียหาย	
		คู่สัญญาจะทำความตกลงกันในเรื่องค่าเสียหาย โดยผู้ว่าจ้างมีสิทธินำเงินประกันผลงาน หรือเงินที่ธนาคารเป็นผู้ค้ำประกัน มาชดเชยเป็นค่าเสียหายเบื้องต้นได้	ต้องชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้ว่าจ้าง โดยที่ปรึกษาจะต้องยินยอมให้ผู้ว่าจ้างนำเงินประกันผลงาน หรือเงินที่ธนาคารเป็นผู้ค้ำประกันมาชดเชยค่าเสียหายเบื้องต้นได้

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา (ต่อ)

ลำดับ	เงื่อนไขสัญญา	สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ	
		ผู้ว่าจ้าง	ที่ปรึกษา
3. สิทธิและหน้าที่ของที่ปรึกษา			
3.1	มาตรฐานการทำงาน		ต้องใช้ความชำนาญ ความระมัดระวัง ความขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติงาน ตามสัญญาอย่างมีประสิทธิภาพ
3.2	ผลประโยชน์ทับซ้อน		ไม่รับค่านายหน้า ส่วนลด เบี้ยเลี้ยง เงินช่วยเหลือใดๆ หรือสิ่งตอบแทนใดๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสัญญา หรือที่ เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในสัญญา
3.3	ลิขสิทธิ์ในเอกสาร	ลิขสิทธิ์ในเอกสารซึ่งที่ปรึกษาได้ทำขึ้น เกี่ยวกับสัญญานี้เป็นกรรมสิทธิของผู้ว่าจ้าง	ส่งมอบเอกสารแก่ผู้ว่าจ้างเมื่อสิ้นสุด สัญญา เอกสารทั้งหมดจะถือเป็นความลับ และไม่นำเอกสารไปใช้ในกิจการอื่นที่ไม่เกี่ยวกับงานโดยไม่ได้รับความยินยอมจาก ผู้ว่าจ้าง

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา (ต่อ)

ลำดับ	เงื่อนไขสัญญา	สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ	
		ผู้ว่าจ้าง	ที่ปรึกษา
3.4	การจัดการของที่ปรึกษาที่มีต่อ เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ ของผู้ว่าจ้าง	ได้รับเครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์คืน เมื่อที่ปรึกษาทำงานเสร็จสิ้น หรือมีการเลิกสัญญา	ใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ ของผู้ว่าจ้างอย่างเหมาะสมเพื่อกิจการ จ้างที่ปรึกษา และส่งคืนแก่ผู้ว่าจ้าง เมื่อทำงานเสร็จหรือมีการเลิกสัญญา
4. ความรับผิดชอบของที่ปรึกษา			
4.1	การป้องกันมิให้ผู้ว่าจ้างรับผิดชอบ ในสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายจากบุคคลที่ 3	มีสิทธิเรียกร้องความรับผิดชอบจากที่ปรึกษา จากความเสียหายต่อบุคคลที่ 3 เนื่องจากการกระทำของที่ปรึกษา	ต้องชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้ว่าจ้าง และป้องกันมิให้ผู้ว่าจ้างรับผิดชอบต่อ การเรียกร้องจากบุคคลที่สาม
4.2	การรับผิดชอบต่อการละเมิดกฎหมาย หรือสิทธิของบุคคลที่สาม	มีสิทธิเรียกร้องความรับผิดชอบจากที่ปรึกษา เมื่อที่ปรึกษากระทำผิดต่อการ ละเมิดกฎหมายหรือสิทธิของบุคคลที่สาม	ต้องรับผิดชอบต่อการละเมิดบทบัญญัติ แห่งกฎหมาย หรือสิทธิใดๆ ในสิทธิบัตร หรือลิขสิทธิ์ของบุคคลที่สาม
4.3	การจัดทำประกันภัย	มีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากการทำ ประกันภัยของที่ปรึกษา	ต้องจัดทำประกันภัยเพื่อความรับผิดชอบต่อ บุคคลภายนอกและเพื่อความสูญหาย หรือเสียหายในทรัพย์สินของผู้ว่าจ้าง

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา (ต่อ)

ลำดับ	เงื่อนไขสัญญา	สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ	
		ผู้ว่าจ้าง	ที่ปรึกษา
5. พันธะหน้าที่ของผู้ว่าจ้าง			
5.1	พันธะในการมอบข้อมูลต่างๆ และการให้ความช่วยเหลือแก่ที่ปรึกษา	มอบข้อมูลและสถิติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้แก่ที่ปรึกษาโดยไม่คิดมูลค่าและภายในเวลาอันควร และให้ความช่วยเหลือเมื่อที่ปรึกษาร้องขอ	มีสิทธิร้องขอ ข้อมูลต่างๆซึ่งใช้ในการปฏิบัติงานตามสัญญาจากผู้ว่าจ้าง
6. ค่าจ้างของที่ปรึกษา			
6.1	ค่าจ้างของที่ปรึกษา	ผู้ว่าจ้างจะชำระเงินแก่ที่ปรึกษาตามที่ระบุในภาคผนวก	มีสิทธิได้รับค่าจ้าง เมื่อที่ปรึกษาได้ปฏิบัติงานตามที่ระบุในภาคผนวก
6.2	การจ่ายค่าจ้าง กรณีที่ปรึกษาการปฏิบัติงานเพิ่มจากที่ระบุในสัญญา	จ่ายค่าจ้างเพิ่มเติมในส่วนที่ที่ปรึกษาได้ปฏิบัติงานเพิ่มเติม	มีสิทธิได้รับค่าจ้างเพิ่มเติม โดยคำนวณตามอัตราเดียวกับอัตราที่ระบุในภาคผนวก
6.3	การจ่ายค่าจ้าง กรณีความล่าช้าเกิดจากฝ่ายผู้ว่าจ้าง	กรณีเกิดความล่าช้าจากผู้ว่าจ้าง และทำให้เสียค่าใช้จ่ายเพิ่ม ผู้ว่าจ้างจะต้องชดเชยค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมให้แก่ที่ปรึกษาตามที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายตกลง	มีสิทธิได้รับค่าจ้างเพิ่มเติมตามที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายตกลง

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา (ต่อ)

ลำดับ	เงื่อนไขสัญญา	สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ	
		ผู้ว่าจ้าง	ที่ปรึกษา
6.4	หลักประกันการปฏิบัติงานตามสัญญา	คืนหลักประกันให้แก่ที่ปรึกษาเมื่อถึงเวลาที่กำหนด (เช่น หลังจากจ่ายเงินงวดสุดท้ายเป็นต้น)	ต้องนำหลักประกันเป็นจำนวนเงินที่กำหนดมามอบให้แก่ผู้ว่าจ้างเป็นหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญา
7. การชำระเงินให้ที่ปรึกษา			
7.1	การช่วยเหลือที่ปรึกษาส่งเงินกลับประเทศ	ช่วยเหลือให้ที่ปรึกษาสามารถส่งเงินกลับไปต่างประเทศได้	
7.2	การตีราคาอัตราแลกเปลี่ยน	การชำระเงินให้ใช้ตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยในวันที่ถึงกำหนดชำระเงินเป็นอัตราแลกเปลี่ยน	

4.3.2 สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน

สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน ประกอบด้วยข้อสัญญาต่างๆ ดังนี้

- (1) ข้อความทั่วไป
- (2) การเริ่มงาน สิ้นสุดงาน การแก้ไข และการยกเลิกสัญญา ประกอบด้วย
  - การเริ่มงานและการสิ้นสุดงาน (ข้อสัญญาที่ 2)
  - การยกเลิกสัญญาโดยผู้ว่าจ้าง (ข้อสัญญาที่ 15 วรรคที่ 2 และข้อสัญญาที่ 18)
  - การยกเลิกสัญญาโดยที่ปรึกษา เมื่อสัญญาจ้างก่อสร้างถูกระงับหรือถูกยกเลิก (ข้อสัญญาที่ 15 วรรคที่ 2)
  - สิทธิของคู่สัญญาเมื่อมีการระงับ หรือยกเลิกสัญญา (ข้อสัญญาที่ 14 และข้อสัญญาที่ 18)
  - สิทธิเรียกร้องเมื่อมีการบอกเลิกสัญญาเนื่องจากผิดสัญญา (ข้อสัญญาที่ 17 วรรคที่ 2)
- (3) สิทธิและหน้าที่ของที่ปรึกษา ประกอบด้วย
  - การปฏิบัติตามขอบเขตงาน (ข้อสัญญาที่ 9)
  - การให้คำแนะนำของที่ปรึกษา (ข้อสัญญาที่ 13)
  - การจัดทำรายงาน (ข้อสัญญาที่ 16)
  - พันธะทั่วไปของที่ปรึกษา (ข้อสัญญาที่ 17 วรรค 1)
- (4) บุคลากรของที่ปรึกษา ประกอบด้วย
  - คุณสมบัติของที่ปรึกษา (ข้อสัญญาที่ 11)
  - การเปลี่ยนแปลงบุคลากร (ข้อสัญญาที่ 12)
- (5) การจ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษา (ข้อสัญญาที่ 10)
- (6) เงินประกันผลงานและหนังสือค้ำประกัน (ข้อสัญญาที่ 20)

เมื่อพิจารณาถึงรายละเอียด และเนื้อหาของสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน สามารถวิเคราะห์ถึงการระบุสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ว่าจ้างและที่ปรึกษา ดังแสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน

ลำดับ	เงื่อนไขสัญญา	สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ	
		ผู้ว่าจ้าง	ที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง
1. ข้อความทั่วไป			
1.1	การปฏิบัติตามขอบเขตงาน	ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามขอบเขตที่ระบุ ในภาคผนวกของสัญญา	ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามขอบเขตที่ระบุ ในภาคผนวกของสัญญา
2. การเริ่มงาน การสิ้นสุดงาน การเปลี่ยนแปลงแก้ไข และบอกเลิกสัญญา			
2.1	การเริ่มมีผลบังคับของสัญญา	สัญญาจะมีผลบังคับเมื่อคู่สัญญาได้ลงนาม	
2.2	วันเริ่มปฏิบัติงาน		เริ่มปฏิบัติงานภายในวันที่กำหนด
2.3	วันสิ้นสุดสัญญา		ต้องปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จภายใน วันที่กำหนด
2.4	การระงับงานหรือบอกเลิกสัญญาโดยผู้ว่าจ้าง		
	<ul style="list-style-type: none"> เนื่องจากความบกพร่องของที่ปรึกษา 	มีสิทธิยกเลิกสัญญาจ้างที่ปรึกษา รวมทั้งมีสิทธิว่าจ้างผู้อื่นมาดำเนินการ แทนได้ หากที่ปรึกษาไม่สามารถแก้ไข ข้อบกพร่องได้ด้วยตนเอง	ต้องแก้ไขข้อบกพร่องให้เรียบร้อยด้วย ค่าใช้จ่ายของที่ปรึกษาเอง ถ้าที่ปรึกษา ไม่อาจดำเนินการได้ ผู้ว่าจ้างมีสิทธิว่าจ้าง ผู้อื่นมาดำเนินการแทนได้ และมีสิทธิ บอกเลิกสัญญาจ้างที่ปรึกษา

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน (ต่อ)

ลำดับ	เงื่อนไขสัญญา	สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ	
		ผู้ว่าจ้าง	ที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง
2.4	การระงับงานหรือบอกเลิกสัญญาโดยผู้ว่าจ้าง (ต่อ)		
	<ul style="list-style-type: none"> เนื่องจากสัญญาจ้างก่อสร้างถูกระงับชั่วคราวหรือถูกยกเลิก 	ผู้ว่าจ้างสามารถยกเลิกสัญญาจ้างได้ทันที	
2.5	การระงับงานหรือบอกเลิกสัญญาโดยที่ปรึกษา <ul style="list-style-type: none"> เนื่องจากสัญญาจ้างก่อสร้างถูกระงับชั่วคราวหรือยกเลิก 		มีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ หากสัญญาก่อสร้างระงับลงชั่วคราวเกินกว่าระยะเวลาที่กำหนดหรือมีการบอกเลิกสัญญาก่อสร้างและผู้ว่าจ้างไม่สามารถหาผู้รับจ้างรายใหม่ได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด
2.6	สิทธิของคู่สัญญาเมื่อมีการระงับงานชั่วคราวหรือยกเลิกสัญญา		
	<ul style="list-style-type: none"> ความบกพร่องของที่ปรึกษา 	มีสิทธิว่าจ้างผู้อื่นมาดำเนินงานแทน และมีสิทธิยึดเงินประกันผลงานหรือบังคับเอาค้ำประกันสัญญา	ยินยอมให้ผู้ว่าจ้างยึดเงินประกันผลงานหรือบังคับเอาค้ำประกันสัญญาแล้วแต่กรณี

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน (ต่อ)

ลำดับ	เงื่อนไขสัญญา	สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ	
		ผู้ว่าจ้าง	ที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง
2.6	สิทธิของคู่สัญญาเมื่อมีการระงับงานชั่วคราวหรือยกเลิกสัญญา (ต่อ)		
	<ul style="list-style-type: none"> สัญญาจ้างก่อสร้างถูกระงับชั่วคราวหรือถูกยกเลิก 	มีสิทธิงดจ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษาตลอดระยะเวลาที่สัญญาถูกระงับหรือยกเลิก แต่จะจ่าย เมื่องานจ้างตามสัญญา ก่อสร้างได้ดำเนินการหรือบอกเลิกสัญญาจ้างที่ปรึกษา	ไม่มีสิทธิรับเงินค่าจ้างจนกว่างานก่อสร้างในเดือนนั้นแล้วเสร็จ หรือสัญญาระหว่างผู้ว่าจ้างและที่ปรึกษาถูกยกเลิก
2.7	สิทธิเรียกร้องของคู่สัญญาภายหลังการบอกเลิกสัญญาเนื่องจากผิดสัญญา	มีสิทธิที่จะเรียกค่าเสียหายที่เกิดจากที่ปรึกษา พร้อมทั้งรับหลักประกันตามสัญญาได้	รับผิดชอบ และชดใช้ต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น และยินยอมให้ผู้ว่าจ้างรับหลักประกันตามสัญญาได้
3. สิทธิและหน้าที่ของที่ปรึกษา (Obligations of the consultant)			
3.1	มาตรฐานการทำงาน		ที่ปรึกษาจะควบคุมงานให้เป็นไปตาม และถูกต้องตามหลักวิชาทางวิศวกรรม และสถาปัตยกรรมและไม่ละเลย หรือละทิ้งหน้าที่ หรือกระทำการมิชอบ

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน (ต่อ)

ลำดับ	เงื่อนไขสัญญา	สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ	
		ผู้ว่าจ้าง	ที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง
3.2	การให้คำแนะนำของที่ปรึกษา		กรณีผู้รับจ้างไม่ปฏิบัติตามสัญญาจ้างก่อสร้าง ที่ปรึกษาจะต้องสั่งให้ผู้รับจ้างแก้ไข ในกรณีที่มีความจำเป็นหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหาย ที่ปรึกษามีสิทธิระงับ/แก้ไข การทำงานของผู้ว่าจ้างได้ทันทีและรีบแจ้งต่อผู้ว่าจ้าง
3.3	ผลประโยชน์ทับซ้อน		ไม่มีผลประโยชน์ส่วนได้เสียใดๆ กับผู้รับจ้าง และไม่ร่วมกับผู้รับจ้างกระทำการใดๆ อันเป็นเหตุให้ผู้ว่าจ้างได้รับความเสียหาย
3.4	การจัดทำรายงานของที่ปรึกษา		จัดทำรายงานผลงานและอุปสรรคของผู้รับจ้างให้ผู้ว่าจ้างทราบ หากผู้รับจ้างไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาได้ที่ปรึกษาต้องรายงานให้ผู้ว่าจ้างทราบ

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน (ต่อ)

ลำดับ	เงื่อนไขสัญญา	สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ	
		ผู้ว่าจ้าง	ที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง
4. บุคลากรของที่ปรึกษา (Consultant's personnel)			
4.1	บุคลากรของที่ปรึกษา		จัดบุคลากรที่มีความรู้ และความชำนาญ เหมาะสมกับสภาพการดำเนินงานตาม สัญญา
4.2	การเปลี่ยนแปลงบุคลากร	มีสิทธิให้ที่ปรึกษาเปลี่ยนบุคลากรได้ หากการดำเนินงานของบุคลากรเกิด เกิดความเสียหายแก่งานตามสัญญา	ต้องเปลี่ยนแปลงบุคลากรตามคำสั่ง ของผู้ว่าจ้าง และต้องเสนอรายชื่อ บุคลากรให้ผู้ว่าจ้างพิจารณาก่อน
6. ค่าจ้างของที่ปรึกษา (Payment to the consultant)			
6.2	ค่าจ้างของที่ปรึกษา	ผู้ว่าจ้างจ่ายเงินแก่ที่ปรึกษา ตามอายุ สัญญาก่อสร้าง	มีสิทธิได้รับค่าจ้าง เมื่อได้ควบคุมงาน และทำรายงานในเดือนนั้นๆ เสนอต่อ ผู้ว่าจ้าง
6.2	การจ่ายค่าจ้าง กรณีความล่าช้าเกิดจาก ฝ่ายผู้รับจ้าง	ผู้ว่าจ้างมีหน้าที่เรียกจ่ายเงินค่าชดเชยจาก ผู้รับจ้าง และจ่ายเงินชดเชยแก่ที่ปรึกษา เมื่อผู้ว่าจ้างได้เรียกจ่ายเงินจากผู้รับจ้าง	มีสิทธิได้รับค่าจ้างก็ต่อเมื่อผู้ว่าจ้าง สามารถเรียกจ่ายเงินค่าชดเชยจากผู้รับจ้าง

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน (ต่อ)

ลำดับ	เงื่อนไขสัญญา	สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ	
		ผู้ว่าจ้าง	ที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง
6.3	การจ่ายค่าจ้าง กรณีความล่าช้ามิได้เกิดจากผู้รับจ้างและที่ปรึกษา	จ่ายเงินค่าชดเชยแก่ที่ปรึกษา ตามความเหมาะสมและเป็นธรรมแต่ไม่เกินอัตราค่าจ้างรายเดือนที่กำหนด	มีสิทธิเรียกร้องเงินค่าชดเชยจากผู้ว่าจ้างได้
7. เงินประกันผลงานและหนังสือค้ำประกัน (สัญญาข้อ 20)			
7.1	หลักประกันการปฏิบัติงานตามสัญญา	ผู้ว่าจ้างคืนหลักประกันให้แก่ที่ปรึกษา เมื่อที่ปรึกษาได้ปฏิบัติตามตามสัญญาสัญญาเสร็จเรียบร้อยแล้ว	ต้องนำหลักประกันเป็นเงินมามอบให้แก่ผู้ว่าจ้างเป็นหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญา และมีสิทธิได้รับหลักประกันคืนเมื่อปฏิบัติตามสัญญาเสร็จเรียบร้อยแล้ว

4.3.3 การวิเคราะห์ขอบเขตและความครอบคลุมของเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา

ในหัวข้อนี้จะพิจารณาขอบเขตเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา ทั้ง 2 รูปแบบซึ่งได้กล่าวในหัวข้อที่ 4.3.1 และ 4.3.2 ว่ามีความครอบคลุมมากน้อยเพียงใดเมื่อเปรียบเทียบกับข้อสัญญาที่ควรจะมีในการจัดทำสัญญาจ้างที่ปรึกษาซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ คือ ทราบถึงขอบเขตความครอบคลุมของเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา รวมทั้งเป็นพื้นฐานในการพิจารณาข้อจำกัดของสัญญาจ้างที่ปรึกษา ต่อไป โดย Hauf (1976) และ Conner (1983) ได้เสนอแนวคิดในการร่างสัญญาว่า เนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาควรประกอบด้วยข้อสัญญาดังต่อไปนี้

- (23) ข้อตกลงว่าจ้าง (Agreement)
- (24) คำนิยาม (Definition of terms)
- (25) ขอบเขตของโครงการ (Scope of project)
- (26) ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน (Duration of service period)
- (27) ขอบเขตการปฏิบัติงาน (Scope of service)
- (28) ภาระหน้าที่ของผู้ว่าจ้าง (Obligation of the client)
- (29) ภาระหน้าที่ของที่ปรึกษา (Obligation of the consultant)
- (30) บุคลากร (Personnel)
- (31) ค่าจ้างและการจ่ายค่าจ้าง (Compensation arrangement)
- (32) ความรับผิดชอบของผู้ว่าจ้าง (Owner's responsibility)
- (33) ความรับผิดชอบของที่ปรึกษา (Consultant's responsibility)
- (34) การชดเชยค่าเสียหาย (Indemnity requirements)
- (35) การปฏิเสธหรือจำกัดความรับผิดชอบ (Disclaimers/Limit of liability)
- (36) หลักประกันสัญญา (Bonding)
- (37) การจัดทำประกันภัย (Insurance)
- (38) การเปลี่ยนแปลงงาน (Change in work)
- (39) บริการพิเศษ (Extra services)
- (40) การระงับและการบอกเลิกสัญญา (Suspension and termination of contract)
- (41) การระงับข้อพิพาท (Settlement of disputes)
- (42) ข้อกำหนดอื่นๆ (Miscellaneous provisions)
- (43) การขยายสัญญา (Extent of agreement)
- (44) การสื่อสารและการบอกกล่าว (Communications and notices)

- (45) กฎหมายที่ต้องปฏิบัติตาม (Governing law)
- (46) การจ่ายภาษี (Taxes)
- (47) การปฏิบัติงานในฐานะตัวแทนของผู้ว่าจ้าง (Execution as owner's Agent)
- (48) การสืบทอดสิทธิระหว่างที่ปรึกษาและผู้รับจ้าง (Establishment of privity between CM and Trade contractors)

ผลการวิเคราะห์ความครอบคลุมของเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ ทั้ง 2 รูปแบบ แสดงในตารางที่ 4.3 โดยรูปแบบสัญญาที่มีเครื่องหมาย • หมายถึงรูปแบบสัญญานั้นมีข้อสัญญาที่เกี่ยวข้อง ยกตัวอย่างเช่น เมื่อพิจารณาข้อสัญญาลำดับที่ 8 ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับบุคลากร พบว่าสัญญาจ้างรูปแบบที่ 2 หรือสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานมีข้อสัญญาที่เกี่ยวข้อง แต่ไม่พบเนื้อหาสัญญาส่วนนี้ในสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา เป็นต้น

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ความครอบคลุมของเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา

ลำดับที่	ข้อสัญญา	รูปแบบสัญญา	
		แบบที่ 1	แบบที่ 2
1	ข้อตกลงว่าจ้าง	•	•
2	คำนิยาม	-	-
3	ขอบเขตของโครงการ	•	•
4	ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน	•	•
5	ขอบเขตการปฏิบัติงาน	•	•
6	ภาระหน้าที่ของผู้ว่าจ้าง	•	•
7	ภาระหน้าที่ของที่ปรึกษา	•	•
8	บุคลากร	-	•
9	ค่าจ้างและการจ่ายค่าจ้าง	•	•
10	ความรับผิดชอบของผู้ว่าจ้าง	•	•
11	ความรับผิดชอบของที่ปรึกษา	•	•
12	การชดเชยค่าเสียหาย	•	-
13	การปฏิเสธหรือจำกัดความรับผิดชอบ	-	-
14	หลักประกันสัญญา	•	•
15	การจัดทำประกันภัย	•	-

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ความครอบคลุมของเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อสัญญา	รูปแบบสัญญา	
		แบบที่ 1	แบบที่ 2
16	การเปลี่ยนแปลงงาน	●	-
17	งานพิเศษ	-	-
18	การระงับ และการบอกเลิกสัญญา	●	●
19	การระงับข้อพิพาท	-	-
20	ข้อกำหนดอื่นๆ	-	-
21	การขยายสัญญา	●	-
22	การสื่อสารและการบอกกล่าว	●	-
23	กฎหมายที่ต้องปฏิบัติตาม	●	-
24	การจ่ายภาษี	-	-
25	การปฏิบัติงานในฐานะตัวแทนของผู้ว่าจ้าง	-	●
26	การสืบทอดสิทธิระหว่างที่ปรึกษาและผู้รับจ้าง	-	-
27	การจ้างช่วง	●	-

หมายเหตุ : สัญญารูปแบบที่ 1 คือ สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา

สัญญารูปแบบที่ 2 คือ สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน

- หมายถึง มีข้อสัญญาที่เกี่ยวข้อง
- หมายถึง ไม่มีข้อสัญญาที่เกี่ยวข้อง

จากตารางที่ 4.3 จะเห็นได้ว่าสัญญาจ้างที่ปรึกษา ทั้ง 2 รูปแบบ มีเนื้อหาที่ครอบคลุมข้อสัญญาที่สำคัญในสัญญาจ้างที่ปรึกษาซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอข้างต้น จำนวน 20 ข้อสัญญา จากจำนวนทั้งสิ้น 27 ข้อสัญญา หรือคิดเป็นร้อยละ 74 โดยข้อสัญญาสำคัญที่สัญญาจ้างที่ปรึกษา ทั้ง 2 รูปแบบ ไม่ครอบคลุมมีจำนวน 7 ข้อสัญญา คือ คำนินยาม การปฏิเสธหรือจำกัดความรับผิดชอบ งานพิเศษ การระงับข้อพิพาท ข้อกำหนดอื่นๆ การจ่ายภาษี และการสืบทอดสิทธิระหว่างที่ปรึกษาและผู้รับจ้าง สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อจำกัดของสัญญาจ้างที่ปรึกษา อย่างละเอียด ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้อย่างละเอียดในบทที่ 6

4.3.4 ผลการเปรียบเทียบเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา ทั้งสองรูปแบบ

ภายหลังจากการวิเคราะห์ขอบเขตและความครอบคลุมของเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา ทั้ง 2 รูปแบบ ในขั้นตอนที่แล้ว หัวข้อนี้ได้เปรียบเทียบเนื้อหาสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษากับสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน เพื่อให้ทราบความเหมือนและความแตกต่างระหว่างเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา ทั้ง 2 รูปแบบ สำหรับเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อจำกัดของสัญญาจ้างที่ปรึกษา ต่อไป ผลการวิเคราะห์แสดงในตารางที่ 4.4

รายละเอียดข้อสัญญาซึ่งแสดงในตารางที่ 4.4 ผู้วิจัยกำหนดจาก การพิจารณาข้อสัญญา ซึ่งได้ระบุในเนื้อหาสัญญาในสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษาร่วมกับสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน

ตารางที่ 4.4 ผลการเปรียบเทียบข้อสัญญาระหว่างสัญญาจ้างที่ปรึกษา ทั้ง 2 รูปแบบ

ลำดับ	ข้อสัญญา	รูปแบบสัญญาจ้าง	
		แบบที่ 1	แบบที่ 2
		(เงื่อนไขข้อที่)	
1	ข้อความทั่วไป		
1.1	การปฏิบัติตามขอบเขตงาน	1.1	9
1.2	กฎหมายที่ต้องปฏิบัติตาม	1.2	
1.3	การตีความ (หัวเรื่องไม่ถือเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา)	1.3	
1.4	การบอกกล่าวหรือการให้ความเห็นชอบ	1.4	
2	การเริ่มงาน สิ้นสุดงาน การเปลี่ยนแปลงแก้ไข และบอกเลิกสัญญา		
2.1	การเริ่มมีผลบังคับของสัญญา	2.1	
2.2	วันเริ่มปฏิบัติงาน	2.2	2
2.3	วันสิ้นสุดสัญญา	2.3	2
2.4	การเปลี่ยนแปลงแก้ไขสัญญา	2.4	
2.5	การโอนงาน	2.5	
2.6	การระงับงานหรือบอกเลิกสัญญาโดยผู้ว่าจ้าง เนื่องจาก		
	• ความบกพร่องของที่ปรึกษา	2.6.1 (ก)	18
	• ความต้องการของผู้ว่าจ้าง	2.6.1 (ข)	
	• สัญญาจ้างก่อสร้างถูกระงับชั่วคราวหรือถูกยกเลิก	-	15 วรรค 1

ตารางที่ 4.4 ผลการเปรียบเทียบข้อสัญญาระหว่างสัญญาจ้างที่ปรึกษา ทั้ง 2 รูปแบบ (ต่อ)

ลำดับ	ข้อสัญญา	รูปแบบสัญญาจ้าง	
		แบบที่ 1	แบบที่ 2
		(เงื่อนไขข้อที่)	
2	การเริ่มงาน สิ้นสุดงาน การเปลี่ยนแปลงแก้ไข และการบอกเลิกสัญญา		
2.7	การระงับงานหรือบอกเลิกสัญญาโดยที่ปรึกษา เนื่องจาก		
	• ผู้ว่าจ้างกระทำผิดสัญญา	2.6.2	
	• สัญญาจ้างก่อสร้างถูกระงับชั่วคราวหรือยกเลิก	-	15 วรรค 2
2.8	การระงับงานหรือยกเลิกสัญญา เนื่องจากเหตุสุดวิสัย	2.6.3	
2.9	สิทธิของผู้สัญญาเมื่อการระงับงานชั่วคราวหรือยกเลิกสัญญาเกิดจาก		
	• ความบกพร่องของที่ปรึกษา	2.7.2	18
	• ผู้ว่าจ้างหรือที่ปรึกษาต้องการเลิกสัญญา	2.7.1, 2.7.3	
	• เหตุสุดวิสัย	2.7.4	
	• สัญญาจ้างก่อสร้างถูกระงับชั่วคราวหรือถูกยกเลิก		14
2.10	สิทธิเรียกร้องของผู้สัญญาภายหลังการบอกเลิกสัญญาเนื่องจากผิดสัญญา	2.8	17 วรรค 2
3	สิทธิและหน้าที่ของที่ปรึกษา		
3.1	มาตรฐานการทำงาน	3.1	17 วรรค 1
3.2	การให้คำแนะนำของที่ปรึกษา		13
3.3	ผลประโยชน์ทับซ้อน	3.2, 3.3	
3.4	การจัดทำรายงานของที่ปรึกษา		16
3.5	ลิขสิทธิ์ในเอกสาร	3.4	
3.6	การจัดการของที่ปรึกษาที่มีต่อ เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ของผู้ว่าจ้าง	3.5	
4	บุคลากรของที่ปรึกษา		
4.1	บุคลากรของที่ปรึกษา		11
4.2	การเปลี่ยนแปลงบุคลากร		12

ตารางที่ 4.4 ผลการเปรียบเทียบข้อสัญญาระหว่างสัญญาจ้างที่ปรึกษา ทั้ง 2 รูปแบบ (ต่อ)

ลำดับ	ข้อสัญญา	รูปแบบสัญญาจ้าง	
		แบบที่ 1	แบบที่ 2
		(เงื่อนไขข้อที่)	
5	ความรับผิดชอบของที่ปรึกษา		
5.1	การป้องกันมิให้ผู้ว่าจ้างรับผิดชอบในสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายจากบุคคลที่ 3	4.1	
5.2	การรับผิดชอบต่อการละเมิดกฎหมาย หรือสิทธิของบุคคลที่สาม	4.2	
5.3	การจัดทำประกันภัยของที่ปรึกษา	4.3	
6	พันธะหน้าที่ของผู้ว่าจ้าง		
6.1	พันธะในการมอบข้อมูลต่างๆ และให้การช่วยเหลือแก่ที่ปรึกษา	5	
7	ค่าจ้างของที่ปรึกษา		
7.1	เงื่อนไขการจ่ายเงินค่าจ้างแก่ที่ปรึกษา	6.1	10
7.2	การจ่ายค่าจ้าง กรณีที่ปรึกษาการปฏิบัติงานเพิ่มจากที่ระบุในสัญญา	6.2	
7.3	การจ่ายค่าจ้าง กรณีความล่าช้าเกิดจากฝ่ายผู้ว่าจ้าง	6.3	
7.4	การจ่ายค่าจ้าง กรณีความล่าช้าเกิดจากฝ่ายผู้รับจ้าง		19 วรรค 1
7.5	การจ่ายค่าจ้าง กรณีความล่าช้ามิได้เกิดจากผู้รับจ้างและที่ปรึกษา		19 วรรค 2
7.6	หลักประกันการปฏิบัติงานตามสัญญา	ภาคผนวก ค	20
8	การชำระเงินให้ที่ปรึกษา (กรณีจ้างบริษัทที่ปรึกษาจากต่างประเทศ)		
8.1	การช่วยเหลือที่ปรึกษาส่งเงินกลับประเทศ	7.1	
8.2	การตีราคาอัตราแลกเปลี่ยน	7.2	

หมายเหตุ : สัญญารูปแบบที่ 1 คือ สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา

สัญญารูปแบบที่ 2 คือ สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน

จากผลการเปรียบเทียบสัญญาจ้างที่ปรึกษา ทั้งสองรูปแบบในตารางที่ 4.4 พบว่า สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษามีข้อสัญญาที่ครอบคลุมการจ้างที่ปรึกษา จำนวน 28 ข้อสัญญา จากจำนวน 34 ข้อสัญญา หรือคิดเป็นร้อยละ 82.4 โดยเนื้อหาสัญญาส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับการจ้างที่ปรึกษาทั่วๆ ส่วนสัญญาจ้างออกแบบและควบคุมงานมีเนื้อหาสัญญาที่ครอบคลุมการจ้างที่ปรึกษาจำนวน 16 ข้อสัญญา จากจำนวน 34 ข้อสัญญา หรือคิดเป็นร้อยละ 47 โดยสัญญารูปแบบนี้มีเนื้อหาที่เกี่ยวกับโครงการก่อสร้างจำนวน 5 ข้อสัญญา

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น แม้เนื้อหาสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษาจะมีข้อสัญญาที่ครอบคลุมการจ้างที่ปรึกษามากกว่าสัญญาจ้างที่ปรึกษาอีกรูปแบบ แต่เมื่อพิจารณาถึงข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างแล้ว พบว่าสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับโครงการก่อสร้างมากกว่า ดังนั้นหากหน่วยงานผู้ว่าจ้างต้องการนำสัญญาผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษามาประยุกต์ใช้ในงานก่อสร้างจำเป็นจะต้องมีการปรับปรุงสัญญาให้มีความเหมาะสมกับงานก่อสร้างเสียก่อน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นในระหว่างการบริหารสัญญา

4.4 สรุปท้ายบท

ระเบียบการพัสดุฯ ได้กำหนดรูปแบบสัญญาจ้างที่ปรึกษา ออกเป็น 2 รูปแบบตามลักษณะของโครงการก่อสร้าง คือ 1) สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา และ 2) สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน ระเบียบการพัสดุฯ กำหนดให้หน่วยงานภาครัฐใช้สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานเฉพาะการจ้างที่ปรึกษาที่ประกอบธุรกิจบริหารด้านการควบคุมงานก่อสร้างอาคารด้วยเงินงบประมาณ และกำหนดให้ใช้สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือบริษัทที่ปรึกษากับการจ้างที่ปรึกษาทุกประเภท รวมทั้งการจ้างที่ปรึกษาประเภทอื่นที่มีใช้การก่อสร้างอาคาร อาทิเช่น ถนน สะพาน อุโมงค์ หรือเขื่อน เป็นต้น

เมื่อวิเคราะห์ถึงองค์ประกอบของสัญญาจ้างที่ปรึกษา ทั้ง 2 รูปแบบ พบว่าสัญญาจ้างที่ปรึกษา ประกอบด้วยเอกสารสำคัญ 3 ส่วน คือ

- (1) ข้อตกลงว่าจ้าง (Contract agreement)
- (2) เงื่อนไขทั่วไปของสัญญา (General conditions of contract) และ
- (3) ภาคผนวก (Appendix)

ในการวิเคราะห์พิจารณาขอบเขตความครอบคลุมของเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา ทั้ง 2 รูปแบบ เปรียบเทียบกับข้อสัญญาที่พึงมีในการจัดทำสัญญาจ้างที่ปรึกษาซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวนทั้งสิ้น 27 ข้อสัญญา สามารถสรุปได้ว่าสัญญาจ้างที่ปรึกษา ทั้ง 2 รูปแบบ มีเนื้อหาที่ครอบคลุมข้อสัญญาที่สำคัญในสัญญาจ้างที่ปรึกษาซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอข้างต้น จำนวน 20 ข้อสัญญา จาก หรือคิดเป็นร้อยละ 74

สำหรับผลการเปรียบเทียบสัญญาจ้างที่ปรึกษา 2 รูปแบบ พบว่า สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษามีข้อสัญญาที่ครอบคลุมการจ้างที่ปรึกษามากกว่าสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน คือ จำนวน 28 ข้อสัญญา และ 16 ข้อสัญญา จากจำนวนทั้งสิ้น 34 ข้อสัญญา ตามลำดับ (การระบุข้อสัญญาทั้ง 34 ข้อสัญญา ผู้วิจัยพิจารณาจากข้อสัญญาซึ่งได้ระบุในเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา ทั้ง 2 รูปแบบร่วมกัน) อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาเฉพาะข้อสัญญาที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับโครงการก่อสร้างพบว่าสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานมีข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องมากกว่า คือ 5 ข้อสัญญา ส่วนสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษาไม่มีข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องกับโครงการก่อสร้าง

จากการศึกษารูปแบบ องค์ประกอบของสัญญา รวมทั้งวิเคราะห์เนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา ในบทนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงการระบุสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบระหว่างคู่สัญญาสำหรับเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อจำกัดของสัญญาจ้างที่ปรึกษา ต่อไป

บทที่ 5

ปัจจัยเสี่ยงในการบริหารงานก่อสร้าง

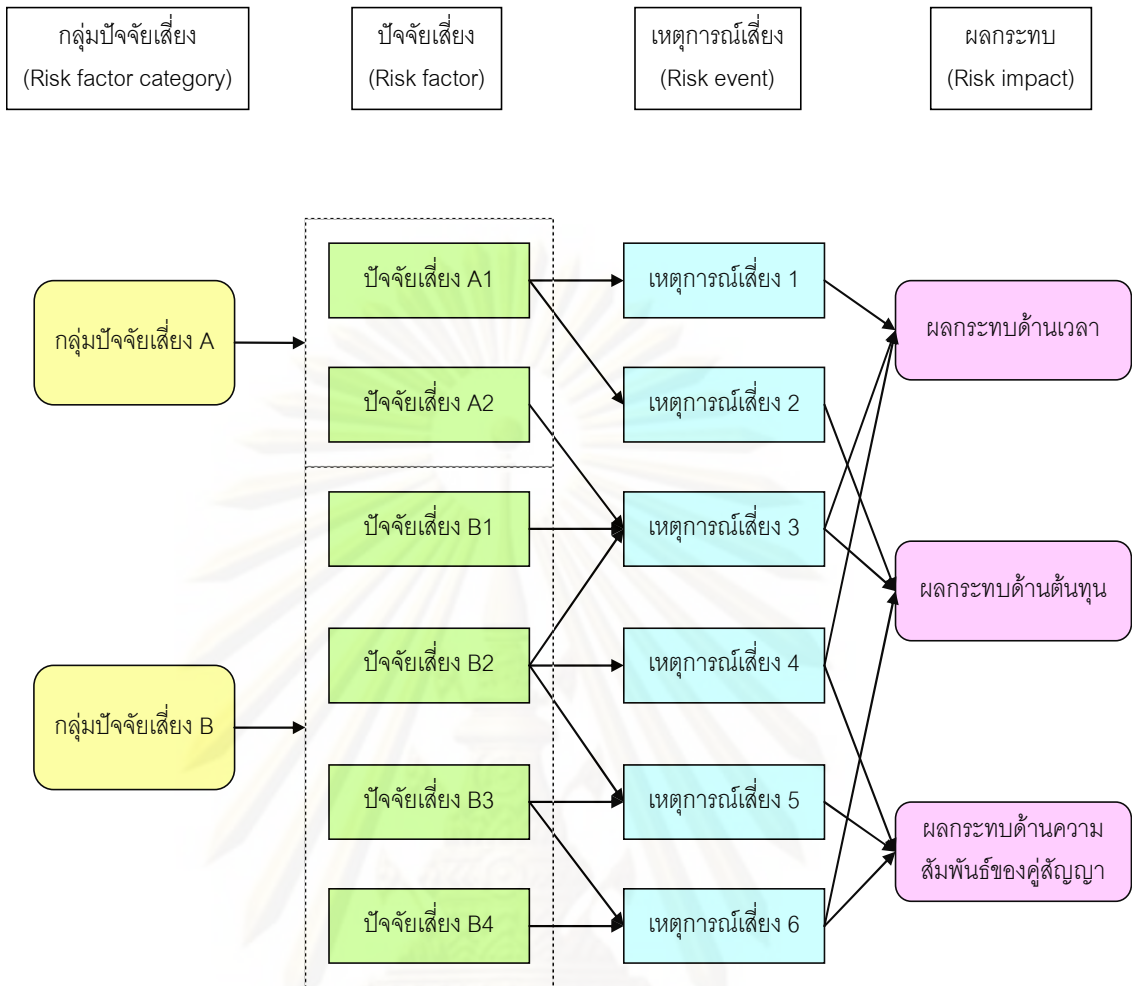
บทนี้กล่าวถึงการระบุสาเหตุของข้อพิพาทในการให้บริการของที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง (ปัจจัยเสี่ยงในการบริหารงานก่อสร้าง) โดยรวบรวมปัจจัยเสี่ยงจากการทบทวนเอกสารงานวิจัยในอดีต เอกสารตอบข้อหารือและคำวินิจฉัยข้อพิพาท และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับวิเคราะห์ข้อจำกัดของสัญญาจ้างที่ปรึกษา ในบทต่อไป โดยรายละเอียดของปัจจัยเสี่ยงได้นำเสนอไว้ในบทนี้

5.1 การระบุปัจจัยเสี่ยงในการบริหารงานก่อสร้าง

ในงานวิจัยนี้ปัจจัยเสี่ยง (Risk factor) ในการบริหารงานก่อสร้าง หมายถึง สาเหตุที่ก่อให้เกิดเหตุการณ์เสี่ยง (Risk Events) ที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วส่งผลกระทบต่อด้านลบ (Risk Impacts) ต่อการปฏิบัติงานระหว่างผู้ว่าจ้างและที่ปรึกษาในด้านต่างๆ สาเหตุหลักประการหนึ่ง คือ เนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา ในปัจจุบันยังมีข้อบกพร่อง ไม่สามารถยุติข้อพิพาทระหว่างคู่สัญญาได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากประเด็นข้อพิพาทระหว่างผู้ว่าจ้างกับบริษัทที่ปรึกษาซึ่งรวบรวมจากเอกสารคดีความ คำวินิจฉัย และข้อหารือระหว่างหน่วยงานราชการและบริษัทที่ปรึกษาในอดีต (รายละเอียดของเอกสารทั้งหมดแสดงในภาคผนวก ก)

เหตุการณ์เสี่ยงในงานวิจัยนี้ หมายถึง สถานการณ์ที่ไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการบริหารสัญญาและส่งผลกระทบต่อต้นทุน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และความสัมพันธ์ของคู่สัญญาทั้งฝ่ายผู้ว่าจ้างและที่ปรึกษา อันส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของโครงการ โดยความสัมพันธ์ของปัจจัยเสี่ยง เหตุการณ์เสี่ยง และผลกระทบ แสดงในรูปที่ 5.1

จากรูปที่ 5.1 จะเห็นได้ว่าปัจจัยเสี่ยงที่มาจากแหล่งของความเสี่ยงเดียวกันอาจจะรวมเป็นกลุ่มปัจจัยเสี่ยง (Risk Factor Categories) โดยแต่ละปัจจัยเสี่ยงอาจก่อให้เกิดเหตุการณ์เสี่ยงได้มากกว่า 1 เหตุการณ์เสี่ยง ในเหตุการณ์เสี่ยงหนึ่งๆ นั้นอาจมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัยเสี่ยงได้ และเมื่อเหตุการณ์เสี่ยงเกิดขึ้นจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้ว่าจ้างและที่ปรึกษาในด้านระยะเวลา ต้นทุน และความสัมพันธ์ของคู่สัญญา โดย

รูปที่ 5.1 ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบของความเสี่ยง

- (1) ผลกระทบด้านเวลา หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานของผู้ว่าจ้าง และ/หรือที่ปรึกษาไม่เป็นไปตามที่ระบุในสัญญา
- (2) ผลกระทบด้านต้นทุน หมายถึง ต้นทุนในการปฏิบัติงานของผู้ว่าจ้าง และ/หรือที่ปรึกษาไม่เป็นไปตามที่ระบุในสัญญา
- (3) ผลกระทบด้านความสัมพันธ์ของคู่สัญญา เช่น ก่อให้เกิดความขัดแย้งหรือข้อพิพาทระหว่างคู่สัญญา

ในงานวิจัยนี้ การระบุปัจจัยเสี่ยงในการบริหารงานก่อสร้างได้มาจาก 4 แหล่ง ได้แก่

- (1) การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำและบริหารสัญญาจ้างที่ปรึกษา
- (2) การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ เช่น Hatem (1998), Fowler (2002), Weiss (2003), Banik and May (2006), และ Sido (2006)
- (3) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย อาทิเช่น วิโรจน์ แดงวิเชียร (2540), เกศสุตา ลิ้มศิลา (2544), และ สวัสดิพิพงษ์ นรเดชานนท์ (2546)
- (4) เอกสารตีความ คำวินิจฉัย และข้อหาหรือข้อก่อกวนระหว่างหน่วยงานราชการกับที่ปรึกษาในอดีตจากหน่วยงานส่วนราชการจำนวน 5 แห่ง ดังนี้ (รายละเอียดของเอกสารทั้งหมดแสดงไว้ใน ภาคผนวก ก)
  - คำวินิจฉัยสำนักงานอัยการสูงสุด ข้อหาหรือปัญหากฎหมาย และสัญญาของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ ปี 2522-2541 จำนวน 5 กรณี
  - เอกสารตอบข้อหาหรือปัญหาเกี่ยวกับระเบียบว่าด้วยการพัสดุ สำนักกฎหมายและระเบียบกลาง สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (ที่ นร(กวพ)) ปี 2535-2545 จำนวน 9 กรณี
  - เอกสารตอบข้อหาหรือปัญหาเกี่ยวกับระเบียบว่าด้วยการพัสดุ ส่วนงานพัสดุ กรมบัญชีกลาง (ที่ กค(กวพ)) ปี 2546-2551 จำนวน 2 กรณี
  - คำสั่งศาลปกครองสูงสุด ปี 2544-2550 จำนวน 2 กรณี
  - คำวินิจฉัยคณะกรรมการพิจารณาความรับผิดทางแพ่ง กรมบัญชีกลาง ปี 2547-2550 จำนวน 1 กรณี

หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงนำปัจจัยเสี่ยงที่รวบรวมได้ในข้างต้นไปสอบถามกับผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการจัดทำและบริหารสัญญาจ้างที่ปรึกษา เช่น นิติกรผู้เกี่ยวข้องในการจัดทำสัญญาจ้างที่ปรึกษา และวิศวกรโครงการผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารสัญญาจ้างที่ปรึกษา การสอบถามดังกล่าวเพื่อตรวจสอบความครบถ้วนของปัจจัยที่นำไปสู่เหตุการณ์เสี่ยงที่เคยเกิดขึ้นจริงในอดีต รวมถึงปัจจัยเสี่ยงที่ไม่ได้ครอบคลุม ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจากฝ่ายเจ้าของโครงการภาครัฐ อันได้แก่ กรุงเทพมหานคร การรถไฟแห่งประเทศไทย กรมทางหลวงชนบท การรถไฟฟ้ามหานครแห่งประเทศไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และบริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด จำนวน 10 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญจากฝ่ายที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้สัญญาของหน่วยงานผู้ว่าจ้าง

ภาครัฐจำนวน 6 บริษัท บริษัทละ 1 ท่าน รวมทั้งสิ้น 6 ท่าน ทั้งนี้การอ้างอิงผู้ให้ข้อมูลได้ใช้อักษรย่อแสดงประเภทผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้กำหนดอักษร O แทนฝ่ายเจ้าของงาน (Owner) และใช้ตัวเลข 1-10 แทนลำดับที่ของผู้ให้สัมภาษณ์ฝ่ายผู้ว่าจ้าง ส่วนอักษร CM แทนฝ่ายที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง (Construction Management Professionals) และใช้ตัวเลข 1-6 แทนลำดับที่ของผู้ให้สัมภาษณ์ฝ่ายที่ปรึกษา (รายละเอียดการใช้อักษรย่อแสดงประเภทผู้ให้สัมภาษณ์แสดงในภาคผนวก ข)

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญสามารถนำมาสรุปปัจจัยเสี่ยงได้ทั้งสิ้น 14 ปัจจัยเสี่ยง ดังแสดงในตารางที่ 5.1 โดยสัญลักษณ์ ● แสดงปัจจัยเสี่ยงที่ถูกระบุโดยผู้ให้สัมภาษณ์ในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล ยกตัวอย่างเช่น ปัจจัยเสี่ยงลำดับที่ 1 มูลค่าการก่อสร้างเพิ่มขึ้นเกินกว่าที่ประมาณการไว้ เป็นปัจจัยเสี่ยงซึ่งถูกระบุจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ O2 และ CM2 เป็นต้น โดยรายละเอียดของปัจจัยเสี่ยงแต่ละปัจจัย และสำหรับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเสี่ยง เหตุการณ์เสี่ยง และผลกระทบ ของปัจจัยเสี่ยงทั้ง 14 ปัจจัยเสี่ยง ได้ถูกนำเสนอในหัวข้อที่ 5.3 ถึง 5.7

ตารางที่ 5.1 ปัจจัยเสี่ยงในการบริหารงานก่อสร้าง

ลำดับ ที่	ปัจจัยเสี่ยง	ผู้ว่าจ้าง										ที่ปรึกษา					
		O1	O2	O3	O4	O5	O6	O7	O8	O9	O10	CM1	CM2	CM3	CM4	CM5	CM6
1	มูลค่าการก่อสร้างเพิ่มขึ้นเกินกว่าที่ประมาณการไว้		•										•				
2	โครงการล่าช้ากว่ากำหนดระยะเวลาตามสัญญา	•	•	•	•	•	•	•		•	•	•	•	•	•		•
3	โครงการก่อสร้างเสร็จเร็วกว่ากำหนดระยะเวลาตามสัญญา		•											•			
4	สัญญาก่อสร้างระหว่างผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างถูกระงับหรือยกเลิก	•			•	•					•	•	•				
5	ความสามารถและข้อจำกัดภายในองค์กรของผู้ว่าจ้าง											•		•	•		•
6	การเปลี่ยนแปลงขอบเขตงาน						•	•				•					
7	ความล่าช้าในการเบิกจ่ายเงินตามสัญญา			•										•			•
8	ความล่าช้าในการพิจารณาอนุมัติงานโดยผู้ว่าจ้าง													•	•	•	•
9	ความสามารถ ความชำนาญ และข้อจำกัดภายในองค์กรของที่ปรึกษา	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•

ตารางที่ 5.1 ปัจจัยเสี่ยงในการบริหารงานก่อสร้าง (ต่อ)

ลำดับ ที่	ปัจจัยเสี่ยง	ผู้ว่าจ้าง										ที่ปรึกษา						
		O1	O2	O3	O4	O5	O6	O7	O8	O9	O10	CM1	CM2	CM3	CM4	CM5	CM6	
10	ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ของบุคลากร	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
11	การเปลี่ยนแปลงบุคลากรของที่ปรึกษา	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•							•
12	การมอบหมายงานให้ผู้อื่น						•			•								
13	ความรับผิดชอบของที่ปรึกษาต่อบุคคลที่สาม						•											
14	การแก้ไขปัญหาข้อสัญญาและข้อโต้แย้ง	•	•							•	•							•

5.2 การจำแนกกลุ่มปัจจัยเสี่ยง

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้นำปัจจัยเสี่ยงที่ได้รวบรวมและตรวจสอบความถูกต้องโดยผู้มีประสบการณ์ในการบริหารสัญญาจ้างในขั้นตอนที่ 5.1 จำนวน 14 ปัจจัยเสี่ยง มาจำแนกเป็นกลุ่มปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ดังแสดงในตารางที่ 5.2 ปัจจัยเสี่ยงทั้ง 14 ปัจจัยเสี่ยงสามารถจำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

(1) กลุ่มปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นที่มีส่วนร่วมกับโครงการก่อสร้าง

เป็นกลุ่มปัจจัยเสี่ยงที่เกิดขึ้นเฉพาะกับการจ้างที่ปรึกษาเพื่อทำหน้าที่บริหารและควบคุมโครงการก่อสร้างเท่านั้น เนื่องจากกลุ่มปัจจัยเสี่ยงประเภทนี้เกิดจากการกระทำของผู้ที่มีส่วนร่วมภายในโครงการก่อสร้างฝ่ายที่มีโซผู้ว่าจ้างหรือที่ปรึกษา อาทิเช่น ผู้รับจ้าง ผู้รับจ้างช่วง ผู้จัดหาวัสดุ รวมถึงปัจจัยภายนอกบางประการ เช่น เหตุสุดวิสัย เป็นต้น ปัจจัยดังกล่าวก่อให้เกิดเหตุการณ์เสี่ยงระหว่างผู้ว่าจ้างและที่ปรึกษาขึ้น โดยส่งผลกระทบต่อต้นทุน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน หรือความสัมพันธ์ของคู่สัญญา จากปัจจัยเสี่ยงที่รวบรวมได้ 4 ปัจจัยเสี่ยง สามารถจำแนกกลุ่มปัจจัยเสี่ยงออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

- กลุ่มปัจจัยเสี่ยงด้านต้นทุนการก่อสร้าง
- กลุ่มปัจจัยเสี่ยงด้านระยะเวลาการก่อสร้าง

สำหรับหลักเกณฑ์ในการจำแนกกลุ่มปัจจัยเสี่ยงนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาจากผลกระทบที่เกิดขึ้นในโครงการก่อสร้าง อันได้แก่ ผลกระทบด้านต้นทุน ระยะเวลา และคุณภาพการก่อสร้าง อย่างไรก็ตาม เนื่องจากผลการระบุปัจจัยเสี่ยงทั้ง 4 ปัจจัยเสี่ยงนี้ไม่มีปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการก่อสร้าง ดังนั้นผู้วิจัยจึงจำแนกกลุ่มปัจจัยเสี่ยงออกเป็น 2 กลุ่ม ดังที่ได้กล่าวข้างต้น

(2) กลุ่มปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับคู่สัญญา

เป็นกลุ่มปัจจัยเสี่ยงที่เกิดจากการกระทำหรือการตัดสินใจของคู่สัญญา โดยอาจจะเป็นฝ่ายผู้ว่าจ้างหรือฝ่ายที่ปรึกษาซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานของคู่สัญญา จากปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับคู่สัญญาทั้ง 10 ปัจจัยเสี่ยง สามารถจำแนกเป็นกลุ่มปัจจัยเสี่ยงได้จำนวน 3 กลุ่มปัจจัยเสี่ยง ดังที่ Jang and Lee (1998) ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการบริหารงานที่ปรึกษา คือ

ตารางที่ 5.2 ผลการจำแนกกลุ่มปัจจัยเสี่ยง

ปัจจัยเสี่ยงในการบริหารงานก่อสร้าง	กลุ่มปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นที่มีส่วนร่วมกับโครงการก่อสร้าง	กลุ่มปัจจัยเสี่ยงด้านต้นทุนการก่อสร้าง	<ul style="list-style-type: none"> มูลค่าการก่อสร้างเพิ่มขึ้นเกินกว่าที่ประมาณการไว้
		กลุ่มปัจจัยเสี่ยงด้านระยะเวลาการก่อสร้าง	<ul style="list-style-type: none"> โครงการก่อสร้างล่าช้ากว่ากำหนดระยะเวลาตามสัญญา โครงการก่อสร้างเสร็จเร็วกว่ากำหนดระยะเวลาตามสัญญา โครงการก่อสร้างถูกระงับหรือยกเลิก
	กลุ่มปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับผู้ว่าจ้าง	กลุ่มปัจจัยเสี่ยงด้านความสามารถและข้อจำกัดภายในองค์กรของผู้ว่าจ้าง	<ul style="list-style-type: none"> ความสามารถและข้อจำกัดภายในองค์กรของผู้ว่าจ้าง การเปลี่ยนแปลงขอบเขตงาน ความล่าช้าในการเบิกจ่ายเงินตามสัญญา ความล่าช้าในการพิจารณาอนุมัติงานโดยผู้ว่าจ้าง
		กลุ่มปัจจัยเสี่ยงด้านความชำนาญ และข้อจำกัดภายในองค์กรของที่ปรึกษา	<ul style="list-style-type: none"> ความสามารถ ความชำนาญ และข้อจำกัดภายในองค์กรของที่ปรึกษา
		กลุ่มปัจจัยเสี่ยงด้านทักษะ และประสบการณ์ของบุคลากรของที่ปรึกษา	<ul style="list-style-type: none"> ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ของบุคลากรของที่ปรึกษา การเปลี่ยนแปลงบุคลากรของที่ปรึกษา การมอบหมายงานให้ผู้อื่น ความรับผิดชอบของที่ปรึกษาต่อบุคคลที่ 3
	กลุ่มปัจจัยเสี่ยงด้านความสัมพันธ์ของคู่สัญญา	<ul style="list-style-type: none"> การแก้ไขปัญหาข้อสัญญาและข้อโต้แย้ง 	

- กลุ่มปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับผู้ว่าจ้าง เป็นกลุ่มปัจจัยซึ่งเกี่ยวข้องกับการกระทำหรือการตัดสินใจของผู้ว่าจ้าง
- กลุ่มปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับที่ปรึกษา เป็นกลุ่มปัจจัยซึ่งเกี่ยวข้องกับการกระทำหรือการตัดสินใจของที่ปรึกษา
- กลุ่มปัจจัยเสี่ยงด้านความสัมพันธ์ของคู่สัญญา เป็นกลุ่มปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อประสานงาน การให้ความร่วมมือ และการแก้ไขปัญหาข้อพิพาทระหว่างผู้ว่าจ้างและที่ปรึกษา

5.3 กลุ่มปัจจัยเสี่ยงด้านต้นทุนการก่อสร้าง

กลุ่มปัจจัยเสี่ยงด้านต้นทุนการก่อสร้าง เป็นกลุ่มปัจจัยเสี่ยงซึ่งมีสาเหตุมาจากต้นทุนในการก่อสร้างมีมูลค่าสูงขึ้นส่งผลกระทบต่อค่าตอบแทน และความสัมพันธ์ของคู่สัญญา โดยกลุ่มปัจจัยนี้ประกอบด้วยปัจจัยเสี่ยงจำนวน 1 ปัจจัยเสี่ยง คือ ปัจจัยด้านมูลค่าการก่อสร้างเพิ่มขึ้นเกินกว่าที่ประมาณการไว้

มูลค่าการก่อสร้างเพิ่มขึ้นเกินกว่าที่ประมาณการไว้

จากการศึกษาข้อมูลจากเอกสารคดีความ คำวินิจฉัย และข้อหาหรือสามารถรวบรวมเหตุการณ์เสี่ยงซึ่งเกี่ยวข้องกับการจ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษา ในกรณีที่มูลค่าโครงการก่อสร้างเพิ่มขึ้นเกินกว่าที่ประมาณการไว้ ดังแสดงในตารางที่ 5.3

ตามข้อมูลที่ปรากฏในตารางที่ 5.3 จะเห็นได้ว่า ประเด็นปัญหาการจ่ายค่าธรรมเนียมแก่ที่ปรึกษา กรณีมูลค่าโครงการหรือระยะเวลาดำเนินโครงการเพิ่มขึ้นมักเกิดขึ้นในโครงการที่จัดจ้างที่ปรึกษาเข้ามาดำเนินโครงการตั้งแต่ช่วงก่อนดำเนินการก่อสร้าง อันได้แก่ ช่วงวางแผน ออกแบบ หรือประกวดราคา เป็นต้น

เหตุการณ์เสี่ยงที่สำคัญ คือ คู่สัญญาได้กำหนดค่าจ้างควบคุมงานก่อสร้างเป็นจำนวนเงินที่แน่นอนก่อนการดำเนินการก่อสร้างไว้แล้ว ต่อมาเมื่อได้มีการตกลงว่าจ้างผู้รับจ้างมูลค่าของโครงการได้เพิ่มขึ้น ที่ปรึกษาจึงเรียกร้องขอแก้ไขสัญญาจ้างเพื่อปรับราคาค่าจ้างตามมูลค่าโครงการหรือระยะเวลาที่เพิ่มขึ้น ซึ่งประเด็นดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อต้นทุน และระดับความสัมพันธ์ของคู่สัญญาได้ หากไม่มีข้อสัญญาซึ่งระบุถึงสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของคู่สัญญาที่ชัดเจน (ผู้เชี่ยวชาญ O2 และ CM2, สัมภาษณ์, สิงหาคม – ธันวาคม, 2551)

ตารางที่ 5.3 เหตุการณ์เสี่ยงกรณีมูลค่าโครงการหรือระยะเวลาดำเนินโครงการเพิ่มขึ้น

ลำดับ ที่	รายละเอียด	อ้างอิง
1	ผู้ควบคุมงานได้ตกลงรับค่าควบคุมงานเป็นวงเงิน 1.432% ของมูลค่าโครงการก่อสร้าง ต่อมาได้เกิดวิกฤตการณ์น้ำมันขึ้น คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติให้ชดเชยค่าก่อสร้างให้แก่ผู้รับจ้างเพิ่มขึ้น ผู้ควบคุมงานมีสิทธิเรียกร้องค่าควบคุมงานเพิ่มขึ้นตามมูลค่าของค่าจ้างก่อสร้างที่เพิ่มขึ้นหรือไม่	สำนักงาน อัยการ ค่า วินิจฉัยที่ ท.101/2522
2	ผู้ว่าจ้างได้ทำสัญญาว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษาเพื่อทำหน้าที่ออกแบบและควบคุมงานซึ่งประมาณราคาค่าก่อสร้างอาคารไว้ 12 ล้านบาท ต่อมา มีการตกลงว่าจ้างผู้รับจ้างก่อสร้างอาคารดังกล่าว ในราคา 46.1 ล้านบาท ที่ปรึกษาจึงร้องเรียนขอความเป็นธรรมขอแก้ไขสัญญาจ้างเพื่อปรับราคาค่าจ้างใหม่ได้หรือไม่	สำนักงาน อัยการ ค่า วินิจฉัยที่ ท.8/2525
3	ผู้ว่าจ้างได้ทำการจ้าง บริษัท ก. เป็นผู้ออกแบบและควบคุมงาน โดยได้ตกลงราคาค่าจ้างควบคุมงานเป็นจำนวนเงิน 180,000 บาท แบ่งจ่ายเป็นรายเดือนตามอายุสัญญาก่อสร้าง เดือนละ 30,000 บาท ปรับปรุงอาคาร โดยแบ่งกำหนดการส่งมอบงานออกเป็น 14 งวด ผู้ว่าจ้างจึงได้ปรับปรุงแก้ไขเงินค่าจ้างควบคุมงานจำนวน 180,000 บาท จาก 6 งวด เป็น 14 งวด บริษัท ก. จึงขอให้ผู้ว่าจ้างปรับค่าจ้างควบคุมงานเป็นจำนวนเงิน 420,000 บาท ได้หรือไม่	ที่ กค(กพ) 0421.3/09654 22 เม.ย.2551

หมายเหตุ ที่ กค (กพ) มาจากเอกสารของส่วนงานพัสดุ กรมบัญชีกลาง

5.4 กลุ่มปัจจัยเสี่ยงด้านระยะเวลาการก่อสร้าง

กลุ่มปัจจัยเสี่ยงด้านระยะเวลาการก่อสร้าง เป็นกลุ่มปัจจัยเสี่ยงซึ่งมีสาเหตุมาจากระยะเวลาในการก่อสร้างมีการเปลี่ยนแปลงไปจากที่ระบุไว้ในสัญญา ซึ่งระยะเวลาการก่อสร้างอาจเสร็จสิ้นเร็วหรือล่าช้ากว่าที่กำหนด รวมไปถึงการระงับหรือยกเลิกสัญญาจ้างก่อสร้างซึ่งส่งผลกระทบต่อระยะเวลาการก่อสร้างด้วยเช่นกัน โดยกลุ่มปัจจัยนี้ประกอบด้วย 3 ปัจจัยเสี่ยงดังนี้

- (1) โครงการก่อสร้างล่าช้ากว่ากำหนดระยะเวลาตามสัญญา
- (2) โครงการก่อสร้างเสร็จสิ้นก่อนกำหนดเวลาตามสัญญา
- (3) โครงการก่อสร้างถูกระงับหรือยกเลิก

โครงการก่อสร้างล่าช้ากว่ากำหนดระยะเวลาตามสัญญา

ในการดำเนินงานก่อสร้าง ปัจจัยเสี่ยงสำคัญประการหนึ่งซึ่งมักเกิดขึ้นเป็นประจำ คือ ปัจจัยด้านระยะเวลาการก่อสร้างที่ล่าช้าเกินกว่าระยะเวลาตามสัญญาซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากความบกพร่องของผู้รับจ้าง ผู้ว่าจ้าง ที่ปรึกษา หรือแม้กระทั่งความบกพร่องซึ่งไม่ได้เกิดจากการกระทำของฝ่ายต่างๆที่ได้กล่าวมาข้างต้น อาทิเช่น ผู้จัดการวัสดุ ผู้ออกแบบ หรือแม้กระทั่งเหตุสุดวิสัย ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในโครงการก่อสร้างล้วนได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างล่าช้าทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นผู้ว่าจ้างซึ่งเสียโอกาสในการใช้ประโยชน์จากสิ่งก่อสร้าง ผู้รับจ้างซึ่งต้องรับภาระต้นทุนที่สูงขึ้น หรือแม้กระทั่งที่ปรึกษาก็เป็นฝ่ายที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาการก่อสร้างล่าช้าเช่นกัน โดยเหตุการณ์เสี่ยงซึ่งมีสาเหตุมาจากโครงการก่อสร้างล่าช้าอันจะส่งผลกระทบต่อต้นทุนการดำเนินงานของที่ปรึกษา คือ ประเด็นการพิจารณาสิทธิในการขอรับค่าจ้างของที่ปรึกษา และประเด็นด้านการคำนวณค่าจ้างที่เหมาะสมสำหรับช่วงเวลาที่ปฏิบัติงานเกินกว่ากำหนดระยะเวลาตามสัญญา รายละเอียดเหตุการณ์เสี่ยงดังกล่าวมีดังต่อไปนี้

- (1) ประเด็นด้านสิทธิในการขอรับค่าจ้างของที่ปรึกษา

เมื่อพิจารณาสิทธิในการขอรับค่าจ้างของที่ปรึกษา พบว่า เมื่อโครงการก่อสร้างเกิดความล่าช้าขึ้น ที่ปรึกษาจำเป็นต้องปฏิบัติงานในช่วงเวลาดังกล่าวเพื่อดำเนินการควบคุมงานก่อสร้างให้แล้วเสร็จตามกำหนดระยะเวลาในสัญญา เหตุการณ์เสี่ยงมีสาเหตุมาจากปัจจัยเสี่ยงภายนอกบางประการซึ่งรุนแรงถึงขั้นที่ทางราชการยอมให้มีการขยายระยะเวลาการปฏิบัติงาน อาทิ เหตุการณ์น้ำท่วม วัสดุก่อสร้างขาดแคลน ผลกระทบจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน หรือปัญหาจากลักษณะชั้นดินที่ไม่สามารถมองเห็นได้ เป็นต้น ส่งผลให้ผู้ว่าจ้างมีความไม่แน่ใจว่าฝ่าย

ใดควรเป็นผู้รับผิดชอบต่อค่าจ้างของที่ปรึกษา และควรรับผิดชอบเป็นเป็นจำนวนเงินเท่าไรใน
ช่วงเวลาที่โครงการก่อสร้างล่าช้ากว่ากำหนด โดยประเด็นปัญหาถูกรวบรวมมาจากเอกสารคดี
ความ คำวินิจฉัย และข้อหาหรือในอดีต ดังแสดงในตารางที่ 5.4

นอกจากปัญหาที่รวบรวมจากเอกสารคดีความ คำวินิจฉัย และข้อหาหรือในอดีต ดังแสดง
ในตารางที่ 5.4 แล้ว ในปัจจุบันการพิจารณาสิทธิในการขอรับค่าจ้างของที่ปรึกษา กรณีโครงการ
ก่อสร้างล่าช้าเกินกว่ากำหนดเวลาในสัญญายังคงเป็นปัญหาซึ่งผู้ว่าจ้างก่อสร้างภาครัฐ และ
บริษัทที่ปรึกษาประสบอยู่ ยกตัวอย่างเช่น คณะรัฐมนตรีมีมติให้ขยายระยะเวลาก่อสร้างเป็น
ระยะเวลา 180 วัน เนื่องจากเหตุการณ์ฝนตกหนักจนเกิดน้ำท่วมซึ่งถือว่าเป็นเหตุสุดวิสัย หรือ
เหตุการณ์ขยายระยะเวลาการก่อสร้างเนื่องจากปัญหาการเวนคืนที่ดินที่ล่าช้าของการรถไฟแห่ง
ประเทศไทย เป็นต้น ดังนั้นเมื่อเกิดเหตุการณ์ดังกล่าว ที่ปรึกษาจึงจำเป็นต้องขยายระยะเวลา
การปฏิบัติงานของตนเองเท่ากับระยะเวลาที่การก่อสร้างถูกขยายออกไปเป็นเหตุให้ต้นทุนการ
ดำเนินงานของที่ปรึกษาเพิ่มขึ้น ที่ปรึกษาจึงเรียกร้องสิทธิในการรับค่าจ้างในช่วงระยะเวลาที่
ปฏิบัติงานล่วงเลยตามสัญญา ในขณะที่ผู้ว่าจ้างบางรายไม่ยอมจ่ายค่าชดเชยแก่ที่ปรึกษา โดย
อ้างว่าการขยายระยะเวลาการก่อสร้างดังกล่าวมิใช่ความผิดของผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้าง ดังนั้นที่
ปรึกษาต้องปฏิบัติงานตามเงื่อนไขในสัญญาโดยไม่ขอรับค่าชดเชยจากผู้ว่าจ้างซึ่งการที่ความเห็น
ของคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายขัดแย้งกัน อีกทั้งสัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ ก็ได้ระบุถึงการจัดสรรความ
เสี่ยงเมื่อเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคู่สัญญาขึ้น (ผู้เชี่ยวชาญ O1,
O2, O3, O4, O5, O6, O7, O9, O10, CM1, CM2, CM3, CM4 และ CM6, สัมภาษณ์, สิงหาคม –
ธันวาคม, 2551)

(2) ประเด็นด้านการคำนวณค่าจ้างในช่วงเวลาที่ปฏิบัติงานเกินกว่าระยะเวลาตามสัญญา

นอกจากประเด็นการพิจารณาสิทธิในการขอรับค่าจ้างของที่ปรึกษาสำหรับช่วงเวลาที่
ปฏิบัติงานเกินกว่ากำหนดระยะเวลาตามสัญญาแล้ว ประเด็นด้านการคำนวณค่าจ้างที่เหมาะสม
แก่ที่ปรึกษาสำหรับช่วงเวลาที่ปฏิบัติงานล่วงเลยกำหนดตามสัญญา เป็นปัญหาอีกประการหนึ่งที่
พบเมื่อโครงการก่อสร้างล่าช้ากว่ากำหนดระยะเวลาตามสัญญา โดยทั่วไปเมื่อที่ปรึกษาต้อง
ปฏิบัติงานเพิ่มเติมเนื่องจากโครงการก่อสร้างล่าช้า คู่สัญญาจะดำเนินการเจรจาต่อรองเพื่อ
ปรับเปลี่ยนการจัดอัตราค่าจ้างคนของที่ปรึกษาใหม่ รวมทั้งหาข้อสรุปในเรื่องของจำนวนค่าชดเชย
ที่เหมาะสม แต่ในบางกรณีการเจรจาข้อสรุปอาจไม่สำเร็จลุล่วง ส่งผลให้เกิดความขัดแย้ง
ระหว่างคู่สัญญา ดังคำวินิจฉัยคณะกรรมการพิจารณาความรับผิดชอบทางแพ่ง ลำานวนที่
70/567/2547 ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

ตารางที่ 5.4 การพิจารณาสิทธิในการขอรับค่าจ้างของที่ปรึกษา กรณีโครงการก่อสร้างล่าช้าเกินกว่ากำหนดเวลาในสัญญา

ลำดับ ที่	รายละเอียด	อ้างอิง
1	<p>ผู้ว่าจ้างได้ทำสัญญาจ้างปรับปรุงสถานีน้ำรองปากแม่น้ำเจ้าพระยากับบริษัทผู้รับจ้าง โดยกำหนดส่งมอบงานวันที่ 12 ตุลาคม 2532 และได้ทำสัญญาจ้างเหมาควบคุมงานกับบริษัทที่ปรึกษาด้วย แต่เนื่องจากวัสดุก่อสร้างขาดแคลน และเกิดเหตุสุดวิสัย ต่อมากระทรวงคมนาคมได้อนุมัติต่อสัญญาว่าจ้างออกไป ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 โดยครบกำหนดสัญญาในวันที่ 20 พฤศจิกายน 2533 แต่ผู้รับจ้างได้ส่งมอบงานวันที่ 4 พฤศจิกายน 2535 ผู้ว่าจ้างจะต้องจ่ายค่าจ้างให้แก่ที่ปรึกษาอย่างไรในช่วงเวลาที่ล่วงเลยกำหนดตามสัญญา</p>	<p>สำนักงาน อัยการ คำวินิจฉัยที่ 20/2536</p>
2	<p>ผู้ว่าจ้างได้ทำสัญญาจ้างก่อสร้างอาคารเรียน โดยได้ทำสัญญาจ้างที่ปรึกษาควบคุมงานด้วย ต่อมาผู้รับจ้างก่อสร้างปฏิบัติงานล่าช้าจนผู้ว่าจ้างบอกเลิกสัญญาและจ้างผู้รับจ้างรายใหม่เข้าทำงานต่อ ผู้ว่าจ้างจะต้องจ่ายค่าชดเชยแก่ที่ปรึกษาควบคุมงานในช่วงเวลาที่ล่วงเลยกำหนดตามสัญญาหรือไม่</p>	<p>สำนักงาน อัยการ คำวินิจฉัยที่ 309/2541</p>
3	<p>ผู้ว่าจ้างได้ว่าจ้างบริษัท ก. และบริษัท ข. เป็นที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานก่อสร้าง ต่อมา ผู้ว่าจ้างได้ขยายระยะเวลาการก่อสร้างให้แก่ผู้รับจ้าง เนื่องจากผู้ว่าจ้างส่งมอบพื้นที่ล่าช้า และตามมติคณะรัฐมนตรี กรณีน้ำท่วม ปูนซีเมนต์ขาดแคลน และเกิดผลกระทบจากการปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตรา ผู้ว่าจ้างจะต้องต่ออายุสัญญาให้แก่ที่ปรึกษาควบคุมงานหรือไม่ และจะต้องจ่ายค่าจ้างให้แก่ที่ปรึกษาควบคุมงานอย่างไร ในช่วงเวลาที่ล่วงเลยกำหนดตามสัญญา</p>	<p>ที่ นร (กวพ) 1305/6476 13 สิงหาคม 2541</p>

ตารางที่ 5.4 การพิจารณาสิทธิในการขอรับค่าจ้างของที่ปรึกษา กรณีโครงการก่อสร้างล่าช้าเกินกว่ากำหนดเวลาในสัญญา (ต่อ)

ลำดับ ที่	รายละเอียด	อ้างอิง
4	ผู้ว่าจ้างได้ทำสัญญาจ้าง บริษัท ก ให้เป็นที่ปรึกษาและควบคุมงานก่อสร้างที่โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ต่อมา ผู้ว่าจ้างได้ขยายระยะเวลาการก่อสร้างให้แก่ผู้รับจ้างเพิ่มอีก 150 วัน โดยสาเหตุการขยายระยะเวลาดังกล่าวมิใช่ความผิดของผู้รับจ้าง ผู้ว่าจ้าง และที่ปรึกษา ควบคุมงานจะต้องจ่ายเงินค่าควบคุมงานสำหรับงานที่ล่วงเลยกำหนดเวลาตามสัญญาแก่บริษัทที่ปรึกษาหรือไม่และถ้าต้องจ่ายควรจ่ายเท่าใด	ที่ นร (กwp) 1305/8105 1 ตุลาคม 2541
5	ผู้ว่าจ้างได้ทำสัญญาจ้างบริษัท ก. ก่อสร้างอาคารส่วนราชการ และทำสัญญาจ้างบริษัท ข. เป็นที่ปรึกษาควบคุมงานก่อสร้าง ต่อมาได้มีการขยายระยะเวลาการก่อสร้าง ซึ่งในกรณีนี้จะต้องขยายระยะเวลาตามสัญญาควบคุมงานหรือไม่ และผู้ควบคุมงานมีสิทธิได้รับค่าควบคุมงานเพิ่มหรือไม่ หากที่ปรึกษาไม่ปฏิบัติตามสัญญา ผู้ว่าจ้างสามารถแต่งตั้งผู้ควบคุมงานแทนได้หรือไม่	ที่ นร (กwp) 1305/4133 9 พฤษภาคม 2543
6	ผู้ว่าจ้างได้จ้างบริษัท ข. เป็นที่ปรึกษาควบคุมงานก่อสร้างอาคารปฏิบัติการและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดจ่ายค่าจ้างที่ปรึกษาเป็นรายเดือน ปรากฏว่า ผู้ว่าจ้างได้ขยายระยะเวลาการก่อสร้างให้แก่ผู้รับจ้าง ซึ่งในระหว่างนั้นผู้รับจ้างยังคงปฏิบัติงานอยู่ แต่ปฏิบัติงานได้ไม่มากนัก ผู้ว่าจ้างจะต้องจ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษาในช่วงเวลาดังกล่าวหรือไม่ และควรจ่ายเป็นจำนวนเท่าใด	ที่ นร (กwp) 1407/4179 4 มิถุนายน 2545
7	ผู้ว่าจ้างได้จ้างบริษัท ค. เป็นที่ปรึกษาควบคุมงานก่อสร้าง ต่อมา ผู้ว่าจ้างได้ทำการเปลี่ยนแปลงคู่สัญญาฝ่ายผู้รับจ้างจากบริษัท ก. เป็นบริษัท ข. และได้ขยายระยะเวลาการก่อสร้างให้ผู้รับจ้างรายใหม่ ออกไปอีก 118 วัน ผู้ว่าจ้างจะต้องจ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษาในช่วงเวลาซึ่งผู้ว่าจ้างได้ขยายระยะเวลาการก่อสร้างหรือไม่	ที่ นร (กwp) 1407/5960 15 สิงหาคม 2545

ตารางที่ 5.4 การพิจารณาสิทธิในการขอรับค่าจ้างของที่ปรึกษา กรณีโครงการก่อสร้างล่าช้าเกินกว่ากำหนดเวลาในสัญญา (ต่อ)

ลำดับ ที่	รายละเอียด	อ้างอิง
8	ผู้ว่าจ้างได้ว่าจ้างบริษัท ก. ออกแบบและควบคุมงานปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสีย โดยผู้ว่าจ้างได้อนุมัติให้ขยายระยะเวลาทำงานตามสัญญาออกไป เนื่องจากผู้รับจ้างไม่เข้าพื้นที่ปฏิบัติงานก่อสร้าง และเกิดจากความผิดพลาดหรือความบกพร่องของหน่วยราชการบางประการผู้ว่าจ้างจำเป็นต้องขยายอายุสัญญาจ้างควบคุมงานหรือไม่และผู้ว่าจ้างจะต้องจ่ายเงินค่าควบคุมงานสำหรับงานที่ล่วงเลยกำหนดเวลาตามสัญญาแก่บริษัทที่ปรึกษาหรือไม่และถ้าต้องจ่ายควรจ่ายเท่าใด	ที่ กค(กพ) 0408.4/24476 2 กันยายน 2548

หมายเหตุ ที่ นร (กพพ) มาจากเอกสารของสำนักกฎหมายและระเบียบกลาง สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
ที่ กค (กพพ) มาจากเอกสารของส่วนงานพัสดุ กรมบัญชีกลาง

“ผู้ว่าจ้างได้ว่าจ้างบริษัท ค. เป็นที่ปรึกษาควบคุมงานก่อสร้าง ต่อมาได้มีการขยายเวลาการก่อสร้างออกไป บริษัท ค. จึงขอเบิกเงินค่าจ้างควบคุมงานสำหรับการปฏิบัติงานในช่วงที่ล่วงเลยกำหนดตาม สัญญาจำนวน 16,744,550 บาท ซึ่งเป็นอัตราค่าจ้างรายเดือนตามที่กำหนดในสัญญา แต่ผู้ว่าจ้างได้พิจารณาตามสัญญาที่ระบุแล้วเห็นว่าสมควรให้จ่ายตามจำนวนที่เหมาะสมและเป็นธรรม โดยเห็นควรจ่าย เพียง 3,955,825 บาท การเจรจาเพื่อหาข้อยุติไม่อาจตกลงกันได้ บริษัท ค. จึงได้ดำเนินการฟ้องร้องเรียกค่าจ้างต่อศาล เพื่อเรียกร้องค่าชดเชยจากผู้ว่าจ้าง”

เมื่อวิเคราะห์ถึงประเด็นการจ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษา ทั้งในด้านการพิจารณาสิทธิในการขอรับค่าจ้างของที่ปรึกษาสำหรับช่วงเวลาที่ปฏิบัติงานเกินกว่ากำหนดระยะเวลาตามสัญญา และการคำนวณค่าชดเชยที่เหมาะสมต่อที่ปรึกษาแล้ว พบว่าหากสัญญาจ้างที่ปรึกษา มิได้ระบุถึงหน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ว่าจ้างในการจ่ายค่าจ้างต่อที่ปรึกษา สิทธิในการเรียกร้องเงินค่าจ้างของที่ปรึกษา และแนวทางการคำนวณอัตราค่าชดเชยที่เหมาะสมแล้ว อาจก่อความยุ่งยาก

และข้อโต้แย้งระหว่างคู่สัญญาได้โดยง่าย เนื่องจากคู่สัญญาแต่ละฝ่ายต่างต้องการรักษาผลประโยชน์ของตนเองให้มากที่สุด

โครงการก่อสร้างเสร็จสิ้นก่อนกำหนดเวลาตามสัญญา

จากการศึกษาเอกสารคดีความ คำวินิจฉัย และข้อหาหรือในอดีต พบว่า การที่ผู้รับจ้างส่งมอบงานภายในกำหนดระยะเวลาตามสัญญาหรือส่งมอบงานเร็วกว่ากำหนด ส่งผลให้จำนวนวันในการปฏิบัติงานงานของที่ปรึกษาลดลง ก่อให้เกิดปัญหาข้อสงสัยของผู้ว่าจ้างเกี่ยวกับการจ่ายค่าจ้างที่ปรึกษาตามมา โดยผู้ว่าจ้างมีความสงสัยว่าสามารถลดค่าจ้างที่ปรึกษาลงตามวันที่ที่ปรึกษาปฏิบัติงานจริงได้หรือไม่ ดังข้อหาหรือที่ นร (กwp) 1350/4297, 25 พ.ค. 2542 ซึ่งมีรายละเอียดโดยย่อดังนี้

“ผู้ว่าจ้างได้ว่าจ้างบริษัทผู้รับจ้างก่อสร้างอาคารโดยกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จภายใน 500 วัน และได้มีการขยายเวลาตามมติคณะรัฐมนตรีอีก 120 วัน รวมระยะเวลาก่อสร้างทั้งสิ้น 620 วัน ต่อมาผู้ว่าจ้างได้จ้างบริษัทที่ปรึกษามาดำเนินการควบคุมงาน โดยคำนวณระยะเวลาที่เหลืออยู่ ซึ่งได้รวมระยะเวลาตามมติคณะรัฐมนตรีแล้ว แต่เนื่องผู้รับจ้างได้ส่งมอบงานภายในกำหนดระยะเวลาตามสัญญาเดิมก่อนที่มีการขยายเวลาตามมติคณะรัฐมนตรี จึงมีผลทำให้จำนวนวันในการควบคุมงานลดลง ผู้ว่าจ้างจึงขอหาหรือเกี่ยวกับการจ่ายค่าจ้างในแก่ที่ปรึกษาในช่วงระยะเวลาดังกล่าว”

นอกจากการศึกษาเอกสารตอบข้อหาหรือและคำวินิจฉัยข้อพิพาทแล้ว ในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญซึ่งรับผิดชอบการก่อสร้างโครงการหนึ่งซึ่งมีลักษณะการจ้างที่ปรึกษาเป็นการจ้างเหมารวม (Lump sum) พบว่า โครงการดังกล่าวเสร็จสิ้นก่อนกำหนดระยะเวลาที่ระบุในสัญญาเป็นระยะเวลาประมาณ 4-5 เดือน ผู้ว่าจ้างจึงมีความประสงค์ที่จะลดจ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษาในช่วงเวลาที่เหลืออยู่ เนื่องจากผู้ว่าจ้างมีความเห็นว่าที่ปรึกษาได้ปฏิบัติงานเสร็จสิ้นแล้ว แต่ในทางกลับกัน ที่ปรึกษาได้โต้แย้งว่า ที่ปรึกษาได้ควบคุมงานก่อสร้างของผู้รับจ้างเสร็จสิ้นแล้วตามที่กำหนดในขอบเขตของสัญญาจ้างที่ปรึกษา ที่ปรึกษาจึงมีสิทธิที่จะได้รับค่าจ้างตามจำนวนที่กำหนดไว้ในสัญญา (ผู้เชี่ยวชาญ O2 และ CM3, สัมภาษณ์, สิงหาคม – ธันวาคม, 2551)

จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หากคู่สัญญาไม่สามารถตกลงเรื่องการจ่ายค่าจ้างได้ อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งและข้อพิพาทขึ้น เนื่องจากต่างฝ่ายต่างต้องการรักษาผลประโยชน์ของตนเองให้มากที่สุด โดยผู้ว่าจ้างต้องการรักษาสีทิมของตนเองโดยการไม่จ่ายเงินค่าจ้างแก่ที่

ปรึกษา ในขณะที่ที่ปรึกษามีความต้องการเรียกร้องค่าตอบแทนส่วนที่ตนเองควรได้รับตามที่ได้ตกลงกันไว้ในสัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ

โครงการก่อสร้างถูกระงับหรือยกเลิก

การระงับหรือยกเลิกสัญญาจ้างก่อสร้างส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจาก ผู้รับจ้างไม่ปฏิบัติตามสัญญาจ้างก่อสร้าง มีพฤติกรรมซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อโครงการก่อสร้าง หรือเกิดเหตุสุดวิสัยขึ้นระหว่างการก่อสร้างส่งผลให้ผู้รับจ้างไม่สามารถปฏิบัติงานต่อไปได้

โดยทั่วไปแล้ว ผู้ว่าจ้างจะไม่ระงับหรือยกเลิกสัญญาจ้างก่อสร้างโดยไม่มีเหตุจำเป็น เนื่องจากการระงับหรือยกเลิกสัญญาจ้างก่อสร้างส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อฝ่ายต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องภายในโครงการ รวมทั้งยังส่งผลกระทบต่อการค้าดำเนินโครงการก่อสร้างทั้งในด้านต้นทุนและระยะเวลาการดำเนินงาน ดังนั้นจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานผู้ว่าจ้างและบริษัทที่ปรึกษาในกลุ่มตัวอย่าง จึงไม่พบเหตุการณ์ระงับหรือยกเลิกสัญญาจ้างก่อสร้าง (ผู้เชี่ยวชาญ O1 ถึง O10 และ CM1 ถึง CM6, สัมภาษณ์, สิงหาคม – ธันวาคม, 2551)

อย่างไรก็ตาม เมื่อเกิดปัญหาสัญญาจ้างก่อสร้างถูกระงับหรือยกเลิกขึ้น นอกจากผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างที่ได้รับผลกระทบแล้ว ที่ปรึกษาเป็นอีกฝ่ายที่ได้รับผลกระทบเช่นกัน เนื่องจากที่ปรึกษาไม่สามารถปฏิบัติงานตามสัญญาในเวลาที่ผู้รับจ้างหยุดการปฏิบัติงาน แต่ที่ปรึกษายังคงต้องเสียค่าใช้จ่ายในด้านต่างๆ เช่น ค่าโสหุ้ย ค่าจ้างบุคลากร เป็นต้น ในระหว่างที่โครงการก่อสร้างถูกระงับหรือยกเลิก เป็นเหตุให้ต้นทุนของที่ปรึกษาเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้นเมื่อเกิดเหตุการณ์โครงการก่อสร้างถูกระงับหรือยกเลิก ผู้ว่าจ้างและที่ปรึกษาจะดำเนินการเจรจาเกี่ยวกับการจ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษาในช่วงระยะเวลาที่สัญญาจ้างก่อสร้างถูกระงับ สิทธิในการยกเลิกสัญญา รวมถึงการจ่ายค่าชดเชยภายหลังการยกเลิกสัญญา แต่ในบางกรณีคู่สัญญาไม่สามารถเจรจาข้อยุติได้ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งและข้อพิพาทขึ้น ดังนั้นผู้ให้สัมภาษณ์บางท่านจึงได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับสิทธิของคู่สัญญาในการยกเลิกสัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ ว่า คู่สัญญาสามารถอ้างสิทธิใดในการยกเลิกสัญญา นอกจากนี้ผู้ว่าจ้างมีแนวทางในจ่ายค่าชดเชยให้แก่ที่ปรึกษาอย่างไร เนื่องจากสัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ ในปัจจุบันมิได้ระบุถึงสิทธิของคู่สัญญาในการยกเลิกสัญญากรณีโครงการก่อสร้างถูกระงับหรือยกเลิก (ผู้เชี่ยวชาญ O1 และ CM2, สัมภาษณ์, สิงหาคม – ธันวาคม, 2551)

จากปัญหาข้างต้น หากคู่สัญญาไม่อาจหาข้อสรุปด้านสิทธิในการยกเลิกสัญญา และการจ่ายค่าชดเชยภายหลังการยกเลิกสัญญาอาจก่อให้เกิดข้อพิพาท หรือเป็นเหตุให้ต้นทุนการ

ปฏิบัติงานของที่ปรึกษาเพิ่มขึ้น ดังนั้นเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าว ผู้ว่าจ้างภาครัฐบางรายจึงเพิ่มข้อสัญญาเกี่ยวกับสิทธิในการยกเลิกสัญญาจ้างที่ปรึกษา และการจ่ายค่าจ้างภายหลังการยกเลิกสัญญา กรณีสัญญาจ้างก่อสร้างระหว่างผู้ว่าจ้างกับผู้รับจ้างถูกระงับลงชั่วคราวหรือถูกยกเลิกเข้าไปในสัญญาเพื่อเป็นการป้องกันความขัดแย้ง รวมถึงความล่าช้าในการยุติข้อพิพาทระหว่างคู่สัญญาเมื่อเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้น (ผู้เชี่ยวชาญ O4, O5, O9 และ O10, สัมภาษณ์, สิงหาคม – ธันวาคม, 2551)

5.5 กลุ่มปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับผู้ว่าจ้าง

กลุ่มปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับผู้ว่าจ้าง เป็นกลุ่มปัจจัยเสี่ยงซึ่งเกิดจากการกระทำหรือการตัดสินใจของผู้ว่าจ้าง โดยกลุ่มปัจจัยนี้ประกอบด้วยปัจจัยเสี่ยงจำนวน 4 ปัจจัยเสี่ยง คือ

- (1) ความสามารถและข้อจำกัดภายในองค์กรของผู้ว่าจ้าง
- (2) การเปลี่ยนแปลงขอบเขตงาน
- (3) ความล่าช้าในการเบิกจ่ายเงินตามสัญญา
- (4) ความล่าช้าด้านการพิจารณาอนุมัติงานโดยผู้ว่าจ้าง

ความสามารถและข้อจำกัดภายในองค์กรของผู้ว่าจ้าง

ผู้ว่าจ้างเป็นปัจจัยสำคัญซึ่งมีอิทธิพลต่อความสำเร็จของโครงการ เนื่องจากความสามารถในการปฏิบัติงาน การตัดสินใจ และข้อจำกัดภายในองค์กรของผู้ว่าจ้างล้วนมีผลต่อคุณภาพในการปฏิบัติงานของฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้องภายในโครงการก่อสร้าง รวมทั้งคุณภาพการปฏิบัติงานของที่ปรึกษาด้วย (Weng, 1990 อ้างถึงใน Kometa, 1996) ยกตัวอย่างเช่น ผู้ว่าจ้างตัดสินใจเกี่ยวกับข้อเสนอของที่ปรึกษาล่าช้าหรือตัดสินใจผิดพลาด ไม่ให้ข้อมูลที่เพียงพอในช่วงเวลาที่เหมาะสม ให้ข้อมูลแก่ที่ปรึกษาผิดพลาด ไม่ให้ความร่วมมือในการกำหนดมาตรฐานคุณภาพงานหรือก้าวก่ายการดำเนินงานของที่ปรึกษา เป็นต้น ซึ่งการกระทำดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของคู่สัญญาในภายหลังได้ (ผู้เชี่ยวชาญ CM1, CM3, CM4 และ CM6, สัมภาษณ์, สิงหาคม – ธันวาคม, 2551)

ปัญหาอีกประการซึ่งเกิดจากการปฏิบัติงานและการตัดสินใจของผู้ว่าจ้าง คือ ผู้ว่าจ้างใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่กั้นแกล้งที่ปรึกษาและใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อผู้รับจ้างก่อสร้าง โดยผู้ว่าจ้างได้จ่ายเงินให้แก่ผู้รับจ้างก่อสร้างเกินกว่างานที่เสร็จจริง นอกจากนี้ยังกั้นแกล้งที่ปรึกษาโดยอนุมัติเงินค่าจ้างแก่ที่ปรึกษาล่าช้า รวมถึงไม่รับมอบงานและไม่จ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษาโดยอ้างว่าที่ปรึกษากระทำผิดสัญญา ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดข้อ

พิพาทระหว่างที่ปรึกษากับผู้ว่าจ้าง ดังคำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ 87/2545 ซึ่งมีรายละเอียดโดยย่อ ดังนี้

“ผู้ว่าจ้างมีการจ่ายเงินค่าก่อสร้างเกินงวด และผู้รับจ้างก่อสร้างแก้ไขรูปแบบโดยลดมูลค่างาน แต่คืนเงินต่อทางราชการต่ำกว่าความเป็นจริงอันเป็นเหตุให้ผู้ว่าจ้างถูกสอบสวนจนพบความผิดจากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ๒ ครั้ง ทำให้ผู้ว่าจ้างโกรธแค้น ไม่รับมอบงานและไม่อนุมัติจ่ายเงินค่าจ้างควบคุมงานงวดที่ ๙ ถึงงวดที่ ๑๔ นอกจากนี้ผู้ว่าจ้างยังมีคำสั่งให้ที่ปรึกษาหยุดควบคุมงานก่อสร้าง หลังจากที่มิได้สั่งให้หยุดควบคุมงานแล้วที่ปรึกษาได้ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมงานตามปกติอีก ต่อมาผู้ว่าจ้างได้แจ้งยกเลิกสัญญาจ้างที่ปรึกษาทั้งหมดที่ที่ปรึกษามีได้ปฏิบัติผิดสัญญาแต่อย่างใด”

การเปลี่ยนแปลงขอบเขตงาน

การเปลี่ยนแปลงขอบเขตโครงการเกิดขึ้นจากหลายสาเหตุ เช่น ความต้องการใช้ประโยชน์ของผู้ว่าจ้างที่เปลี่ยนไป หรืออุปสรรคที่พบระหว่างก่อสร้าง เป็นต้น โดย Jervis and Leven จำแนกรูปแบบของการเปลี่ยนแปลงแก้ไขขอบเขตของโครงการแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ คือ (1988, อ้างถึงใน สุदारัตน์ ชูถม, 2549)

- 1) การเปลี่ยนแปลงโดยคำสั่ง (Direct Change) เป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีคำสั่งมาจากผู้ว่าจ้างหรือวิศวกรผ่านหนังสือคำสั่งการเปลี่ยนแปลง (Change Order)
- 2) การเปลี่ยนแปลงงานโดยผลการตีความ (Constructive Change) เกิดเนื่องจากปัจจัยอื่นที่ไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงโดย เช่น การเปลี่ยนแปลงเนื่องจากประสบกับสภาพที่ไม่ได้คาดการณ์หรืออุปสรรคที่พบระหว่างก่อสร้าง เป็นต้น

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขขอบเขตการดำเนินโครงการแล้ว ผลกระทบที่จะส่งผลกระทบต่อที่ปรึกษา คือ ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากที่ปรึกษาจะต้องปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้นทั้งในด้านระยะเวลาและปริมาณงาน

โดยทั่วไปแล้ว เมื่อเกิดเปลี่ยนแปลงขอบเขตงานก่อสร้าง ผู้ว่าจ้างและที่ปรึกษาจะเจรจาต่อรองเกี่ยวกับเงินค่าชดเชยในส่วนงานซึ่งที่ปรึกษาต้องปฏิบัติเพิ่ม ภายหลังจากการเจรจาต่อรองที่ปรึกษาอาจดำเนินงานโดยได้รับเงินค่าชดเชยจากผู้ว่าจ้าง ซึ่งนำมาจากเงินค่าเผื่อความเสี่ยงสำรองที่ผู้ว่าจ้างกำหนดไว้ตั้งแต่ตอนเริ่มดำเนินโครงการ แต่ในบางกรณีซึ่งผู้ว่าจ้างมีงบประมาณจำกัดทำให้ไม่สามารถจ่ายเงินค่าชดเชยแก่ที่ปรึกษานำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่สัญญาตามมาภายหลัง (ผู้เชี่ยวชาญ O5, สัมภาษณ์, สิงหาคม – ธันวาคม, 2551)

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้งฝ่ายผู้ว่าจ้างและที่ปรึกษาซึ่งร่วมกันรับผิดชอบการก่อสร้างโครงการหนึ่งเกี่ยวกับปัญหาด้านการเปลี่ยนแปลงขอบเขตโครงการ พบว่าผู้ว่าจ้างได้จ้างที่ปรึกษาเพื่อทำหน้าที่บริหารและควบคุมงานก่อสร้าง โดยที่ปรึกษาได้ให้คำแนะนำแก่ผู้ว่าจ้างเบื้องต้นว่า งบประมาณที่ผู้ว่าจ้างกำหนดไว้สามารถดำเนินโครงการให้แล้วเสร็จได้อย่างสมบูรณ์ ต่อมาเมื่อมีการก่อสร้างจริง พบว่าขอบเขตงานที่ที่ปรึกษาแนะนำในช่วงแรกไม่สามารถดำเนินงานได้จริง ผู้ว่าจ้างจึงตัดสินใจหารือกับที่ปรึกษาเพื่อเปลี่ยนแปลงขอบเขตโครงการ ต่อมาเมื่อมีการดำเนินการเปลี่ยนแปลงขอบเขตโครงการเป็นเหตุให้ระยะเวลาในการก่อสร้างโครงการเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อปริมาณและต้นทุนที่เพิ่มขึ้นของที่ปรึกษา ดังนั้นที่ปรึกษาจึงเรียกร้องค่าชดเชยกรณีเกิดการเปลี่ยนแปลงขอบเขตโครงการ โดยอ้างว่า การปฏิบัติงานดังกล่าวอยู่นอกเหนือขอบเขตซึ่งระบุไว้ในสัญญา ที่ปรึกษาจึงไม่ได้รับความเป็นธรรมในการจ่ายค่าชดเชย ในขณะที่ผู้ว่าจ้างโต้แย้งว่าที่ปรึกษามีหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่ผู้ว่าจ้างในการดำเนินโครงการ ในเมื่อที่ปรึกษาให้คำแนะนำด้านการกำหนดขอบเขตโครงการผิดพลาด จึงเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของที่ปรึกษาในการปฏิบัติงานโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใดๆทั้งสิ้น นอกจากนี้สัญญาก็ระบุให้ที่ปรึกษาปฏิบัติงานโดยใน ส่วนนี้โดยไม่เรียกร้องค่าชดเชย

จากเหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลให้ ที่ปรึกษาหยุดการปฏิบัติงานในส่วนที่ผู้ว่าจ้างเปลี่ยนแปลงขอบเขตโครงการและไม่จ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษา ก่อให้เกิดความเสียหายต่อการดำเนินโครงการ ดังนั้นหากสัญญาจ้างที่ปรึกษา มีข้อสัญญาที่ชัดเจนเกี่ยวกับการจ่ายค่าชดเชยแก่ที่ปรึกษา การเจรจาต่อรองระหว่างคู่สัญญาจะสามารถทำได้สะดวกยิ่งขึ้นเนื่องจากสัญญาได้ระบุสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของคู่สัญญาไว้แล้ว แต่ในทางกลับกัน หากสัญญามีได้มีการระบุถึงสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของคู่สัญญากรณีเกิดการเปลี่ยนแปลงขอบเขตโครงการอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งและข้อพิพาทระหว่างคู่สัญญาตามมาภายหลังหากคู่สัญญาไม่สามารถเจรจาต่อรองกันได้ (ผู้เชี่ยวชาญ O6, O7, และ CM1, สัมภาษณ์, สิงหาคม – ธันวาคม, 2551)

ความล่าช้าในการเบิกจ่ายเงินตามสัญญา

เหตุการณ์เสี่ยงซึ่งเกิดจากความล่าช้าในการเบิกจ่ายเงินตามสัญญาของหน่วยงานราชการ คือ ปัญหาการวางแผนทางการเงินของที่ปรึกษา โดยปกติแล้วที่ปรึกษาจะใช้ระบบเงินสดหมุนเวียนในการดำเนินธุรกิจ ดังนั้นหากการเบิกจ่ายเงินมีความล่าช้าเกิดขึ้นเป็นระยะเวลานานย่อมส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องทางการเงินของที่ปรึกษาได้ สาเหตุสำคัญคือระบบราชการที่ซับซ้อน ราชการบางหน่วยงานที่มีระบบการเบิกจ่ายเงินค่อนข้างละเอียด มีการตรวจสอบเอกสารทางการเงินหลายขั้นตอน ส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการเบิกจ่ายเงินแก่ที่ปรึกษาตามมา ดังปัญหาที่พบใน

บริษัทที่ปรึกษาแห่งหนึ่งซึ่งประสบปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงิน เนื่องจากบริษัทที่ปรึกษาได้รับเงินค่าจ้างล่าช้าภายหลังจากยื่นเรื่องขอเบิกหลายเดือน ที่ปรึกษาจึงไม่สามารถจ่ายเงินค่าจ้างให้แก่บุคลากรของตนเองได้ตามระยะเวลาที่กำหนด ส่งผลกระทบต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร (ผู้เชี่ยวชาญ CM3, สัมภาษณ์, สิงหาคม – ธันวาคม, 2551)

ในหน่วยงานราชการที่ศึกษาส่วนใหญ่ ผู้ว่าจ้างจะจ่ายเงินค่าจ้างแก่ที่ปรึกษาทุกๆ เดือน โดยจะจ่ายค่าจ้างเมื่อที่ปรึกษาส่งรายงานความคืบหน้าประจำเดือนให้แก่ผู้ว่าจ้างแล้ว แต่ในการก่อสร้างบางโครงการ ผู้ว่าจ้างจะจ่ายเงินค่าจ้างแก่ที่ปรึกษาตามเงื่อนไขพิเศษซึ่งได้ระบุไว้ในสัญญา เช่น ผู้ว่าจ้างจะจ่ายเงินค่าจ้างงวดสุดท้ายแก่ที่ปรึกษา ก็ต่อเมื่อผู้ว่าจ้างสามารถจ้างผู้รับจ้างได้แล้วเท่านั้น เป็นต้น ซึ่งการที่สัญญาระบุเงื่อนไขการจ่ายค่าจ้างลักษณะนี้ก่อให้เกิดปัญหาในการเบิกจ่ายค่าจ้างตามมา กล่าวคือในกรณีที่ผู้ว่าจ้างไม่สามารถจัดจ้างผู้รับจ้างได้ ที่ปรึกษาก็จะไม่มีสิทธิได้รับค่าจ้างเช่นกัน ปัญหาในลักษณะนี้จึงก่อให้เกิดข้อขัดแย้งระหว่างคู่สัญญาตามมา (ผู้เชี่ยวชาญ O3 และ CM6, สัมภาษณ์, สิงหาคม – ธันวาคม, 2551)

ความล่าช้าด้านการพิจารณาอนุมัติงานโดยผู้ว่าจ้าง

ความล่าช้าด้านการพิจารณาอนุมัติงานของผู้ว่าจ้างเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานของที่ปรึกษา โดยปัญหาที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากการที่คู่สัญญาไม่ระบุนกรอบเวลาที่แน่นอน ซึ่งบ่อยครั้งที่ที่ปรึกษาส่งรายงานให้ผู้ว่าจ้างพิจารณาอนุมัติในระยะเวลาที่กระชั้นชิดกับเวลาที่ต้องการใช้งาน ทำให้ผู้ว่าจ้างไม่สามารถพิจารณาอนุมัติได้ทัน นอกจากนี้ ระบบงานของหน่วยงานราชการยังเป็นสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งซึ่งส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการพิจารณาอนุมัติ กล่าวคือ การขออนุมัติและความเห็นชอบในการตัดสินใจต่อผู้มีอำนาจในหน่วยงานราชการจะต้องกระทำผ่านหลายหน่วยงานและเป็นลำดับขั้นตอน ซึ่งผลที่ตามมา คือผู้ว่าจ้างต้องใช้ระยะเวลายาวนานในการพิจารณาอนุมัติ ในบางกรณีที่ปรึกษาอาจจะต้องเริ่มปฏิบัติงานไปก่อนที่จะได้รับอนุมัติจากผู้ว่าจ้างก่อให้เกิดปัญหาตามมาในภายหลัง

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงด้านความล่าช้าของผู้ว่าจ้างในการพิจารณาอนุมัติข้อเสนอของที่ปรึกษา พบว่า การที่ที่ปรึกษาจะตัดสินใจสั่งการให้ผู้รับจ้างดำเนินการใดๆ โดยเฉพาะการตัดสินใจซึ่งส่งผลกระทบต่อระยะเวลา และต้นทุนของโครงการ อาทิ การขอความเห็นชอบด้านงานโครงสร้างหรืองานด้านสถาปัตยกรรม ที่ปรึกษาจะต้องแจ้งแก่ผู้ว่าจ้างให้รับทราบก่อนเพื่อให้ผู้ว่าจ้างอนุมัติ ซึ่งการตัดสินใจที่ล่าช้าของผู้ว่าจ้างย่อมส่งผลกระทบต่อระยะเวลา และต้นทุนในการดำเนินงานที่ปรึกษา รวมทั้งส่งผลกระทบต่อการทำงานของผู้

รับจ้างอีกด้วย (ผู้เชี่ยวชาญ CM3, CM4, CM5 และ CM6, สัมภาษณ์, สิงหาคม – ธันวาคม, 2551)

ในระหว่างที่รอความเห็นชอบจากผู้ว่าจ้าง ที่ปรึกษาจะไม่สามารถปฏิบัติงานในเรื่องที่ได้ขอความเห็นชอบได้เลย เพราะหากที่ปรึกษาปฏิบัติงานโดยไม่ได้รับความเห็นชอบแล้ว ผู้ว่าจ้างอาจเห็นว่าที่ปรึกษากระทำผิดสัญญาได้ เช่น การที่ผู้ว่าจ้างพิจารณาข้อเสนอขอเปลี่ยนแปลงบุคลากรของที่ปรึกษาล่าช้า ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคู่สัญญา ดังคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 87/2545 ตอนหนึ่ง ซึ่งมีสาระดังนี้

“คณะผู้ประสานงานของผู้ว่าจ้างในโครงการก่อสร้างไม่พิจารณารับมอบงานในงวดที่ ๙ ถึงงวดที่ ๑๔ รวม ๖ งวด เป็นเงิน ๓,๓๒๓,๘๗๔.๓๐ บาท และไม่จ่ายเงินค่าจ้างควบคุมงานแก่ผู้ฟ้องคดี (ที่ปรึกษา) โดยอ้างว่าผู้ฟ้องคดีเปลี่ยนแปลงบุคลากรที่ใช้ในการควบคุมงานต่างๆ ที่ผู้ฟ้องคดีได้แจ้งเรื่องการเปลี่ยนแปลงบุคลากรแล้วและการเปลี่ยนแปลงบุคลากรมิได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ถูกฟ้องคดี (ผู้ว่าจ้าง)”

จากคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 87/2545 พบว่า ที่ปรึกษามีความต้องการเปลี่ยนแปลงบุคลากรของตนเอง โดยที่ปรึกษาได้แจ้งเรื่องการเปลี่ยนแปลงบุคลากรของตนต่อผู้ว่าจ้างแล้ว แต่ผู้ว่าจ้างพิจารณาข้อเสนอของที่ปรึกษาล่าช้า หรือไม่พิจารณาข้อเสนอของที่ปรึกษาเลย ส่งผลให้ที่ปรึกษาจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงบุคลากรโดยยังมีได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าจ้าง ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคู่สัญญาตามมาในภายหลัง

5.6 กลุ่มปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับที่ปรึกษา

กลุ่มปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับที่ปรึกษา เป็นกลุ่มปัจจัยที่เกิดจากการกระทำหรือการตัดสินใจของที่ปรึกษา โดยกลุ่มปัจจัยนี้ ประกอบด้วยปัจจัยเสี่ยงจำนวน 5 ปัจจัยเสี่ยง คือ

- (1) ความสามารถ ความชำนาญ และข้อจำกัดภายในองค์กรของที่ปรึกษา
- (2) ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ของบุคลากร
- (3) การเปลี่ยนแปลงบุคลากรของที่ปรึกษา
- (4) การมอบหมายงานให้ผู้อื่น
- (5) ความรับผิดชอบของที่ปรึกษาต่อบุคคลที่สาม

ความสามารถ ความชำนาญ และข้อจำกัดภายในองค์กรของที่ปรึกษา

ที่ปรึกษาเป็นผู้ปฏิบัติงานที่มีความสำคัญฝ่ายหนึ่งในโครงการก่อสร้าง เนื่องจากเป็นผู้ทำหน้าที่กำกับดูแลและตรวจสอบการดำเนินงานของผู้รับจ้างก่อสร้างให้เป็นไปตามข้อกำหนดที่ระบุในสัญญา รวมทั้งให้คำปรึกษาและรักษาผลประโยชน์ให้กับเจ้าของโครงการ ลักษณะงานของที่ปรึกษาเป็นงานซึ่งต้องการความรู้และความสามารถของที่ปรึกษาในการปฏิบัติงาน ทั้งความสามารถด้านการวางแผน การตรวจสอบและควบคุมงาน การแก้ไขปัญหา และการติดต่อประสานงานกับฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้องในโครงการ เป็นต้น ดังนั้นความสามารถ ความชำนาญ และข้อจำกัดภายในองค์กรของที่ปรึกษา อาทิ จำนวนและคุณภาพบุคลากร นโยบายในการทำงานของบริษัท ระบบการประสานงานภายในองค์กรจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญซึ่งส่งผลกระทบต่อผลิตภาพในการปฏิบัติงานของที่ปรึกษา หากที่ปรึกษามีความสามารถ ความชำนาญ และคุณภาพภายในองค์กรที่ดีย่อมทำให้การดำเนินงานก่อสร้างตั้งแต่ก่อนก่อสร้างจนกระทั่งการก่อสร้างแล้วเสร็จตามวัตถุประสงค์ มีประสิทธิภาพมากกว่าที่ปรึกษาที่ไม่มีระบบการทำงาน หรือความสามารถที่เพียงพอ (ผู้เชี่ยวชาญ O1, O2, O3, O4, O5, O6, O7, O8, O9, O10, CM1, CM2, CM3, CM4, CM5 และ CM6, สัมภาษณ์, สิงหาคม – ธันวาคม, 2551)

สำหรับเหตุการณ์เสี่ยงที่เกิดขึ้นเนื่องจากปัจจัยเสี่ยงด้านความสามารถ ความชำนาญ และข้อจำกัดภายในองค์กรของที่ปรึกษา คือ ที่ปรึกษาส่งมอบงานล่าช้าก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ว่าจ้าง จากการรวบรวมเอกสารคดีความ คำวินิจฉัย และข้อหาหรือในอดีต สามารถสรุปปัญหาการส่งมอบงานล่าช้า ได้ดังตารางที่ 5.5

จากประเด็นข้อหาหรือในตารางที่ 5.5 พบว่า เหตุการณ์เสี่ยงด้านการมอบงานล่าช้าล้วนเกิดจากการจ้างที่ปรึกษาประเภทอื่นที่มีใช้การจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง อย่างไรก็ตามหน่วยงานราชการซึ่งมีการจ้างที่ปรึกษาเพื่อบริหารและควบคุมงานก่อสร้างในปัจจุบันหลายแห่งล้วนประสบกับปัญหาการส่งมอบงานล่าช้า โดยหน่วยงานเหล่านี้กระทำได้เพียงระงับการจ่ายเงินงวดให้แก่ที่ปรึกษาจนกว่าที่ปรึกษาจะทำงานให้แล้วเสร็จและส่งมอบงานตามสัญญา นอกจากนี้ผู้ว่าจ้างมีสิทธิยกเลิกสัญญาจ้างที่ปรึกษาได้เนื่องจากที่ปรึกษากระทำผิดสัญญา ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นว่า การที่ผู้ว่าจ้างกระทำเช่นนี้โดยไม่มีกำหนดเบี้ยปรับอาจส่งผลกระทบต่อการทำงานโครงการ เนื่องจากผู้ว่าจ้างอาจไม่ได้รับข้อมูลในช่วงเวลาที่เหมาะสมส่งผลกระทบต่อตัดสินใจ และอาจเสียเวลาในการจัดจ้างที่ปรึกษารายใหม่ในกรณีที่มีการยกเลิกสัญญา (ผู้เชี่ยวชาญ O1, O2, O4, O6, และ O7, สัมภาษณ์, สิงหาคม – ธันวาคม, 2551)

ตารางที่ 5.5 เหตุการณ์เสี่ยงซึ่งเกิดจากความสามารถ ความชำนาญ และข้อจำกัดในองค์กรของที่
ปรึกษา

ลำดับ ที่	รายละเอียด	อ้างอิง
1	ผู้ว่าจ้างได้ว่าจ้างที่ปรึกษาศึกษาวิจัยหาวิธีแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่าย สิ่งแวดล้อม แต่เนื่องจากสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือ สัญญาจ้างที่ปรึกษาไม่มีเงื่อนไขการปรับ ทำให้ที่ปรึกษาส่งมอบงาน ล่าช้าเกิดผลเสียหายต่อผู้ว่าจ้าง ผู้ว่าจ้างสามารถกำหนดค่าปรับแก่ ที่ปรึกษาได้หรือไม่ หากกระทำไม่ได้ควรปฏิบัติอย่างไร	ที่ นร (กวพ) 1204/8163 29 กันยายน 2539
2	ผู้ว่าจ้างได้ว่าจ้างบริษัท ก. เป็นที่ปรึกษาโครงการศึกษาเพื่อจัดทำ แผนปฏิบัติการและจัดลำดับความสำคัญของการลงทุนเพื่อแก้ไข ปัญหาค่าใช้จ่ายสิ่งแวดล้อม ต่อมาที่ปรึกษาได้ส่งมอบงานงวดล่าช้า ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ว่าจ้าง เนื่องด้วยสัญญาจ้าง ที่ปรึกษาไม่มีการกำหนดให้มีค่าปรับไว้ผู้ว่าจ้างควรดำเนินการ อย่างไรในกรณีที่ที่ปรึกษาส่งมอบงานล่าช้า	ที่ นร (กวพ) 1204/9899 15 ตุลาคม 2539

หมายเหตุ ที่ นร (กวพ) มาจากเอกสารของสำนักกฎหมายและระเบียบกลาง สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

นอกจากผู้ว่าจ้างจะได้รับผลกระทบจากการส่งมอบงานที่ล่าช้าของที่ปรึกษาแล้ว ผู้รับ
จ้างก่อสร้างเป็นอีกฝ่ายซึ่งได้รับผลกระทบเช่นกัน เนื่องจากการที่ที่ปรึกษาส่งมอบงานล่าช้านั้น
ส่งผลให้การพิจารณารายงานต่างๆ ของผู้ว่าจ้างล่าช้าตามไปด้วย ผู้ว่าจ้างจึงไม่สามารถจ่าย
ค่าจ้างแก่ผู้รับจ้างก่อสร้างได้ตามกำหนดระยะเวลา เป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้ว่าจ้าง
และผู้รับจ้างก่อสร้าง (ผู้เชี่ยวชาญ CM6, สัมภาษณ์, สิงหาคม – ธันวาคม, 2551)

ความสามารถ ประสบการณ์ และความรับผิดชอบของบุคลากรที่ปรึกษา

ปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของที่ปรึกษา
คือ ความสามารถ ประสบการณ์ และความรับผิดชอบบุคลากร เนื่องจากการจ้างที่ปรึกษามี
ลักษณะพิเศษสำคัญประการหนึ่งซึ่งแตกต่างจากการจ้างประเภทอื่น เช่น การจ้างทำของ คือ การ
จ้างที่ปรึกษาเป็นการจ้างที่ต้องการความรู้ความสามารถจากที่ปรึกษามาใช้ในการดำเนินโครงการ
ให้สำเร็จลุล่วง ดังนั้นถ้าบุคลากรของที่ปรึกษามีประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถเหมาะสมกับ

การดำเนินงานแล้ว ย่อมทำให้การดำเนินโครงการสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี แต่ในทางกลับกัน ถ้าบุคลากรของที่ปรึกษาไม่มีความรู้ความสามารถ และความรับผิดชอบที่เพียงพอแล้ว ย่อมส่งผลกระทบต่อโครงการ ทั้งในด้านต้นทุน คุณภาพการให้บริการ รวมถึงระยะเวลาการดำเนินโครงการอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (ผู้เชี่ยวชาญ O1, O2, O3, O4, O5, O6, O7, O8, O9, O10, CM1, CM2, CM3, CM4, CM5 และ CM6, สัมภาษณ์, สิงหาคม – ธันวาคม, 2551)

โดยทั่วไป เมื่อผู้ว่าจ้างสังเกตเห็นว่าบุคลากรของที่ปรึกษาไม่มีความสามารถ ขาดความรับผิดชอบบางประการ หรือปฏิบัติงานอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่องานตามสัญญาจ้างก่อสร้าง ผู้ว่าจ้างจะแจ้งต่อที่ปรึกษาเพื่อขอความร่วมมือให้ที่ปรึกษาเปลี่ยนแปลงตัวบุคลากรผู้นั้น ในกรณีที่สัญญาไม่ระบุถึงสิทธิของผู้ว่าจ้างในการสั่งเปลี่ยนแปลงหรือโยกย้ายบุคลากรของที่ปรึกษา ผู้ว่าจ้างจะไม่มีสิทธิที่จะสั่งการให้ที่ปรึกษาเปลี่ยนแปลงบุคลากรนั้นได้โดยตรง สิ่งเดียวที่ผู้ว่าจ้างสามารถกระทำได้ คือ การขอความร่วมมือให้ที่ปรึกษาเปลี่ยนแปลงบุคลากร ในกรณีเช่นนี้ หากที่ปรึกษาไม่ให้ความร่วมมือในเปลี่ยนแปลงบุคลากรหรือดำเนินการเปลี่ยนแปลงบุคลากรล่าช้า อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานของคู่สัญญาได้ (ผู้เชี่ยวชาญ O8, สัมภาษณ์, สิงหาคม – ธันวาคม, 2551)

การเปลี่ยนแปลงบุคลากรของที่ปรึกษา

เนื่องจากการจ้างที่ปรึกษาเป็นการจ้างที่ต้องการความรู้ความสามารถจากบุคลากรของที่ปรึกษามาใช้ในการดำเนินโครงการให้สำเร็จลุล่วง ดังที่ได้กล่าวถึงในหัวข้อที่ 5.6.2 ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงบุคลากรจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของที่ปรึกษา

การเปลี่ยนแปลงบุคลากรของที่ปรึกษาอาจเกิดจากหลายสาเหตุ อาทิ การเจ็บป่วยการเสียชีวิต การลาออก หรือการโยกย้ายบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานในโครงการอื่น เป็นต้น จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ พบว่าการเปลี่ยนแปลงบุคลากรโดยบุคลากรทดแทนมีคุณสมบัติดีกว่าบุคลากรรายเดิมเป็นปัจจัยที่สำคัญซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของที่ปรึกษา เนื่องจากบุคลากรทดแทนอาจไม่มีความรู้ความสามารถที่เพียงพอในการปฏิบัติงานให้ลุล่วงไปได้ นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงบุคลากรที่บ่อยเกินไปเป็นอีกสาเหตุที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของที่ปรึกษา แม้ว่าการเปลี่ยนแปลงบุคลากรในลักษณะนี้ ที่ปรึกษาจำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากผู้ว่าจ้าง และได้จัดบุคลากรอื่นที่มีคุณสมบัติเทียบเท่ามาปฏิบัติงานทดแทนแล้ว แต่บุคลากรที่เข้ามาปฏิบัติงานใหม่จำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาในการเรียนรู้ ศึกษา รายละเอียดต่างๆในโครงการ รวมถึงการติดต่อประสานงานกับฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้ขาด

ความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน ((ผู้เชี่ยวชาญ O1, O2, O3, O4, O5, O6, O7, O8, O9 และ O10 สัมภาษณ์, สิงหาคม – ธันวาคม, 2551)

ในทางทฤษฎี ที่ปรึกษาจำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากผู้ว่าจ้างก่อนจึงสามารถเปลี่ยนแปลงบุคลากรได้ แต่ในทางปฏิบัติ พบปัญหาการเปลี่ยนแปลงบุคลากรโดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ว่าจ้าง เช่น ที่ปรึกษาอาจโยกย้ายบุคลากรในโครงการที่รับผิดชอบอยู่ไปดูแลโครงการอื่นเป็นระยะเวลาสั้นๆ โดยมีได้บอกกล่าวแก่ผู้ว่าจ้าง ซึ่งที่ปรึกษาอาจนำบุคลากรจากโครงการอื่นซึ่งมีตำแหน่งเดียวกันมาทดแทนในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นการชั่วคราว เป็นต้น (ผู้เชี่ยวชาญ CM6, สัมภาษณ์, สิงหาคม – ธันวาคม, 2551) โดยผู้ว่าจ้างได้ให้ความเห็นว่า สัญญาจ้างที่ปรึกษา ควรมีการกำหนดเบี้ยปรับแก้ที่ปรึกษาที่เหมาะสม เนื่องจากสัญญาจ้างที่ปรึกษา ในปัจจุบันไม่มีข้อสัญญาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องนี้ สิ่งเดียวที่ผู้ว่าจ้างสามารถกระทำได้ในกรณีที่ที่ปรึกษาเปลี่ยนแปลงบุคลากรโดยไม่ได้รับอนุญาต คือ ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะงดจ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษาในส่วนที่มีการกระทำผิดสัญญา และจะจ่ายค่าจ้างให้เมื่อที่ปรึกษาได้ดำเนินการแก้ไขแล้ว ซึ่งการกระทำเช่นนี้อาจก่อให้เกิดความล่าช้าขึ้นในการปฏิบัติงาน และส่งผลกระทบต่อความก้าวหน้าของงานได้ (ผู้เชี่ยวชาญ O4 และ O8, สัมภาษณ์, สิงหาคม – ธันวาคม, 2551)

การมอบหมายงานให้ผู้อื่น

ปัจจัยเสี่ยงนี้เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นจากการมอบหมายหรือโอนงานให้บุคลากรอื่น นอกเหนือจากที่ระบุในสัญญามาช่วยดำเนินงานซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากที่ปรึกษาต้องการจ้างบุคคลภายนอกเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น หรือบุคลากรที่มีอยู่ของที่ปรึกษาอาจไม่มีความรู้ความสามารถเพียงพอ การมอบหมายงานให้แก่ผู้อื่นแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ (ผู้เชี่ยวชาญ CM3, สัมภาษณ์, สิงหาคม – ธันวาคม, 2551)

- (1) จ้างบริษัทที่ปรึกษาเข้ามารับงานช่วงต่อ เช่น ที่ปรึกษาไม่มีแผนสำรวจ บริษัทที่ปรึกษาจึงจ้างบริษัทสำรวจมารับช่วงงานต่อ เป็นต้น
- (2) จ้างผู้เชี่ยวชาญเป็นรายบุคคลเข้ามาร่วมดำเนินโครงการ

แม้การบริหารและควบคุมงานก่อสร้างจะมีการมอบหมายงานให้แก่ผู้อื่นไม่มากนัก และการมอบหมายงานแก่ผู้อื่นส่วนใหญ่มักจะเป็นการจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลเข้ามาร่วมดำเนินโครงการ แต่ผู้ให้สัมภาษณ์บางรายได้ให้ทัศนะว่า การที่ที่ปรึกษาดำเนินการมอบหมายผู้อื่นเข้ามาดำเนินงานโดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ว่าจ้างถือเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากการจ้างที่ปรึกษาเป็นการจ้างที่ต้องการความรู้ความสามารถจากที่ปรึกษามาใช้ในการดำเนินโครงการ

ให้สำเร็จลุล่วง ดังนั้นโอนงานให้บุคลากรอื่นนอกเหนือจากที่ระบุในสัญญาเป็นการใช้ความรู้ความสามารถของบุคคลอื่นเข้ามาดำเนินการแทนโดยมิได้รับความยินยอมจากผู้ว่าจ้างจึงเป็นการกระทำที่ผิดวัตถุประสงค์ของการจ้างที่ปรึกษา และอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพการปฏิบัติงาน ดังนั้นหากสัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ ไม่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการมอบหมายงานแก่ผู้อื่นแล้วแล้ว อาจก่อให้เกิดปัญหาระหว่างคู่สัญญาตามมาในภายหลังได้ นอกจากนี้ บุคลากรอื่นนอกเหนือจากที่ระบุในสัญญาที่ไม่มีความชำนาญและประสบการณ์เหมาะสมต่อการดำเนินงานถือเป็นปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อโครงการ เพราะอาจทำให้งานที่ได้มีข้อบกพร่องเป็นผลให้ต้องสูญเสียเงิน และระยะเวลาในการแก้ไขอีกด้วย (ผู้เชี่ยวชาญ O6 และ O10, สัมภาษณ์, สิงหาคม – ธันวาคม, 2551)

ความรับผิดชอบของที่ปรึกษาต่อบุคคลที่สาม

จากการศึกษาคำวินิจฉัยและข้อหาหรือ สามารถรวบรวมปัญหาด้านความรับผิดชอบของที่ปรึกษาต่อผู้ว่าจ้างถึงการเรียกร้องโดยบุคคลที่ 3 อันเกิดจากความผิดพลาดหรือการละเว้นไม่กระทำการของที่ปรึกษาในระยะเวลาที่ผ่านมาได้ทั้งสิ้น 1 ฉบับ คือ คำวินิจฉัยของสำนักงานอัยการที่ ทสต.18/2537 โดยสรุปได้ดังนี้

“ผู้ว่าจ้างได้ทำสัญญาจ้างที่ปรึกษาเป็นผู้ควบคุมงานก่อสร้างท่าเรือพาณิชย์แหลมฉบัง ต่อมาเมื่องานก่อสร้างแล้วเสร็จ กลุ่มวิศวกรที่ปรึกษาได้ขอคืนหนังสือค้ำประกันสัญญา แต่เนื่องจากกลุ่มผู้รับจ้างได้ยื่นข้อเรียกร้อง (Claim) ค่างานก่อสร้างเพิ่ม ซึ่งมีข้อเรียกร้องบางข้อที่อ้างว่าเกิดจากการสั่งงานของกลุ่มวิศวกรที่ปรึกษา กรณีนี้ ผู้ว่าจ้างจึงหารือสำนักงานอัยการว่า ผู้ว่าจ้างสามารถบังคับให้ที่ปรึกษาชดเชยค่าเสียหายและป้องกันมิให้ผู้ว่าจ้างต้องรับผิดชอบในสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายโดยบุคคลที่สามหรือไม่”

จากคำวินิจฉัยของสำนักงานอัยการที่ ทสต.18/2537 พบว่าปัญหาดังกล่าวเกิดจากผู้ว่าจ้างมีความไม่แน่ใจในหน้าที่ความรับผิดชอบของที่ปรึกษา เมื่อเกิดการเรียกร้องความรับผิดชอบจากผู้รับจ้างซึ่งเป็นบุคคลที่สาม ดังนั้นผู้ว่าจ้างจึงหารือสำนักงานอัยการเกี่ยวกับสิทธิในการบังคับให้ที่ปรึกษาเป็นผู้รับผิดชอบค่าเสียหายต่อผู้รับจ้างแทน

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญฝ่ายผู้ว่าจ้างและที่ปรึกษา ยังไม่พบปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่สัญญาซึ่งมีสาเหตุมาจากการเรียกร้องความรับผิดชอบโดยบุคคลที่ 3 เนื่องจากหน่วยงานผู้ว่าจ้างทุกหน่วยงานได้เพิ่มข้อกำหนดด้านความรับผิดชอบของที่ปรึกษาต่อผู้ว่าจ้างเมื่อเกิดการเรียกร้องโดยบุคคลที่ 3 เข้าไปในตัวอย่างสัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ แล้วแทบทั้งสิ้น ดังนั้นเมื่อเกิด

ปัญหาการเรียกร้องความรับผิดชอบจากบุคคลที่ 3 เช่น ที่ปรึกษาให้คำแนะนำที่ผิดพลาด ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลที่ 3 เป็นต้น คู่สัญญาจึงสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้โดย อ้างอิงจากเนื้อหาสัญญาส่วนที่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม

จากประเด็นปัญหาการเรียกร้องความรับผิดชอบของที่ปรึกษาโดยบุคคลที่ 3 อันเกิดจากความผิดพลาดหรือการละเว้นไม่กระทำการของที่ปรึกษาซึ่งถูกรวบรวมมาจากการศึกษาข้อหาหรือ และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ พบว่าหากสัญญาไม่ได้กำหนด หรือระบุความรับผิดชอบใน บรรดาสิทธิเรียกร้อง ค่าเสียหาย ค่าใช้จ่ายหรือวาระรวมตลอดถึงการเรียกร้องโดยบุคคลที่ 3 แล้ว ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า ประเด็นดังกล่าวอาจก่อให้เกิดปัญหาการจัดสรรความรับผิดชอบระหว่าง คู่สัญญาในการจ่ายค่าชดเชยแก่บุคคลที่ 3 และส่งผลให้เกิดข้อโต้แย้งระหว่างคู่สัญญาตามมาได้ (O6, สัมภาษณ์, สิงหาคม – ธันวาคม, 2551)

5.7 กลุ่มปัจจัยเสี่ยงด้านความสัมพันธ์ระหว่างคู่สัญญา

กลุ่มปัจจัยเสี่ยงด้านความสัมพันธ์ระหว่างคู่สัญญานี้ แบ่งเป็นการติดต่อประสานงาน การให้ความร่วมมือ และการแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างผู้ว่าจ้างและที่ปรึกษา โดยกลุ่มปัจจัยเสี่ยงนี้ประกอบด้วย 1 ปัจจัยเสี่ยง คือ การแก้ไขข้อขัดแย้ง

การแก้ไขข้อขัดแย้ง

ในการดำเนินงานใดๆระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่มักเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ รวมถึงการดำเนินโครงการก่อสร้าง เนื่องจากบุคคลเหล่านี้มีความจำเป็นต้อง ปฏิบัติงานร่วมกัน อีกทั้งยังมีความจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรต่างๆที่มีอยู่ในสถานที่ก่อสร้างร่วมกัน ซึ่งบ่อยครั้งที่ความคิดเห็นของแต่ละฝ่ายไม่สอดคล้องกัน อาจนำไปสู่ความเข้าใจหรือการตีความที่ ต่างกันส่งผลให้คู่สัญญาเจรจาตกลงเพื่อยุติปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งการแก้ไขข้อขัดแย้งที่ล่าช้าอาจทำลาย ความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายต่างๆที่ปฏิบัติงานและอาจส่งผลให้เกิดข้อขัดแย้งขึ้นระหว่างคู่สัญญาขึ้น ได้

จากการสัมภาษณ์หน่วยงานราชการและบริษัทที่ปรึกษาซึ่งเป็นคู่สัญญาในประเด็นการ แก้ไขข้อขัดแย้ง พบว่า ประเด็นปัญหาด้านข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้น ในระหว่างการบริหารสัญญาส่วนใหญ่มักเป็นปัญหาซึ่งไม่ร้ายแรงมากนัก คู่สัญญาทั้งสองฝ่าย สามารถตกลงยอมความกันได้โดยไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการระงับข้อพิพาท (ผู้เชี่ยวชาญ O1, O2, O3, O4, O5, O6, O7, O8, CM1, CM2, CM3, CM4 และ CM5, สัมภาษณ์, สิงหาคม – ธันวาคม, 2551) อย่างไรก็ตาม ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นว่าหากเกิดความขัดแย้งที่รุนแรงจน

คู่สัญญาไม่สามารถเจรจาตกลงกันได้แล้ว สิ่งเดียวที่คู่สัญญาสามารถกระทำได้ คือ การฟ้องร้องดำเนินคดีตามกฎหมายเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายต่อคู่สัญญาอีกฝ่าย โดยการกระทำดังกล่าวเป็นการทำลายความสัมพันธ์ของคู่สัญญา นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อระยะเวลาในการปฏิบัติงานเนื่องจากความล่าช้าในการแก้ไขข้อโต้แย้ง รวมทั้งก่อให้เกิดความเสียหายต่อคู่สัญญาอีกด้วย (ผู้เชี่ยวชาญ O1, O2, O9, O10 และ CM6, สัมภาษณ์, สิงหาคม – ธันวาคม, 2551) ดังเช่นการฟ้องร้องดำเนินคดีที่เคยเกิดขึ้นในอดีต อาทิ คำวินิจฉัยคณะกรรมการพิจารณาความรับผิดทางแพ่ง ลำดับที่ 70/567/2547 คำพิพากษาศาลปกครองที่ 5/2545 และคำพิพากษาศาลปกครองที่ 87/2545 เป็นต้น

จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้มีประสบการณ์ และการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารตอบข้อหารือและคำวินิจฉัยข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องของแต่ละกลุ่มปัจจัยเสี่ยงข้างต้นพบว่า จากปัจจัยเสี่ยงทั้งหมด 14 ปัจจัยเสี่ยง มีปัจจัยเสี่ยงที่เคยเกิดขึ้นจริงจำนวน 11 ปัจจัยเสี่ยง ส่วนอีก 3 ปัจจัยเสี่ยง เป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่ผู้เชี่ยวชาญคาดว่ามีโอกาสเกิดขึ้นในอนาคต รายละเอียดของปัจจัยเสี่ยงแสดงไว้ในตารางที่ 5.6-5.7

ตารางที่ 5.6 ปัจจัยเสี่ยงที่เคยเกิดขึ้นในอดีต

ลำดับที่	ปัจจัยเสี่ยง
1	มูลค่าการก่อสร้างเพิ่มขึ้นเกินกว่าที่ประมาณการไว้
2	โครงการล่าช้ากว่ากำหนดระยะเวลาตามสัญญา
3	โครงการก่อสร้างเสร็จเร็วกว่ากำหนดระยะเวลาตามสัญญา
4	การบริหารงานและข้อจำกัดภายในองค์กรของผู้ว่าจ้าง
5	การเปลี่ยนแปลงขอบเขตงาน
6	ความล่าช้าในการเบิกจ่ายเงินตามสัญญา
7	ความสามารถ ความชำนาญ และข้อจำกัดภายในองค์กรของที่ปรึกษา
8	ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ของบุคลากร
9	การเปลี่ยนแปลงบุคลากรของที่ปรึกษา
10	ความรับผิดชอบของที่ปรึกษาต่อบุคคลที่สาม
11	ความล่าช้าในการพิจารณาอนุมัติงานโดยผู้ว่าจ้าง

ตารางที่ 5.7 ปัจจัยเสี่ยงที่มีโอกาสเกิดขึ้นในอนาคต

ลำดับที่	ปัจจัยเสี่ยง
1	สัญญาก่อสร้างระหว่างผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างถูกระงับหรือยกเลิก
2	การมอบหมายงานให้ผู้อื่น
3	การแก้ไขปัญหาข้อสัญญาและข้อโต้แย้ง

นอกจากนี้ผู้วิจัยสามารถสรุปความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเสี่ยง เหตุการณ์เสี่ยง และผลกระทบของปัจจัยเสี่ยงแต่ละปัจจัยที่นำเสนอข้างต้น ดังแสดงในตารางที่ 5.8

ตารางที่ 5.8 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบของความเสี่ยงในแต่ละปัจจัย

ปัจจัยเสี่ยง	เหตุการณ์เสี่ยง	ผลกระทบ
กลุ่มปัจจัยเสี่ยงด้านต้นทุนการก่อสร้าง		
1. มูลค่าการก่อสร้างเพิ่มขึ้นเกินกว่าที่ประมาณการไว้	ที่ปรึกษาขอแก้ไขสัญญาเพื่อปรับราคาค่าจ้าง	เกิดข้อโต้แย้งหรือข้อพิพาทระหว่างคู่สัญญา
กลุ่มปัจจัยเสี่ยงด้านระยะเวลาการก่อสร้าง		
2. โครงการก่อสร้างล่าช้ากว่ากำหนดเวลาตามสัญญา	<ul style="list-style-type: none"> ผู้ว่าจ้างไม่จ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษาในเวลาที่โครงการก่อสร้างล่าช้า ปัญหาการคำนวณค่าชดเชยที่เหมาะสมแก่ที่ปรึกษาในเวลาที่โครงการก่อสร้างล่าช้า 	<ul style="list-style-type: none"> ต้นทุนการดำเนินงานเพิ่มขึ้น
3. โครงการก่อสร้างเสร็จสิ้นก่อนกำหนดเวลาตามสัญญา	ผู้ว่าจ้างไม่จ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษา	
4. โครงการก่อสร้างถูกระงับหรือยกเลิก	<ul style="list-style-type: none"> ปัญหาการเรียกร้องสิทธิในการยกเลิกสัญญาจ้างที่ปรึกษา ผู้ว่าจ้างไม่จ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษาในระหว่างหรือภายหลังจากโครงการก่อสร้างถูกระงับหรือยกเลิก 	<ul style="list-style-type: none"> เกิดข้อโต้แย้งหรือข้อพิพาทระหว่างคู่สัญญา

ตารางที่ 5.8 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบของความเสี่ยงในแต่ละปัจจัย (ต่อ)

ปัจจัยเสี่ยง	เหตุการณ์เสี่ยง	ผลกระทบ
กลุ่มปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับผู้ว่าจ้าง		
5. ความสามารถ และ ข้อจำกัดภายในองค์กร ของผู้ว่าจ้าง	<ul style="list-style-type: none"> ผู้ว่าจ้างไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารงาน ผู้ว่าจ้างใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่กั้นกั้นที่ปรึกษาหรือใช้อำนาจประโยชน์ต่อผู้รับจ้าง 	<ul style="list-style-type: none"> ต้นทุนการดำเนินงานเพิ่มขึ้น ระยะเวลาการดำเนินงานเพิ่มขึ้น เกิดข้อโต้แย้งหรือข้อพิพาทระหว่างคู่สัญญา
6. การเปลี่ยนแปลงขอบเขตงาน	ผู้ว่าจ้างไม่จ่ายเงินแก่ที่ปรึกษาเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงขอบเขตของงาน	
7. ความล่าช้าในการเบิกจ่ายเงินตามสัญญา	<ul style="list-style-type: none"> ที่ปรึกษาขาดสภาพคล่องทางการเงิน ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของที่ปรึกษาน่าต่ำกว่าที่คาดหวังไว้ 	
8. ความล่าช้าด้านการอนุมัติงานโดยผู้ว่าจ้าง	ที่ปรึกษาไม่สามารถตัดสินใจและปฏิบัติงานต่อไปได้	
กลุ่มปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับที่ปรึกษา		
9. ความสามารถ ความชำนาญ และข้อจำกัดภายในองค์กรของที่ปรึกษา	ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของที่ปรึกษาน่าต่ำกว่าที่คาดหวังไว้	<ul style="list-style-type: none"> ต้นทุนการดำเนินงานเพิ่มขึ้น ระยะเวลาการดำเนินงานเพิ่มขึ้น เกิดข้อโต้แย้งหรือข้อพิพาทระหว่างคู่สัญญา
10. ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ของบุคลากร		
11. การเปลี่ยนแปลงบุคลากรของที่ปรึกษา		
12. การมอบหมายงานแก่บุคคลอื่น		
13. ความรับผิดชอบของที่ปรึกษาต่อบุคคลที่สาม	ปัญหาด้านการจัดสรรความรับผิดชอบของคู่สัญญาต่อบุคคลที่สาม	เกิดข้อโต้แย้งหรือข้อพิพาทระหว่างคู่สัญญา
กลุ่มปัจจัยเสี่ยงด้านความสัมพันธ์ของคู่สัญญา		
14. การแก้ไขข้อพิพาทข้อสัญญาและข้อโต้แย้ง	คู่สัญญาไม่มีแนวทางที่ชัดเจนในการยุติปัญหาจากข้อสัญญาและข้อโต้แย้ง	<ul style="list-style-type: none"> ระยะเวลาการดำเนินงานเพิ่มขึ้น เกิดข้อโต้แย้งหรือข้อพิพาทระหว่างคู่สัญญา

5.8 สรุปท้ายบท

ปัจจัยเสี่ยงในการบริหารงานก่อสร้าง หมายถึง สาเหตุที่ก่อให้เกิดเหตุการณ์เสี่ยงที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วส่งผลกระทบต่อการทำงานของปฏิบัติงานระหว่างผู้ว่าจ้างและที่ปรึกษาในด้านต่างๆ สาเหตุหลักประการหนึ่ง คือ เนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา ในปัจจุบันยังมีข้อบกพร่อง ไม่สามารถยุติข้อพิพาทระหว่างคู่สัญญาได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากเนื้อหาสัญญาบางส่วนมีความไม่ชัดเจน ขาดสาระสำคัญบางประการ หรือระบุการจัดสรรความเสี่ยงไม่เหมาะสม

ปัจจัยเสี่ยงในการบริหารงานก่อสร้างถูกรวบรวมจากการทบทวนเอกสารงานวิจัยในอดีต เอกสารตอบข้อหารือและคำวินิจฉัยข้อพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างหน่วยงานราชการกับที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างในอดีต จากนั้นจึงตรวจสอบความครบถ้วนของปัจจัยเสี่ยงด้วยการสัมภาษณ์นักวิชาการและวิศวกรผู้มีประสบการณ์ด้านการบริหารสัญญา จากฝ่ายผู้ว่าจ้างจำนวน 10 ราย และฝ่ายที่ปรึกษาจำนวน 6 ราย สามารถระบุปัจจัยเสี่ยงได้ทั้งสิ้น 14 ปัจจัยเสี่ยง จำแนกเป็นกลุ่มปัจจัยเสี่ยงออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นที่มีส่วนร่วมกับโครงการก่อสร้าง และ 2) กลุ่มปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับคู่สัญญา

กลุ่มปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นที่มีส่วนร่วมกับโครงการก่อสร้าง จำแนกเป็นกลุ่มปัจจัยเสี่ยงย่อยจำนวน 2 กลุ่มปัจจัย ประกอบด้วยปัจจัยเสี่ยงจำนวน 4 ปัจจัยเสี่ยง ส่วนกลุ่มปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับคู่สัญญาจำแนกเป็นกลุ่มปัจจัยย่อยจำนวน 3 กลุ่มปัจจัยเสี่ยง ประกอบด้วย 10 ปัจจัยเสี่ยง รายละเอียดของกลุ่มปัจจัยเสี่ยงมีดังนี้

(1) กลุ่มปัจจัยเสี่ยงด้านต้นทุนการก่อสร้าง เป็นปัจจัยเสี่ยงซึ่งมีสาเหตุมาจากต้นทุนในการก่อสร้างมีมูลค่าสูงขึ้น ส่งผลกระทบต่อระยะเวลา ต้นทุนในการปฏิบัติงาน และความสัมพันธ์ของคู่สัญญา โดยกลุ่มปัจจัยเสี่ยงนี้ประกอบด้วยปัจจัยเสี่ยงจำนวน 1 ปัจจัยเสี่ยง คือ ปัจจัยด้านมูลค่าการก่อสร้างเพิ่มขึ้นเกินกว่าที่ประมาณการไว้

(2) กลุ่มปัจจัยเสี่ยงด้านระยะเวลาการก่อสร้าง เป็นปัจจัยเสี่ยงซึ่งมีสาเหตุมาจากระยะเวลาในการก่อสร้างมีการเปลี่ยนแปลงไปจากที่ระบุไว้ในสัญญา ประกอบด้วยปัจจัยเสี่ยงจำนวน 3 ปัจจัยเสี่ยง ได้แก่ ปัจจัยด้านโครงการก่อสร้างเสร็จสิ้นก่อนกำหนดระยะเวลาตามสัญญา โครงการก่อสร้างถูกระงับหรือยกเลิก และโครงการก่อสร้างล่าช้ากว่ากำหนดระยะเวลาตามสัญญา

(3) กลุ่มปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับผู้ว่าจ้าง เป็นปัจจัยเสี่ยงซึ่งเกิดจากกาการกระทำหรือการตัดสินใจของผู้ว่าจ้าง ได้แก่ ปัจจัยเสี่ยงด้านการบริหารงานและข้อจำกัดภายในองค์กรของผู้ว่าจ้าง การเปลี่ยนแปลงขอบเขตงาน ความล่าช้าในการเบิกจ่ายเงินตามสัญญา และความล่าช้าด้านการพิจารณาอนุมัติงานโดยผู้ว่าจ้าง รวมทั้งสิ้น 4 ปัจจัยเสี่ยง

(4) กลุ่มปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับที่ปรึกษา เป็นปัจจัยเสี่ยงซึ่งเกิดจากความสามารถ ความชำนาญ ข้อจำกัดภายในองค์กรของที่ปรึกษา รวมถึงปัจจัยด้านบุคลากร และการมอบหมายงานแก่บุคคลอื่น ซึ่งการจ้างที่ปรึกษาเป็นการจ้างที่ต้องการความรู้ความสามารถจากที่ปรึกษามาใช้ในการดำเนินโครงการ ดังนั้นที่ปรึกษาจึงจำเป็นต้องมีความพร้อมในการปฏิบัติงานเพื่อให้โครงการสำเร็จลุล่วง โดยกลุ่มปัจจัยนี้ประกอบด้วยปัจจัยเสี่ยงจำนวน 5 ปัจจัยเสี่ยง

(5) กลุ่มปัจจัยเสี่ยงด้านความสัมพันธ์ของคู่สัญญา ประกอบด้วย 1 ปัจจัยเสี่ยง คือ การแก้ไขปัญหาข้อสัญญาและข้อโต้แย้ง

จากปัจจัยเสี่ยงที่รวบรวมได้ทั้ง 14 ปัจจัยเสี่ยง พบปัจจัยเสี่ยงที่เคยเกิดขึ้นในหน่วยงานที่สัมภาษณ์จำนวน 11 ปัจจัยเสี่ยง ส่วนปัจจัยเสี่ยงที่เหลืออีก 3 ปัจจัยเสี่ยงเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่ผู้เชี่ยวชาญคาดว่ามีโอกาสเกิดขึ้นในอนาคต ปัจจัยเสี่ยงที่รวบรวมได้ในบทนี้จะถูกนำไปวิเคราะห์ข้อจำกัดของสัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ ในบทต่อไป

บทที่ 6

การวิเคราะห์ข้อจำกัดในสัญญาจ้างที่ปรึกษา

ในบทนี้ปัจเจกเสี่ยงในการให้บริการของที่ปรึกษาซึ่งถูกระบุไว้ในบทที่ 5 ถูกนำมาใช้เพื่อวิเคราะห์ข้อจำกัดในสัญญาจ้างที่ปรึกษา ว่ามีความครอบคลุมเพียงพอและสามารถตอบสนองต่อปัจเจกเสี่ยงที่ได้ระบุข้างต้นหรือไม่ โดยพิจารณาที่ละปัจเจกเสี่ยง และพิจารณาข้อสัญญา (contract clause) ที่เกี่ยวข้องกับปัจเจกเสี่ยงที่ละข้อ เพื่อระบุถึงความไม่สมบูรณ์ของเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาซึ่งอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งและข้อพิพาทระหว่างคู่สัญญาในการบริหารสัญญาได้

6.1 เอกสารสัญญาจ้างที่ปรึกษา ของหน่วยงานภาครัฐ

ดังที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 4 ระเบียบการพัสดุฯ ได้จำแนกสัญญาจ้างที่ปรึกษา ออกเป็น 2 รูปแบบตามลักษณะของโครงการก่อสร้าง ดังนี้

- (1) สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา โดยระเบียบการพัสดุฯ กำหนดให้ใช้สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือสัญญาจ้างที่ปรึกษาสำหรับงานจ้างที่ปรึกษาทุกประเภท ยกเว้น การจ้างออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารด้วยเงินงบประมาณ
- (2) สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน โดยระเบียบการพัสดุฯ กำหนดให้ใช้สัญญารูปแบบนี้กับงานจ้างบริการจากนิติบุคคลหรือนุคคลธรรมดา ที่ประกอบธุรกิจบริหารด้านการควบคุมงานก่อสร้างอาคารด้วยเงินงบประมาณ

6.2 หลักการวิเคราะห์ข้อจำกัดในสัญญาจ้างที่ปรึกษา

ในหัวข้อนี้สัญญาจ้างที่ปรึกษา ทั้ง 2 รูปแบบ ในช่วงต้นจะถูกนำมาวิเคราะห์ข้อจำกัดแยกตามปัจเจกเสี่ยงที่ละปัจเจก โดยงานวิจัยนี้ได้ตั้งสมมุติฐานถึงลักษณะของข้อจำกัดในสัญญาจ้างที่ปรึกษา ไว้ดังนี้

- (1) สัญญาจ้างที่ปรึกษา ขาดเนื้อหาสาระสำคัญบางประการ
- (2) สัญญาบางข้อมีเนื้อหาไม่รัดกุมหรือไม่ชัดเจนเพียงพอ
- (3) เนื้อหาสัญญาบางข้อมีการจัดสรรความเสี่ยงระหว่างคู่สัญญาที่ไม่เหมาะสม

กองกฤษณ์ โตชัยวัฒน์ (2544) ได้จำแนกประเด็นการพิจารณาข้อจำกัดในสัญญาออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ประเด็นจากข้อกำหนดด้านการเงินและค่าตอบแทน 2) ประเด็นจากข้อกำหนดด้านคุณภาพการให้บริการ 3) ประเด็นจากข้อกำหนดด้านระยะเวลา และ 4) ประเด็นจากข้อกำหนดด้านสิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญา โดยผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นแนวทางการวิเคราะห์ข้อจำกัดของสัญญาได้ ดังนี้

(1) สัญญาจ้างที่ปรึกษา ขาดเนื้อหาสาระสำคัญของบางประการ

การขาดข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงที่ประเมินไว้ ส่งผลกระทบต่อคู่สัญญาในด้าน ต้นทุน คุณภาพ ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และเกิดความขัดแย้งระหว่างคู่สัญญาหรือไม่

(2) สัญญาบางข้อมีเนื้อหาไม่รัดกุมหรือไม่ชัดเจนเพียงพอ

- ข้อกำหนดในสัญญามีการกำหนดแนวทางการจ่ายค่าตอบแทนที่ชัดเจนหรือไม่ และข้อกำหนดดังกล่าวส่งผลให้การเบิกจากเงินเกิดความสับสนหรือไม่คล่องตัวหรือไม่
- ข้อกำหนดในสัญญาชัดเจนเพียงพอหรือไม่ และส่งผลกระทบต่อคุณภาพการปฏิบัติงานของที่ปรึกษาหรือไม่
- ข้อกำหนดในสัญญามีการกำหนดระยะเวลาต่างๆ ที่จำเป็นครบถ้วนหรือไม่
- ข้อกำหนดในสัญญาได้ระบุถึงสิทธิ และหน้าที่ของคู่สัญญาเมื่อเกิดเหตุการณ์ต่างๆ ให้อ่างชัดเจนหรือไม่
- ข้อกำหนดในสัญญาได้กำหนดมาตรการหรือสิทธิของคู่สัญญาอีกฝ่าย ในกรณีที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขสัญญาไว้ชัดเจนหรือไม่

(3) เนื้อหาสัญญาบางข้อมีการจัดสรรความเสี่ยงระหว่างคู่สัญญาที่ไม่เหมาะสม

- ข้อกำหนดในสัญญาก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นแก่คู่สัญญาหรือมีการระบุความรับผิดชอบต่อค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นอย่างยุติธรรมหรือไม่
- ข้อกำหนดในสัญญาทำให้ระยะเวลาในการปฏิบัติงานของคู่สัญญาเพิ่มขึ้นหรือไม่ และข้อกำหนดดังกล่าวมีความเหมาะสมและเป็นธรรมต่อคู่สัญญาในทางปฏิบัติหรือไม่
- ข้อกำหนดในสัญญาระบุถึงสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของคู่สัญญาไว้อย่างเหมาะสมและเป็นธรรมหรือไม่

สำหรับกระบวนการการวิเคราะห์ข้อจำกัดในเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา นั้น ผู้วิจัยจะพิจารณาปัจจัยเสี่ยงซึ่งได้รวบรวมจากบทที่ 5 ที่ละปัจจัยเสี่ยงกับข้อสัญญา (Contract clause) ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงนั้นทีละข้อ โดยอาศัยเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อจำกัดในสัญญาจ้างที่ปรึกษา ข้างต้น เพื่อระบุถึงความไม่สมบูรณ์ของเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา อันได้แก่ 1) สัญญาจ้างที่ปรึกษา ขาดเนื้อหาสาระสำคัญบางประการ 2) สัญญามีเนื้อหาไม่รัดกุมหรือไม่ชัดเจน และ 3) เนื้อหาสัญญา มีการจัดสรรความเสี่ยงระหว่างคู่สัญญาที่ไม่เหมาะสม หลังจากนั้น ผู้วิจัยจึงนำผลการวิเคราะห์ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย O2, O6, O9, O10 และ CM6 เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

6.3 ผลการวิเคราะห์ข้อจำกัดในสัญญาจ้างที่ปรึกษา

หัวข้อนี้แสดงผลการวิเคราะห์ข้อจำกัดในสัญญาจ้างที่ปรึกษา ทั้ง 2 รูปแบบ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงทีละปัจจัย จนครบทั้ง 14 ปัจจัยเสี่ยง โดยพิจารณาข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงนั้นๆ ทีละข้อ (ตัวอย่างสัญญาจ้างที่ปรึกษา ทั้ง 2 รูปแบบแสดงในภาคผนวก ค) ผลการวิเคราะห์มีดังต่อไปนี้

6.3.1 มูลค่าการก่อสร้างเพิ่มขึ้นเกินกว่าที่ประมาณการไว้

จากการวิเคราะห์ พบว่าสัญญาจ้างที่ปรึกษา ทั้ง 2 รูปแบบ ไม่มีข้อสัญญาเกี่ยวกับการจ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษา กรณีมูลค่าการก่อสร้างเพิ่มขึ้นเกินกว่าที่ประมาณการไว้ ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาขึ้นดังที่ได้กล่าวในหัวข้อที่ 5.3.1 คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายจึงไม่มีหลักเกณฑ์การแก้ไขปัญหาดังกล่าว และไม่สามารถหาข้อสรุปในการดำเนินการได้

6.3.2 โครงการก่อสร้างล่าช้ากว่ากำหนดระยะเวลาตามสัญญา

สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา กำหนดให้ผู้ว่าจ้างจ่ายค่าชดเชยแก่ที่ปรึกษาในกรณีที่ความล่าช้าเกิดจากความผิดพลาดของผู้ว่าจ้างเท่านั้น ในกรณีที่เกิดความล่าช้าเนื่องจากความผิดพลาดของที่ปรึกษา ที่ปรึกษาจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบโดยจะต้องดำเนินการแก้ไขงานให้ผู้ว่าจ้างพอใจ หากที่ปรึกษาไม่ดำเนินการแก้ไข ผู้ว่าจ้างมีสิทธิยกเลิกสัญญาและเรียกร้องค่าเสียหายจากที่ปรึกษาได้ สำหรับในกรณีที่โครงการก่อสร้างล่าช้าอันเนื่องมาจากเหตุสุดวิสัย สัญญารูปแบบนี้กำหนดให้ หน้าที่และความรับผิดชอบของคู่สัญญาระดับลงชั่วคราว และที่ปรึกษามีสิทธิได้รับการขยายระยะเวลาการปฏิบัติงานออกไปเท่ากับระยะเวลาที่เสียไปเนื่องจากเหตุสุดวิสัย

ส่วนสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานได้กำหนดให้ผู้ว่าจ้างจ่ายค่าชดเชยแก่ที่ปรึกษา ในกรณีที่ระยะเวลาการก่อสร้างล่าช้าเกินกว่ากำหนดระยะเวลาตามสัญญาจ้างก่อสร้าง เนื่องจากเหตุที่มีได้เกิดจากความผิดของผู้รับจ้างและที่ปรึกษา สำหรับกรณีที่โครงการก่อสร้างล่าช้าเกินกว่ากำหนดระยะเวลาตามสัญญาเนื่องจากความผิดของผู้รับจ้าง ที่ปรึกษาจะได้รับค่าชดเชย ก็ต่อเมื่อผู้ว่าจ้างสามารถเรียกชำระเงินค่าชดเชยจากผู้รับจ้างได้เท่านั้น โดยสัญญารูปแบบนี้ได้กำหนดการคำนวณค่าชดเชยแก่ที่ปรึกษาในอัตราส่วนที่เป็นธรรม แต่ไม่เกินกว่าอัตราค่าจ้างรายเดือนที่กำหนด ตัวอย่างข้อสัญญามีดังนี้

สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา

ข้อสัญญาที่ 2.6.1 ระบุว่า “ผู้ว่าจ้างมีสิทธิบอกเลิกสัญญานี้ได้ ถ้าผู้ว่าจ้างเห็นว่าที่ปรึกษามีได้ปฏิบัติงานด้วยความซำนาญหรือด้วยความเอาใจใส่ในวิชาชีพของที่ปรึกษาเท่าที่พึงคาดหมายได้จากที่ปรึกษาในระดับเดียวกัน หรือมิได้ปฏิบัติตามข้อสัญญา และเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญานี้ ในกรณีเช่นนี้ผู้ว่าจ้างจะบอกกล่าวให้ที่ปรึกษาทราบถึงเหตุผลที่จะบอกเลิกสัญญา ถ้าที่ปรึกษามีได้ดำเนินการแก้ไขให้ผู้ว่าจ้างพอใจภายในระยะเวลา 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำบอกกล่าว ผู้ว่าจ้างมีสิทธิบอกเลิกสัญญาโดยการส่งคำบอกกล่าวแก่ที่ปรึกษา เมื่อที่ปรึกษาได้รับหนังสือบอกกล่าวนั้นแล้ว ที่ปรึกษาต้องหยุดปฏิบัติงานทันที และดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อลดค่าใช้จ่ายใดๆ ที่อาจมีในระหว่างการหยุดปฏิบัติงานนั้นให้น้อยที่สุด”

ข้อสัญญาที่ 2.6.3 (ค) ระบุว่า ในระหว่างที่มีเหตุสุดวิสัยเกิดขึ้น ให้นำที่และควมรับผิดชอบของคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายระงับลงชั่วคราว เว้นแต่จะระบุไว้ในสัญญานี้เป็นประการอื่น อย่างไรก็ตาม ที่ปรึกษามีสิทธิจะได้รับการขยายเวลาทำงานออกไปเท่ากับระยะเวลาที่ต้องเสียไปอันเนื่องจากเหตุสุดวิสัยนั้น

ข้อสัญญาที่ 2.7.4 ระบุว่า “เมื่อมีการเลิกสัญญาตามข้อ 2.6.3 (ง) ผู้ว่าจ้างจะชำระค่าจ้างตามสัดส่วนที่เป็นธรรมและเหมาะสมตามที่กำหนดในภาคผนวก ค. ให้แก่ที่ปรึกษา โดยคำนวณตั้งแต่วันเริ่มปฏิบัติงานจนถึงวันเลิกสัญญา นอกจากนี้ ผู้ว่าจ้างจะจ่ายคืนเงินประกันผลงานที่หักไว้ทั้งหมดหรือคืนหนังสือค้ำประกันที่ยึดไว้ตามภาคผนวก ค. แล้วแต่กรณี”

ข้อสัญญาที่ 6.3 ระบุว่า “ในกรณีที่ความล่าช้าเกิดจากฝ่ายผู้ว่าจ้าง และความล่าช้านั้นทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเป็นพิเศษ ที่ปรึกษามีสิทธิได้รับค่าจ้างเพิ่มเติมโดยคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายจะได้ตกลงกันในเรื่องค่าจ้างเพิ่มเติมนั้น”

สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน

ข้อสัญญาที่ 19 ระบุว่า “ในกรณีที่ผู้รับจ้างปฏิบัติงานล่วงเลยกำหนดตามสัญญาก่อสร้าง เนื่องจากความผิดของผู้รับจ้าง ที่ปรึกษาจะได้รับค่าจ้างตามจำนวนวันที่ได้ปฏิบัติล่วงเลย กำหนดเวลานั้นต่อเมื่อผู้ว่าจ้างได้เรียกร้องเอาจากผู้รับจ้างมาจ่ายให้ที่ปรึกษาในอัตราวัน ละ.....บาท

ในกรณีที่ผู้รับจ้างได้ปฏิบัติงานล่วงเลยกำหนดเวลาตามสัญญาจ้างก่อสร้าง เนื่องจากเหตุ ที่มีได้เกิดจากความผิดของผู้รับจ้าง และมีได้เกิดจากความผิดของที่ปรึกษา ที่ปรึกษาจะได้รับ ค่าจ้างตามจำนวนวันที่ปฏิบัติล่วงเลยกำหนดเวลานั้น ตามจำนวนที่เหมาะสมและเป็นธรรม แต่ไม่ เกินกว่าอัตราค่าจ้างรายเดือนตามที่กำหนดในสัญญาข้อ 10”

เมื่อพิจารณาข้อสัญญาด้านจ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษา กรณีโครงการก่อสร้างล่าช้าเกินกว่า กำหนดเวลาในสัญญา สามารถจำแนกสาเหตุแห่งความล่าช้าของโครงการที่ส่งผลกระทบต่อ การจ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษาได้เป็น 5 กรณี ดังนี้

- 1) กรณีที่การขยายระยะเวลาการก่อสร้างเกิดจากความผิดพลาด หรือความบกพร่อง ของที่ปรึกษา
- 2) กรณีที่การขยายระยะเวลาการก่อสร้างเกิดจากความผิดพลาด หรือความบกพร่อง ของผู้ว่าจ้าง
- 3) กรณีที่การขยายระยะเวลาการก่อสร้างเกิดจากความผิดพลาด หรือความบกพร่อง ของผู้รับจ้างก่อสร้าง
- 4) กรณีที่การขยายระยะเวลาการก่อสร้างซึ่งเกิดจากบุคคลอื่น ซึ่งมีได้เกิดจาก ความผิดของผู้รับจ้าง ผู้ว่าจ้าง และที่ปรึกษา
- 5) เหตุสุดวิสัย

แม้เนื้อหาสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษาจะระบุการจัดสรร ความเสี่ยงของคู่สัญญา กรณีโครงการก่อสร้างล่าช้าเนื่องจากสาเหตุแห่งความล่าช้าบางประการ อันได้แก่ ความล่าช้าจากความผิดพลาดของผู้ว่าจ้าง ที่ปรึกษา และเหตุสุดวิสัยไว้อย่างชัดเจนแล้ว แต่เนื้อหาสัญญารูปแบบนี้ยังไม่ครอบคลุมสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงทั้งหมด กล่าวคือ สัญญามีได้ ระบุถึงการจ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษา กรณีความล่าช้าจากความผิดพลาดของบุคคลที่สาม อาทิเช่น ผู้รับจ้าง ผู้ออกแบบ หรือผู้จัดหาวัสดุ เป็นต้น นอกจากนี้สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้าง บริษัทที่ปรึกษายังมิได้กำหนดสิทธิของที่ปรึกษาในการรับค่าจ้างในระหว่างการปฏิบัติงานใน ระหว่างที่เกิดความล่าช้าของการก่อสร้างจากเหตุสุดวิสัยอีกด้วย

ในกรณีที่เกิดเหตุสุดวิสัยขึ้น สัญญารูปแบบนี้เพื่อกำหนดให้หน้าที่และความรับผิดชอบของคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายระงับลงชั่วคราว ที่ปรึกษามีสิทธิได้รับการขยายระยะเวลาการดำเนินงานออกไป และจะได้รับค่าจ้างภายหลังยกเลิกสัญญาเท่านั้น แต่ในบางสถานการณ์ ที่ปรึกษาไม่สามารถหยุดการปฏิบัติงานในช่วงเวลาที่เกิดเหตุสุดวิสัยได้ ส่งผลให้ที่ปรึกษายังคงต้องเสียค่าใช้จ่ายในช่วงเวลาดังกล่าว ดังนั้นหากสัญญาจ้างที่ปรึกษาไม่ระบุถึงสิทธิของที่ปรึกษาในการได้รับค่าชดเชยที่ชัดเจนในช่วงเวลาการปฏิบัติงานของที่ปรึกษา รวมถึงฝ่ายที่ผู้รับผิดชอบในการจ่ายค่าจ้างต่อที่ปรึกษากรณีโครงการก่อสร้างล่าช้ากว่ากำหนดระยะเวลาตามสัญญาแล้ว ที่ปรึกษาจะไม่สามารถเรียกกรังเงินค่าจ้างในช่วงเวลาที่เกิดเหตุสุดวิสัย อันจะนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่สัญญาตามมาในภายหลัง ดังที่ได้กล่าวถึงในหัวข้อ 5.4.3 ได้

ส่วนสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานได้กำหนดสิทธิของที่ปรึกษาในการได้รับเงินค่าชดเชย เมื่อการปฏิบัติงานล่วงเลยกำหนดตามสัญญาของที่ปรึกษามีสาเหตุจากการกระทำของ ผู้ว่าจ้าง ผู้รับจ้าง รวมถึงเหตุอื่นๆ อันมิได้เกิดจากความผิดของของผู้รับจ้างและที่ปรึกษาไว้อย่างชัดเจนแล้ว ดังนั้นการเรียกกรังเงินค่าจ้างเนื่องจากโครงการก่อสร้างล่าช้าเกินกว่ากำหนดเวลาในสัญญา จึงมิได้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากข้อจำกัดในสัญญาจ้างที่ปรึกษา รูปแบบนี้แต่อย่างใด

สำหรับสิทธิของที่ปรึกษาในการรับค่าจ้างเมื่อเกิดเหตุสุดวิสัย พบว่าสัญญาจ้างที่ปรึกษารูปแบบนี้ไม่มีข้อกำหนดโดยตรงให้คู่สัญญาได้ปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุสุดวิสัยขึ้น แต่สัญญาได้กำหนดให้ผู้ว่าจ้างจ่ายค่าชดเชยแก่ที่ปรึกษา กรณีที่การขยายระยะเวลาการก่อสร้างเนื่องจากเหตุที่มีได้เกิดจากความผิดของผู้รับจ้าง ผู้ว่าจ้าง และที่ปรึกษา ซึ่งการกำหนดเงื่อนไขสัญญาในลักษณะนี้สามารถตีความได้ว่า เมื่อเกิดเหตุสุดวิสัยซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่มีได้เกิดจากความผิดพลาดของผู้รับจ้าง ผู้ว่าจ้าง และที่ปรึกษาขึ้น ที่ปรึกษาจึงมีสิทธิได้รับเงินค่าชดเชยจากผู้ว่าจ้าง

สำหรับปัญหาการคำนวณเงินค่าชดเชยนั้น สัญญาทั้ง 2 รูปแบบไม่ได้กำหนดวิธีการคำนวณเงินค่าชดเชยที่เหมาะสมไว้ในเงื่อนไขของสัญญา ยกเว้นในกรณีที่ผู้รับจ้างปฏิบัติงานล่วงเลยกำหนดตามสัญญาก่อสร้างเนื่องจากความผิดของตัวผู้รับจ้างเอง ซึ่งสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานได้กำหนดให้คู่สัญญากำหนดจำนวนเงินค่าชดเชยที่แน่นอนแล้ว ดังนั้นการที่สัญญามีได้กำหนดเกณฑ์การจ่ายค่าจ้างที่ชัดเจนเท่าที่ควร อาจก่อให้เกิดปัญหาดังคำวินิจฉัยคณะกรรมการพิจารณาความรับผิดทางแพ่ง สำนวนที่ 70/567/2547

6.3.3 โครงการก่อสร้างเสร็จสิ้นก่อนกำหนดเวลาตามสัญญา

สัญญาจ้างที่ปรึกษา ทั้ง 2 รูปแบบ ไม่มีข้อสัญญาเกี่ยวข้องกับการจ่ายค่าจ้างที่ปรึกษากรณีที่การก่อสร้างเสร็จสิ้นก่อนกำหนดเวลาตามสัญญา เนื่องจากโครงการก่อสร้างโดยทั่วไปมักเสร็จสิ้นตามระยะเวลาหรือล่าช้ากว่าระยะเวลาที่กำหนดในสัญญา ดังนั้นคู่สัญญาจึงมักจะไม่คำนึงถึงปัจจัยเสี่ยงด้านนี้เท่าใดนัก อย่างไรก็ตามเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ผู้รับจ้างก่อสร้างโครงการเสร็จก่อนกำหนดเวลาตามสัญญา อีกทั้งคู่สัญญาไม่สามารถเจรจาตกลงเกี่ยวกับการจ่ายค่าจ้างได้ อาจก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่สัญญาตามมาในภายหลัง ดังที่ได้กล่าวในหัวข้อ 5.4.1

6.3.4 โครงการก่อสร้างถูกระงับหรือยกเลิก

สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา ไม่มีข้อสัญญาเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบของคู่สัญญา กรณีโครงการก่อสร้างถูกระงับหรือยกเลิกโดยตรง แต่สัญญารูปแบบนี้ได้กำหนดสิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาในกรณีที่เกิดเหตุสุดวิสัยและการยกเลิกสัญญาตามความสะดวก (Termination for convenience) แทน

ในกรณีที่เกิดเหตุสุดวิสัยขึ้นในระหว่างการปฏิบัติงาน คู่สัญญาจะต้องแจ้งแก่อีกฝ่ายภายใน 14 วันนับตั้งแต่เกิดเหตุสุดวิสัยขึ้น ในระหว่างนี้หน้าที่และความรับผิดชอบของคู่สัญญาจะถูกระงับลงชั่วคราว โดยที่ปรึกษามีสิทธิได้รับการขยายระยะเวลาการปฏิบัติงานออกไปเท่ากับระยะเวลาที่เสียไปเนื่องจากเหตุสุดวิสัย นอกจากนี้ คู่สัญญายังมีสิทธิยกเลิกสัญญาได้หากเกิดเหตุสุดวิสัยต่อเนื่องเป็นระยะเวลาเกินกว่า 60 วัน โดยที่ปรึกษาจะได้รับค่าจ้างตามสัดส่วนที่เป็นธรรมและเหมาะสมภายหลังยกเลิกสัญญา นอกจากนี้ สัญญารูปแบบนี้ยังให้สิทธิแก่ผู้ว่าจ้างในการยกเลิกสัญญาตามความสะดวก โดยผู้ว่าจ้างจะต้องแจ้งแก่ที่ปรึกษาให้ทราบล่วงหน้าก่อนเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 60 วัน ผู้ว่าจ้างจึงมีสิทธิระงับหรือยกเลิกสัญญาจ้างที่ปรึกษาได้ เมื่อได้รับแจ้งที่ปรึกษาจะต้องหยุดปฏิบัติงานและลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการให้น้อยที่สุด ภายหลังจากยกเลิกสัญญาแล้วที่ปรึกษามีสิทธิได้รับค่าจ้างตามตามสัดส่วนที่เป็นธรรมและเหมาะสม

ส่วนสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน ระบุไว้ว่า ที่ปรึกษาจะไม่มีสิทธิรับค่าจ้างในระหว่างที่สัญญาก่อสร้างถูกระงับหรือถูกยกเลิก โดยที่ปรึกษาจะได้รับเงินค่าจ้างก็ต่อเมื่องานก่อสร้างแล้วเสร็จตามสัญญา หรือบอกเลิกสัญญาจ้างที่ปรึกษาเท่านั้น นอกจากนี้สัญญารูปแบบนี้ยังระบุสิทธิในการยกเลิกสัญญาจ้างที่ปรึกษา โดยกำหนดให้คู่สัญญาสามารถ

ยกเลิกสัญญาจ้างที่ปรึกษา ได้หากสัญญาก่อสร้างถูกระงับ หรือมีการบอกเลิกสัญญาภายในระยะเวลาที่คู่สัญญาได้ตกลงกันได้ ตัวอย่างข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องมีดังต่อไปนี้

สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา

ข้อสัญญาที่ 2.6.1 (ข) ระบุว่า “ผู้ว่าจ้างอาจมีหนังสือบอกกล่าวให้ที่ปรึกษาทราบล่วงหน้า เมื่อใดก็ได้ว่าผู้ว่าจ้างมีเจตนาที่จะระงับการทำงานทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือจะบอกเลิกสัญญา ในกรณีที่ผู้ว่าจ้างจะบอกเลิกสัญญา การบอกเลิกสัญญาดังกล่าวจะมีผลในเวลาไม่น้อยกว่า 60 วัน นับจากวันที่ที่ปรึกษาได้รับหนังสือบอกกล่าวนั้น หรืออาจเร็วกว่าหรือช้ากว่า กำหนดเวลานั้นก็ได้ แล้วแต่คู่สัญญาจะทำความตกลงกันเมื่อที่ปรึกษาได้รับหนังสือบอกกล่าวนั้นแล้ว ที่ปรึกษาต้องหยุดปฏิบัติงานทันที และดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อลดค่าใช้จ่ายใดๆ ที่อาจมีในระหว่างการหยุดปฏิบัติงานนั้นให้น้อยที่สุด”

ข้อสัญญาที่ 2.6.3 ระบุว่า

(ก) “เหตุสุดวิสัย” หมายความว่า เหตุใดๆ อันจะเกิดขึ้นก็ดี จะให้ผลพิบัติก็ดี ไม่มีใครจักอาจป้องกันได้ แม้ทั้งบุคคลผู้ต้องประสบหรือใกล้จะต้องประสบเหตุนั้นจะได้จัดการระมัดระวังตามสมควรอันพึงคาดหมายได้จากบุคคลนั้นในฐานะ เช่นนั้น

(ข) ถ้าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามสัญญานี้ได้ เพราะเหตุสุดวิสัยคู่สัญญาฝ่ายนั้นจะต้องบอกกล่าวให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งทราบภายใน 14 วัน นับแต่เหตุนั้นเกิดขึ้นและคู่สัญญาฝ่ายที่ได้รับแจ้ง ต้องพิจารณาว่าจะยอมรับเหตุดังกล่าวว่าเป็นเหตุสุดวิสัยหรือไม่ แล้วแจ้งให้คู่สัญญาฝ่ายแรกทราบภายในเวลาอันควร

(ค) ในระหว่างที่มีเหตุสุดวิสัยเกิดขึ้น ให้หน้าที่และความรับผิดชอบของคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายระงับลงชั่วคราว เว้นแต่จะระบุไว้ในสัญญานี้เป็นประการอื่น อย่างไรก็ตาม ที่ปรึกษามีสิทธิจะได้รับการขยายเวลาทำงานออกไปเท่ากับระยะเวลาที่ต้องเสียไปอันเนื่องจากเหตุสุดวิสัยนั้น

(ง) ในกรณีที่คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ไม่สามารถปฏิบัติงาน หรือยินยอมให้มีการปฏิบัติงานตามสัญญานี้ได้ทั้งหมดหรือแต่เพียงบางส่วน เนื่องจากเหตุสุดวิสัยต่อเนื่องกันเป็นเวลาเกินกว่า 60 วัน นับจากวันแจ้ง เหตุสุดวิสัยตามข้อ (ข) คู่สัญญาแต่ละฝ่ายมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ โดยส่งคำบอกกล่าวไปยังคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งล่วงหน้าเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 15 วัน”

ข้อสัญญาที่ 2.7.3 ระบุว่า

“เมื่อมีการเลิกสัญญาตามข้อ 2.6.1 (ข) หรือข้อ 2.6.2 ผู้ว่าจ้างจะชำระค่าจ้างตามส่วนที่เป็นธรรมและเหมาะสมที่กำหนดในภาคผนวก ค. ให้แก่ที่ปรึกษา โดยคำนวณตั้งแต่วันที่

เริ่มปฏิบัติงานจนถึงวันบอกเลิกสัญญา นอกจากนี้ผู้ว่าจ้างจะจ่ายคืนเงินประกันผลงานที่หักไว้ทั้งหมดหรือคืนหนังสือค้ำประกันที่ยึดไว้ตามภาคผนวก ค. แล้วแต่กรณี รวมทั้งเงินชดเชยค่าเดินทางและเงินค่าใช้จ่ายที่ได้ทดลองจ่ายไปตามสมควรและตามความเป็นจริง ซึ่งผู้ว่าจ้างยังมิได้ชำระให้แก่ที่ปรึกษาด้วย อย่างไรก็ตามเงินชดเชยและเงินที่ได้ชำระไปแล้วทั้งหมดจะต้องไม่เกินยอดเงินตามสัญญาที่กำหนดในภาคผนวก ค. หรือตามที่ได้ตกลงแก้ไขกันไว้”

ข้อสัญญาที่ 2.7.4 ระบุว่า “เมื่อมีการเลิกสัญญาตามข้อ 2.6.3 (ง) ผู้ว่าจ้างจะชำระค่าจ้างตามสัดส่วนที่เป็นธรรมและเหมาะสมตามที่กำหนดในภาคผนวก ค. ให้แก่ที่ปรึกษา โดยคำนวณตั้งแต่วันเริ่มปฏิบัติงานจนถึงวันเลิกสัญญา นอกจากนี้ ผู้ว่าจ้างจะจ่ายคืนเงินประกันผลงานที่หักไว้ทั้งหมดหรือคืนหนังสือค้ำประกันที่ยึดไว้ตามภาคผนวก ค. แล้วแต่กรณี”

สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน

ข้อสัญญาที่ 14 ระบุว่า “ถ้าหากสัญญาก่อสร้างระหว่างผู้รับจ้างกับผู้ว่าจ้างต้องเลิกไปหรือระงับลงชั่วคราวด้วยเหตุใดๆก็ตาม ที่ปรึกษาไม่มีสิทธิได้รับค่าจ้างควบคุมงานในเดือนนั้น จนกว่างานก่อสร้างอาคารในเดือนนั้นๆ ได้ทำการแล้วเสร็จตามสัญญาไม่ว่าโดยผู้รับจ้างรายเดิมหรือผู้รับจ้างรายใหม่หรือจนกว่าจะมีการบอกเลิกสัญญาจ้างที่ปรึกษา ผู้ว่าจ้างจึงจะจ่ายเงินค่าจ้างเดือนนั้นให้แก่ที่ปรึกษา”

ข้อสัญญาที่ 15 ระบุว่า “ในกรณีที่สัญญาก่อสร้างระหว่างผู้ว่าจ้างกับผู้รับจ้างต้องเลิกไปหรือระงับลงชั่วคราวด้วยเหตุใดๆก็ตาม ผู้ว่าจ้างมีสิทธิปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งดังนี้

- (1) งดจ่ายเงินค่าจ้างควบคุมงานให้แก่ที่ปรึกษาตลอดระยะเวลาที่สัญญาก่อสร้างต้องเลิกไปหรือระงับลงชั่วคราว แต่จะจ่ายเงินค่าจ้างให้แก่ที่ปรึกษาเมื่องานจ้างตามสัญญาก่อสร้างนั้นได้ดำเนินการต่อไปไม่ว่าจะโดยผู้รับจ้างรายเดิมหรือรายอื่น
- (2) บอกเลิกสัญญาจ้างที่ปรึกษาควบคุมงานรายนี้ได้ทันทีหากสัญญาก่อสร้างระงับลงชั่วคราวเกิน..... วัน หรือมีการบอกเลิกสัญญาก่อสร้างและผู้ว่าจ้างไม่สามารถหาผู้รับจ้างรายใหม่ได้จนเกิน.....วัน นับถัดจากวันที่สัญญาก่อสร้างเลิกกันที่ปรึกษามีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้”

เมื่อวิเคราะห์ถึงข้อจำกัดในเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ ทั้ง 2 รูปแบบ พบว่า สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษาไม่มีข้อสัญญาที่เกี่ยวกับสิทธิในการยกเลิกสัญญา และการขอรับค่าจ้างของที่ปรึกษา กรณีโครงการก่อสร้างถูกระงับหรือยกเลิกที่ชัดเจน อย่างไรก็ตาม สัญญารูปแบบนี้ได้กำหนดสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้สัญญาเมื่อเกิดเหตุ

สุดวิสัย รวมถึงสิทธิในการยกเลิกสัญญาตามความสะดวกแทน ซึ่งการกำหนดเนื้อหาสัญญาในลักษณะดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมสิทธิของคู่สัญญาเท่าที่ควร เนื่องจากเหตุสุดวิสัยเป็นเพียงสาเหตุหนึ่งในการระงับหรือยกเลิกสัญญาจ้างก่อสร้างเท่านั้น นอกจากนี้ ข้อสัญญาซึ่งเกี่ยวกับการยกเลิกสัญญาตามความสะดวกก็เป็นเพียงการให้สิทธิแก่ผู้ว่าจ้างในการยกเลิกสัญญา มิได้ให้สิทธิแก่ที่ปรึกษาในการยกเลิกสัญญา ในกรณีที่สัญญาจ้างก่อสร้างถูกระงับหรือยกเลิกแต่อย่างใด

ส่วนสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานระบุถึงสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของคู่สัญญาเมื่อสัญญาจ้างก่อสร้างถูกระงับหรือถูกยกเลิกไว้อย่างชัดเจนแล้วทั้งในด้านสิทธิในการยกเลิกสัญญาและการจ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษาภายหลังการยกเลิกสัญญา

6.3.5 การบริหารงานและข้อจำกัดภายในองค์กรของผู้ว่าจ้าง

สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษากำหนดให้ที่ปรึกษามีสิทธิยกเลิกสัญญาได้ หากผู้ว่าจ้างมิได้ปฏิบัติหน้าที่และความรับผิดชอบตามที่สัญญาระบุไว้ โดยที่ปรึกษาต้องแจ้งรายละเอียดในการยกเลิกสัญญาเพื่อให้ผู้ว่าจ้างพิจารณา หากผู้ว่าจ้างไม่แก้ไขภายในระยะเวลา 30 วัน ที่ปรึกษามีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ โดยผู้ว่าจ้างจะต้องจ่ายค่าจ้างและเงินชดเชยแก่ที่ปรึกษานับตั้งแต่วันเริ่มปฏิบัติงานจนถึงวันบอกเลิกสัญญา นอกจากนี้สัญญารูปแบบนี้ยังกำหนดให้ผู้ว่าจ้างจ่ายค่าชดเชยแก่ที่ปรึกษากรณีความล่าช้าเกิดจากฝ่ายผู้ว่าจ้าง และทำให้ที่ปรึกษาเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มอีกด้วย

ในขณะที่สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานกำหนดให้ผู้ว่าจ้างจ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษากรณีที่ผู้รับจ้างได้ปฏิบัติงานล่วงหน้า กำหนดเวลาตามสัญญาจ้างก่อสร้าง โดยเหตุดังกล่าวมิได้เกิดจากความผิดของผู้รับจ้าง และที่ปรึกษา ตัวอย่างข้อสัญญา ได้แก่

สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา

ข้อสัญญาที่ 2.6.2 ระบุว่า “ที่ปรึกษามีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ ถ้าผู้ว่าจ้างมิได้ปฏิบัติหน้าที่ ความรับผิดชอบตามที่สัญญาระบุไว้ ในกรณีเช่นนี้ที่ปรึกษาจะมีหนังสือถึงผู้ว่าจ้างระบุรายละเอียดถึงสาเหตุและเหตุผลในการขอเลิกสัญญา ถ้าผู้ว่าจ้างมิได้ดำเนินการแก้ไขให้ที่ปรึกษาพอใจภายในระยะเวลา 30 วัน นับแต่วันได้รับหนังสือบอกกล่าวนั้น ที่ปรึกษามีสิทธิบอกเลิกสัญญา”

ข้อสัญญาที่ 2.7.3 ระบุว่า “เมื่อมีการเลิกสัญญาตามข้อ 2.6.1 (ข) หรือข้อ 2.6.2 ผู้ว่าจ้างจะชำระค่าจ้างตามส่วนที่เป็นธรรมและเหมาะสมที่กำหนดในภาคผนวก ค. ให้แก่ที่ปรึกษา โดยคำนวณตั้งแต่วันที่เริ่มปฏิบัติงานจนถึงวันบอกเลิกสัญญา นอกจากนี้ผู้ว่าจ้างจะจ่ายคืนเงิน

ประกันผลงานที่หักไว้ทั้งหมดหรือคืนหนังสือค้ำประกันที่ยึดไว้ตามภาคผนวก ค. แล้วแต่กรณี รวมทั้งเงินชดเชยค่าเดินทางและเงินค่าใช้จ่ายที่ได้ทดลองจ่ายไปตามสมควรและตามความเป็นจริง ซึ่งผู้ว่าจ้างยังมีได้ชำระให้แก่ที่ปรึกษาด้วย อย่างไรก็ตามเงินชดเชยและเงินที่ได้ชำระไปแล้วทั้งหมดจะต้องไม่เกินยอดเงินตามสัญญาที่กำหนดในภาคผนวก ค. หรือตามที่ได้ตกลงแก้ไขกันไว้”

ข้อสัญญาที่ 6.3 ระบุว่า “ในกรณีที่ความล่าช้าเกิดจากฝ่ายผู้ว่าจ้าง และความล่าช้านั้นทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเป็นพิเศษ ที่ปรึกษามีสิทธิได้รับค่าจ้างเพิ่มเติมโดยคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายจะได้ตกลงกันในเรื่องค่าจ้างเพิ่มเติมนั้น”

สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน

ข้อสัญญาที่ 19 ระบุว่า “ในกรณีที่ผู้รับจ้างปฏิบัติงานล่วงเลยกำหนดตามสัญญาก่อสร้าง เนื่องจากความผิดของผู้รับจ้าง ที่ปรึกษาจะได้รับค่าจ้างตามจำนวนวันที่ได้ปฏิบัติล่วงเลย กำหนดเวลานั้นต่อเมื่อผู้ว่าจ้างได้เรียกร้องเอาจากผู้รับจ้างมาจ่ายให้ที่ปรึกษาในอัตราวัน ละ.....บาท

ในกรณีที่ผู้รับจ้างได้ปฏิบัติงานล่วงเลยกำหนดเวลาตามสัญญาจ้างก่อสร้าง เนื่องจากเหตุ ที่มีได้เกิดจากความผิดของผู้รับจ้าง และมีได้เกิดจากความผิดของที่ปรึกษา ที่ปรึกษาจะได้รับ ค่าจ้างตามจำนวนวันที่ปฏิบัติล่วงเลยกำหนดเวลานั้น ตามจำนวนที่เหมาะสมและเป็นธรรม แต่ไม่ เกินกว่าอัตราค่าจ้างรายเดือนตามที่กำหนดในสัญญาข้อ 10”

สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษามีข้อสัญญาที่ครอบคลุมการ ดำเนินการที่ผิดพลาดของผู้ว่าจ้างทั้งในแง่ของการยกเลิกสัญญาโดยที่ปรึกษา และการจ่าย ค่าชดเชยแก่ที่ปรึกษาช่วงระหว่างการปฏิบัติงานของที่ปรึกษาและภายหลังการยกเลิกสัญญา ส่วนสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานมีข้อสัญญาซึ่งระบุให้ผู้ว่าจ้างเป็นผู้รับผิดชอบ ต่อค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นของที่ปรึกษา ในกรณีที่ที่ปรึกษาจะต้องปฏิบัติงานเพิ่มเติมจากความล่าช้า ในโครงการก่อสร้างซึ่งมีสาเหตุมาจากการกระทำหรือการตัดสินใจของผู้ว่าจ้างเพียงอย่างเดียว แต่สัญญาจ้างที่ปรึกษา รูปแบบนี้ไม่มีข้อสัญญาซึ่งกล่าวถึงสิทธิการยกเลิกสัญญาโดยที่ปรึกษา กรณีที่ผู้ว่าจ้างมิได้ปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบตามที่สัญญา ดังนั้นเนื้อหาสัญญาดังกล่าวจึงดู เหมือนไม่ความเป็นธรรมในทางปฏิบัติ เนื่องจากที่ปรึกษาไม่มีสิทธิในการยกเลิกสัญญาได้ หาก การกระทำหรือการตัดสินใจของผู้ว่าจ้างส่งผลกระทบต่อที่ปรึกษา

6.3.6 การเปลี่ยนแปลงขอบเขตงาน

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงขอบเขตของงาน สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา กำหนดให้ผู้ว่าจ้างเป็นผู้จ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษา กรณีที่ที่ปรึกษาจำเป็นต้องปฏิบัติงานเพิ่มเติม เนื่องจากเกิดเหตุการณ์ใดๆ ซึ่งอยู่เหนือการควบคุมของที่ปรึกษา หรือผู้ว่าจ้างตกลงให้เปลี่ยนแปลงขอบเขตงานนอกเหนือจากที่ระบุไว้ในสัญญา

ส่วนสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานไม่ได้ระบุสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของคู่สัญญากรณีเกิดการเปลี่ยนแปลงขอบเขตงาน ตัวอย่างข้อสัญญามีดังนี้

สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา

ข้อสัญญาที่ 6.2 ระบุว่า “ในกรณีที่ที่ปรึกษาต้องปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งเพิ่มเติม นอกเหนือจากที่ระบุในภาคผนวก ก. เนื่องจากมีเหตุใดๆ นอกเหนือจากการควบคุมของที่ปรึกษา เกิดขึ้น และซึ่งที่ปรึกษาไม่อาจคาดหมายล่วงหน้าได้หรือเนื่องจากคู่สัญญาได้ตกลงเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขงาน อันสืบเนื่องจากการเรียกร้องของฝ่ายผู้ว่าจ้าง ที่ปรึกษาจะได้รับค่าจ้างรวมทั้งค่าใช้จ่ายที่เบิกคืนได้ (ถ้ามี) เพิ่มเติม โดยคำนวณตามอัตราเดียวกับอัตราที่ระบุในภาคผนวก ค.”

สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน

ไม่มีระบุในเงื่อนไขสัญญา

จากการวิเคราะห์ข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงนี้ ไม่พบข้อบกพร่องในเนื้อหาสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษาเกี่ยวกับการเรียกร้องค่าจ้างกรณีเกิดการเพิ่มขอบเขตโครงการ หรือการเปลี่ยนแปลงขอบเขตการให้บริการของที่ปรึกษา เนื่องจากสัญญาได้ระบุถึงสิทธิของที่ปรึกษาในการได้รับเงินค่าชดเชย กรณีที่ที่ปรึกษาต้องปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่ระบุในภาคผนวก ซึ่งรวมถึงการเปลี่ยนแปลงขอบเขตโครงการ และการเปลี่ยนแปลงขอบเขตการปฏิบัติงานของที่ปรึกษาไว้อย่างชัดเจนแล้ว

ส่วนสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานไม่มีข้อสัญญาซึ่งกล่าวถึงการจ่ายค่าชดเชยแก่ที่ปรึกษา กรณีเกิดการเปลี่ยนแปลงขอบเขตโครงการ ดังนั้น ถ้าคู่สัญญาไม่สามารถเจรจาตกลงค่าตอบแทนในส่วนที่ปฏิบัติงานเพิ่มเติมได้ อาจทำให้คู่สัญญาไม่มีหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติ อันทำให้เกิดเหตุการณ์เสี่ยงหากคู่สัญญาไม่สามารถหาข้อสรุปในการดำเนินการได้ ดังรายละเอียดที่ได้กล่าวมาแล้วในหัวข้อที่ 5.7.2

6.3.7 ความล่าช้าในการเบิกจ่ายเงินตามสัญญา

ปัจจัยเสี่ยงนี้มีข้อสัญญาที่ระบุให้ผู้ว่าจ้างเป็นผู้รับผิดชอบ โดยสัญญาทั้ง 2 รูปแบบมีรายละเอียดเกี่ยวกับการจ่ายเงินแต่ไม่มีกำหนดเวลาการจ่ายเงินที่แน่นอนระบุไว้ โดยสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษากำหนดให้ผู้ว่าจ้างจะต้องจ่ายเงินค่าจ้างแก่ที่ปรึกษาก็คือเมื่อผู้ว่าจ้างได้รับใบเรียกเก็บเงินจากที่ปรึกษาซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะยื่นในวันสุดท้ายของเดือน ส่วนสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานกำหนดให้ผู้ว่าจ้างจะต้องจ่ายเงินค่าจ้างแก่ที่ปรึกษาเป็นรายเดือน โดยจะจ่ายเงินค่าจ้างแก่ที่ปรึกษาก็คือเมื่อที่ปรึกษาได้ควบคุมงาน และทำรายการควบคุมงานและผลงานตามโครงการในเดือนนั้นๆ เสนอต่อผู้ว่าจ้างเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ตัวอย่างข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องมีดังต่อไปนี้

สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา

ข้อสัญญาที่ 6.1 ระบุว่า “ผู้ว่าจ้างจะชำระค่าจ้างปฏิบัติงานให้ที่ปรึกษาตามเงื่อนไขที่ระบุในภาคผนวก ค” โดยตัวอย่างค่าจ้างและวิธีการจ่ายค่าจ้าง ตามภาคผนวก ค มีดังนี้ “ผู้ว่าจ้างจะจ่ายค่าจ้างสำหรับการทำงานของที่ปรึกษาเป็นการเหมาเป็นเงิน .....(เงินตราต่างประเทศ).....และ.....บาท (.....) ”

ค่าจ้างส่วนที่เหมาจ่ายจะแบ่งออกเป็นเงิน.....(เงินตราต่างประเทศ).....จำนวน.....งวด และเงินบาท จำนวน.....งวด ซึ่งแต่ละงวดจะถึงกำหนดชำระเมื่อผู้ว่าจ้างได้รับใบเรียกเก็บเงินจากที่ปรึกษา ส่วนใบเรียกเก็บเงินนั้น ให้ยื่นเมื่อวันสุดท้ายของเดือนสำหรับเงินค่าจ้างของงวดเดือนนั้น”

สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน

ข้อสัญญาที่ 10 ระบุว่า “ผู้ว่าจ้างและที่ปรึกษาได้ตกลงราคาค่าจ้างควบคุมงานตามสัญญานี้ เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น..... บาท (.....) โดยผู้ว่าจ้างจะแบ่งจ่ายค่าจ้างให้แก่ที่ปรึกษาเป็นรายเดือน เดือนละเท่าๆ กัน ตามอายุสัญญาก่อสร้างเป็นเงิน เดือนละ.....บาท (.....) โดยจะจ่ายให้เมื่อที่ปรึกษาได้ควบคุมงาน และทำรายการควบคุมงานและผลงานตามโครงการในเดือนนั้นๆ เสนอต่อผู้ว่าจ้างเป็นที่เรียบร้อยแล้ว”

เมื่อพิจารณาสัญญาจ้างที่ปรึกษา ทั้ง 2 รูปแบบ พบว่า สัญญาทั้งสองได้ระบุเงื่อนไขการจ่ายเงินแก่ที่ปรึกษาไว้อย่างชัดเจนแล้ว ดังนั้นปัญหาที่เกิดขึ้นจึงเป็นปัญหาซึ่งเกิดจากการบริหารสัญญา มิได้เป็นปัญหาจากข้อจำกัดในสัญญาแต่อย่างใด อนึ่งเหตุการณ์เสี่ยงซึ่งเกิดขึ้นภายใน

หน่วยงานราชการบางหน่วยงาน ดังที่ได้กล่าวในหัวข้อ 5.5.3 ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ผู้ว่าจ้างจ่ายค่าจ้างให้แก่ที่ปรึกษาแล้วส่งผลให้เกิดข้อขัดแย้งขึ้นระหว่างคู่สัญญาที่มีสาเหตุมาจากการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา ของหน่วยงานราชการนั้นๆ มิได้เป็นปัญหาในสัญญาจ้างที่ปรึกษาตามระเบียบการพัสดุฯ แต่อย่างใด

6.3.8 ความล่าช้าด้านการพิจารณาอนุมัติงานโดยผู้ว่าจ้าง

สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษาได้ระบุให้ผู้ว่าจ้างเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายพิเศษของที่ปรึกษา ในกรณีที่ความล่าช้าในการดำเนินการเกิดจากความผิดพลาดของผู้ว่าจ้าง ส่วนสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานกำหนดให้ที่ปรึกษามีอำนาจสั่งระงับการดำเนินงานของผู้รับจ้างไว้ เมื่อเกิดเหตุจำเป็นทางด้านสถาปัตยกรรม และ/หรือวิศวกรรมขึ้นในโครงการก่อสร้าง โดยจะต้องแจ้งแก่ผู้ว่าจ้างทราบโดยเร็วที่สุด ในกรณีที่เหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อภาระด้านการเงินของผู้ว่าจ้าง ที่ปรึกษาจะต้องขอความเห็นชอบจากผู้ว่าจ้างก่อน ตัวอย่างเช่น

สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา

ข้อสัญญาที่ 6.3 ระบุว่า “ในกรณีที่ความล่าช้าเกิดจากฝ่ายผู้ว่าจ้าง และความล่าช้านั้นทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเป็นพิเศษ ที่ปรึกษามีสิทธิได้รับค่าจ้างเพิ่มเติมโดยคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายจะได้ตกลงกันในเรื่องค่าจ้างเพิ่มเติมนั้น”

สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน

ข้อสัญญาที่ 13 ระบุว่า “ถ้าปรากฏว่าผู้รับจ้างไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามรายละเอียดที่ระบุไว้ในสัญญาก่อสร้างเป็นหน้าที่ของที่ปรึกษาจะสั่งให้ผู้รับจ้างดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้ถูกต้องตามรายละเอียดดังกล่าว

ในกรณีที่มีความจำเป็นทางด้านสถาปัตยกรรม และ/หรือวิศวกรรม ที่จะต้องแก้ไขปรับปรุงแบบหรือรายการที่กำหนดไว้เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพข้อเท็จจริงและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมิฉะนั้นจะเกิดความเสียหายได้ ที่ปรึกษามีอำนาจสั่งระงับการดำเนินงานของผู้รับจ้างไว้ก่อนหรือในกรณีเร่งด่วนอาจสั่งการแก้ไขได้ตามความจำเป็น และเมื่อได้ดำเนินการไปแล้วจะต้องทำหนังสือรายงานให้ผู้ว่าจ้างทราบโดยเร็วที่สุด อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่จะทำให้ผู้ว่าจ้างต้องรับภาระการเงินเพิ่มขึ้นแล้ว ที่ปรึกษาต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าจ้างก่อน”

เนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา ทั้ง 2 รูปแบบไม่มีข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพิจารณาอนุมัติงานจากผู้ว่าจ้าง โดยสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา กำหนดให้ผู้ว่าจ้างเป็นผู้รับผิดชอบต่อค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นของที่ปรึกษาอันเนื่องจากการกระทำที่ผิดพลาดของผู้ว่าจ้างซึ่งข้อสัญญานี้สามารถใช้อธิบายเหตุการณืเสี่ยงนี้ได้ เนื่องจากความล่าช้าในการพิจารณาอนุมัติถือเป็นการกระทำที่บกพร่องของผู้ว่าจ้าง อย่างไรก็ตาม ข้อสัญญาดังกล่าวยังไม่มีความชัดเจนในประเด็นการตอบสนองความเสี่ยง เนื่องจากการแก้ไขปัญหามายหลังจากเกิดความล่าช้าขึ้นซึ่งถือได้ว่าเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ

ในขณะที่สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานไม่มีข้อสัญญาที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องโดยตรงกับปัจจัยเสี่ยงนี้ โดยข้อสัญญาที่มีเนื้อหาใกล้เคียงที่สุดกำหนดให้ที่ปรึกษาต้องรายงานผู้ว่าจ้างโดยเร็วที่สุด และต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าจ้างจึงจะปฏิบัติงานได้ ซึ่งข้อสัญญาดังกล่าวไม่ได้ระบุกรอบระยะเวลาที่ชัดเจน หรือการจัดสรรความเสี่ยงเมื่อเกิดความล่าช้าในการอนุมัติงานจากผู้ว่าจ้าง ดังนั้นคู่สัญญาจึงไม่มีแนวทางในการปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุการณ์เสี่ยงนี้ขึ้นก่อนให้เกิดข้อขัดแย้งตามมาในภายหลัง

6.3.9 ความสามารถ ความชำนาญ และข้อจำกัดภายในองค์กรของที่ปรึกษา

ปัจจัยเสี่ยงนี้มีข้อสัญญาที่ระบุให้ที่ปรึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ โดยสัญญาจ้างที่ปรึกษา ทั้ง 2 รูปแบบ กำหนดให้ที่ปรึกษาต้องปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จด้วยความชำนาญหรือด้วยความเอาใจใส่ในวิชาชีพ และเป็นไปตามข้อกำหนดของสัญญา หากที่ปรึกษาไม่สามารถกระทำได้จะถูกพิจารณาว่ามีความบกพร่อง ผู้ว่าจ้างจะให้ที่ปรึกษาดำเนินการแก้ไขภายในระยะเวลาที่ผู้ว่าจ้างได้กำหนด เช่น 30 วัน เป็นต้น โดยในระหว่างนี้ผู้ว่าจ้างมีสิทธิระงับการจ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษา และจะจ่ายให้ต่อเมื่อที่ปรึกษาได้ทำการแก้ไขข้อบกพร่องนั้นแล้ว หากที่ปรึกษาไม่ดำเนินการแก้ไขให้ผู้ว่าจ้างพอใจภายในระยะเวลาดังกล่าว ผู้ว่าจ้างมีสิทธิยกเลิกสัญญาและมีสิทธิจ้างผู้อื่นเข้ามาดำเนินการแทน โดยผู้ว่าจ้างมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายจากที่ปรึกษาพร้อมทั้งรับเงินประกันผลงานจากที่ปรึกษาเพื่อเป็นค่าชดเชยเบื้องต้นได้

สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา

ข้อสัญญาที่ 2.6.1(ก) ระบุว่า “ผู้ว่าจ้างมีสิทธิบอกเลิกสัญญานี้ได้ ถ้าผู้ว่าจ้างเห็นว่าที่ปรึกษามีได้ปฏิบัติงานด้วยความชำนาญหรือด้วยความเอาใจใส่ในวิชาชีพของที่ปรึกษาเท่าที่พึงคาดหมายได้จากที่ปรึกษาในระดับเดียวกัน หรือมิได้ปฏิบัติตามข้อสัญญา และเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญานี้ ในกรณีเช่นนี้ผู้ว่าจ้างจะบอกกล่าวให้ที่ปรึกษาทราบถึงเหตุผลที่จะบอกเลิกสัญญา

ถ้าที่ปรึกษามีได้ดำเนินการแก้ไขให้ผู้ว่าจ้างพอใจภายในระยะเวลา 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำบอกกล่าว ผู้ว่าจ้างมีสิทธิบอกเลิกสัญญาโดยการส่งคำบอกกล่าวแก่ที่ปรึกษา เมื่อที่ปรึกษาได้รับหนังสือบอกกล่าวนั้นแล้ว ที่ปรึกษาต้องหยุดปฏิบัติงานทันที และดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อลดค่าใช้จ่ายใดๆ ที่อาจมีในระหว่างการหยุดปฏิบัติงานนั้นให้น้อยที่สุด”

ข้อสัญญาที่ 2.7.2 ระบุว่า “เมื่อมีการบอกเลิกสัญญาตามข้อ 2.6.1 (ก) ผู้ว่าจ้างจะชำระค่าจ้างตามส่วนที่เป็นธรรมและเหมาะสมที่กำหนดในภาคผนวก ค. ให้แก่ที่ปรึกษา โดยคำนวณตั้งแต่วันเริ่มปฏิบัติงานจนถึงวันบอกเลิกสัญญา ในกรณีเช่นนี้ ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะยึดเงินประกันผลงานหรือบังคับเอาแก่หนังสือค้ำประกันตามที่ระบุไว้ในภาคผนวก ค. แล้วแต่กรณีได้”

ข้อสัญญาที่ 2.8 ระบุว่า “เมื่อมีการบอกเลิกสัญญาเนื่องจากผิดสัญญา ผู้ว่าจ้างและที่ปรึกษาจะทำความตกลงกันในเรื่องค่าเสียหาย อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่การบอกเลิกสัญญาเกิดขึ้นเนื่องจากที่ปรึกษาเป็นฝ่ายผิดสัญญา ผู้ว่าจ้างมีสิทธินำเงินประกันผลงานที่ยึดไว้ตามสัญญา ข้อ 2.7.2 หรือเงินที่ธนาคารผู้ค้ำประกันส่งมาให้มาชดใช้เป็นค่าเสียหายเบื้องต้นได้”

ภาคผนวก ค ของสัญญา ระบุว่า “ผู้ว่าจ้างอาจยึดหน่วยเงินค่าจ้างงวดใดงวดหนึ่งไว้ก็ได้หากที่ปรึกษาปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามกำหนดเวลาการทำงานในภาคผนวก ก และจะจ่ายให้ต่อเมื่อที่ปรึกษาได้ทำการแก้ไขข้อบกพร่องนั้นแล้ว”

สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน

ข้อสัญญาที่ 17 ระบุว่า “การควบคุมงานตามสัญญานี้ ที่ปรึกษาจะปฏิบัติดังนี้

(1) จะดำเนินการควบคุมงานนับตั้งแต่วันที่ผู้รับจ้างเริ่มปฏิบัติงานจนกว่างานตามสัญญาก่อสร้างจะแล้วเสร็จตามสัญญา

(2) จะไม่ละเลย หรือละทิ้งหน้าที่การควบคุมงาน หรือกระทำการมิชอบในหน้าที่ของตนก่อให้เกิดความเสียหาย หรือทำให้งานตามสัญญาก่อสร้างดำเนินไปโดยไม่สะดวกล่าช้าหรือเกิดความเสียหายแก่ผู้รับจ้าง

(3) จะไม่มีผลประโยชน์ส่วนได้เสียใดๆร่วมกับผู้รับจ้างและจะไม่ร่วมกับผู้รับจ้างกระทำการหรืองดเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง อันอาจเป็นเหตุให้ผู้ว่าจ้างได้รับความเสียหาย

ถ้าที่ปรึกษาหลีกเลี่ยงหรือกระทำการใดๆ ขัดต่อข้อกำหนดประการใดประการหนึ่งดังกล่าวข้างต้น หรือที่ปรึกษาปฏิบัติผิดสัญญาข้อใดข้อหนึ่ง ผู้ว่าจ้างมีสิทธิบอกเลิกสัญญานี้ได้ทันทีและมีสิทธิเรียกค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากที่ปรึกษา พร้อมทั้งริบหรือบังคับจากหลักประกันที่ที่ปรึกษามอบไว้แก่ผู้ว่าจ้างตามสัญญานี้ได้”

ข้อสัญญาที่ 18 ระบุว่า “ในกรณีที่มีความเสียหายเกิดขึ้นแก่งานตามสัญญาก่อสร้าง อันเนื่องมาจากการกระทำของที่ปรึกษา จะโดยการละเลยต่อหน้าที่ หรือมิได้ใช้ความรู้ที่เหมาะสมกับการควบคุมงาน หรือมิได้ควบคุมตรวจสอบให้ผู้รับจ้างดำเนินการดังกล่าวก็ตาม ที่ปรึกษาต้องรีบหาทางแก้ไขให้เรียบร้อยด้วยค่าใช้จ่ายของที่ปรึกษาเอง และถ้าที่ปรึกษาหลีกเลี่ยงหรือบิดพลิ้วไม่แก้ไขให้เป็นที่เรียบร้อยภายในเวลาที่ผู้ว่าจ้างกำหนดให้ ผู้ว่าจ้างมีสิทธิว่าจ้างผู้อื่นดำเนินการแทน โดยที่ปรึกษาจะต้องชดใช้ค่าเสียหายทั้งในส่วนที่เกิดขึ้นโดยตรงและในส่วนที่เกี่ยวข้องอันเกิดจากความเสียหายดังกล่าวนี้ด้วย”

สัญญาจ้างที่ปรึกษา ทั้ง 2 รูปแบบ ระบุให้ที่ปรึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ ในกรณีที่ที่ปรึกษาละเลยต่อหน้าที่ตามสัญญา หรือมิได้ใช้ความรู้ ความสามารถที่เหมาะสมในการปฏิบัติงาน โดยผู้ว่าจ้างมีสิทธิระงับการจ่ายค่าจ้าง บอกลิกสัญญา และเรียกร้องค่าเสียหายจากที่ปรึกษาได้ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม การที่ข้อสัญญาไม่กำหนดมาตรการในการเอาผิดแก่ที่ปรึกษา ในกรณีที่ที่ปรึกษาไม่ปฏิบัติตามสัญญา และผู้ว่าจ้างไม่ประสงค์จะเอาผิดต่อที่ปรึกษาโดยการยกเลิกสัญญาอาจก่อให้เกิดปัญหาตามมาในภายหลังได้ ยกตัวอย่างเช่น สัญญาจ้างที่ปรึกษา ไม่กำหนดเงื่อนไขการปรับไว้ ทำให้ที่ปรึกษาส่งมอบงานล่าช้าเกิดผลเสียหายแก่ผู้ว่าจ้าง เป็นต้น

6.3.10 ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ของบุคลากรที่ปรึกษา

สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา ไม่มีข้อสัญญาเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงนี้ ส่วนสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน ระบุให้ที่ปรึกษาจะต้องจัดผู้มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับสภาพการดำเนินงานมาเป็นผู้ควบคุมงาน โดยผู้ว่าจ้างมีสิทธิสั่งเปลี่ยนบุคลากรของที่ปรึกษาได้ หากผู้ว่าจ้างพิจารณาเห็นว่าการทำงานของผู้ควบคุมงานจะเกิดความเสียหายแก่งานตามสัญญาก่อสร้าง ที่ปรึกษาจะต้องปรับเปลี่ยนบุคลากรตามประสงค์ของผู้ว่าจ้างโดยเร็ว ตัวอย่างข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องมีดังต่อไปนี้

สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา

ไม่มีระบุในเงื่อนไขสัญญา

สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน

ข้อสัญญาที่ 11 ระบุว่า “ที่ปรึกษาจะจัดให้มีผู้ควบคุมงานที่มีความรู้และความชำนาญงานให้เหมาะสมกับสภาพการควบคุมงานตามสัญญา และให้สอดคล้องกับแผนการทำงานของที่ปรึกษาที่ปรากฏในเอกสารภาคผนวก.....แนบท้ายสัญญานี้”

ข้อสัญญาที่ 12 ระบุว่า “ในกรณีที่ผู้ว่าจ้างพิจารณาเห็นว่า การดำเนินงานของผู้ควบคุมงานจะเกิดความเสียหายแก่งานตามสัญญาก่อสร้าง ไม่ว่าในกรณีใดก็ตามผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะให้ที่ปรึกษาเปลี่ยนผู้ควบคุมงานบางคนหรือทั้งหมดนั้นได้ และที่ปรึกษาต้องดำเนินการตามความประสงค์ของผู้ว่าจ้างโดยเร็ว

การเปลี่ยนผู้ควบคุมงานตามความในวรรคแรก ที่ปรึกษาจะต้องเสนอรายชื่อผู้ควบคุมงานที่จะปฏิบัติงานแทนนั้นต่อผู้ว่าจ้างเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อน”

เมื่อพิจารณาถึงเนื้อหาสัญญาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงนี้ พบว่า สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา ไม่มีข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องโดยตรงเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงนี้ ส่วน สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน มีข้อสัญญาที่ความชัดเจน ครอบคลุมปัจจัยเสี่ยงดังกล่าว โดยกำหนดให้ที่ปรึกษาเป็นผู้รับผิดชอบต่อเหตุการณ์เสี่ยงนี้

6.3.11 การเปลี่ยนแปลงบุคลากรของที่ปรึกษา

สัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ ทั้ง 2 รูปแบบ ไม่มีข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงหรือโยกย้ายบุคลากรของที่ปรึกษา ดังนั้นเมื่อที่ปรึกษามีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงบุคลากรคู่สัญญาอาจต้องเสียเวลาในการเจรจาตกลงถึงประเด็นต่างๆ ในการเปลี่ยนแปลงบุคลากร อาทิ คุณสมบัติของบุคลากรทดแทน อัตราจ้าง หรือค่าปรับ เป็นต้น ดังนั้นหากคู่สัญญาไม่สามารถเจรจาข้อสรุปในประเด็นดังกล่าว อาจนำไปสู่ปัญหาการโต้แย้งในสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบในด้านการเปลี่ยนแปลงบุคลากรบางประการ ส่งผลให้การปฏิบัติงานต้องหยุดชะงักหรือเกิดความล่าช้าในการพิจารณาหาข้อยุติได้

6.3.12 การมอบหมายงานแก่ผู้อื่น

สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา กำหนดให้ที่ปรึกษาเป็นผู้รับผิดชอบต่อผู้ว่าจ้างกรณีที่ปรึกษาต้องการโอนงานหรือมอบหมายงานแก่ผู้อื่น โดยที่ปรึกษาจะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ว่าจ้างก่อนจึงสามารถจ้างผู้อื่นเข้ามาดำเนินงานได้ นอกจากนี้ที่ปรึกษายังคงต้องรับผิดชอบต่อภาระกระทำของตัวแทนทุกกรณี ส่วน สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน ไม่มีข้อสัญญาเกี่ยวกับการมอบหมายงานแก่ผู้อื่น ตัวอย่างข้อสัญญา ได้แก่

สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา

ข้อสัญญาที่ 2.5 ระบุว่า “ที่ปรึกษาจะต้องไม่ให้ช่วงงาน มอบหมายงาน โอนงาน หรือละทิ้งงานให้ผู้อื่นเป็นผู้ทำงานตามสัญญานี้แทน ไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่เพียงบางส่วนด้วยประการใดๆ

โดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ว่าจ้างก่อน และแม้จะได้รับความยินยอมดังกล่าว ที่ปรึกษาก็ยังต้องรับผิดชอบอย่างเต็มที่ตามสัญญาต่อไปทุกประการ

ที่ปรึกษาจะต้องไม่โอนสิทธิประโยชน์ใดๆ ตามสัญญานี้ให้แก่ผู้อื่น โดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ว่าจ้างก่อน เว้นแต่การโอนเงินที่ถึงกำหนดชำระหรือที่จะถึงกำหนดชำระ”

สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน

ไม่มีระบุในเงื่อนไขสัญญา

จากการศึกษาเนื้อหาสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา พบว่า สัญญารูปแบบนี้ระบุสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้สัญญาไว้อย่างชัดเจนแล้ว โดยกำหนดให้ที่ปรึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ ในขณะที่สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานไม่มีข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการโอนงาน หรือมอบหมายงานให้แก่บุคคลภายนอกเข้ามาช่วยดำเนินงาน

6.3.13 ความรับผิดชอบของที่ปรึกษาต่อบุคคลที่สาม

สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษาระบุให้ที่ปรึกษาเป็นผู้รับผิดชอบต่อการละเมิดบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือสิทธิในสิทธิบัตรหรือลิขสิทธิ์ของบุคคลที่สาม รวมทั้งรับผิดชอบต่อความเสียหายต่อผู้ว่าจ้างต่อสิทธิเรียกร้องอันเกิดจากการกระทำของตนซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลที่สาม นอกจากนี้สัญญาจ้างที่ปรึกษา รูปแบบนี้ยังกำหนดให้ที่ปรึกษาจัดทำประกันภัยเพื่อความรับผิดชอบต่อบุคคลที่สามโดยที่ปรึกษาจะต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการทำประกันภัยเอง ข้อกำหนดด้านการจัดทำประกันภัยนี้ ผู้สัญญาสามารถเพิ่มเติมหรือตัดออกได้ตามแต่ผู้สัญญาจะเห็นชอบ ในขณะที่สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานไม่มีข้อสัญญาซึ่งระบุถึงสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้สัญญาต่อบุคคลที่สาม

สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา

ข้อสัญญาที่ 4.1 ระบุว่า “ที่ปรึกษาจะต้องชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้ว่าจ้าง และป้องกันมิให้ผู้ว่าจ้างต้องรับผิดชอบในบรรดาสิทธิเรียกร้องค่าเสียหาย ค่าใช้จ่าย หรือราคา รวมตลอดถึงการเรียกร้องโดยบุคคลที่สาม อันเกิดจากความผิดพลาดหรือการละเว้นไม่กระทำการของที่ปรึกษา หรือของลูกจ้างของที่ปรึกษา”

ข้อสัญญาที่ 4.2 ระบุว่า “ที่ปรึกษาจะต้องรับผิดชอบต่อการละเมิดบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือสิทธิใดๆ ในสิทธิบัตรหรือลิขสิทธิ์ของบุคคลที่สาม ซึ่งที่ปรึกษานำมาใช้ในการปฏิบัติงานตามสัญญา”

ข้อสัญญาที่ 4.3 ระบุว่า “ที่ปรึกษาจะต้องจัดการประกันภัยเพื่อความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก และเพื่อความสูญหายหรือเสียหายในทรัพย์สินซึ่งผู้ว่าจ้างเป็นผู้จัดหาให้หรือสั่งซื้อโดยทุนทรัพย์ของผู้ว่าจ้าง เพื่อให้ที่ปรึกษาไว้ใช้ในการปฏิบัติงานตามสัญญา โดยที่ปรึกษาเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการประกันภัยเอง ทั้งนี้เว้นแต่จะมีการตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นในสัญญา”

สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน

ไม่มีระบุในเงื่อนไขสัญญา

สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษามีข้อสัญญาซึ่งระบุเกี่ยวกับหน้าที่ของที่ปรึกษาในการชดเชยค่าเสียหาย และรับผิดชอบต่อผู้ว่าจ้าง เมื่อเกิดการฟ้องร้องจากบุคคลที่สามไว้อย่างชัดเจนแล้ว ในขณะที่สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานไม่มีข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องในการระบุถึงหน้าที่ของที่ปรึกษาในการรับผิดชอบต่อความเสียหายต่อบุคคลที่สาม ดังนั้นเมื่อเกิดเหตุการณ์เรียกร้องค่าเสียหายจากบุคคลที่สามแล้ว อาจก่อให้เกิดปัญหาในการสรรหาผู้รับผิดชอบปัจจัยเสี่ยงดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของคู่สัญญา เกิดการโต้แย้งในสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบประการตามมาในภายหลังได้

6.3.14 การแก้ไขปัญหาข้อสัญญาและข้อโต้แย้ง

ในกรณีที่เนื้อหาสัญญาไม่ชัดเจนหรือเกิดความขัดแย้งกัน สัญญาทั้ง 2 รูปแบบ ระบุให้ผู้รับจ้างต้องแจ้งและปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของผู้ว่าจ้างในทุกๆ กรณี โดยสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษากำหนดให้ชื่อหัวข้อเรื่องของเงื่อนไขของสัญญา ไม่ถือเป็นส่วนหนึ่งของเงื่อนไขของสัญญาหรือนำไปประกอบการพิจารณาในการตีความวินิจฉัยความหมายของข้อความใดๆ ในสัญญา ตัวอย่างข้อสัญญาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา

ข้อตกลงในสัญญา (Agreement) ระบุว่า “เอกสารแนบท้ายสัญญาดังกล่าวข้างต้นให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของสัญญานี้ ในกรณีที่มีความขัดแย้งกันระหว่างข้อความในเงื่อนไขของสัญญา กับข้อความในภาคผนวก ให้ถือข้อความในเงื่อนไขของสัญญาบังคับและในกรณีที่เอกสารแนบท้ายสัญญาขัดแย้งกันเอง ที่ปรึกษาจะต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของผู้ว่าจ้าง”

ข้อสัญญาที่ 1.3 ระบุว่า “ชื่อหัวเรื่องของเงื่อนไขของสัญญาข้อหนึ่งข้อใด จะไม่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของเงื่อนไขของสัญญาข้ออื่นหรือนำไปประกอบการพิจารณาในการตีความวินิจฉัยความหมายของข้อความในข้อนั้นๆ หรือข้อความอื่นใดของสัญญานี้”

สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน

ข้อสัญญาที่ 21 ระบุว่า “ความใดในเอกสารแนบท้ายสัญญาที่ขัดแย้งกับความในสัญญานี้ให้ใช้ข้อความในสัญญานี้บังคับ และในกรณีที่เอกสารแนบท้ายสัญญาขัดแย้งกันเอง ที่ปรึกษาจะต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของผู้ว่าจ้าง”

จากการวิเคราะห์ข้อจำกัดในสัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ เกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงด้านการแก้ไข ปัญหาข้อสัญญาและข้อโต้แย้ง พบว่า สัญญาทั้ง 2 รูปแบบมีข้อสัญญาที่เกี่ยวกับการพิจารณาข้อโต้แย้งซึ่งเกิดจากเอกสารสัญญาไม่ชัดเจน มีข้อบกพร่อง หรือเกิดความขัดแย้งกันไว้อย่างชัดเจน

อย่างไรก็ตาม เมื่อเกิดข้อสงสัยข้อโต้แย้งหรือข้อพิพาทระหว่างคู่สัญญาขึ้น อาจก่อให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงานของคู่สัญญา เนื่องจากสัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ ทั้ง 2 รูปแบบ ไม่มีข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาข้อโต้แย้งระหว่างคู่สัญญา

6.4 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อจำกัดในสัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ

ผลการวิเคราะห์ข้อจำกัดในสัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ ในหัวข้อที่ 6.3 สามารถสรุปข้อจำกัดในสัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ ทั้ง 2 รูปแบบ แยกตามแต่ละปัจจัยเสี่ยงได้ ดังแสดงในตารางที่ 6.1

ตารางที่ 6.1 ผลการวิเคราะห์ข้อจำกัดในสัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ

ลำดับ ที่	ปัจจัยเสี่ยง	สัญญาจ้าง	
		รูปแบบที่ 1	รูปแบบที่ 2
1	กลุ่มปัจจัยด้านต้นทุนการก่อสร้าง		
1.1	มูลค่าการก่อสร้างเพิ่มขึ้นเกินกว่าที่ประมาณการไว้		
2	กลุ่มปัจจัยด้านระยะเวลาการก่อสร้าง		
2.1	โครงการล่าช้ากว่ากำหนดระยะเวลาตามสัญญา		
2.2	โครงการก่อสร้างเสร็จสิ้นก่อนกำหนดเวลาตามสัญญา		
2.3	สัญญาก่อสร้างระหว่างผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างถูกระงับหรือยกเลิก		-

ตารางที่ 6.1 ผลการวิเคราะห์ข้อจำกัดในสัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ (ต่อ)

ลำดับ ที่	ปัจจัยเสี่ยง	สัญญาจ้าง	
		รูปแบบที่ 1	รูปแบบที่ 2
3	กลุ่มปัจจัยด้านผู้ปฏิบัติงานฝ่ายผู้ว่าจ้าง		
3.1	การบริหารงานและข้อจำกัดภายในองค์กรของผู้ว่าจ้าง	-	I
3.2	การเปลี่ยนแปลงขอบเขตงาน	-	II
3.3	ความล่าช้าในการเบิกจ่ายเงินตามสัญญา	-	-
3.4	ความล่าช้าด้านการพิจารณาอนุมัติงานโดยผู้ว่าจ้าง	I	I
4	กลุ่มปัจจัยด้านผู้ปฏิบัติงานฝ่ายที่ปรึกษา		
4.1	คุณภาพการปฏิบัติงาน ความรับผิดชอบ และข้อจำกัดภายในองค์กรของที่ปรึกษา	I	I
4.2	ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ของบุคลากรที่ปรึกษา	II	-
4.3	การเปลี่ยนแปลงบุคลากรของที่ปรึกษา	II	II
4.4	การมอบหมายงานแก่ผู้อื่น	-	II
4.5	ความรับผิดชอบของที่ปรึกษาต่อบุคคลที่สาม	-	II
5	กลุ่มปัจจัยด้านความสัมพันธ์ของคู่สัญญา		
5.1	การแก้ไขปัญหาข้อสัญญาและข้อโต้แย้ง	II	II

หมายเหตุ สัญญารูปแบบที่ 1 คือ สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา

สัญญารูปแบบที่ 2 คือ สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน

- = ข้อสัญญาที่มีความสมบูรณ์

I = ข้อสัญญาบางส่วนมีเนื้อหาไม่รัดกุมหรือไม่ชัดเจนเพียงพอ

II = ไม่มีข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงในสัญญา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เมื่อนำผลการวิเคราะห์ซึ่งแสดงในตารางที่ 6.1 มาพิจารณา พบว่าปัจจัยเสี่ยงซึ่งเนื้อหาสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษาไม่ครอบคลุมเพียงพอ จำนวน 9 ปัจจัยเสี่ยง จำแนกเป็นปัจจัยเสี่ยงซึ่งถูกระบุในเนื้อหาสัญญาแต่ข้อสัญญามีเนื้อหาไม่รัดกุมหรือไม่ชัดเจนเพียงพอจำนวน 4 ปัจจัยเสี่ยง และปัจจัยเสี่ยงซึ่งไม่มีข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องจำนวน 5 ปัจจัยเสี่ยง

สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อจำกัดในเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานซึ่งระเบียบการพัสดุฯ กำหนดให้ใช้ในงานจ้างที่ปรึกษาควบคุมงานก่อสร้างอาคารด้วยเงินงบประมาณ พบว่าปัจจัยเสี่ยงซึ่งเนื้อหาสัญญาไม่ครอบคลุมเพียงพอ จำนวน 11 ปัจจัยเสี่ยง โดยแบ่งออกเป็นปัจจัยเสี่ยงซึ่งถูกระบุในเนื้อหาสัญญาแต่ข้อสัญญามีเนื้อหาไม่รัดกุมหรือไม่ชัดเจนเพียงพอ จำนวน 4 ปัจจัยเสี่ยง และปัจจัยเสี่ยงซึ่งไม่มีข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องจำนวน 7 ปัจจัยเสี่ยง

ข้อสังเกตประการหนึ่งจากการวิเคราะห์ข้อจำกัดในสัญญา คือ ผู้วิจัยไม่พบข้อจำกัดของสัญญาจ้างที่ปรึกษา ซึ่งมีสาเหตุมาจากการจัดสรรความเสี่ยงที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากสัญญาจ้างที่ปรึกษา ทั้ง 2 รูปแบบ มีการจัดสรรความเสี่ยงให้แก่ผู้กระทำผิดเป็นฝ่ายรับผิดชอบ โดยเฉพาะกลุ่มปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับคู่สัญญา ได้แก่ กลุ่มปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับผู้ว่าจ้าง กลุ่มปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องที่ปรึกษา และกลุ่มปัจจัยเสี่ยงด้านความสัมพันธ์ระหว่างคู่สัญญา ซึ่งการจัดสรรความเสี่ยงในลักษณะนี้สอดคล้องหลักการจัดสรรความเสี่ยงประการหนึ่ง คือ ควรจัดสรรความเสี่ยงไปให้แก่ฝ่ายที่สามารถควบคุมกิจกรรมที่นำไปสู่การเกิดความเสี่ยง และสามารถจัดการความเสี่ยงนั้นได้ดีที่สุด (สุदारตัน ชูถม, 2549 อ้างถึงใน Loyd, 2001) ดังนั้นจากการศึกษาจึงไม่พบการจัดสรรความเสี่ยงที่ไม่เหมาะสมในสัญญาจ้างที่ปรึกษา

เมื่อนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อจำกัดในสัญญาจ้างที่ปรึกษา ทั้ง 2 รูปแบบ มาพิจารณาเปรียบเทียบ พบว่า เนื้อหาสัญญาทั้ง 2 รูปแบบยังไม่ครอบคลุมปัจจัยเสี่ยงรวบรวมมาได้ทั้ง 14 ปัจจัยเสี่ยงเท่าที่ควร โดยสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษามีข้อสัญญาที่ครอบคลุมปัจจัยเสี่ยงมากกว่า คือ 5 ปัจจัยเสี่ยง โดยปัจจัยเสี่ยงทั้งหมดเป็นปัจจัยที่อยู่ในกลุ่มปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องคู่สัญญาทั้งสิ้น ส่วนสัญญาออกแบบและควบคุมงานมีข้อสัญญาที่ครอบคลุมปัจจัยเสี่ยงเพียง 3 ปัจจัยเสี่ยงเท่านั้น

สาเหตุที่สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษามีความสมบูรณ์กว่าสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน เนื่องจากสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษามีเนื้อหาที่เหมาะสมกับการจ้างที่ปรึกษาทุกประเภท ไม่จำกัดเฉพาะการจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากสัญญาจ้างที่ปรึกษา รูปแบบนี้มีข้อสัญญาที่

ครอบคลุมปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องคู่สัญญามากกว่า แตกต่างจากสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานซึ่งมีข้อสัญญาบางข้อที่กล่าวถึงโครงการก่อสร้าง โดยเฉพาะข้อสัญญาที่เกี่ยวกับผู้รับจ้าง อาทิ ข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายค่าชดเชยกรณีโครงการก่อสร้างล่าช้า และสิทธิการยกเลิกสัญญาเมื่อสัญญาจ้างก่อสร้างถูกระงับหรือถูกยกเลิก เป็นต้น ดังนั้นเมื่อเกิดเหตุการณ์เสี่ยงด้านการบริหารจัดการระหว่างผู้ว่าจ้างและที่ปรึกษาซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ไม่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่สาม เช่น ผู้รับจ้างก่อสร้าง เป็นต้น สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือบริษัทที่ปรึกษาจึงมีความเหมาะสมในการตอบสนองความเสี่ยงได้ดีกว่า ผลการเปรียบเทียบข้อจำกัดในสัญญาจ้างที่ปรึกษา ทั้ง 2 รูปแบบ สรุปไว้ในตารางที่ 6.2

ตารางที่ 6.2 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อจำกัดในสัญญาจ้างที่ปรึกษา ทั้ง 2 รูปแบบ

ลำดับที่	ลักษณะข้อจำกัดในสัญญา	สัญญาจ้างที่ปรึกษา	
		รูปแบบที่ 1	รูปแบบที่ 2
1	เนื้อหาสัญญาไม่มีความสมบูรณ์	5	3
2	สัญญาจ้างบางส่วนมีเนื้อหาไม่รัดกุมหรือไม่ชัดเจนเพียงพอ	4	4
3	สัญญาจ้างไม่มีหรือขาดเนื้อหาสาระสำคัญบางประการ	5	7
รวม		14	14

หมายเหตุ สัญญารูปแบบที่ 1 คือ สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา
สัญญารูปแบบที่ 2 คือ สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน

6.5 สรุปท้ายบท

ปัจจัยเสี่ยงในการบริหารงานก่อสร้าง 14 ปัจจัยเสี่ยง จำแนกออกเป็น 5 กลุ่มปัจจัยเสี่ยง ในบทที่ 5 ถูกนำมาวิเคราะห์ข้อจำกัดในสัญญาจ้างที่ปรึกษา ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันทั้ง 2 รูปแบบ คือ

- (1) สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา และ
- (2) สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน

ในการวิเคราะห์ข้อจำกัดในเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา นั้นผู้วิจัยได้พิจารณาข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงนั้นๆ ทีละข้อ จนครบทั้ง 14 ปัจจัยเสี่ยง โดยผลการวิเคราะห์ข้อจำกัดในสัญญาจ้างที่ปรึกษา ทั้ง 2 รูปแบบ พบปัจจัยเสี่ยงซึ่งเนื้อหาสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคล

หรือจ้างบริษัทที่ปรึกษาไม่ครอบคลุมเพียงพอ จำนวน 9 บัญชีเสียง จำแนกเป็นบัญชีเสียงซึ่งไม่มีข้อสัญญาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 บัญชีเสียง บัญชีเสียงซึ่งถูกระบุไว้ในเงื่อนไขของสัญญาแต่ข้อสัญญาดังกล่าวมีเนื้อหาไม่รัดกุมหรือไม่ชัดเจนเพียงพอจำนวน 4 บัญชีเสียง ส่วนบัญชีเสียงที่เหลือ 5 บัญชีเสียง เป็นบัญชีซึ่งมีข้อสัญญาที่ครอบคลุมเพียงพอ โดยบัญชีทั้งหมดเป็นบัญชีที่อยู่ในกลุ่มบัญชีเสียงที่เกี่ยวข้องกับคู่สัญญาทั้งสิ้น

สำหรับสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานมีบัญชีเสียงซึ่งเนื้อหาสัญญาไม่ครอบคลุมเพียงพอจำนวน 11 บัญชีเสียง จากบัญชีเสียงทั้งหมด 14 บัญชีเสียง แบ่งเป็นบัญชีเสียงซึ่งไม่มีข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องจำนวน 7 บัญชีเสียง บัญชีเสียงซึ่งถูกระบุไว้ในเงื่อนไขของสัญญาแต่ข้อสัญญามีเนื้อหาไม่รัดกุมหรือไม่ชัดเจนเพียงพอ จำนวน 4 บัญชีเสียง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 7

กรณีศึกษาการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา ของหน่วยงานภาครัฐ

จากข้อกำหนดของสัญญาจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างตามระเบียบการพัสดุฯ ดังได้กล่าวในบทที่ 6 ในบทนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมกรณีศึกษาการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาของหน่วยงานภาครัฐซึ่งได้รับการดัดแปลงมาจากสัญญาจ้างที่ปรึกษาตามระเบียบการพัสดุฯ จำนวน 8 โครงการ จากนั้นจึงสรุปผลการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา ของหน่วยงานข้างต้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

7.1 เอกสารสัญญาจ้างที่ปรึกษา ของหน่วยงานภาครัฐในกรณีศึกษา

การปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา ของหน่วยงานภาครัฐ หมายถึง การเพิ่ม ลด หรือแก้ไขข้อสัญญาซึ่งผู้ว่าจ้างนำมาจากสัญญาจ้างที่ปรึกษา โดยการปรับปรุงเนื้อหาสัญญา อาจส่งผลกระทบต่อในเชิงบวกหรือลบต่อคู่สัญญา และฝ่ายอื่นๆที่เกี่ยวข้องภายในโครงการก่อสร้างได้

งานวิจัยนี้ได้รวบรวมเอกสารสัญญาจ้างที่ปรึกษา จากหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจต่างๆ ซึ่งเป็นกรณีศึกษา จำนวน 6 แห่ง รวมทั้งสิ้น 8 โครงการ (ข้อมูลทั่วไปของโครงการกรณีศึกษา แสดงในตารางที่ 7.1) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- (1) กรุงเทพมหานคร
  - โครงการที่ 1 ระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร ส่วนต่อขยาย สายสุขุมวิท
  - โครงการที่ 2 ระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร ส่วนต่อขยาย สายสีลม
- (2) การรถไฟแห่งประเทศไทย
  - โครงการที่ 3 ทางคู่สายชายฝั่งทะเลตะวันออก ตอน ฉะเชิงเทรา-ศรีราชา-แหลมฉบัง
- (3) กรมทางหลวงชนบท
  - โครงการที่ 4 สะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณห้าแยกปากเกร็ดและถนนต่อเชื่อม
  - โครงการที่ 5 สายแยก ทล.3 – เคหะบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
- (4) การรถไฟฟ้ามหานครแห่งประเทศไทย
  - โครงการที่ 6 รถไฟฟ้ามมหานคร สายเฉลิมรัชมงคล ระยะแรก

(5) บริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด

โครงการที่ 7 ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550

(6) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โครงการที่ 8 จัตุรัสจามจุรี

เอกสารสัญญาจ้างที่ปรึกษา ของหน่วยงานข้างต้น ณ เวลาที่ทำการศึกษา สามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ 1) สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา และ 2) สัญญาจ้างออกแบบและควบคุมงาน โดยทุกหน่วยงานล้วนนำเอาสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษามาใช้ในการจ้างที่ปรึกษาทั้งสิ้น ยกเว้น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยซึ่งใช้สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานเป็นสัญญาจ้างที่ปรึกษา

หน่วยงานภาครัฐแต่ละแห่งได้ปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา แตกต่างกันไปตามนโยบายของหน่วยงานนั้นๆ ยกเว้น บริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด ซึ่งนำสัญญาจ้างที่ปรึกษา มาใช้โดยไม่มีกรปรับปรุงข้อสัญญา เหตุที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากบริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด เป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจที่เพิ่งถูกจัดตั้งขึ้นมาใหม่ ดังนั้นองค์การจึงไม่มีประสบการณ์ในการจัดทำสัญญาจ้างที่ปรึกษา ส่วนสาเหตุที่บริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด สามารถประยุกต์ใช้สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษาต่างๆ ที่โครงการก่อสร้างศูนย์ราชการเป็นการก่อสร้างอาคาร คือ บริษัทไม่ได้ใช้งบประมาณแผ่นดินในการก่อสร้าง แต่ใช้เงินจากการระดมทุน โดยการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ (Securitization) แทน ดังนั้น บริษัทจึงไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามระเบียบการพัสดุฯ ซึ่งระบุให้ใช้สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานกับการควบคุมงานก่อสร้าง อาคารด้วยเงินงบประมาณ โดยแต่ละโครงการที่มีผู้ว่าจ้างเดียวกัน เอกสาร และเนื้อหาโดยรวมของสัญญาจะเหมือนกัน แต่จะแตกต่างกันในรายละเอียดเฉพาะของแต่ละโครงการเท่านั้น (ยกเว้นการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย ซึ่งจะนำรูปแบบสัญญาจาก JBIC มาใช้ในโครงการที่กำลังจะก่อสร้างใหม่ โดยสัญญาของ JBIC ไม่ได้ถูกนำมาวิเคราะห์ในงานวิจัยนี้)

ตารางที่ 7.1 ข้อมูลทั่วไปของสัญญาจ้างที่ปรึกษา ของโครงการกรณีศึกษา

ลำดับที่	สัญญาที่ 1	สัญญาที่ 2
ชื่อโครงการ	ระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร ส่วนต่อขยาย สายสุขุมวิท	ระบบการเดินรถ โครงการระบบ ขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร ส่วนต่อขยาย สายสีลม
ผู้ว่าจ้าง	กรุงเทพมหานคร	กรุงเทพมหานคร
ที่ปรึกษา	<ul style="list-style-type: none"> ● บริษัท พี บี เอเชีย จำกัด ● บริษัท เอ็ม เอ เอ คอนซัลแตนท์ จำกัด ● บริษัท โมห์ แอนด์ แอสโซซิเอท อินคอร์ปอเรชั่น 	บริษัท พี บี เอเชีย จำกัด
รูปแบบสัญญา	สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคล หรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา	สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคล หรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา
มูลค่าสัญญา	140,000,000 บาท	38,800,000 บาท
ระยะเวลาการปฏิบัติงาน	ภายใน 30 เดือน นับตั้งแต่ วันที่ได้รับหนังสือแจ้งให้ เริ่มงาน	ภายใน 12 เดือน นับตั้งแต่ วันที่ได้รับหนังสือแจ้งให้ เริ่มงาน

ตารางที่ 7.1 ข้อมูลทั่วไปของสัญญาจ้างที่ปรึกษา ในโครงการกรณีศึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	สัญญาที่ 3	สัญญาที่ 4
ชื่อโครงการ	ทางคู่สายชายฝั่งทะเลตะวันออก ตอน ฉะเชิงเทรา-ศรีราชา- แหลมฉบัง	สะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณห้าแยกปากเกร็ดและ ถนนต่อเชื่อม
ผู้ว่าจ้าง	การรถไฟแห่งประเทศไทย	กรมทางหลวงชนบท
ที่ปรึกษา	<ul style="list-style-type: none"> ● บริษัท แปซิฟิก คอนซัลแทนส์ อินเดอเนชั่นแนล จำกัด ● บริษัท เอเชียเนชั่นเนล จำกัด 	บริษัท แอปซิลอน จำกัด
รูปแบบสัญญา	สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคล หรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา	สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคล หรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา
มูลค่าสัญญา	230,633,644.86 บาท	105,800,000 บาท
ระยะเวลาการปฏิบัติงาน	ภายใน 32 เดือน นับตั้งแต่ วันที่ได้รับหนังสือแจ้งให้ เริ่มงาน	ภายใน 34 เดือน นับตั้งแต่ วันที่ได้รับหนังสือแจ้งให้ เริ่มงาน

ตารางที่ 7.1 ข้อมูลทั่วไปของสัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ ในโครงการกรณีศึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	สัญญาที่ 5	สัญญาที่ 6
ชื่อโครงการ	สายแยก ทล.3 – เคหะบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ	รถไฟฟ้ามหานคร สายเฉลิมรัชมงคล กลุ่มที่ 1 (ระยะแรก)
ผู้ว่าจ้าง	กรมทางหลวงชนบท	การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน แห่งประเทศไทย
ที่ปรึกษา	บริษัท เอเชียเอ็น เอ็นจิเนียริ่ง คอนซัลแต้นส์ จำกัด	<ul style="list-style-type: none"> ● บริษัท หลุยส์ เบอร์เยอร์ อินเตอเนชั่นแนล อิงค์ ● บริษัท ลามายเยอร์ อินเตอเนชั่นแนล จีเอ็มพีเอช ● บริษัท สเวอร์ดรับ ซีวิล อิงค์ ● บริษัท ซี คอนซัลท์ เอ็นจิเนียริ่ง จำกัด ● บริษัท อรุณ ชัยเสรี คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริ่ง จำกัด ● บริษัท ร็อบจ คอนซัลแตนท์ จำกัด ● บริษัท โปรเจค แพลนนิ่ง เซอร์วิส จำกัด ● บริษัท พี ยู แอสโซซิเอทส์ จำกัด
รูปแบบสัญญา	สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคล หรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา	สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคล หรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา
มูลค่าสัญญา	11,570,000 บาท	-
ระยะเวลาการปฏิบัติงาน	1 ก.ค. 2550 - 1 ต.ค. 2551 16 เดือน	วันที่ได้รับหนังสือแจ้งให้ ปฏิบัติงาน - 31 ส.ค. 2545 55 เดือน

ตารางที่ 7.1 ข้อมูลทั่วไปของสัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ ในโครงการกรณีศึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	สัญญาที่ 7	สัญญาที่ 8
ชื่อโครงการ	ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550	จัดรัฐจามจรี
ผู้ว่าจ้าง	บริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่ปรึกษา	<ul style="list-style-type: none"> • บริษัท ทีม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริ่ง แอนด์ แมเนจเม้นท์ จำกัด • บริษัท เอทีที คอนซัลแตนท์ จำกัด • บริษัท อินทิกรัล เอนจิเนียริ่ง คอนซัลแตนท์ จำกัด 	บริษัท เค.ซี.เอส.แอนด์ แอสโซซิเอทส์ จำกัด
รูปแบบสัญญา	สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคล หรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา	สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและ ควบคุมงาน
มูลค่าสัญญา	-	40,515,550 บาท
ระยะเวลาการปฏิบัติงาน	-	1 มิ.ย. 2548 - 1 ต.ค. 2550 29 เดือน

อนึ่ง เอกสารสัญญาในโครงการกรณีศึกษาต่างๆ ทั้ง 8 โครงการที่ได้วิเคราะห์ในบทนี้เป็นเพียงตัวแทนของสัญญาจ้างที่ปรึกษาของหน่วยงานภาครัฐ ณ เวลาที่ทำการศึกษาเท่านั้น สัญญาดังกล่าวอาจไม่สามารถเป็นตัวแทนของสัญญาจ้างที่ปรึกษา ของหน่วยงานภาครัฐได้ทั้งหมด เนื่องจากผู้ว่าจ้างแต่ละแห่งอาจมีการปรับปรุงเนื้อหาที่ต่างกัน นอกจากนี้ แม้จะเป็นหน่วยงานเดียวกัน ผู้ว่าจ้างอาจมีการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาที่แตกต่างกันในแต่ละช่วงเวลาตามความเหมาะสมของโครงการ

7.2 การปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา ของหน่วยงานภาครัฐที่ศึกษา

ในหัวข้อนี้ได้รวบรวมกรณีศึกษาการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา ของหน่วยงานภาครัฐ โดยนำเสนอการปรับปรุงสัญญาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงนั้นๆ แยกทีละปัจจัยเสี่ยง (ตัวอย่างข้อสัญญาของหน่วยงานภาครัฐในแต่ละปัจจัยเสี่ยง แสดงในภาคผนวก ง) ผลการรวบรวมมีดังต่อไปนี้

7.2.1 มูลค่าการก่อสร้างเพิ่มขึ้นเกินกว่าที่ประมาณการไว้

จากการศึกษาสัญญาจ้างที่ปรึกษา ของหน่วยงานภาครัฐข้างต้น ยังไม่พบการปรับปรุงข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการแก้ไขปัญหาการจ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษากรณีมูลค่าการก่อสร้างเพิ่มขึ้นเกินกว่าที่ประมาณไว้

7.2.2 โครงการก่อสร้างล่าช้ากว่ากำหนดระยะเวลาตามสัญญา

สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา

เนื่องจากเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา รูปแบบนี้ยังไม่ครอบคลุมปัจจัยเสี่ยงทั้งหมด ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐจึงได้มีการปรับปรุงข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินค่าจ้างแก่ที่ปรึกษา กรณีที่โครงการก่อสร้างล่าช้ากว่ากำหนดระยะเวลาตามสัญญา ไว้ 3 รูปแบบ คือ

(1) การรถไฟแห่งประเทศไทย ได้กำหนดให้ที่ปรึกษามีสิทธิเรียกร้องค่าชดเชยจากความล่าช้าที่เกิดจากความผิดพลาดของผู้ว่าจ้างเท่านั้น ตัวอย่างการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาโดยการรถไฟแห่งประเทศไทย ได้แก่

“ในกรณีที่เกิดความล่าช้าอันเป็นความผิดของผู้ว่าจ้างจนถึงระดับที่ความล่าช้านั้นส่งผลให้เกิดค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม ที่ปรึกษามีสิทธิจะเรียกร้องให้มีการชดเชยค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นนั้น ในทำนองกลับกัน กรณีไม่ใช่ความผิดของผู้ว่าจ้าง ผู้ว่าจ้างไม่ต้องชดใช้ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นและค่าเสียหายใดๆทั้งสิ้น”

(2) กรมทางหลวงชนบทและกรุงเทพมหานคร ได้ให้สิทธิแก่ที่ปรึกษาในการเรียกกร้องค่าชดเชยจากความล่าช้าที่เกิดจากความผิดพลาดของผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้าง โดยในกรณีที่ความล่าช้าเกิดจากผู้รับจ้าง ที่ปรึกษามีสิทธิได้รับเงินชดเชยหากผู้ว่าจ้างสามารถเรียกร้องให้ผู้กระทำผิดชดใช้ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นของที่ปรึกษา ตัวอย่างการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาโดยกรมทางหลวงชนบทและกรุงเทพมหานคร มีดังนี้

- 1) ในกรณีที่การขยายระยะเวลาการก่อสร้างเกิดจากความผิดพลาด หรือความบกพร่องของที่ปรึกษา ที่ปรึกษาจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายของตนเองทั้งหมดสำหรับการปฏิบัติงานเพิ่มเติมเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์
- 2) ในกรณีที่การขยายระยะเวลาการก่อสร้างเกิดจากความผิดพลาด หรือความบกพร่องของผู้ว่าจ้าง ที่ปรึกษาจะได้รับค่าจ้างตามจำนวนวันที่ได้ปฏิบัติงานลุล่วงเลยกำหนดเวลานั้นตามจำนวนที่เหมาะสมและเป็นธรรม แต่ไม่เกินกว่าวันละ ..... บาท
- 3) ในกรณีที่การขยายระยะเวลาการก่อสร้างเกิดจากความผิดพลาด หรือความบกพร่องของผู้รับจ้าง ผู้รับจ้างจะต้องจ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษาสำหรับการทำงานให้กับที่ปรึกษาตามเวลาที่ได้ปฏิบัติงานลุล่วงเลยกำหนดเวลาตามสัญญาตามอัตราค่าจ้างที่เสนอ
- 4) ในกรณีที่การขยายระยะเวลาการก่อสร้างเกิดจากเหตุสุดวิสัย ที่ปรึกษาจะไม่ได้รับเงินค่าจ้างจากผู้ว่าจ้าง”

(3) การรถไฟฟ้ามหานครแห่งประเทศไทย ให้สิทธิแก่ที่ปรึกษาในการเรียกกร้องค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมที่เกิดขึ้นได้ทุกกรณีเหมือนสัญญาของกรมทางหลวงชนบทและกรุงเทพมหานครทุกประการ แต่แตกต่างกันที่สัญญารูปแบบนี้มีข้อสัญญาซึ่งกำหนดให้ผู้ว่าจ้างการจ่ายค่าชดเชยแก่ที่ปรึกษาในระหว่างที่เกิดเหตุสุดวิสัยขึ้น โดยผู้ว่าจ้างจะจ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษาเฉพาะค่าใช้จ่ายที่จำเป็นเพื่อรักษานुकูลากรของที่ปรึกษาไว้ให้ทำงานตามสัญญาเท่านั้น ตัวอย่างการปรับปรุงเนื้อหาสัญญา ได้แก่

“ถ้าการขยายระยะเวลาดังกล่าวมีสาเหตุมาจากการกระทำผิดหรือการละเลยหน้าที่ของที่ปรึกษาหรือเจ้าหน้าที่ของที่ปรึกษา ที่ปรึกษาจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายของที่ปรึกษาที่เพิ่มขึ้นทั้งหมด โดยไม่มีสิทธิเรียกร้องจากผู้ว่าจ้าง

ถ้าการขยายระยะเวลาดังกล่าว มีสาเหตุมาจากการสั่งการหรืออนุมัติของผู้ว่าจ้าง โดยเหตุใดๆ ซึ่งมีใช้ความผิดของที่ปรึกษา ผู้ว่าจ้างจะชดเชยค่าใช้จ่ายของที่ปรึกษาที่เพิ่มขึ้นแก่ที่ปรึกษาโดยไม่มีสิทธิเรียกร้องจากที่ปรึกษาตามจำนวนที่เหมาะสมสำหรับงานที่เพิ่มขึ้นตามอัตราที่กำหนดในภาคผนวก ... โดยการปรับเพิ่มอัตราค่าจ้างตามตรรกะนี้ผู้บริโภครองของกระทรวงพาณิชย์สำหรับระยะเวลาที่ขยายออกไปตามความเป็นจริง

ถ้าการขยายระยะเวลาดังกล่าว มีสาเหตุมาจากความผิดของผู้รับจ้างหรือบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ หรือบุคคลที่สาม ซึ่งผู้ว่าจ้างมีสิทธิเรียกร้องให้ผู้กระทำผิดชดใช้ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นของที่ปรึกษาได้ กรณีนี้ ผู้ว่าจ้างจะชดเชยค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นทั้งหมดแก่ที่ปรึกษาตามจำนวนเงินที่ผู้ว่าจ้างได้รับจากผู้กระทำผิดดังกล่าว”

เมื่อพิจารณาการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษาพบว่า หน่วยงานภาครัฐที่ศึกษาได้ปรับปรุงเนื้อหาสัญญาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงนี้ไว้พอสมควรเพื่อป้องกันมิให้เกิดข้อโต้แย้งในการเรียกร้องค่าจ้างจากที่ปรึกษากรณีโครงการก่อสร้างล่าช้าเกินกว่ากำหนดระยะเวลาตามสัญญา ซึ่งผู้ว่าจ้างได้ปรับปรุงเนื้อหาสัญญาที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของแต่ละหน่วยงาน โดยเฉพาะการปรับปรุงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรความเสี่ยงในการจ่ายค่าจ้างระหว่างคู่สัญญา ซึ่งการจัดสรรความเสี่ยงระหว่างคู่สัญญามีลักษณะแตกต่างกันไป ยกตัวอย่างเช่น การรถไฟแห่งประเทศไทยจัดสรรความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยนี้ให้ที่ปรึกษาเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นหากโครงการก่อสร้างล่าช้า ในขณะที่การรถไฟฯขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทยจะเป็นผู้แบกรับค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ที่เกิดจากการปฏิบัติงานเพิ่มของที่ปรึกษาไว้เอง เป็นต้น

สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน

สัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยระบุให้ที่ปรึกษาต้องปฏิบัติงานต่อไปโดยไม่รับรับเงินค่าจ้าง ในช่วงเวลาที่โครงการก่อสร้างล่าช้าเกินกว่ากำหนดระยะเวลาตามสัญญา เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงแบบหรือวัสดุของผู้ว่าจ้าง หรือเหตุอื่นซึ่งมิได้เกิดจากความผิดพลาดของผู้รับจ้างและที่ปรึกษา ตัวอย่างข้อสัญญาเช่น

“ในกรณีที่ผู้รับจ้างได้ปฏิบัติงานล่วงเลยกำหนดเวลาตามสัญญาจ้างก่อสร้าง เนื่องจาก การแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงแบบหรือวัสดุของมหาวิทยาลัย หรือเนื่องจากเหตุที่มีได้เกิดจาก ความผิดของผู้รับจ้าง และมีได้เกิดจากความผิดของที่ปรึกษาบริหารงานและควบคุมงาน และ/ หรือ ด้วยเหตุอื่นใดก็ตาม ที่ปรึกษาบริหารงานและควบคุมงานตกลงจะดำเนินการตามสัญญาให้ แล้วเสร็จ โดยไม่รับค่าจ้างบริหารงานและควบคุมงานเพิ่มและไม่เรียกกรองค่าจ้างบริหารงานและ ควบคุมงานจากมหาวิทยาลัย”

เมื่อพิจารณาถึงการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า สัญญาจ้างที่ปรึกษาตามระเบียบการพัสดุ ได้ระบุข้อสัญญาที่ เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงนี้ไว้อย่างชัดเจนแล้ว แต่การที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ปรับปรุงเนื้อหา บางส่วน โดยเฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษากรณีโครงการก่อสร้างล่าช้า โดยจัดสรรความเสี่ยงด้านการเงินให้แก่ที่ปรึกษามากเกินไปอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพการให้บริการ ของที่ปรึกษาได้ เนื่องจากการจัดสรรความเสี่ยงให้แก่ที่ปรึกษารับผิดชอบเป็นเหตุผลหนึ่งทำให้ ต้นทุนในการดำเนินงานของที่ปรึกษาเพิ่มสูงขึ้น

ในกรณีที่ต้นทุนในการดำเนินงานของที่ปรึกษาเพิ่มสูงขึ้น ที่ปรึกษาส่วนใหญ่จะไม่สามารถปรับเพิ่มอัตราค่าบริการได้ เนื่องจากการคิดค่าบริการของที่ปรึกษาได้ถูกกำหนดไว้เป็นที่ แน่นนอนแล้ว ดังนั้นที่ปรึกษาจึงปรับลดอัตรากำลังคนลงเพื่อลดภาระต้นทุนในส่วนนี้ลง ส่งผล กระทบต่อคุณภาพการปฏิบัติงานในช่วงเวลาที่โครงการก่อสร้างล่าช้าได้ (ผู้เชี่ยวชาญ O4 และ O7, สัมภาษณ์, สิงหาคม – ธันวาคม, 2551) นอกจากนี้ในกรณีที่คู่สัญญาไม่สามารถเจรจาข้อ ยุติเกี่ยวกับการจ่ายค่าจ้าง อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคู่สัญญา ส่งผลกระทบต่อระยะเวลา การปฏิบัติงานได้ ดังรายละเอียดซึ่งได้กล่าวไว้แล้วในหัวข้อ 5.4

7.2.3 โครงการก่อสร้างเสร็จสิ้นก่อนกำหนดระยะเวลาตามสัญญา

เนื่องจากสัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ ทั้ง 2 รูปแบบ ไม่มีข้อสัญญาเกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงนี้ หน่วยงานที่ศึกษาจึงได้ปรับปรุงเนื้อหาสัญญา โดยมีรายละเอียดดังนี้

สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา

เนื่องจาก กรมทางหลวงชนบท ได้สังเกตเห็นความสำคัญของปัจจัยเสี่ยงนี้ ดังนั้นสัญญาจ้างที่ ปรึกษาฯ จึงกำหนดให้ผู้ว่าจ้างเป็นผู้จ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษา ในกรณีที่โครงการก่อสร้างเสร็จก่อน กำหนด โดยผู้ว่าจ้างจะจ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษา ก็ต่อเมื่อที่ปรึกษาได้ส่งมอบรายงานทั้งหมด เช่น รายงานขั้นสุดท้าย รายงานสรุปรวมทั้งโครงการ หรือคู่มือการบำรุงรักษา เป็นต้น ให้แก่ผู้ว่าจ้าง

และรายงานทั้งหมดต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าจ้างแล้ว ตัวอย่างการปรับปรุงเนื้อหาสัญญา โดยกรมทางหลวงชนบท ได้แก่

“ในกรณีที่ผู้ว่าจ้างก่อสร้างสามารถก่อสร้างงานทั้งหมดแล้วเสร็จก่อนเวลาตามสัญญาจ้างก่อสร้าง ผู้ว่าจ้างจะจ่ายค่าจ้างที่เหลือทั้งหมดให้แก่ที่ปรึกษา ทั้งนี้ที่ปรึกษาจะต้องจัดส่งรายงานขั้นสุดท้าย (Final Report) รายงานสรุปรวมทั้งโครงการสำหรับผู้บริหาร (Executive summary Report) คู่มือการบำรุงรักษา (Maintenance Manual) แบบรูปก่อสร้างจริง (As Built Drawings) แอปพลิเคชัน และบันทึกทุกขั้นตอนของการทำงาน และผู้ว่าจ้างให้ความเห็นชอบต่อรายงานดังกล่าว”

วัตถุประสงค์ในการเพิ่มข้อสัญญานี้ของกรมทางหลวงชนบท คือ เพื่อป้องกันความขัดแย้งด้านการจ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษาในกรณีที่โครงการก่อสร้างเสร็จสิ้นก่อนกำหนดระยะเวลาตามสัญญา ซึ่งสัญญาที่ปรับปรุงได้ระบุให้ผู้ว่าจ้างเป็นผู้รับผิดชอบในการจ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษา โดยข้อสัญญาดังกล่าวสามารถลดความล่าช้าในการยุติข้อพิพาทระหว่างคู่สัญญาในประเด็นการจ่ายค่าจ้างได้ เนื่องจากการจ้างที่ปรึกษาซึ่งโดยทั่วไปมีลักษณะเป็นการจ้างเหมารวมแต่มีการแบ่งจ่ายเงินค่าจ้างแก่ที่ปรึกษาเป็นรายเดือน ดังนั้นเมื่อที่ปรึกษาได้ปฏิบัติงานแล้วเสร็จตามที่ตกลงในสัญญา ไม่ว่าจะผู้รับจ้างก่อสร้างจะปฏิบัติงานเสร็จสิ้นเป็นเวลาก่อนหรือภายหลังจากครบกำหนดระยะเวลาตามสัญญาที่ปรึกษาย่อมต้องมีสิทธิได้รับค่าจ้างตามที่ระบุไว้ในสัญญา (ผู้เชี่ยวชาญ O2 และ O5, สัมภาษณ์, สิงหาคม – ธันวาคม, 2551)

สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน

จากการศึกษา ยังไม่พบการปรับปรุงข้อสัญญาซึ่งเกี่ยวข้องกับปัจจัยโครงการก่อสร้างเสร็จสิ้นก่อนกำหนดเวลาตามสัญญาในหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจที่นำสัญญารูปแบบนี้ไปประยุกต์ใช้

7.2.4 โครงการก่อสร้างถูกระงับหรือยกเลิก

สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา

เนื่องจากสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษาไม่มีข้อสัญญาเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบของคู่สัญญากรณีโครงการก่อสร้างถูกระงับหรือยกเลิกโดยตรง ดังนั้นกรมทางหลวงชนบทจึงได้ปรับปรุงเนื้อหาสัญญาในส่วนนี้ โดยให้สิทธิแก่คู่สัญญาในการยกเลิกสัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ ได้ โดยระบุให้ผู้ว่าจ้างมีสิทธิยกเลิกสัญญาได้ทันที ส่วนที่ปรึกษาสามารถยกเลิกสัญญาได้

หากโครงการก่อสร้างถูกระงับเป็นระยะเวลาตามที่คู่สัญญาได้ตกลงกันไว้ เช่น 180 วัน เป็นต้น โดยที่บริษัทจะมีสิทธิรับเงินค่าจ้างก็ต่อเมื่องานตามสัญญาได้ดำเนินการต่อไปเท่านั้น ตัวอย่างการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาโดยกรมทางหลวงชนบท เช่น

“ในกรณีที่สัญญาก่อสร้างระหว่างผู้ว่าจ้างกับผู้รับจ้างต้องเลิกไปหรือระงับลงชั่วคราว ด้วยเหตุใดๆก็ตาม ผู้ว่าจ้างมีสิทธิปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้

- (1) งดจ่ายเงินค่าจ้างควบคุมงานให้แก่ที่ปรึกษาตลอดระยะเวลาที่สัญญาก่อสร้างต้องเลิกไปหรือระงับลงชั่วคราว แต่จะจ่ายเงินค่าจ้างให้แก่ที่ปรึกษาเมื่องานจ้างตามสัญญาก่อสร้างนั้นได้ดำเนินการต่อไปไม่ว่าจะโดยผู้รับจ้างรายเดิมหรือรายอื่น
- (2) บอกลีกสัญญาจ้างที่ปรึกษาควบคุมงานรายนี้ได้ทันที

หากสัญญาก่อสร้างระงับลงชั่วคราวเกิน 180 วัน หรือมีการบอกลีกสัญญาก่อสร้างและผู้ว่าจ้างไม่สามารถหาผู้รับจ้างรายใหม่ได้จนเกิน 180 วัน นับถัดจากวันที่สัญญาก่อสร้างเลิกกัน ที่ปรึกษามีสิทธิบอกลีกสัญญาได้”

กรมทางหลวงชนบทได้เพิ่มข้อสัญญาเพื่อตอบสนองต่อปัจจัยเสี่ยงนี้ โดยนำข้อสัญญาที่ 15 จากสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานมาประยุกต์ใช้โดยมิได้เปลี่ยนแปลงแก้ไขเนื้อหาแต่อย่างใด ยกเว้นกรณีกำหนดระยะเวลาในการบอกลีกสัญญาโดยที่ปรึกษาที่แน่นอน คือ 180 วัน นับตั้งแต่วันที่สัญญาก่อสร้างระงับลงหรือมีการบอกลีกสัญญาก่อสร้างและผู้ว่าจ้างไม่สามารถหาผู้รับจ้างรายใหม่ได้ เหตุผลที่กรมทางหลวงชนบทได้นำข้อสัญญาดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ เพราะข้อสัญญาดังกล่าวมีความครอบคลุม และสามารถตอบสนองต่อเหตุการณ์เสี่ยงซึ่งมีโอกาสเกิดขึ้นในกรณีที่โครงการก่อสร้างถูกระงับหรือยกเลิกได้ เนื่องจากเนื้อหาสัญญาได้ให้สิทธิแก่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายในการยกเลิกสัญญา และระบุเงื่อนไขในการจ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษาไว้อย่างชัดเจน (ผู้เชี่ยวชาญ O4, สัมภาษณ์, สิงหาคม – ธันวาคม, 2551)

นอกจากนี้ การรถไฟฟ้ามหานครแห่งประเทศไทยเป็นอีกหน่วยงานซึ่งปรับปรุงข้อสัญญาให้ครอบคลุมต่อปัจจัยเสี่ยงนี้ โดยการรถไฟฟ้ามหานครแห่งประเทศไทยกำหนดให้การบอกลีกสัญญาก่อสร้างเป็นเหตุสุดวิสัย คู่สัญญาแต่ละฝ่ายมีสิทธิจะบอกลีกสัญญาได้ หากเกิดเหตุสุดวิสัยเกินกว่า 60 วัน ทั้งนี้ ผู้ว่าจ้างจะจ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษาตามผลงานที่ที่ปรึกษาได้ปฏิบัติ ตัวอย่างการปรับปรุงเนื้อหาสัญญา ได้แก่

“เหตุสุดวิสัย” หมายความว่า เหตุใดๆ อันจะเกิดขึ้นก็ดี จะให้ผลพิบัติก็ดี ไม่มีใครจักอาจป้องกันได้ แม้ทั้งบุคคลผู้ต้องประสบหรือใกล้จะต้องประสบเหตุนั้นจะได้จัดการระมัดระวังตามสมควรอันพึงคาดหมายได้จากบุคคลนั้นในฐานะเช่นนั้นการรถไฟฟ้ามหานครแห่งประเทศไทย และที่ปรึกษาตกลงว่า ในกรณีที่เกิดการบอกเลิกสัญญาก่อสร้างให้ถือเป็นเหตุสุดวิสัย

ในกรณีที่เกิดเหตุสุดวิสัยขึ้นเกินกว่า 60 วัน คู่สัญญาแต่ละฝ่ายมีสิทธิจะบอกเลิกสัญญานี้ได้ โดยส่งคำบอกเลิกสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรแก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งล่วงหน้าเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 30 วัน ในกรณีเช่นนี้ ผู้ว่าจ้าง จะชำระค่าจ้างแก่ที่ปรึกษาตามผลงานที่ที่ปรึกษาได้ปฏิบัติไปแล้วจนถึงวันบอกเลิกสัญญาที่มีผลบังคับใช้”

อย่างไรก็ตาม การที่การรถไฟฟ้ามหานครแห่งประเทศไทยได้ปรับปรุงเนื้อหาสัญญาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงนี้ โดยกำหนดให้การยกเลิกสัญญาจ้างก่อสร้างเป็นเหตุสุดวิสัยอาจไม่มีความเหมาะสมเมื่อนำไปประยุกต์ใช้กับหน่วยงานภาครัฐอื่น เนื่องจากผู้ให้สัมภาษณ์บางท่านได้ให้ความเห็นว่าการยกเลิกสัญญาจ้างก่อสร้างไม่ถือว่าเป็นเหตุสุดวิสัย ดังนั้นการเพิ่มข้อสัญญาในลักษณะนี้อาจส่งผลกระทบต่อความถี่สัญญา หรือเกิดการโต้แย้งในสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ เป็นเหตุให้การปฏิบัติงานต้องหยุดชะงักลงหรือเกิดความล่าช้าในการพิจารณาหาข้อยุติในภายหลังได้ (ผู้เชี่ยวชาญ O1, O2, O4, O5 และ O6 สัมภาษณ์, สิงหาคม – ธันวาคม, 2551)

สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน

จากการศึกษาเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานในหน่วยงานที่ศึกษา ไม่พบการเพิ่มเติมข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงนี้ เนื่องจากสัญญารูปแบบนี้ได้ระบุถึงสิทธิของคู่สัญญาเมื่อโครงการก่อสร้างถูกระงับหรือยกเลิกไว้อย่างชัดเจนแล้ว กล่าวคือ คู่สัญญาสามารถยกเลิกสัญญาจ้างที่ปรึกษา ได้หากสัญญาจ้างก่อสร้างถูกระงับ หรือมีการบอกเลิกสัญญาภายในระยะเวลาที่คู่สัญญาได้ตกลงกันได้ โดยที่ปรึกษาจะได้รับเงินค่าจ้างก็ต่อเมื่องานก่อสร้างแล้วเสร็จตามสัญญา หรือบอกเลิกสัญญาจ้างที่ปรึกษา เท่านั้น

7.2.5 ความสามารถและข้อจำกัดภายในองค์กรของผู้ว่าจ้าง

สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา

จากการศึกษาเนื้อหาสัญญาจ้างรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษาของหน่วยงานภาครัฐที่ศึกษา ยังไม่พบการปรับปรุงข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงนี้ เนื่องจากผู้วิจัยไม่พบข้อจำกัดของสัญญาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงนี้

สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เพิ่มข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงนี้ เนื่องจากเนื้อหาของสัญญาจ้างออกแบบและควบคุมงานบางส่วนไม่รัดกุมหรือไม่ชัดเจนเพียงพอ ดังนั้นผู้ว่าจ้างจึงระบุให้ที่ปรึกษามีสิทธิบอกเลิกสัญญาในกรณีที่ผู้ว่าจ้างมิได้ปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบตามที่สัญญาระบุไว้ โดยที่ปรึกษาจะต้องแจ้งแก่ผู้ว่าจ้างเพื่อให้ผู้ว่าจ้างแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด หากผู้ว่าจ้างไม่ดำเนินการแก้ไข ที่ปรึกษามีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ ตัวอย่างการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาโดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เช่น

“ที่ปรึกษามีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ หากผู้ว่าจ้างมิได้ปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบตามที่สัญญาระบุไว้ ในกรณีเช่นนี้ที่ปรึกษาจะมีหนังสือถึงผู้ว่าจ้างโดยระบุรายละเอียดถึงสาเหตุและเหตุผลในการของเลิกสัญญา ถ้าผู้ว่าจ้างมิได้แก้ไขภายใน... วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือบอกกล่าวนั้น ที่ปรึกษามีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้นำข้อสัญญาที่ 2.6.2 จากสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษามาใช้ในการปรับปรุงข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงนี้ ให้มีความชัดเจนและเหมาะสมในทางปฏิบัติ โดยให้สิทธิแก่ที่ปรึกษาในการยกเลิกสัญญาหากผู้ว่าจ้างมิได้ปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบตามที่สัญญาระบุไว้

7.2.6 การเปลี่ยนแปลงขอบเขตงาน

สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา

สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษาในปัจจุบันได้ระบุสิทธิของที่ปรึกษาในการรับเงินค่าจ้างเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงขอบเขตของโครงการไว้แล้ว ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐที่ศึกษาจึงไม่มีการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาในส่วนนี้

สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน

สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานไม่มีข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงนี้ ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐในกรณีศึกษาได้ปรับปรุงข้อสัญญาซึ่งเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงขอบเขตงาน โดยกำหนดให้ที่ปรึกษาไม่มีสิทธิเรียกร้องเงินค่าควบคุมงาน ในกรณีที่ผู้รับจ้างปฏิบัติงานล่าช้า เนื่องจากการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงแบบหรือวัสดุของผู้ว่าจ้าง ตัวอย่างการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาโดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีดังนี้

“ในกรณีที่ผู้รับจ้างได้ปฏิบัติงานล่วงเลยกำหนดเวลาตามสัญญาจ้างก่อสร้าง เนื่องจาก การแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงแบบหรือวัสดุของผู้ว่าจ้าง หรือเนื่องจากเหตุที่ไม่ได้เกิดจากความผิดของ ผู้รับจ้าง และมีไม่ได้เกิดจากความผิดของที่ปรึกษาบริหารงานและควบคุมงาน และ/หรือด้วยเหตุอื่น ใดก็ตาม ที่ปรึกษาบริหารงานและควบคุมงานตกลงจะดำเนินการตามสัญญาให้แล้วเสร็จ โดยไม่ รับค่าจ้างบริหารงานและควบคุมงานเพิ่มและไม่เรียกร้องค่าจ้างบริหารงานและควบคุมงานจากผู้ ว่าจ้าง”

จากตัวอย่างการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานในข้างต้น จะเห็นได้ว่า การระบุข้อสัญญาดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อการเบิกจ่ายค่าจ้างของที่ ปรึกษา กล่าวคือ ที่ปรึกษาจะต้องปฏิบัติงานในช่วงเวลาที่ผู้รับจ้างปฏิบัติงานล่วงเลยกำหนดเวลา ตามสัญญาเนื่องจากความต้องการเปลี่ยนแปลงแบบหรือวัสดุของผู้ว่าจ้างโดยไม่ได้รับ ค่าตอบแทน ซึ่งการที่ผู้ว่าจ้างกำหนดข้อสัญญาในลักษณะนี้อาจก่อให้เกิดปัญหาในระหว่างการ ปฏิบัติงาน รวมทั้งอาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างคู่สัญญาเมื่อนำไปข้อสัญญาไป ประยุกต์ใช้จริง ดังรายละเอียดที่ได้กล่าวในหัวข้อที่ 5.5.2

7.2.7 ความล่าช้าในการเบิกจ่ายเงินตามสัญญา

สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา

กรุงเทพมหานคร ได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการจ่ายเงินค่าจ้างแก่ที่ปรึกษาให้มีความเหมาะสม ตามนโยบายภายในองค์กรของตนเอง โดยในโครงการระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร ส่วน ต่อขยายสายสีลม ได้กำหนดให้ผู้ว่าจ้างจ่ายค่าจ้างงวดแรกก็ต่อเมื่อที่ปรึกษาได้ดำเนินงานไปแล้ว เป็นระยะเวลา 3 เดือนนับตั้งแต่วันลงนามสัญญา และจ่ายเงินงวดสุดท้ายให้แก่ที่ปรึกษาเมื่อผู้ว่า จ้างได้ลงนามสัญญาจัดซื้อพร้อมติดตั้งระบบเดินรถแล้วเสร็จ ตัวอย่างการปรับปรุงเนื้อหาสัญญา จ้างที่ปรึกษาโดยกรุงเทพมหานคร มีดังนี้

ตารางที่ 7.2 การเบิกจ่ายเงินค่าจ้างของกรุงเทพมหานคร

งวดที่	มูลค่างาน (บาท)	กำหนดชำระ
1	1,500,000.00	เมื่อที่ปรึกษาได้ดำเนินงานในส่วนนี้ไปแล้วเป็นเวลา 3 เดือนนับตั้งแต่วันลงนามสัญญา
2	703,087.00	เมื่อ กทม. ได้ลงนามสัญญาจัดซื้อพร้อมติดตั้งระบบเดินรถแล้วเสร็จ

จากตารางที่ 7.2 แสดงให้เห็นว่า สัญญาจ้างที่ปรึกษา ของกรุงเทพมหานครกำหนดการเบิกจ่ายเงินค่าจ้างของที่ปรึกษาแตกต่างจากข้อสัญญาจ้างที่ปรึกษาตามระเบียบการพัสดุ ซึ่งกำหนดการจ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษาเป็นรายเดือน ทั้งนี้การกำหนดรูปแบบการจ่ายค่าจ้างดังกล่าวจะขึ้นอยู่กับนโยบายในการจ่ายเงินของผู้ว่าจ้างภาครัฐแต่ละหน่วยงานซึ่งอาจแตกต่างกันตามลักษณะของโครงการ

เมื่อพิจารณาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงข้อสัญญา พบว่า เกิดปัญหาขึ้นในการชำระเงินงวดที่ 2 เนื่องจากจากการจัดหาผู้รับจ้างเกิดความล่าช้า โดยกระบวนการจัดจ้างผู้รับจ้างใช้เวลาทั้งสิ้น 21 เดือน ซึ่งมากกว่าที่คู่สัญญาได้คาดการณ์ไว้ ก่อให้เกิดปัญหาการเบิกจ่ายเงินที่ล่าช้า ส่งผลต่อสภาพคล่องทางการเงินของบริษัทที่ปรึกษา

นอกจากปัญหาข้างต้นแล้ว การปรับปรุงข้อสัญญายังส่งผลกระทบต่อที่ปรึกษาในด้านการจ่ายเงินค่าชดเชยในกรณีที่ปรึกษาปฏิบัติงานล่วงเลยระยะเวลาตามสัญญาตามมา ซึ่งในกรณีนี้ที่ปรึกษาได้รวมปฏิบัติงานกับผู้ว่าจ้างจนกระทั่งผู้ว่าจ้างจัดหาผู้รับจ้างก่อสร้างได้ ดังนั้นที่ปรึกษาจึงเรียกร้องค่าจ้างในระยะเวลาส่วนที่ล่วงเลยมาซึ่งเป็นจำนวนเงินมากกว่า 703,087 บาท ตามที่ระบุในสัญญา ในขณะที่ผู้ว่าจ้างอ้างว่ากำหนดการจ่ายเงินในงวดที่ 2 ไม่ได้กำหนดวันที่แน่ชัดที่ผู้ว่าจ้างจะชำระเงินที่ปรึกษา การดำเนินการจึงไม่ถือว่าเป็นความล่าช้า โดยปัญหาดังกล่าว ก่อให้เกิดข้อขัดแย้งขึ้นระหว่างเจ้าของโครงการและที่ปรึกษาตามมา (ผู้เชี่ยวชาญ O2, O3 และ CM6 สัมภาษณ์, สิงหาคม – ธันวาคม, 2551)

สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน

สำหรับสัญญาที่ใช้เป็นกรณีศึกษา ยังไม่พบการปรับปรุงข้อสัญญาซึ่งเกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงในหน่วยงานผู้ว่าจ้างภาครัฐ เนื่องจากสัญญาจ้างในปัจจุบันได้ระบุการจ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษาไว้แล้ว

7.2.8 ความล่าช้าในการพิจารณาอนุมัติงานโดยผู้ว่าจ้าง

เนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา ทั้ง 2 รูปแบบไม่มีข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพิจารณาอนุมัติงานจากผู้ว่าจ้าง หน่วยงานภาครัฐที่ได้ศึกษาจึงปรับปรุงข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงนี้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา

หน่วยงานผู้ว่าจ้างภาครัฐ อันได้แก่ การรถไฟแห่งประเทศไทย กรมทางหลวงชนบท และ การรถไฟฟ้ามหานครแห่งประเทศไทย ได้ปรับปรุงข้อสัญญาซึ่งเกี่ยวข้องกับการพิจารณาเอกสารซึ่งที่ปรึกษาได้นำเสนอต่อผู้ว่าจ้าง เป็นต้น ไว้ในสัญญา โดยกำหนดให้ผู้ว่าจ้างจะต้องพิจารณาข้อเสนอของที่ปรึกษาภายในระยะเวลาที่เหมาะสม และไม่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของที่ปรึกษา นอกจากนี้ในกรณีที่ที่ปรึกษายื่นขอเปลี่ยนแปลงบุคลากร ผู้ว่าจ้างจะต้องตรวจสอบข้อมูลและอนุมัติการเปลี่ยนแปลงบุคลากรของที่ปรึกษาภายในระยะเวลาที่กำหนด เช่น 15 วัน และถือว่าผู้ว่าจ้างอนุมัติให้ที่ปรึกษาเปลี่ยนแปลงบุคลากรได้โดยไม่ผิดสัญญาหากผู้ว่าจ้างไม่คัดค้านภายในระยะเวลาที่กำหนด ตัวอย่างการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาโดยการรถไฟแห่งประเทศไทย กรมทางหลวงชนบท และการรถไฟฟ้ามหานครแห่งประเทศไทย เช่น

“ผู้ว่าจ้างจะให้คำวินิจฉัยในบรรดาร่าง แบบ แผนผัง รายงาน ข้อเสนอแนะต่างๆ และเรื่องอื่นๆซึ่งที่ปรึกษาได้เสนอให้ผู้ว่าจ้างพิจารณาวินิจฉัยในระยะเวลาอันควร โดยไม่ทำให้งานของที่ปรึกษาตามสัญญานี้ต้องล่าช้าหรือหยุดชะงัก เพื่อการนี้ ผู้ว่าจ้างจะแต่งตั้งผู้แทนให้มีอำนาจกระทำแทนผู้ว่าจ้างในการให้ความเห็นชอบในกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวกับงานตามสัญญานี้

ผู้ว่าจ้างจะตรวจสอบข้อมูลชีวประวัติ ประวัติการศึกษาและประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ของที่ปรึกษาภายในเวลาสิบห้า (15) วัน นับแต่วันที่ได้รับข้อมูล และอาจอนุมัติหรือไม่อนุมัติให้เจ้าหน้าที่คนใดคนหนึ่งเข้าทำงาน หรืออาจขอให้ที่ปรึกษาส่งรายละเอียดเพิ่มเติมก็ได้ หากผู้ว่าจ้างไม่คัดค้านประการใด หรือมิได้ขอรายละเอียดเพิ่มเติมภายในกำหนดสิบห้า (15) วัน ดังกล่าวข้างต้น ให้ถือว่าผู้ว่าจ้างอนุมัติให้เจ้าหน้าที่คนนั้นๆเข้าทำงาน”

เมื่อพิจารณาถึงข้อสัญญาซึ่งหน่วยงานภาครัฐข้างต้นได้เพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงนี้พบว่า ข้อสัญญามีได้ระบุระยะเวลาให้ผู้ว่าจ้างพิจารณาข้อเสนอของที่ปรึกษา เนื่องจาก คู่สัญญาไม่สามารถกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนในการพิจารณาข้อเสนอของที่ปรึกษาได้ ทั้งนี้การกำหนดระยะเวลาพิจารณาจะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ อาทิ ลักษณะของข้อเสนอ ขั้นตอนในการพิจารณาอนุมัติ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ตัวอย่างการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาได้ระบุถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ว่าจ้าง โดยกำหนดให้ผู้ว่าจ้างพิจารณาข้อเสนอของที่ปรึกษาโดยไม่กระทบต่อการปฏิบัติงานของที่ปรึกษา เพื่อให้คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายมีหลักเกณฑ์การปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุการณ์เสี่ยงขึ้น อันจะไม่ส่งผลให้เกิดข้อโต้แย้งด้านสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของคู่สัญญาตามมาในอนาคต

ส่วนข้อสัญญาซึ่งเกี่ยวข้องกับ การพิจารณาตรวจสอบประวัติของบุคลากร ผู้ว่าจ้าง สามารถระบุกรอบระยะเวลาในการพิจารณาที่ชัดเจนได้ เนื่องจาก ผู้ว่าจ้างใช้ระยะเวลาในการพิจารณาตรวจสอบข้อมูลของบุคลากรที่จำกัด นอกจากนี้ บุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของที่ปรึกษา ดังนั้นหากการพิจารณาในส่วนนี้ล่าช้าออกไปอาจส่งผลกระทบต่อระดับความสัมพันธ์ของคู่สัญญาได้ ดังเหตุการณ์ที่ได้กล่าวถึงในหัวข้อที่ 5.9.3

สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน

จากการศึกษาเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานในหน่วยงานที่ศึกษา ผู้วิจัยยังไม่พบการเพิ่มเติมข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับปัจจัยเสี่ยงนี้

7.2.9 ความสามารถ ความชำนาญ และข้อจำกัดภายในองค์กรของที่ปรึกษา

สาเหตุที่หน่วยงานภาครัฐพยายามปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงนี้ เนื่องจากหน่วยงานดังกล่าวเห็นว่าเนื้อหาสัญญาดังกล่าวยังไม่ชัดเจนเพียงพอ ก่อให้เกิดปัญหาระหว่างคู่สัญญาในการบริหารสัญญา โดยรายละเอียดการปรับปรุงสัญญามีดังนี้

สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา

จากการศึกษาเนื้อหาสัญญาหน่วยงานภาครัฐที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า กรุงเทพมหานคร การรถไฟแห่งประเทศไทย และการรถไฟฟ้ามหานครแห่งประเทศไทย ได้ปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านความสามารถ ความชำนาญ และข้อจำกัดภายในองค์กรของที่ปรึกษา โดยหน่วยงานทั้ง 3 แห่ง กำหนดให้ผู้ว่าจ้างมีสิทธิปรับเงินที่ปรึกษาได้หากที่ปรึกษาไม่สามารถปฏิบัติงานให้เสร็จตามสัญญา เพื่อป้องกันการส่งมอบงานล่าช้าของที่ปรึกษา ตัวอย่างการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาของหน่วยงานภาครัฐที่ศึกษา ได้แก่

“หากที่ปรึกษาไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จตามเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญา และผู้ว่าจ้างยังมีได้บอกเลิกสัญญา ที่ปรึกษาจะต้องชำระค่าปรับให้แก่ผู้ว่าจ้างเป็นจำนวนเงินวันละ ... บาท นับถัดจากวันที่กำหนดแล้วเสร็จตามสัญญาหรือวันที่ผู้ว่าจ้างได้ขยายให้ถึงวันที่ทำงานแล้วเสร็จจริง นอกจากนี้ในระหว่างที่มีการปรับ ถ้าผู้ว่าจ้างเห็นว่าที่ปรึกษาไม่สามารถปฏิบัติงานตามสัญญาต่อไปได้ ผู้ว่าจ้างมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ทันที โดยที่ปรึกษายอมให้ผู้ว่าจ้างเรียกค่าเสียหายอันเกิดขึ้นจากการที่ที่ปรึกษาทำงานล่าช้านอกเหนือจากจำนวนค่าปรับดังกล่าวได้อีก”

เมื่อศึกษาข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการชำระเบี้ยปรับของที่ปรึกษา พบว่า ที่ปรึกษาจะต้องชำระค่าปรับให้แก่ผู้ว่าจ้างในกรณีที่สามารถพิสูจน์ได้ว่าที่ปรึกษามีได้ปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบตามที่สัญญาระบุไว้ ซึ่งกรณีที่เด่นชัดที่สุด คือ การส่งมอบงานล่าช้ากว่ากำหนดระยะเวลาตามสัญญา โดย จีดี เศรษฐบุตร (2551) ได้ให้เหตุผลของการกำหนดเบี้ยปรับไว้ว่า “การที่คู่สัญญาได้ทำความตกลงกำหนดเบี้ยปรับนั้น ก็เพื่อปรารถนาจะหลีกเลี่ยงความยุ่งยากในการหาพยานหลักฐานมาแสดงว่า การไม่ปฏิบัติตามหนี้คือไม่ชำระหนี้หรือชำระหนี้ไม่ถูกต้อง ทำให้ฝ่ายเจ้าหนี้เสียหายเพียงใด การกำหนดเบี้ยปรับจึงเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติผลบังคับตามหนี้ให้หนักขึ้นแก่ลูกหนี้ เพราะถือว่าเมื่อลูกหนี้ไม่ได้ปฏิบัติตามหนี้ ลูกหนี้ก็ถูกบังคับให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายเท่าจำนวนเบี้ยปรับที่กำหนดไว้ โดยทางฝ่ายเจ้าหนี้ไม่จำเป็นต้องสืบว่าการไม่ปฏิบัติหนี้ทำให้ตกเสียหายแต่อย่างใด”

การเพิ่มข้อสัญญาด้านการกำหนดเบี้ยปรับเช่นนี้มิได้ผิดต่อระเบียบการพัสดุฯ แต่อย่างไร เนื่องจากคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุฯ เปิดโอกาสให้หน่วยงานผู้ว่าจ้างภาครัฐสามารถเพิ่มข้อสัญญาด้านค่าปรับในสัญญาได้ หากผู้ว่าจ้างพิจารณาเห็นว่า ถ้าไม่กำหนดเงื่อนไขของการปรับจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่งานตามสัญญา ผู้ว่าจ้างสามารถเพิ่มเติมเงื่อนไขการปรับในตัวอย่างสัญญาได้ตามความเหมาะสมและจำเป็น อย่างไรก็ตามในปัจจุบัน การกำหนดค่าปรับในสัญญาจ้างที่ปรึกษา มีอัตราที่สูงเกินไปและไม่จำกัดขอบเขตระยะเวลาในการปรับ (ผู้เชี่ยวชาญ CM2, CM3, CM4, CM6, สัมภาษณ์, สิงหาคม – ธันวาคม, 2551) ซึ่งข้อกำหนดดังกล่าวถือเป็นมาตรการเร่งรัดให้ที่ปรึกษาต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่ตกลงไว้ ทำให้ที่ปรึกษารีบส่งมอบงานโดยไม่สมบูรณ์ ก่อให้เกิดผลเสียหายมากกว่าผลดี (นร (กวพ) 1204/8163, 29 ส.ค. 2539)

นอกจากนี้ การรถไฟฟ้ามหานครแห่งประเทศไทย และกรุงเทพมหานครได้กำหนดให้ที่ปรึกษาจัดทำประกันภัยทางวิชาชีพเพื่อเป็นการบรรเทาความเสียหายที่จะเกิดขึ้นเนื่องจากการกระทำที่ผิดพลาดทางวิชาชีพของที่ปรึกษา โดยที่ปรึกษาจะต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการจัดทำประกันภัยเอง ตัวอย่างการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาโดยการรถไฟฟ้ามหานครแห่งประเทศไทย และกรุงเทพมหานคร ได้แก่

“โดยที่ไม่มีกำหนัดหน้าที่ ข้อผูกพัน หรือความรับผิดชอบต่างๆ ของที่ปรึกษาตามสัญญานี้ในทางใดทางหนึ่ง ที่ปรึกษาจะต้องจัดทำประกันภัยทางวิชาชีพเพื่อประกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิบัติงานของที่ปรึกษา การประกันภัยนี้จะต้องมีผลบังคับจนครบกำหนดหนึ่งปีนับจากวันที่ที่ปรึกษาปฏิบัติตามสัญญานี้แล้วเสร็จ โดยเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเอง การประกันภัยทางวิชาชีพจะต้องมีวงเงินประกันไม่น้อยกว่า ..... บาทต่อเหตุการณ์ครั้งเดียว

หรือหลายครั้ง อันเนื่องมาจากข้อผูกพันและความรับผิดชอบของที่ปรึกษาตามสัญญาที่ปรึกษา จะต้องยื่นกรมธรรม์และเอกสารหลักฐานการประกันภัยทางวิชาชีพที่เกี่ยวข้องแก่ผู้ว่าจ้าง ภายใน เวลา ..... วันนับแต่วันที่ทำสัญญา”

เมื่อพิจารณาถึงข้อสัญญาด้านการประกันภัยทางวิชาชีพ (Professional Indemnity Insurance) พบว่า หน่วยงานข้างต้นได้เพิ่มเงื่อนไขข้อนี้เข้าไปในเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา เนื่องจากการประกันภัยจะช่วยบรรเทาความเสียหายแก่ผู้จัดทำประกันภัย มิให้ต้องรับผิดชอบต่อ ความเสียหายทั้งหมดที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะการจ้างที่ปรึกษาซึ่งมีมูลค่าน้อยเมื่อเทียบกับมูลค่าของ โครงการก่อสร้าง ดังนั้น หากที่ปรึกษาไม่ได้จัดทำประกันภัยในวิชาชีพไว้ เมื่อเกิดความเสียหาย ขึ้นกับโครงการก่อสร้างจากการกระทำที่ผิดพลาดทางวิชาชีพของที่ปรึกษาแล้ว ที่ปรึกษาอาจไม่มี ศักยภาพเพียงพอในการรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น ส่งผลกระทบต่อระยะเวลา และ ต้นทุนในการปฏิบัติงานของฝ่ายต่างๆที่มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการก่อสร้างได้ (ผู้เชี่ยวชาญ O9 และ O10, สัมภาษณ์, สิงหาคม – ธันวาคม, 2551)

สำหรับมุมมองของที่ปรึกษาต่อการจัดทำประกันภัย พบว่า ที่ปรึกษาส่วนใหญ่ไม่นิยม จัดทำประกันภัยเฉพาะโครงการ (ข้อสัญญาที่ 4.3 ตามเนื้อหาสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคล หรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา) ซึ่งการประกันภัยในลักษณะนี้ ที่ปรึกษาต้องจ่ายค่ากรมธรรม์ประกันภัย ในอัตราที่สูงเมื่อเทียบกับอัตราค่าจ้างที่ได้รับ โดยในปัจจุบันที่ปรึกษานิยมจัดทำประกันภัยทาง วิชาชีพแทน เนื่องจากการประกันภัยรูปแบบนี้เสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าการทำประกันภัยรูปแบบแรก นอกจากนี้ยังคุ้มครองความเสียหายจากการกระทำผิดทางวิชาชีพของบริษัทที่ปรึกษาทุกโครงการ ตามขอบเขตที่ได้ระบุในกรมธรรม์ประกันภัยอีกด้วย (ผู้เชี่ยวชาญ CM1, CM2, CM3, CM4, และ CM5, สัมภาษณ์, สิงหาคม – ธันวาคม, 2551)

สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน

ในขณะที่เก็บรวบรวมข้อมูลยังไม่พบการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและ ควบคุมงานที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงด้านนี้ในสัญญาที่ได้ทำการศึกษา

7.2.10 ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ของบุคลากรที่ปรึกษา

สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา

สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษาไม่มีข้อสัญญาที่เกี่ยวข้อง โดยตรงเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงนี้ ดังนั้น กรุงเทพมหานคร กรมทางหลวงชนบท การรถไฟแห่งประเทศไทย

ไทย และการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย จึงได้ปรับปรุงเนื้อหาสัญญาให้สามารถตอบสนองต่อปัจจัยเสี่ยงนี้ได้ โดยสัญญากำหนดให้ที่ปรึกษาต้องจัดผู้มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสม และมีจำนวนที่เพียงพอกับสภาพการดำเนินงานมาปฏิบัติงานให้เสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดในสัญญา นอกจากนี้ที่ปรึกษายังมีสิทธิปรับปรุงระยะเวลาให้เหมาะสมกับการดำเนินงานได้แต่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ว่าจ้างก่อน รวมทั้งในกรณีที่ผู้ว่าจ้างพิจารณาเห็นว่าการดำเนินงานของผู้ควบคุมงานจะเกิดความเสียหายแก่งานตามสัญญาก่อสร้าง ที่ปรึกษาจะต้องปรับเปลี่ยนแปลงบุคลากรตามประสงค์ของผู้ว่าจ้างโดยเร็ว ตัวอย่างข้อสัญญาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

“ผู้ว่าจ้างอาจสั่งให้ที่ปรึกษาย้ายบุคคลหนึ่งบุคคลใด ซึ่งที่ปรึกษาจ้างหรือนำมาทำงานออกจากสถานที่ปฏิบัติงาน หรือออกจากสำนักงานในเวลาใดก็ได้ ถ้าผู้ว่าจ้างเห็นว่าบุคคลนั้นประพฤติตนไปในทางที่เสื่อมเสีย หรือไร้ความสามารถหรือประมาทเลินเล่อในการทำงานตามหน้าที่ของตน หรือด้วยเหตุประการอื่นในดุลยพินิจของผู้ว่าจ้าง ที่ปรึกษาจะต้องปฏิบัติตามคำสั่ง เช่นว่านั้นทันที และจะต้องใช้มาตรการต่างๆที่จำเป็นเพื่อให้งานในหน้าที่ของตนดำเนินต่อไปโดยไม่ล่าช้า”

วัตถุประสงค์ในการเพิ่มข้อสัญญาที่เกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงนี้ในสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษาที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา คือ เพื่อกำหนดพันธะหน้าที่แก่บุคลากรของที่ปรึกษาให้ปฏิบัติงานตามสัญญา และให้สิทธิแก่ผู้ว่าจ้างในการเปลี่ยนแปลงบุคลากรของที่ปรึกษา ในกรณีที่บุคลากรของที่ปรึกษาไม่ปฏิบัติตามสัญญาอันก่อให้เกิดความเสียหายแก่งานตามสัญญา โดยผู้ว่าจ้างได้ตัดแปลงเนื้อหาส่วนนี้มาจาก ข้อสัญญาที่ 11 และ 12 ของสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน

นอกจากนี้การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย และกรุงเทพมหานคร ได้เพิ่มข้อสัญญาเกี่ยวกับสิทธิของผู้ว่าจ้างในการปรับที่ปรึกษากรณีที่ที่ปรึกษาส่งบุคลากรมาปฏิบัติงานแล้วไม่ได้ผลงานตามที่ระบุในสัญญา ตัวอย่างการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาเพิ่มเติมจากการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทยและกรุงเทพมหานคร ได้แก่

“ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะปรับที่ปรึกษาในกรณีที่ปรึกษาเปลี่ยนตัวบุคลากรโดยไม่ได้ความยินยอมจากผู้ว่าจ้างก่อน หรือในกรณีที่ที่ปรึกษามอบหมายสั่งการหรือจัดส่งเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติงาน และไม่ได้ผลงาน หรือได้ผลงานไม่ตรงตามที่ระบุไว้ในสัญญาโดยครบถ้วนเป็นจำนวนเงินไม่เกิน ..... เท่าของเงินเดือนที่บุคลากรผู้นั้นได้รับ”

สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เพิ่มเติมข้อสัญญาในสัญญารูปแบบนี้ เนื่องจากสังเกตเห็นว่า เนื้อหาสัญญาบางส่วนยังไม่ชัดเจน โดยกำหนดให้ผู้ว่าจ้างมีสิทธิหักเงินค่าจ้างของที่ปรึกษาได้ ในกรณีที่บุคลากรของที่ปรึกษาซึ่งถูกระบุไว้ในข้อเสนองานของโครงการไม่มาทำงานตามกำหนด ระยะเวลาตามที่ระบุไว้ในสัญญา เป็นจำนวนเงินเท่ากับ 1.5 เท่าของค่าจ้างรายวันในตำแหน่งงาน นั้นๆ ตัวอย่างการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาโดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เช่น

“ในกรณีที่บุคลากรประจำหน่วยงานของที่ปรึกษามาทำงานไม่ครบระยะเวลาตามที่ระบุไว้ในข้อเสนองานโครงการนั้น ที่ปรึกษายินยอมให้ผู้ว่าจ้างหักค่าจ้างเป็นรายวันโดยคำนวณจากค่าจ้างรายวันของตำแหน่งนั้นๆ (จำนวนค่าจ้างรายเดือนของตำแหน่งนั้นๆ หารด้วยจำนวนวันทำการปกติในเดือนนั้น) คูณด้วย 1.5 ทั้งนี้แล้วแต่ผู้ว่าจ้างพิจารณาเห็นสมควร”

สำหรับประเด็นด้านการพิจารณาเบี้ยปรับเป็นอีกประเด็นซึ่งหน่วยงานกรณีศึกษาให้ความสำคัญ โดยการรถไฟฟ้ามหานครแห่งประเทศไทยและกรุงเทพมหานครได้เพิ่มเนื้อหาสัญญาข้อนี้ในสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา ส่วนจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เพิ่มข้อสัญญานี้ในสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน ซึ่งข้อสัญญาของทั้ง 2 หน่วยงานมีรายละเอียดที่แตกต่างกันแต่มีวัตถุประสงค์หลักของการเพิ่มข้อสัญญาที่เหมือนกัน คือ เพื่อให้บุคลากรของที่ปรึกษาปฏิบัติงานได้เต็มประสิทธิภาพ และได้ผลงานตรงตามทีระบุในสัญญามากที่สุด

ในกรณีที่สัญญาไม่ระบุถึงสิทธิของผู้ว่าจ้างในการเปลี่ยนแปลงหรือโยกย้ายบุคลากรของที่ปรึกษา ผู้ว่าจ้างจะไม่มีสิทธิที่จะสั่งการให้ที่ปรึกษาเปลี่ยนแปลงบุคลากรนั้นได้โดยตรง สิ่งเดียวที่ผู้ว่าจ้างสามารถกระทำได้คือ การขอความร่วมมือให้ที่ปรึกษาเปลี่ยนแปลงบุคลากร ในกรณีเช่นนี้ หากที่ปรึกษาไม่ให้ความร่วมมือในเปลี่ยนแปลงบุคลากรหรือดำเนินการเปลี่ยนแปลงบุคลากรล่าช้า อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคู่สัญญาได้ (ผู้เชี่ยวชาญ 08, สัมภาษณ์, สิงหาคม – ธันวาคม, 2551) ดังนั้นหน่วยงานผู้ว่าจ้างซึ่งสังเกตเห็นถึงปัจจัยเสี่ยงนี้จึงเพิ่มเงื่อนไขด้านสิทธิของผู้ว่าจ้างในการเปลี่ยนแปลงบุคลากร และค่าปรับเข้าไปในเนื้อหาสัญญา เพื่อป้องกันเหตุการณ์ดังกล่าว ทั้งนี้ การเพิ่มข้อสัญญานี้มิได้ส่งผลกระทบต่อทางด้านลบใดๆ แก่คู่สัญญาทั้งสองฝ่าย ประเด็นด้านค่าปรับในกรณีที่บุคลากรของที่ปรึกษาปฏิบัติงานไม่ได้ผลงานซึ่งการกำหนดค่าปรับโดยวัดจากผลงานของที่ปรึกษาบางครั้งอาจไม่มีความเหมาะสมเท่าที่ควร เนื่องจากคุณภาพในการปฏิบัติงานของที่ปรึกษาบางประการเป็นนามธรรม และขึ้นกับปัจจัยหลายด้าน

อาทิ เช่น การให้ความร่วมมือของผู้รับจ้าง เป็นต้น ดังนั้นการวัดระดับคุณภาพการปฏิบัติงานของ
ที่ปรึกษาจึงกระทำได้อย่าง (ผู้เชี่ยวชาญ O2 และ O7, สัมภาษณ์, สิงหาคม – ธันวาคม, 2551)

7.2.11 การเปลี่ยนแปลงบุคลากรของที่ปรึกษา

เนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ ทั้ง 2 รูปแบบไม่มีข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงนี้
หน่วยงานภาครัฐที่ได้ศึกษาจึงปรับปรุงข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงนี้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา

ในกรณีที่เกิดการเปลี่ยนแปลงบุคลากรกรุงเทพมหานคร กรมทางหลวงชนบท การรถไฟ
แห่งประเทศไทย และการรถไฟฟ้ามหานครแห่งประเทศไทย ได้เพิ่มข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการ
เปลี่ยนแปลงบุคลากรของที่ปรึกษาทั้งสิ้น โดยกำหนดให้ที่ปรึกษาต้องได้รับความยินยอมจากผู้
ว่าจ้างก่อนจึงสามารถเปลี่ยนแปลงบุคลากรหลักของตนเองได้ และบุคลากรทดแทนจะต้องมี
คุณสมบัติเทียบเท่าหรือไม่ต่ำกว่าบุคลากรคนเดิม ตัวอย่างเนื้อหาสัญญาของหน่วยงานที่ศึกษา
ได้แก่

“ที่ปรึกษาอาจโยกย้ายหรือเปลี่ยนแปลงเจ้าหน้าที่ของตน เพื่อให้เหมาะสมกับการ
ปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์แก่ผู้ว่าจ้างหรือแก่งานตามสัญญาได้ แต่ทั้งนี้บุคลากรดังกล่าวต้องมี
คุณสมบัติไม่ต่ำกว่าคุณสมบัติของบุคลากรที่กำหนดไว้ในสัญญา และจะต้องได้รับอนุมัติจากผู้
ว่าจ้างเป็นลายลักษณ์อักษรก่อน”

นอกจากนี้การรถไฟแห่งประเทศไทย การรถไฟฟ้ามหานครแห่งประเทศไทย และ
กรุงเทพมหานคร ได้กำหนดค่าปรับเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงบุคลากรของที่ปรึกษา ซึ่งข้อกำหนด
แตกต่างกันไปตามแต่ละหน่วยงานจะเห็นสมควร โดยผู้ว่าจ้างจะยกเว้นค่าปรับหากมีเหตุจำเป็น
อันอยู่นอกเหนือจากการควบคุมของที่ปรึกษา อาทิเช่น การเจ็บป่วย หรือการเสียชีวิตของบุคลากร
ซึ่งการหักค่าปรับนี้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้ว่าจ้าง ตัวอย่างการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาของ
หน่วยงานที่ศึกษา เช่น

“ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะปรับที่ปรึกษาในกรณีที่ปรึกษาเปลี่ยนตัวบุคลากรโดยไม่ได้รับความ
ยินยอมจากผู้ว่าจ้างก่อน หรือในกรณีที่ที่ปรึกษามอบหมายส่งการหรือจัดส่งเจ้าหน้าที่มา
ปฏิบัติงาน และไม่ได้ผลงาน หรือได้ผลงานไม่ตรงตามที่ระบุไว้ในสัญญาโดยครบถ้วนเป็นจำนวน
เงินไม่เกิน ..... เท่าของเงินเดือนที่บุคลากรผู้นั้นได้รับ อย่างไรก็ตามที่ปรึกษาสามารถที่จะ
เปลี่ยนตัวบุคลากรได้โดยไม่ถูกปรับในกรณีที่ต้องการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน หรือด้วย

สาเหตุอื่นอันมีเหตุอันสมควร เช่น เจ็บป่วย หรือเสียชีวิตของตัวบุคลากรเอง หรือสมาชิกในครอบครัว หรือด้วยเหตุอื่นอันอยู่นอกเหนือจากการควบคุมของที่ปรึกษา เช่น การลาออกของบุคลากร เป็นต้น แต่ทั้งนี้ แต่ทั้งนี้ต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าจ้างเสียก่อน และบุคลากรที่มาสับเปลี่ยนจะต้องมีคุณภาพเท่าหรือเหนือกว่าบุคลากรเดิม โดยที่ปรึกษาจะต้องไม่เสนอบุคลากรที่นำเสนอไว้ในสัญญาฉบับนี้ ในงานอื่นๆ ในช่วงเวลาเดียวกับที่บุคลากรเหล่านี้จะต้องปฏิบัติงานเต็มเวลาในสัญญาฉบับนี้”

สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน

เมื่อกล่าวถึงประเด็นการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาด้านการเปลี่ยนแปลงบุคลากรของที่ปรึกษาในสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน พบว่า หน่วยงานที่ศึกษากำหนดให้ที่ปรึกษาไม่สามารถเปลี่ยนแปลงบุคลากรของตนเองได้ ยกเว้นแต่มีเหตุจำเป็นเท่านั้น โดยการเปลี่ยนแปลงบุคลากรจะต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าจ้างก่อน และบุคลากรทดแทนจะต้องมีคุณสมบัติอย่างน้อยเทียบเท่ากับบุคลากรเดิม ในกรณีที่ที่ปรึกษาไม่ปฏิบัติตาม ที่ปรึกษาจะต้องยินยอมให้ผู้ว่าจ้างหักค่าจ้างได้ตามสัดส่วนและจำนวนที่ผู้ว่าจ้างเห็นสมควร โดยคำนวณจากค่าจ้างรายวันของตำแหน่งงานนั้นๆ คุณด้วย 1.5 ตัวอย่างการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาหน่วยงานที่ศึกษา ได้แก่

“บุคลากรของที่ปรึกษาตามรายชื่อในข้อเสนอโครงการนั้น ที่ปรึกษาไม่สามารถเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลดังกล่าวได้ เว้นแต่มีกรณีจำเป็นอย่างยิ่งและต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าจ้างก่อน ในกรณีนี้ที่ปรึกษาต้องจัดหาบุคคลอื่นที่มีคุณสมบัติอย่างน้อยเท่าเทียมกันแทนที่

อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลเฉพาะบุคลากรในตำแหน่งที่ระบุไว้ ณ ข้างทำยนี้ หากที่ปรึกษาไม่สามารถจัดหาบุคคลอื่นที่มีคุณสมบัติอย่างน้อยเท่าเทียมกันแทนที่ได้ให้เป็นดุลยพินิจของผู้ว่าจ้างในการพิจารณา แต่ทั้งนี้คุณสมบัติของผู้เข้าแทนที่ในตำแหน่งดังกล่าวจะต้องไม่ต่ำกว่าที่กำหนดไว้ในเอกสารแนบท้าย และในกรณีนี้ ที่ปรึกษายินยอมให้ผู้ว่าจ้างหักค่าจ้างได้ตามสัดส่วนและจำนวนที่ผู้ว่าจ้างเห็นสมควร

นอกจากนี้ ในกรณีที่บุคลากรประจำหน่วยงานของที่ปรึกษามาทำงานไม่ครบระยะเวลาตามที่ระบุไว้ในข้อเสนอโครงการนั้น ที่ปรึกษายินยอมให้ผู้ว่าจ้างหักค่าจ้างเป็นรายวันโดยคำนวณจากค่าจ้างรายวันของตำแหน่งนั้นๆ (จำนวนค่าจ้างรายเดือนของตำแหน่งนั้นๆ หารด้วยจำนวนวันทำการปกติในเดือนนั้น) คุณด้วย 1.5 ทั้งนี้แล้วแต่ผู้ว่าจ้างพิจารณาเห็นสมควร”

วัตถุประสงค์ของการเพิ่มเติมเนื้อหาสัญญาด้านการเปลี่ยนแปลงบุคลากรในสัญญาที่ปรึกษาทั้ง 2 รูปแบบ ของหน่วยงานภาครัฐที่ผู้วิจัยได้ศึกษา คือ เพื่อรักษาคุณภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร และป้องกันมิให้ที่ปรึกษาเปลี่ยนแปลงหรือโยกย้ายบุคลากรโดยมิได้รับความยินยอมจากผู้ว่าจ้างส่งผลกระทบต่อความต่อเนื่องของการปฏิบัติงาน โดยข้อสัญญานี้ที่หน่วยงานภาครัฐทุกแห่งได้เห็นพ้องต้องกัน คือ ที่ปรึกษาสามารถเปลี่ยนแปลงบุคลากรได้ในกรณีมีเหตุจำเป็นและต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าจ้างเท่านั้น โดยบุคลากรทดแทนต้องมีคุณสมบัติเทียบเท่าหรือดีกว่าบุคลากรเดิม ซึ่งลักษณะของข้อสัญญาดังกล่าวมีความชัดเจนและเหมาะสมในทางปฏิบัติ ดังจะเห็นได้จากการที่คู่สัญญาทั้งฝ่ายผู้ว่าจ้างและที่ปรึกษาที่ศึกษาทุกหน่วยงานล้วนเพิ่มเงื่อนไขในเนื้อหาสัญญา (ผู้เชี่ยวชาญ O1, O2, O3, O4, O5, O6, O7, O8, O9 และ O10, สัมภาษณ์, สิงหาคม – ธันวาคม, 2551)

นอกจากข้อกำหนดด้านคุณสมบัติของบุคลากรแล้ว *การรถไฟแห่งประเทศไทย การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย และกรุงเทพมหานคร* ได้เพิ่มข้อสัญญาด้านการชำระเบี้ยปรับ ในกรณีที่ที่ปรึกษาเปลี่ยนแปลงบุคลากรในสัญญา โดยวัตถุประสงค์หลักของการกำหนดข้อสัญญานี้ คือ เพื่อป้องกันที่ปรึกษาเปลี่ยนแปลงบุคลากรที่ไม่ได้คุณภาพเข้ามาปฏิบัติงาน และเปลี่ยนบุคลากรบ่อยส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการปฏิบัติงาน

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงผลกระทบของการเพิ่มข้อสัญญาด้านการเปลี่ยนแปลงบุคลากร พบว่า ข้อสัญญาดังกล่าวนี้อาจก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ว่าจ้าง กล่าวคือ ผู้ว่าจ้างมีหลักเกณฑ์สำหรับการพิจารณาการเปลี่ยนแปลงบุคลากรของที่ปรึกษา อาทิเช่น คุณสมบัติของบุคลากรทดแทน หรือสาเหตุในการเปลี่ยนแปลงบุคลากร เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีบทลงโทษที่ชัดเจนในกรณีที่ที่ปรึกษาไม่ปฏิบัติตามสัญญา สามารถลดความล่าช้าในการยุติข้อโต้แย้งในสิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบของคู่สัญญาลงได้ อย่างไรก็ตาม ข้อสัญญาด้านการชำระเบี้ยปรับอาจส่งผลกระทบต่อต้นทุนที่เพิ่มขึ้นของที่ปรึกษาได้ ในกรณีที่ความต้องการในการเปลี่ยนแปลงบุคลากรของที่ปรึกษาขัดแย้งกับความต้องการของผู้ว่าจ้าง ยกตัวอย่างเช่น ผู้ว่าจ้างไม่อนุมัติให้ที่ปรึกษาเปลี่ยนแปลงบุคลากรเมื่อที่ปรึกษาร้องขอ หรือผู้ว่าจ้างต้องการบุคลากรคนใหม่ที่มีคุณสมบัติสูงกว่าบุคลากรคนเดิม เป็นต้น

7.2.12 การมอบหมายงานให้บุคคลอื่น

สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา

การจ้างบุคลากรนอกเหนือจากที่ระบุไว้ในสัญญาเข้ามาดำเนินงานอาจถือได้ว่าเป็นการโอนงานให้แก่บุคคลอื่นซึ่งไม่ได้ระบุในสัญญาเป็นผู้ดำเนินงาน ดังนั้นกรมทางหลวงชนบท การรถไฟแห่งประเทศไทย การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย และกรุงเทพมหานคร จึงระบุให้ที่ปรึกษาต้องส่งข้อมูลของบุคลากรแก่ผู้ว่าจ้างเพื่อพิจารณาอนุมัติก่อนไม่น้อยกว่า 30 วัน สำหรับเจ้าหน้าที่ชาวต่างชาติ และ 15 วันสำหรับบุคลากรชาวไทย โดยที่ปรึกษาจะต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเองทั้งหมด ผู้ว่าจ้างจะพิจารณาอนุมัติการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของที่ปรึกษาภายในเวลา 15 วัน เพื่อป้องกันมิให้ที่ปรึกษาจ้างบุคลากรอื่นซึ่งมิได้ระบุในสัญญาเข้ามาช่วยดำเนินงาน ซึ่งเป็นการขัดต่อวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของผู้ว่าจ้างในการจ้างที่ปรึกษา ตัวอย่างการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

“ในกรณีที่ที่ปรึกษาจ้างเจ้าหน้าที่ชาวต่างชาติ นอกเหนือจากที่ระบุรายชื่อไว้ในภาคผนวก ที่ปรึกษาจะต้องส่งข้อมูลชีวประวัติ ประวัติการศึกษา และประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่แต่ละคน เพื่อให้ผู้ว่าจ้าง อนุมัติเห็นชอบล่วงหน้า ก่อนที่เจ้าหน้าที่นั้นจะเดินทางเข้ามาปฏิบัติงานในประเทศไทยไม่น้อยกว่า 30 วัน

ในกรณีที่ที่ปรึกษาจ้างเจ้าหน้าที่ชาวไทย นอกเหนือจากที่ระบุรายชื่อในภาคผนวก ข ที่ปรึกษาจะต้องส่งข้อมูลชีวประวัติ ประวัติการศึกษา และประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่แต่ละคน เพื่อให้ผู้ว่าจ้าง อนุมัติเห็นชอบล่วงหน้า ก่อนที่เจ้าหน้าที่นั้นจะเริ่มปฏิบัติงานไม่น้อยกว่า 15 วัน

ที่ปรึกษาจะต้องเป็นผู้ชำระค่าใช้จ่ายทั้งหลายรวมทั้งเงินเดือน ค่าเดินทาง และค่าใช้จ่ายอื่นๆของผู้ถูกเสนอชื่อให้เข้าปฏิบัติงานคนใดโดยมิได้มีรายชื่อในภาคผนวก ข ซึ่งการเดินทางเข้าประเทศไทย (กรณีเป็นชาวต่างชาติ) หรือซึ่งได้เริ่มปฏิบัติงานแล้ว (กรณีเป็นคนไทย) ก่อนที่ผู้ว่าจ้าง จะอนุมัติให้เข้าทำงาน และได้รับการคัดค้านในภายหลังจากผู้ว่าจ้างมิให้เข้าทำงาน”

แม้ว่าเนื้อหาสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษาได้กำหนดข้อสัญญาที่เกี่ยวกับการห้ามมอบหมายงานให้ผู้อื่นแล้ว แต่หน่วยงานภาครัฐซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาส่วนใหญ่ได้เพิ่มข้อสัญญาเกี่ยวกับการจ้างบุคลากรนอกเหนือจากที่ระบุไว้ในสัญญา วัตถุประสงค์ของการปรับปรุงข้อสัญญานี้ คือ ให้คู่สัญญามีแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจนในกรณีที่ที่ปรึกษาจ้างผู้เชี่ยวชาญเป็นรายบุคคล หรือบุคลากรนอกเหนือจากที่ระบุไว้ในสัญญาเข้ามาปฏิบัติงานโดยปราศจากข้อโต้แย้งที่จะเกิดขึ้นในภายหลัง ทั้งในด้านของการระยะเวลาในการขออนุมัติ และ

ความรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายของการจ้าง ซึ่งข้อสัญญาดังกล่าวมีความเหมาะสมและชัดเจน เนื่องจากหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจต่างๆ ได้นำข้อสัญญาดังกล่าวไปประยุกต์ใช้โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านลบใดๆ ตามมาทั้งสิ้น

สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน

เนื่องจากสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานไม่มีข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงนี้ หน่วยงานที่ศึกษาจึงได้กำหนดให้ที่ปรึกษาไม่สามารถมอบหมายงานให้บุคคลอื่นช่วยดำเนินงานแทน โดยมีได้รับความอนุญาติจากผู้ว่าจ้าง นอกจากนี้ที่ปรึกษายังต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของที่ปรึกษาช่วงในทุกกรณี ตัวอย่างการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาโดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เช่น

“ที่ปรึกษาจะต้องไม่ให้ช่วงงาน มอบหมายงาน โอนงาน หรือละทิ้งงานให้ผู้อื่นเป็นผู้ทำงานตามสัญญานี้แทนไม่ว่าทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน ด้วยประการใดๆ โดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ว่าจ้างก่อน และแม้จะได้รับความยินยอมดังกล่าว ที่ปรึกษาก็ยังต้องรับผิดชอบอย่างเต็มที่ตามสัญญานี้ต่อไปทุกประการ”

สำหรับการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน หน่วยงานภาครัฐที่ศึกษาได้นำเอาข้อสัญญาที่ 2.5.1 ของสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษาซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการโอนงานให้บุคคลอื่นเพื่อปฏิบัติงานแทนมาเพิ่มลงไปเนื้อหาสัญญา โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบแก่คู่สัญญามากนัก เนื่องจากข้อสัญญาดังกล่าวถูกตัดแปลงมาจากตัวอย่างสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษาซึ่งหน่วยงานภาครัฐที่ศึกษาหลายหน่วยงานปฏิบัติอยู่โดยไม่เกิดปัญหาประการใด

7.2.13 ความรับผิดชอบของที่ปรึกษาต่อบุคคลที่สาม

สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา

สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษาได้ระบุสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของที่ปรึกษาต่อบุคคลที่ 3 อันเกิดจากความผิดพลาดหรือการละเว้นไม่กระทำการของที่ปรึกษาไว้แล้ว ดังนั้นผู้วิจัยจึงไม่พบการปรับปรุงข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงนี้ในหน่วยงานภาครัฐที่ศึกษา

สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน

เนื่องจากสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานไม่มีข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงนี้ หน่วยงานภาครัฐที่ได้ศึกษาได้ปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานโดยเพิ่มเติมข้อสัญญาซึ่งกำหนดให้ที่ปรึกษาจะต้องชดใช้ค่าเสียหายต่อผู้ว่าจ้าง และป้องกันมิให้ผู้ว่าจ้างรับผิดชอบต่อการเรียกร้องค่าเสียหายจากบุคคลที่สาม หากความเสียหายเหล่านั้นเกิดจากการกระทำของที่ปรึกษาหรือบุคลากรของที่ปรึกษา ตัวอย่างการปรับปรุงเนื้อหาสัญญา ได้แก่

“ที่ปรึกษาจะต้องชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ว่าจ้าง และป้องกันมิให้ผู้ว่าจ้างต้องรับผิดชอบในบรรดาสิทธิเรียกร้องค่าเสียหาย ค่าใช้จ่าย หรือราคา รวมตลอดถึงการเรียกร้องโดยบุคคลที่สาม อันเกิดจากความผิดพลาดหรือการละเว้นไม่กระทำการของที่ปรึกษา หรือของลูกจ้างของที่ปรึกษา”

หน่วยงานที่ศึกษาได้ปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน โดยนำเอาข้อสัญญาที่ 4.1 ของสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษาซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรับผิดชอบของที่ปรึกษาต่อบุคคลที่สามเพิ่มลงไปในเนื้อหาสัญญาส่วนนี้ อย่างไรก็ตามเมื่อศึกษาถึงผลกระทบของการเพิ่มเนื้อหาสัญญา พบว่า ข้อสัญญาดังกล่าวมีความชัดเจนและเหมาะสมเมื่อนำไปประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติ เนื่องจากข้อสัญญาดังกล่าวได้ระบุไว้อย่างชัดเจนให้ที่ปรึกษาเป็นผู้รับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น ดังนั้นการเพิ่มข้อสัญญานี้จึงเป็นประโยชน์สามารถลดข้อพิพาทระหว่างคู่สัญญาเมื่อเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้น

7.2.14 การแก้ไขปัญหาข้อสัญญาและข้อโต้แย้ง

เนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ ทั้ง 2 รูปแบบไม่มีข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงนี้ ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐที่ได้ศึกษาจึงปรับปรุงข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงนี้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา

จากการศึกษา พบว่า การรถไฟฟ้ามหานครแห่งประเทศไทย การรถไฟแห่งประเทศไทย และกรุงเทพมหานคร ได้มีการปรับปรุงข้อสัญญาที่คล้ายคลึงกัน โดยกำหนดให้คู่สัญญาเสนอข้อพิพาทหรือข้อขัดแย้งต่อผู้มีอำนาจในการตัดสินใจภายในหน่วยงาน อาทิ คณะกรรมการการรถไฟ หรือผู้ว่าการรถไฟฟ้ามหานครแห่งประเทศไทยเป็นผู้วินิจฉัยข้อโต้แย้งในกรณีที่มีข้อขัดแย้งหรือข้อพิพาทเกิดขึ้นระหว่างผู้ว่าจ้างกับที่ปรึกษาเกี่ยวกับสัญญาและคู่สัญญาไม่สามารถ

หาข้อยุติได้ หากที่ปรึกษาไม่ยอมรับคำวินิจฉัย ที่ปรึกษาสามารถส่งข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการเพื่อพิจารณาได้ ยกเว้นข้อสัญญาของกรุงเทพมหานคร ซึ่งระบุให้ที่ปรึกษาส่งข้อพิพาทขึ้นสู่การพิจารณาของศาล โดยไม่ต้องส่งข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการ หากที่ปรึกษาไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของผู้ว่าจ้าง

ในกระบวนการอนุญาโตตุลาการ คู่สัญญาแต่ละฝ่ายจะแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการฝ่ายละหนึ่งคนเข้ามาตัดสิน ในกรณีที่อนุญาโตตุลาการทั้งสองฝ่ายไม่สามารถมีคำวินิจฉัยเป็นเอกฉันท์ในข้อพิพาท อนุญาโตตุลาการทั้งสองฝ่ายจะร่วมกันแต่งตั้งบุคคลภายนอกคนหนึ่งทำหน้าที่ผู้ชี้ขาด โดยคู่สัญญาแต่ละฝ่ายออกค่าธรรมเนียมสำหรับอนุญาโตตุลาการฝ่ายของตน ส่วนค่าใช้จ่ายอื่นๆ คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายจะแบ่งกันออกฝ่ายละครึ่งหนึ่ง และคู่สัญญาจะต้องดำเนินงานต่อไปในระหว่างการระงับข้อพิพาทโดยมิให้การปฏิบัติงานหยุดชะงัก การขอบังคับใช้คำวินิจฉัยหรือคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ หรือผู้มีอำนาจในหน่วยงานจะต้องเสนอต่อหน่วยงานซึ่งคู่สัญญาได้ตกลงกันได้ เช่น ศาลแพ่ง เป็นต้น ตัวอย่างการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาของกรุงเทพมหานคร ได้แก่

“หากมีข้อขัดแย้งหรือพิพาทเกิดขึ้นระหว่างผู้ว่าจ้างกับที่ปรึกษาเกี่ยวกับสัญญานี้ ให้คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเสนอข้อพิพาท หรือข้อขัดแย้งต่อผู้ว่าจ้าง โดยคู่สัญญาเพื่อขอคำวินิจฉัยในข้อขัดแย้ง หรือข้อพิพาทดังกล่าว ในกรณีเช่นนี้ผู้ว่าจ้างจะต้องให้คำวินิจฉัยในเรื่องดังกล่าวภายใน 30 (สามสิบ) วันนับแต่วันที่ได้รับ โดยคำวินิจฉัยดังกล่าวต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรและส่งถึงที่ปรึกษาโดยมิชักช้า คำวินิจฉัยของผู้ว่าจ้าง ถือเป็นข้อยุติ โดยไม่ตัดสิทธิที่ที่ปรึกษาจะดำเนินการนำกรณีดังกล่าวขึ้นสู่การพิจารณาของศาลต่อไป”

ตัวอย่างการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาของการรถไฟแห่งประเทศไทยและการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย

“หากมีข้อขัดแย้งหรือข้อพิพาทเกิดขึ้นระหว่างผู้ว่าจ้างกับที่ปรึกษาเกี่ยวกับสัญญานี้ ให้คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเสนอข้อพิพาท หรือข้อขัดแย้งต่อ (ผู้มีอำนาจในหน่วยงานนั้น) โดยคู่สัญญาเพื่อขอคำวินิจฉัยในข้อขัดแย้ง หรือข้อพิพาทดังกล่าว ในกรณีเช่นนี้ (ผู้มีอำนาจในหน่วยงานนั้น) จะต้องให้คำวินิจฉัยในเรื่องดังกล่าวภายใน ..... วัน นับแต่วันที่ได้รับ โดยคำวินิจฉัยดังกล่าวต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรและส่งถึง ที่ปรึกษา โดยมิชักช้า คำวินิจฉัยของ (ผู้มีอำนาจในหน่วยงานนั้น) ถือเป็นข้อยุติ เว้นแต่ภายใน ..... วัน นับแต่คำวินิจฉัยส่งถึงที่ปรึกษา ที่ปรึกษาได้ร้องขอให้ส่งข้อพิพาทหรือข้อขัดแย้งต่ออนุญาโตตุลาการ ในระหว่างที่รอคำวินิจฉัยชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ ที่ปรึกษาจะต้องดำเนินงานต่อไปด้วยความขยันหมั่นเพียรตามสัญญา และตามคำวินิจฉัยของ (ผู้มีอำนาจในหน่วยงานนั้น)

การขอให้บังคับใช้คำวินิจฉัย หรือคำชี้ขาด หรือคำสั่งของอนุญาโตตุลาการ หรือผู้ชี้ขาด หรือ.....ผู้มีอำนาจในหน่วยงานนั้น จำต้องเสนอต่อศาลแพ่งกรุงเทพมหานคร”

เพื่อป้องกันมิให้ความขัดแย้งอันเนื่องมาจากการตีความเนื้อหาสัญญาบานปลายจนถึงขั้นฟ้องร้องดำเนินคดีตามกฎหมายส่งผลกระทบต่อการทำงานโครงการ หน่วยงานที่ศึกษาได้เพิ่มข้อสัญญาที่เกี่ยวกับการยุติข้อพิพาท โดยให้เหตุผลว่า ข้อกำหนดด้านการยุติข้อพิพาทมีส่วนช่วยให้เกิดความรวดเร็วในการยุติความขัดแย้งเนื่องจากกระบวนการดังกล่าวใช้เวลาในการพิจารณาจำกัด และประหยัดค่าใช้จ่ายมากกว่าการดำเนินคดีตามกฎหมาย นอกจากนี้ คู่สัญญายังสามารถปฏิบัติงานก่อสร้างต่อไปได้โดยไม่หยุดชะงักในระหว่างที่ข้อโต้แย้งเข้าสู่กระบวนการยุติข้อพิพาทอีกด้วย (ผู้เชี่ยวชาญ O2, O9 และ O10, สัมภาษณ์, สิงหาคม – ธันวาคม, 2551)

เมื่อพิจารณาถึงข้อสัญญาที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงในหน่วยงานผู้ว่าจ้าง พบว่าหน่วยงานที่ศึกษาส่วนใหญ่มีการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาด้านการระงับข้อพิพาทที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งอาจสรุปได้ว่าเนื้อหาสัญญาซึ่งหน่วยงานผู้ว่าจ้างปรับปรุงในปัจจุบันมีความเหมาะสมในทางปฏิบัติ สามารถแก้ไขปัญหาข้อโต้แย้งหรือข้อพิพาทระหว่างได้เป็นอย่างดี

สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน

จากการศึกษาการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน ในหน่วยงานกรณีศึกษา ยังไม่พบการเพิ่มเติมข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับปัจจัยเสี่ยงนี้

7.3 สรุปผลการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา

ผลการศึกษาเนื้อหาสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา และสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานซึ่งถูกปรับปรุงโดยหน่วยงานภาครัฐข้างต้น สามารถนำมาสรุปได้ ดังแสดงในตารางที่ 7.3 โดยปัจจัยเสี่ยงที่มีสัญลักษณ์ ● เป็นปัจจัยเสี่ยงซึ่งหน่วยงานที่ศึกษาได้ปรับปรุงเนื้อหาสัญญาให้มีความเหมาะสมก่อนนำไปใช้งานจริง ตัวอย่างเช่น ลำดับที่ 2.2 สัญญาก่อสร้างระหว่างผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างถูกระงับหรือยกเลิกเป็นปัจจัยเสี่ยงซึ่งได้มีการปรับปรุงข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องในหน่วยงานผู้ว่าจ้างภาครัฐ คือ กรมทางหลวงชนบท และการรถไฟฯขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 7.3 ผลการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา ของหน่วยงานภาครัฐ

ลำดับ	ปัจจัยเสี่ยง	หน่วยงานภาครัฐ					
		1	2	3	4	5	6
1	กลุ่มปัจจัยเสี่ยงด้านต้นทุนการก่อสร้าง						
1.1	มูลค่าการก่อสร้างเพิ่มขึ้นเกินกว่าที่ประมาณการไว้	-	-	-	-	-	-
2	กลุ่มปัจจัยเสี่ยงด้านระยะเวลาการก่อสร้าง						
2.1	โครงการล่าช้ากว่ากำหนดระยะเวลาตามสัญญา	●	●	●	●	-	-
2.2	โครงการก่อสร้างเสร็จสิ้นก่อนกำหนดเวลาตามสัญญา	-	-	●	-	-	-
2.3	สัญญาก่อสร้างระหว่างผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างถูกระงับหรือยกเลิก	-	-	●	●	-	-
3	กลุ่มปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับผู้ว่าจ้าง						
3.1	ความสามารถและข้อจำกัดภายในองค์กรของผู้ว่าจ้าง	-	-	-	-	-	●
3.2	การเปลี่ยนแปลงขอบเขตงาน	-	-	-	-	-	●
3.3	ความล่าช้าในการเบิกจ่ายเงินตามสัญญา	●	-	-	-	-	-
3.4	ความล่าช้าด้านการพิจารณาอนุมัติงานโดยผู้ว่าจ้าง	-	●	●	●	-	-
4	กลุ่มปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับที่ปรึกษา						
4.1	ความสามารถ ความชำนาญ และข้อจำกัดภายในองค์กรของที่ปรึกษา	●	●	-	●	-	-
4.2	ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ของบุคลากร	●	●	●	●	-	●

ตารางที่ 7.3 ผลการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา ของหน่วยงานภาครัฐ (ต่อ)

ลำดับ	ปัจจัยเสี่ยง	หน่วยงานภาครัฐ					
		1	2	3	4	5	6
4	กลุ่มปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับที่ปรึกษา						
4.3	การเปลี่ยนแปลงบุคลากรของที่ปรึกษา	●	●	●	●	-	●
4.4	การมอบหมายงานให้ผู้อื่น	●	●	●	●	-	●
4.5	ความรับผิดชอบของที่ปรึกษาต่อบุคคลที่สาม	-	-	-	-	-	●
5	กลุ่มปัจจัยด้านความสัมพันธ์ของผู้สัญญา						
5.1	การแก้ไขปัญหาข้อสัญญาและข้อโต้แย้ง	●	●	-	●	-	-

หมายเหตุ - หมายถึง ไม่มีการปรับปรุงเนื้อหาสัญญา ● หมายถึง มีการปรับปรุงเนื้อหาสัญญา

หน่วยงาน 1 กรุงเทพมหานคร

หน่วยงาน 4 การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย

หน่วยงาน 2 การรถไฟแห่งประเทศไทย

หน่วยงาน 5 บริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด

หน่วยงาน 3 กรมทางหลวงชนบท

หน่วยงาน 6 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากผลการศึกษาการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา ทั้ง 2 รูปแบบ ซึ่งแสดงในตารางที่ 7.3 จะเห็นได้ว่า หน่วยงานภาครัฐในกรณีศึกษาได้ปรับปรุงข้อสัญญาให้ครอบคลุมปัจจัยเสี่ยงในสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษาจำนวน 10 ปัจจัยเสี่ยง โดยและสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานจำนวน 6 ปัจจัยเสี่ยง

เมื่อพิจารณาเฉพาะการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษาแยกตามหน่วยงานผู้ว่าจ้าง พบว่าการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทยมีการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาให้ครอบคลุมปัจจัยเสี่ยงในสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษามากที่สุด จำนวน 8 ปัจจัยเสี่ยง รองลงมา คือ การรถไฟแห่งประเทศไทย กรมทางหลวงชนบทและกรุงเทพมหานคร จำนวนเท่ากันคือ 7 ปัจจัยเสี่ยง ส่วนบริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด ซึ่งเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจที่ถูกจัดตั้งโดยกรมธนารักษ์เพื่อทำหน้าที่ลงทุน ก่อสร้างอาคารและบริหารโครงการศูนย์ราชการกรุงเทพมหานคร ได้นำเอาสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษาไปประยุกต์ใช้โดยไม่มีการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาใดๆ ทั้งสิ้น

เมื่อพิจารณาการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน พบว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นผู้ว่าจ้างหน่วยงานเดียวที่ปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษารูปแบบนี้ โดยได้ปรับปรุงเนื้อหาสัญญาให้ครอบคลุมปัจจัยเสี่ยง จำนวน 6 ปัจจัยเสี่ยง ซึ่งเนื้อหาส่วนใหญ่ถูกดัดแปลงมาจากสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือบริษัทที่ปรึกษา

สำหรับผลการปรับปรุงสัญญาจ้างที่ปรึกษา ทั้ง 2 รูปแบบ ผู้วิจัยสามารถสรุปได้จากกรณีศึกษาการปรับปรุงสัญญาจ้างที่ปรึกษาของหน่วยงานภาครัฐที่ได้กล่าวข้างต้น โดยมีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 7.4 และ 7.5

ตารางที่ 7.4 สรุปผลการปรับปรุงสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือบริษัทที่ปรึกษา

ข้อเสนอการปรับปรุงเนื้อหาสัญญา	อ้างอิง
ปัจจัยเสี่ยงด้านโครงการก่อสร้างล่าช้ากว่ากำหนดระยะเวลาตามสัญญา	
1. ให้สิทธิที่ปรึกษาเรียกร้องค่าชดเชยจากความล่าช้าที่เกิดจากความผิดพลาดของผู้ว่าจ้างเท่านั้น <i>หรือ</i>	รพท.
2. ให้สิทธิแก่ที่ปรึกษาในการเรียกร้องค่าชดเชยจากความล่าช้าที่เกิดจากความผิดพลาดของผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้าง โดยในกรณีที่ความล่าช้าเกิดจากผู้รับจ้าง ที่ปรึกษามีสิทธิได้รับเงินชดเชยหากผู้ว่าจ้างสามารถเรียกร้องให้ผู้กระทำผิดชดใช้ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นของที่ปรึกษา <i>หรือ</i>	กทม / ทช.
3. ให้สิทธิแก่ที่ปรึกษาในการเรียกร้องค่าชดเชยจากความล่าช้าที่เกิดจากความผิดพลาดของผู้ว่าจ้าง ผู้รับจ้าง และเหตุสุดวิสัย โดยในกรณีที่ความล่าช้าเกิดจากผู้รับจ้าง ที่ปรึกษามีสิทธิได้รับเงินชดเชยหากผู้ว่าจ้างสามารถเรียกร้องให้ผู้กระทำผิดชดใช้ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นของที่ปรึกษา	รพม.
ปัจจัยเสี่ยงด้านโครงการก่อสร้างเสร็จสิ้นก่อนกำหนดระยะเวลาตามสัญญา	
4. กำหนดให้ผู้ว่าจ้างเป็นผู้จ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษาในกรณีที่โครงการก่อสร้างเสร็จก่อนกำหนด โดยผู้ว่าจ้างจะจ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษาก็คือเมื่อที่ปรึกษาได้ส่งมอบรายงานทั้งหมด	ทช.

ตารางที่ 7.4 สรุปผลการปรับปรุงสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือบริษัทที่ปรึกษา (ต่อ)

ข้อเสนอการปรับปรุงเนื้อหาสัญญา	อ้างอิง
ปัจจัยเสี่ยงด้านโครงการก่อสร้างถูกระงับหรือยกเลิก	
5. ให้สิทธิแก่คู่สัญญาในการยกเลิกสัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ ได้ โดยที่ปรึกษาจะมีสิทธิรับเงินค่าจ้างก็ต่อเมื่อโครงการก่อสร้างได้ดำเนินการต่อไป <u>หรือ</u>	ทช.
6. กำหนดให้การที่โครงการก่อสร้างถูกระงับหรือยกเลิกเป็นเหตุสุดวิสัย คู่สัญญามีสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ ในการยกเลิกสัญญาหรือการจ่ายค่าจ้างเหมือนเกิดเหตุสุดวิสัยขึ้นทุกประการ	รฟม.
ปัจจัยเสี่ยงด้านความล่าช้าในการพิจารณาอนุมัติงานโดยผู้ว่าจ้าง	
7. กำหนดระยะเวลาในการพิจารณาอนุมัติงานโดยผู้ว่าจ้าง โดยเฉพาะระยะเวลาในการอนุมัติการเปลี่ยนแปลงบุคลากรของที่ปรึกษา	รฟท. / ทช. / รฟม.
ปัจจัยเสี่ยงด้านความสามารถ ความชำนาญ และข้อจำกัดภายในองค์กรของที่ปรึกษา	
8. กำหนดให้ที่ปรึกษาต้องจัดทำประกันภัยทางวิชาชีพด้วยค่าใช้จ่ายของที่ปรึกษาเอง <u>และ</u>	รฟม.
9. กำหนดค่าปรับ ในกรณีที่ปรึกษาส่งมอบงานล่าช้า	รฟท. / กทม / รฟม.
ปัจจัยเสี่ยงด้านความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ของบุคลากรที่ปรึกษา	
10. กำหนดสิทธิของผู้ว่าจ้างในการเปลี่ยนแปลงบุคลากรของที่ปรึกษา หากผู้ว่าจ้างเห็นว่าบุคลากรของที่ปรึกษาประพฤติมิชอบ <u>และ</u>	รฟม. / กทม / ทช. / รฟม.
11. กำหนดค่าปรับใน กรณีที่ผู้ว่าจ้างเห็นว่าบุคลากรของที่ปรึกษา มาทำงานไม่ครบตามสัญญา	กทม / รฟม.
ปัจจัยเสี่ยงด้านการเปลี่ยนแปลงบุคลากรของที่ปรึกษา	
12. กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาการเปลี่ยนแปลงบุคลากรของที่ปรึกษา	รฟม. / กทม / ทช. / รฟม.
13. กำหนดค่าปรับกรณีของที่ปรึกษาเปลี่ยนแปลงบุคลากรโดยมิชอบ	รฟท. / กทม / รฟม.
ปัจจัยเสี่ยงด้านการแก้ไขปัญหาข้อสัญญาและข้อโต้แย้ง	
14. กำหนดให้มีกระบวนการระงับข้อพิพาทระหว่างคู่สัญญา	รฟท. / กทม / รฟม.

ตารางที่ 7.5 สรุปผลการปรับปรุงสัญญาจ้างออกแบบและควบคุมงาน

ข้อเสนอการปรับปรุงเนื้อหาสัญญา	อ้างอิง
ปัจจัยเสี่ยงด้านความสามารถและข้อจำกัดภายในองค์กรของผู้ว่าจ้าง	
1. ระบุให้ที่ปรึกษามีสิทธิบอกเลิกสัญญาในกรณีที่ผู้ว่าจ้างไม่ได้ปฏิบัติตามหน้าที่ ความรับผิดชอบตามที่สัญญาระบุ	จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย
ปัจจัยเสี่ยงด้านการเปลี่ยนแปลงขอบเขตงาน	
2. กำหนดให้ที่ปรึกษาไม่มีสิทธิเรียกร้องเงินค่าควบคุมงาน ในกรณีที่ผู้รับจ้างปฏิบัติงานล่าช้าเนื่องจากการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงแบบหรือวัสดุของผู้ว่าจ้าง	จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย
ปัจจัยเสี่ยงด้านความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ของบุคลากรที่ปรึกษา	
3. กำหนดค่าปรับใน กรณีที่ผู้ว่าจ้างเห็นว่าบุคลากรของที่ปรึกษา มาทำงานไม่ครบตามสัญญา	จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย
ปัจจัยเสี่ยงด้านการเปลี่ยนแปลงบุคลากรของที่ปรึกษา	
4. กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาการเปลี่ยนแปลงบุคลากร ของที่ปรึกษา	จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย
5. กำหนดข้อสัญญาด้านการชำระเบี้ยประกันของที่ปรึกษา เปลี่ยนแปลงบุคลากรโดยมิชอบ	
ปัจจัยเสี่ยงด้านการมอบหมายงานให้บุคคลอื่น	
6. กำหนดให้ที่ปรึกษาไม่สามารถมอบหมายงานให้บุคคลอื่นเข้ามา ดำเนินงานโดยมิได้รับความอนุญาตจากผู้ว่าจ้าง และรับผิดชอบ ต่อการกระทำของบุคลากรผู้นั้นในทุกกรณี	จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย
ปัจจัยเสี่ยงด้านความรับผิดชอบของที่ปรึกษาต่อบุคคลที่สาม	
7. กำหนดให้ที่ปรึกษาจะต้องชดเชยค่าเสียหายต่อผู้ว่าจ้าง ต่อการเรียกร้องค่าเสียหายจากบุคคลที่สาม	จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย

จากตารางที่ 7.4 และ 7.5 ผู้วิจัยสามารถรวบรวมประเด็นการปรับปรุงสัญญาจ้างที่ปรึกษา ในหน่วยงานกรณีศึกษา ได้จำนวน 18 ประเด็น จำแนกเป็นประเด็นการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือบริษัทที่ปรึกษาจำนวน 14 ประเด็น ครอบคลุม 10 ปัจจัยเสี่ยง และปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน จำนวน 7 ประเด็น ครอบคลุม 6 ปัจจัยเสี่ยง โดยมีประเด็นการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา ทั้ง 2 รูปแบบ ที่คล้ายคลึงกันจำนวน 3 ประเด็น คือ 1) ประเด็นด้านการกำหนดหลักเกณฑ์ในเปลี่ยนแปลงบุคลากร 2) ประเด็นด้านการกำหนดค่าปรับในกรณีที่ผู้ว่าจ้างเห็นว่าบุคลากรของที่ปรึกษามาทำงานไม่ครบตามสัญญา และ 3) การชำระเบี้ยปรับกรณีที่ปรึกษาเปลี่ยนแปลงบุคลากรโดยมิชอบ สำหรับปัจจัยเสี่ยงซึ่งผู้ว่าจ้างภาครัฐในกรณีศึกษามีได้เสนอวิธีการปรับปรุงคือ ปัจจัยเสี่ยงด้านมูลค่าการก่อสร้างเพิ่มขึ้นเกินกว่าที่ประมาณไว้

สาเหตุที่การปรับปรุงสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษามีความสมบูรณ่มากกว่าสัญญาจ้างออกแบบและควบคุมงาน เนื่องจากหน่วยงานภาครัฐที่ประยุกต์ใช้สัญญาประเภทนี้มักเป็นหน่วยงานที่มีประสบการณ์ในการจัดทำสัญญาจ้างที่ปรึกษา อาทิเช่น กรมทางหลวงชนบท กรุงเทพมหานคร การรถไฟแห่งประเทศไทย เป็นต้น นอกจากนี้หน่วยงานดังกล่าวต้องส่งร่างสัญญาให้สำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณาก่อนนำสัญญาไปใช้งานจริง ดังนั้นการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา รูปแบบนี้จึงมีความสมบูรณ์ค่อนข้างสูง

ในขณะที่หน่วยงานซึ่งนำสัญญาที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานมาประยุกต์ใช้มักเป็นหน่วยงานซึ่งไม่มีประสบการณ์ในการจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง เนื่องจากการก่อสร้างอาคารเป็นโครงการที่มีมูลค่าและความซับซ้อนน้อยกว่าการก่อสร้างประเภทอื่น เช่น อุโมงค์ สะพาน หรือระบบขนส่งมวลชน เป็นต้น ดังนั้นในการก่อสร้างโครงการอาคาร ผู้ว่าจ้างส่วนใหญ่ มักจะใช้บุคลากรภายในหน่วยงานเป็นผู้ควบคุมงานแทนการจ้างบริษัทที่ปรึกษา อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่หน่วยงานราชการต้องการก่อสร้างโครงการอาคารขนาดใหญ่ หน่วยงานดังกล่าวจึงมีความจำเป็นต้องจ้างที่ปรึกษาที่มีความเชี่ยวชาญในการบริหารและควบคุมงานก่อสร้าง ผู้ว่าจ้างส่วนใหญ่จะนำสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานมาประยุกต์ใช้โดยไม่มีกรปรับปรุงเนื้อหาสัญญา แต่ในกรณีที่มีการปรับปรุงสัญญา ผู้ว่าจ้างมักนำเอาข้อสัญญาจากสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือสัญญาจ้างที่ปรึกษามาเป็นตัวอย่างในการปรับปรุง

7.4 สรุปท้ายบท

บทนี้ได้นำเสนอการศึกษาเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ ของหน่วยงานภาครัฐในกรณีศึกษา 6 หน่วยงาน จำนวน 8 โครงการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ ของหน่วยงานภาครัฐในปัจจุบัน จากนั้นจึงสรุปผลการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ

ผู้วิจัยรวบรวมเอกสารสัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ จากหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจจำนวน 6 แห่ง ได้แก่ 1) กรุงเทพมหานคร 2) การรถไฟแห่งประเทศไทย 3) กรมทางหลวงชนบท 4) การรถไฟฟ้ามหานครแห่งประเทศไทย 5) บริษัท ทรนาร์กซ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด และ 6) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดย 5 หน่วยงานแรกนำเอาสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือสัญญาจ้างที่ปรึกษามาใช้ในการจ้างที่ปรึกษาทั้งสิ้น ในขณะที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยใช้สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานเป็นสัญญาจ้างที่ปรึกษา

ผลการศึกษา พบว่า หน่วยงานภาครัฐที่ศึกษาข้างต้นได้มีการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ จำนวน 18 ประเด็น จำแนกเป็นประเด็นการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือบริษัทที่ปรึกษาจำนวน 14 ประเด็น ครอบคลุม 10 ปัจจัยเสี่ยง และปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน จำนวน 7 ประเด็นครอบคลุม 6 ปัจจัยเสี่ยง โดยมีประเด็นการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ ทั้ง 2 รูปแบบ ที่คล้ายคลึงกันจำนวน 3 ประเด็น โดยปัจจัยเสี่ยงซึ่งผู้ว่าจ้างภาครัฐในกรณีศึกษามีได้เสนอวิธีการปรับปรุงคือ ปัจจัยเสี่ยงด้านมูลค่าการก่อสร้างเพิ่มขึ้นเกินกว่าที่ประมาณไว้

บทที่ 8

บทสรุป

8.1 สรุปผลการวิจัย

ที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างมีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานก่อสร้าง โดยทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่เจ้าของโครงการ กำกับดูแล และตรวจสอบการดำเนินงานของผู้รับจ้างก่อสร้างให้เป็นไปตามข้อกำหนดที่ระบุในสัญญา รวมทั้งรักษาผลประโยชน์ให้กับเจ้าของโครงการ โดยกระบวนการสำคัญประการหนึ่งซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพการปฏิบัติงานของที่ปรึกษา คือ การจัดทำสัญญาจ้างที่ปรึกษา เนื่องจากการจัดทำสัญญาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการระหว่างคู่สัญญาให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน มีทางออกในการแก้ปัญหา รวมทั้งเป็นเครื่องมือสำหรับจัดสรรความเสี่ยง หากเนื้อหาสัญญาดังกล่าวไม่สมบูรณ์แล้ว อาจนำไปสู่ข้อโต้แย้งระหว่างคู่สัญญา ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ทั้งในแง่ของเงินลงทุน ระยะเวลา รวมถึงคุณภาพของโครงการ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อวิเคราะห์ข้อจำกัดของสัญญาจ้างที่ปรึกษาตามแบบทำย ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุฯ และรวบรวมกรณีศึกษาการปรับปรุงสัญญา โดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุฯ ได้กำหนดรูปแบบสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกเป็น 2 รูปแบบตามลักษณะของโครงการก่อสร้าง คือ

- (1) สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา ซึ่งระเบียบการพัสดุฯ กำหนดให้ใช้สัญญารูปแบบนี้สำหรับงานจ้างที่ปรึกษาทุกประเภท รวมถึงจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างทุกประเภท ยกเว้นการก่อสร้างอาคาร อาทิเช่น งานก่อสร้างอุโมงค์ สะพาน หรือถนน เป็นต้น
- (2) สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน ซึ่งระเบียบการพัสดุฯ กำหนดให้ใช้สัญญาจ้างรูปแบบนี้กับงานจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างอาคารเท่านั้น

สำหรับการระบุปัจจัยเสี่ยงในการให้บริการของที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อจำกัดของสัญญาจ้างที่ปรึกษา ผู้วิจัยเริ่มจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเบื้องต้น การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการรวบรวมเอกสารคดีความ คำวินิจฉัย และข้อหาหรือข้อเกิดขึ้นระหว่างหน่วยงานราชการกับที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างในอดีต หลังจากนั้นจึงนำปัจจัยเสี่ยงที่รวบรวมได้ทั้งหมดไปสัมภาษณ์ผู้มีประสบการณ์ด้านการจัดทำและบริหารสัญญา

จ้างที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความครบถ้วนของปัจจัยเสี่ยง สามารถรวบรวมปัจจัยเสี่ยงได้ทั้งสิ้น 14 ปัจจัยเสี่ยง จำแนกออกเป็น 5 กลุ่มปัจจัยเสี่ยงได้ดังนี้

- (6) กลุ่มปัจจัยเสี่ยงด้านต้นทุนการก่อสร้าง เป็นปัจจัยเสี่ยงซึ่งมีสาเหตุมาจากต้นทุนในการก่อสร้างมีมูลค่าสูงขึ้น ส่งผลกระทบต่อระยะเวลา ต้นทุนในการปฏิบัติงาน และความสัมพันธ์ของคู่สัญญา โดยกลุ่มปัจจัยเสี่ยงนี้ประกอบด้วย 1 ปัจจัยเสี่ยง คือ ปัจจัยด้านมูลค่าการก่อสร้างเพิ่มขึ้นเกินกว่าที่ประมาณการไว้
- (7) กลุ่มปัจจัยเสี่ยงด้านระยะเวลาการก่อสร้าง เป็นปัจจัยเสี่ยงซึ่งมีสาเหตุมาจากระยะเวลาในการก่อสร้างมีการเปลี่ยนแปลงไปจากที่ระบุไว้ในสัญญา ประกอบด้วย 3 ปัจจัยเสี่ยง ได้แก่ ปัจจัยด้านโครงการก่อสร้างเสร็จสิ้นก่อนกำหนดระยะเวลาตามสัญญา โครงการก่อสร้างถูกระงับหรือยกเลิก และโครงการก่อสร้างล่าช้ากว่ากำหนดระยะเวลาตามสัญญา
- (8) กลุ่มปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับผู้ว่าจ้าง เป็นปัจจัยเสี่ยงซึ่งเกิดจากการกระทำหรือการตัดสินใจของผู้ว่าจ้าง ได้แก่ ปัจจัยเสี่ยงด้านการบริหารงานและข้อจำกัดภายในองค์กรของผู้ว่าจ้าง การเปลี่ยนแปลงขอบเขตงาน ความล่าช้าในการเบิกจ่ายเงินตามสัญญา และความล่าช้าด้านการพิจารณาอนุมัติงานโดยผู้ว่าจ้าง รวมทั้งสิ้น 4 ปัจจัยเสี่ยง
- (9) กลุ่มปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับที่ปรึกษา เป็นปัจจัยเสี่ยงซึ่งเกิดจากความสามารถ ความชำนาญ ข้อจำกัดภายในองค์กรของที่ปรึกษา รวมถึงปัจจัยด้านบุคลากร และการมอบหมายงานแก่บุคคลอื่น ซึ่งการจ้างที่ปรึกษาเป็นการจ้างที่ต้องการความรู้ความสามารถจากที่ปรึกษามาใช้ในการดำเนินโครงการ ดังนั้นที่ปรึกษาจึงจำเป็นต้องมีความพร้อมในการปฏิบัติงานเพื่อให้โครงการสำเร็จลุล่วง โดยกลุ่มปัจจัยนี้ประกอบด้วย 5 ปัจจัยเสี่ยง
- (10) กลุ่มปัจจัยเสี่ยงด้านความสัมพันธ์ของคู่สัญญา ประกอบด้วย 1 ปัจจัยเสี่ยง คือ การแก้ไขปัญหาข้อสัญญาและข้อโต้แย้ง

จากปัจจัยเสี่ยงที่รวบรวมได้ทั้ง 14 ปัจจัยเสี่ยง พบปัจจัยเสี่ยงที่เคยเกิดขึ้นในหน่วยงานที่สัมภาษณ์จำนวน 11 ปัจจัยเสี่ยง ส่วนปัจจัยเสี่ยงที่เหลืออีก 3 ปัจจัยเสี่ยงเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่ผู้เชี่ยวชาญคาดว่ามีโอกาสเกิดขึ้นในอนาคต

จากปัจจัยเสี่ยงทั้งหมดที่รวบรวมได้ถูกนำไปวิเคราะห์ข้อจำกัดของสัญญาจ้างที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาว่าเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา มีความครอบคลุมเพียงพอหรือไม่ รวมทั้งเนื้อหา ดังกล่าวสามารถตอบสนองต่อเหตุการณ์เสี่ยงที่ได้ระบุข้างต้นหรือไม่ ผลที่ได้จากการวิเคราะห์มี ดังนี้

(1) สัญญาจ้างที่ปรึกษา ไม่มีหรือขาดข้อสัญญาบางประการ

การที่สัญญาจ้างที่ปรึกษาไม่มีหรือขาดข้อสัญญาบางประการอาจทำให้คู่สัญญาไม่มี แนวทางในการตอบสนองต่อความเสี่ยงที่เกิดขึ้น เป็นเหตุให้คู่สัญญาไม่สามารถหาข้อสรุปในการ ยุติปัญหาดังกล่าวได้ ส่งผลกระทบต่อต้นทุน ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และความสัมพันธ์ของ คู่สัญญา โดยงานวิจัยนี้สามารถสรุปข้อจำกัดของสัญญาทั้ง 2 รูปแบบ เนื่องจากสัญญาไม่มีหรือ ขาดข้อสัญญาบางประการ ได้ดังนี้

สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือบริษัทที่ปรึกษามีปัจจัยเสี่ยงซึ่งไม่มีข้อสัญญาที่ เกี่ยวข้องจำนวน 5 ปัจจัยเสี่ยง โดยข้อจำกัดของสัญญารูปแบบนี้ ได้แก่ สัญญาไม่ระบุสิทธิในการ ขอบรับค่าจ้างของที่ปรึกษากรณีต้นทุนการก่อสร้างเพิ่มขึ้น ไม่ระบุสิทธิในการขอบรับค่าจ้างของที่ ปรึกษากรณีโครงการก่อสร้างเสร็จก่อนกำหนด ไม่ระบุสิทธิของผู้ว่าจ้างในการเปลี่ยนแปลง บุคลากรของที่ปรึกษา ไม่ระบุหลักเกณฑ์ในการเปลี่ยนแปลงบุคลากรของที่ปรึกษา และไม่ระบุ แนวทางการยุติข้อขัดแย้งระหว่างคู่สัญญา

สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานมีปัจจัยเสี่ยงที่ไม่มีข้อสัญญาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 7 ปัจจัยเสี่ยง โดยข้อจำกัดของสัญญารูปแบบนี้ ได้แก่ สัญญาไม่ระบุสิทธิในการขอบรับ ค่าจ้างของที่ปรึกษากรณีต้นทุนการก่อสร้างเพิ่มขึ้น ไม่ระบุสิทธิในการขอบรับค่าจ้างของที่ปรึกษา กรณีโครงการก่อสร้างเสร็จก่อนกำหนด ไม่ระบุแนวทางการจ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษากรณีเกิดการ เปลี่ยนแปลงขอบเขตงาน ไม่มีหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติเมื่อที่ปรึกษาต้องการจ้างผู้อื่นเข้ามาช่วย ปฏิบัติงาน ไม่ระบุฝ่ายที่รับผิดชอบกรณีเกิดความเสียหายต่อบุคคลที่สาม ไม่ระบุหลักเกณฑ์ใน การเปลี่ยนแปลงบุคลากรของที่ปรึกษา และไม่ระบุแนวทางการยุติข้อขัดแย้งระหว่างคู่สัญญา

(2) สัญญาจ้างที่ปรึกษา ไม่รัดกุมหรือชัดเจนเพียงพอ

การที่สัญญาไม่รัดกุมหรือชัดเจนอาจนำไปสู่ปัญหาในการตีความสัญญา หรือเกิดการ ได้แย้งในสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบบางประการระหว่างคู่สัญญาทั้ง 2 ฝ่าย ส่งผลให้การ ปฏิบัติงานต้องหยุดชะงักลงหรือเกิดความล่าช้าในการพิจารณาหาข้อยุติ ผู้วิจัยสามารถสรุป ข้อจำกัดของสัญญาทั้ง 2 รูปแบบ เนื่องจากสัญญาไม่รัดกุมหรือชัดเจนเพียงพอ ได้ดังนี้

สัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือบริษัทที่ปรึกษามีปัจจัยเสี่ยงซึ่งเนื้อหาสัญญาไม่รัดกุมหรือชัดเจนเพียงพอจำนวน 4 ปัจจัยเสี่ยง โดยข้อจำกัดของสัญญารูปแบบนี้ ได้แก่ สัญญาไม่ระบุสิทธิในการรับค่าจ้างและแนวทางการคำนวณค่าชดเชยแก่ที่ปรึกษาที่ชัดเจนในกรณีที่โครงการก่อสร้างล่าช้ากว่ากำหนด ไม่ระบุสิทธิที่ชัดเจนของคู่สัญญากรณีโครงการก่อสร้างถูกระงับหรือยกเลิก ไม่ระบุระยะเวลาการพิจารณาอนุมัติของผู้ว่าจ้างที่ชัดเจน และไม่ระบุแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนกรณีที่ปรึกษาส่งมอบงานล่าช้า

สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานมีปัจจัยเสี่ยงซึ่งเนื้อหาสัญญาไม่รัดกุมหรือชัดเจนเพียงพอจำนวน 4 ปัจจัยเสี่ยง โดยข้อจำกัดของสัญญารูปแบบนี้ ได้แก่ สัญญาไม่กำหนดแนวทางการคำนวณค่าชดเชยกรณีโครงการก่อสร้างล่าช้ากว่ากำหนดที่ชัดเจน ไม่ระบุระยะเวลาการพิจารณาอนุมัติของผู้ว่าจ้างที่ชัดเจน และไม่ระบุแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนกรณีที่ปรึกษาส่งมอบงานล่าช้า

นอกจากการวิเคราะห์ข้อจำกัดของสัญญาจ้างที่ปรึกษา แล้ว ผู้วิจัยได้รวบรวมกรณีศึกษาการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา ของหน่วยงานภาครัฐซึ่งได้รับการดัดแปลงมาจากสัญญาจ้างที่ปรึกษาตามระเบียบการพัสดุฯ จากหน่วยงานภาครัฐ 6 แห่ง ประกอบด้วยสัญญาจ้างที่ปรึกษาจากโครงการก่อสร้าง 8 โครงการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา ของหน่วยงานภาครัฐในปัจจุบัน จากนั้นจึงสรุปผลการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา

ผลการศึกษาเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา ของหน่วยงานภาครัฐ พบว่า ทุกหน่วยงานล้วนนำเอาสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษามาใช้ในการจ้างที่ปรึกษาทั้งสิ้น ยกเว้น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยซึ่งใช้สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานเป็นสัญญาจ้างที่ปรึกษา โดยผู้วิจัยสามารถรวบรวมประเด็นการปรับปรุงสัญญาจ้างที่ปรึกษา ในหน่วยงานกรณีศึกษา ได้จำนวน 18 ประเด็น จำแนกเป็นประเด็นการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือบริษัทที่ปรึกษาจำนวน 14 ประเด็น ครอบคลุม 10 ปัจจัยเสี่ยง และปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน จำนวน 7 ประเด็น ครอบคลุม 6 ปัจจัยเสี่ยง โดยมีประเด็นการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษา ทั้ง 2 รูปแบบ ที่คล้ายคลึงกันจำนวน 3 ประเด็น คือ 1) ประเด็นด้านการกำหนดหลักเกณฑ์ในเปลี่ยนแปลงบุคลากร 2) ประเด็นด้านการกำหนดค่าปรับในกรณีที่ผู้ว่าจ้างเห็นว่าบุคลากรของที่ปรึกษามาทำงานไม่ครบตามสัญญา และ 3) การชำระเบี้ยปรับกรณีที่ปรึกษาเปลี่ยนแปลงบุคลากรโดยมิชอบ สำหรับปัจจัยเสี่ยงซึ่งผู้ว่าจ้างภาครัฐ

ในกรณีศึกษามีได้เสนอวิธีการปรับปรุงคือ ปัจจัยเสี่ยงด้านมูลค่าการก่อสร้างเพิ่มขึ้นเกินกว่าที่ประมาณไว้ไว้

8.2 ข้อจำกัดในงานวิจัย

- (1) เนื่องจากเอกสารบางประการ อาทิเช่น ของเอกสารคดีความ คำวินิจฉัย และข้อหาหรือซึ่งเกิดขึ้นระหว่างหน่วยงานราชการกับที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างในอดีต หรือเอกสารสัญญาจ้างที่ปรึกษาของหน่วยงานภาครัฐบางหน่วยงาน เป็นเอกสารซึ่งหน่วยงานภาครัฐไม่สามารถเผยแพร่ได้ ส่งผลให้ผู้วิจัยจึงไม่ได้รับการเอื้อเพื่อข้อมูลดังกล่าวเท่าที่ควร
- (2) เนื่องจากระยะเวลา และงบประมาณในการทำงานวิจัยที่มีอย่างจำกัด รวมถึงระดับการให้ความร่วมมือของผู้ให้ข้อมูล ส่งผลให้ผู้วิจัยไม่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้มากนัก ดังนั้นข้อสรุปในงานวิจัยนี้อาจไม่สามารถแสดงภาพรวมทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างได้ดี โดยเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับสัญญาจ้างออกแบบและควบคุมงาน ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมสัญญาจ้างที่ปรึกษามาจากหน่วยงานภาครัฐเพียงหน่วยงานเดียว
- (3) เนื่องจากการปรับปรุงสัญญาในงานวิจัยนี้ เป็นเพียงการรวบรวมข้อมูลจากกรณีศึกษาเท่านั้น ดังนั้น การปรับปรุงสัญญาที่ได้นำเสนอจึงไม่อาจนำไปใช้ได้ทันที โดยผู้ว่าจ้างต้องพิจารณาผลกระทบของการปรับปรุงเนื้อหาสัญญา และความเหมาะสมของข้อสัญญาเสียก่อน นอกจากนี้การปรับปรุงข้อสัญญาดังกล่าวจำเป็นต้องผ่านการพิจารณาจากสำนักงานอัยการสูงสุดก่อนจึงสามารถนำไปใช้ได้

8.3 ข้อเสนอแนะงานวิจัยในอนาคต

การระบุความเสี่ยงในการบริหารงานก่อสร้าง และการเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาเป็นการศึกษาในเชิงคุณภาพเท่านั้น ดังนั้นควรมีการวิเคราะห์ความเสี่ยงในเชิงปริมาณโดยประเมินผลกระทบและโอกาสในการเกิดผลกระทบเพื่อคำนวณระดับความเสี่ยงในสัญญาจ้างที่ปรึกษา นอกจากนี้ควรมีการประเมินความเหมาะสมของข้อเสนอแนะการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาในเชิงปริมาณเพื่อให้ข้อเสนอมีความเหมาะสมในการนำไปใช้จริง นอกจากนี้ ควรเก็บรวบรวมข้อมูลจากปริมาณกลุ่มตัวอย่างที่ใหญ่ขึ้นทั้งผู้เชี่ยวชาญจากฝ่ายผู้ว่าจ้างภาครัฐและที่ปรึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ และครอบคลุมการระบุปัจจัยเสี่ยง รวมถึงการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่ปรึกษาต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กองกฐณ์ โต้ชัยวัฒน์. การศึกษาการประยุกต์ใช้สัญญา FIDIC ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

เกศสุดา ลิมศิลา. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ให้บริการวิชาชีพบริหารงานก่อสร้าง : กรณีศึกษาโครงการก่อสร้างอาคารภาควิชาการและภาคเอกชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

จิต เศรษฐบุตร. หลักกฎหมายแพ่งลักษณะนิติกรรมและสัญญา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551.

ธีระศักดิ์ มงคลโกชนัน. วิธีการจ้างที่ปรึกษา. สำนักบริหารหนี้สาธารณะ กระทรวงการคลัง, 2547.

นุจรีย์ บุญสร้างเสริม. การศึกษาข้อบกพร่องของข้อกำหนดในสัญญาจ้างงานก่อสร้างราชการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

ปองกรรณ ภายตะวัน. รูปแบบและกระบวนการจัดจ้างออกแบบและควบคุมงานโครงการก่อสร้างอาคารของสถาบันอุดมศึกษาภาครัฐ กรณีศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

ภูริตา หรินทจินดา. การวิเคราะห์มาตรการตอบสนองความเสี่ยงของผู้รับจ้างก่อสร้างในโครงการอุโมงค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย. ขอบเขตและหน้าที่การให้บริการวิชาชีพการบริหารงานก่อสร้าง. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ, 2546.

วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทยและสมาคมที่ปรึกษาแห่งประเทศไทย. มาตรฐานการว่าจ้างวิศวกรที่ปรึกษา, 2547.

วิโรจน์ แดงวิเชียร. การศึกษาการบริหารงานก่อสร้างในประเทศไทย : ปัญหาและแนวทางการแก้ไข. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

วีระศักดิ์ ลิขิตเรืองศิลป์. การจัดการความเสี่ยงในโครงการก่อสร้าง. โยธาสาร 20, 2551

ศิริศักดิ์ เจียมจงกล. แนวทางการจัดจ้างที่ปรึกษาการก่อสร้าง : กรณีศึกษาการจัดจ้างบริษัทที่ปรึกษาการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานของรัฐ. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชารัฐประศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

ศิริศักดิ์ สุขชื่น. คู่มือพัสดุ, ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 5. สวัสดิการสำนักงาน ก.พ. กรุงเทพฯ, 2548.

ศูนย์ข้อมูลทีปรึกษาไทย กระทรวงการคลัง. เอกสารแนวทางการคัดเลือกกว่าจ้างที่ปรึกษาไทย, บริษัทที่ ไอ เอส คอนซัลแตนท์ จำกัด, กรุงเทพฯ, 2546.

สมาคมวิศวกรที่ปรึกษาแห่งประเทศไทย. ข้อบังคับสมาคมวิศวกรที่ปรึกษาแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2543. ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ปี พ.ศ. 2550.

สวัสดิ์พงษ์ นรเดชานนท์. การศึกษบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ และปัญหาในการปฏิบัติงานของบริษัทวิศวกรที่ปรึกษาบริหารโครงการก่อสร้างอาคารในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, 2546.

สุดารัตน์ ชูถม. การจัดสรรความเสี่ยงในสัญญาจ้างก่อสร้างอุโมงค์ด้วยเครื่องขุดเจาะ. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาอังกฤษ

American Institute of Architect (AIA). Standard Form of Agreement Between Owner and Construction Manager. Document B801, New York, 1992.

American Society of Civil Engineers (ASCE). Consulting Engineering: A Guide for the Engagement of Engineering Services. ASCE Manual No.45, New York, 1975.

Banik, G.C. and May, A.L. Emerging legal risks for construction management professionals. Journal of leadership and management in engineering 6 (July 2006): 102-109

Conner, R.D. Contracting for construction management services. Construction Management and Design-Build/Fast Track Construction 46 (1983): 5-23

Fe'de'ration International des Inge'nieurs conseils. Client/consultant model services agreement. Third edition, 1998.

Fowler, F. Legal aspects of project management. College of estate management RICS. 2002.

Hatem D.J. Subsurface Conditions: Risk Management for Design and Construction Management Professionals. John Wiley & Sons, 1998.

Hauf, H.D. Building contracts for design and construction. New York, USA: John Wiley & Sons, 1976.

Jang, Y. and Lee, J.J. Factors influencing the success of management consulting projects. Journal of Project Management 16 (1998): 67-72

Jervis, B. M. and Leven, P. Construction Law: Principles and Practice. McGraw-Hill Publishing Company, 1988.

Shenson, H.L, CMC. How to select and manage consultants. University Associates, Inc. San Diego, California, 1990.

Sido, K.R. Architect and engineer liability: Claims against design professionals.3rd ed.
Aspen publishers, Inc., USA, 2006.

Weiss, A. Organizational consulting: How to be an effective internal charge agent.
Hoboken, N.J. : Wiley, 2003.

World Bank. Guidelines Selection and Employment of Consultants. Washington D.C.,
USA, 2004.

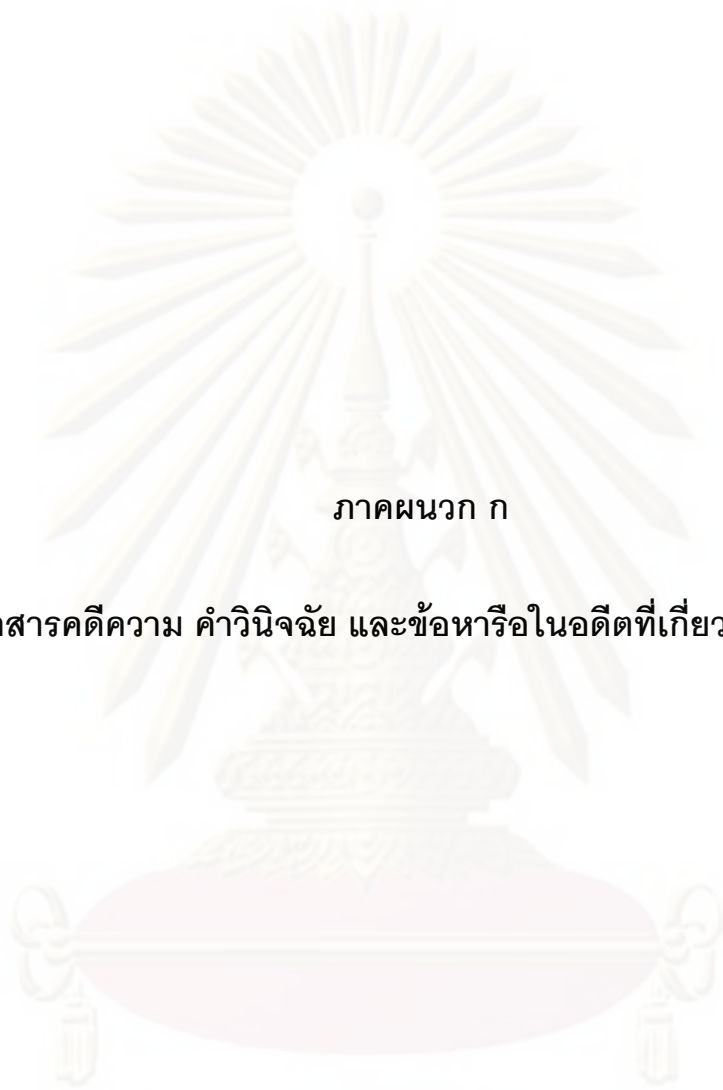

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

เอกสารตีความ คำวินิจฉัย และข้อหารือในอดีตที่เกี่ยวข้องในอดีต

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก-1

คำวินิจฉัยสำนักงานอัยการสูงสุด ข้อหาหรือปัญหากฎหมาย และสัญญาของ
ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ

คำวินิจฉัยที่ 309/2541

เรื่อง ค่าควบคุมงาน

สัญญา -

หน่วยงานที่หารือ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สัญญาจ้างควบคุมงานกำหนดว่า ผู้ควบคุมงานมีสิทธิจะได้รับค่าควบคุมงานตามจำนวนวันที่ปฏิบัติงานล่วงเลยกำหนดเวลาตามสัญญาจ้างก่อสร้าง อันเนื่องจากความผิดของผู้รับจ้างก็ต่อเมื่อผู้ว่าจ้างได้เรียกร้องเอาจากผู้รับจ้างมาจ่ายให้ ดังนี้ เมื่อผู้รับจ้างปฏิบัติงานล่าช้าจนผู้ว่าจ้างบอกเลิกสัญญาและจ้างผู้รับเหมาก่อสร้างรายใหม่ ส่วนราชการผู้ว่าจ้างไม่จำเป็นต้องขออนุมัติเงินเพิ่มวงเงินค่าควบคุมงานเพื่อจ่ายค่าจ้างเพิ่มแก่ผู้ควบคุมงาน เพราะจะจ่ายให้จากเงินที่เรียกร้องได้จากผู้รับจ้างรายเดิมอยู่แล้ว

ข้อเท็จจริงและปัญหา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้ทำสัญญาจ้างก่อสร้างอาคารเรียน โดยได้ทำสัญญาจ้างผู้ควบคุมงานด้วย โดยในสัญญาจ้างควบคุมงานได้กำหนดว่า ในกรณีผู้รับจ้างก่อสร้างปฏิบัติงานล่วงเลยกำหนดแล้วเสร็จตามสัญญาเนื่องจากความผิดของผู้รับจ้าง ผู้ควบคุมงานจะได้รับเงินค่าจ้างตามจำนวนวันที่ได้ปฏิบัติงาน ล่วงเลยกำหนดเวลานั้นเมื่อผู้ว่าจ้างได้เรียกร้องเอาจากผู้รับจ้างก่อสร้างมาจ่ายให้

ต่อมาผู้รับจ้างก่อสร้างปฏิบัติงานล่าช้า จนมหาวิทยาลัยบอกเลิกสัญญาและจ้างผู้รับจ้างรายใหม่เข้าทำงานต่อ มหาวิทยาลัยโดยทบวงมหาวิทยาลัยจึงเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อขออนุมัติเพิ่มวงเงินค่าควบคุมงานที่จะต้องเพิ่มขึ้น

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจึงขอให้สำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณาว่า การขอเพิ่มวงเงินงบประมาณดังกล่าวจะสอดคล้องกับข้อสัญญาหรือไม่

คำวินิจฉัย

สัญญาจ้างที่ปรึกษาควบคุมงาน ระหว่าง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์กับ บริษัทผู้ควบคุมงาน เป็นสัญญาจ้างทำของ ซึ่งผู้รับจ้างได้ตกลงควบคุมงาน โครงการก่อสร้างดังกล่าวแทนผู้ว่าจ้างจนกว่างานก่อสร้างจะแล้วเสร็จในราคาค่าจ้าง เป็นจำนวนเงินที่แน่นอนแล้ว ตามสัญญาข้อ 1 และข้อ 3 บริษัทจึงมีสิทธิได้รับค่าจ้างตามจำนวนที่ตกลงกันไว้ดังกล่าว และมีสิทธิจะได้รับค่าจ้างตามจำนวนวันที่ปฏิบัติงานล่วงเลยกำหนดเวลาตามสัญญาก่อสร้าง และมีสิทธิจะได้รับค่าจ้างตามจำนวนวันที่ปฏิบัติงานล่วงเลยกำหนดเวลาตามสัญญาก่อสร้าง เนื่องจากความผิดของผู้รับจ้าง รายละเอียดเกิดขึ้นต่อเมื่อผู้ว่าจ้างได้เรียกร้องเอาจากผู้รับจ้างรายละเอียดมาจ่ายให้ตามสัญญาข้อ 12 เท่านั้น ดังนั้น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์จึงไม่จำเป็นต้องขออนุมัติเพิ่ม วงเงินเพื่อเบิกจ่ายค่าควบคุมงานให้ผู้ควบคุมงาน และมีใช้กรณีที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำวินิจฉัยที่ 20/2536

เรื่อง การเรียกค่าจ้างเพิ่มในการควบคุมงานสำหรับช่วงเวลาที่ล่วงเลยกำหนดตามสัญญา

กฎหมาย ระเบียบ -

ผู้รับเหมาซ่อมแซมปรับปรุงอาคารได้รับอนุมัติให้ต่ออายุสัญญาโดยผู้รับเหมามิได้ปฏิบัติผิดสัญญา ผู้รับจ้างควบคุมงานเหมาซ่อมแซมดังกล่าวไม่มีสิทธิได้รับเงินค่าจ้างที่ปฏิบัติล่วงเวลา แต่หากผู้รับเหมาซ่อมแซมปรับปรุงอาคารส่งมอบงานล่าช้านอกเหนือจากที่ได้รับอนุมัติต่ออายุสัญญา ผู้รับจ้างควบคุมงานก็ย่อมมีสิทธิได้รับค่าจ้างที่ปฏิบัติล่วงเวลานั้น

ข้อเท็จจริงและปัญหา

กรมเจ้าท่า แจ้งว่าได้ทำสัญญาจ้างเหมาซ่อมแซมปรับปรุงสถานีนำร่องปากแม่น้ำเจ้าพระยากับ บริษัท อ. กำหนดส่งมอบงานในวันที่ 12 ตุลาคม 2532 และได้ทำสัญญาจ้างเหมาควบคุมงานซ่อมแซมปรับปรุงสถานีนำร่องปากแม่น้ำเจ้าพระยากับบริษัท ส. ด้วยต่อมากระทรวงคมนาคมได้อนุมัติให้ต่ออายุสัญญาให้บริษัท อ. เนื่องจากปัญหาวัสดุก่อสร้างขาดแคลน รวมทั้งสิ้น 399 วัน นอกจากนี้กระทรวงคมนาคมยังได้อนุมัติให้ต่ออายุสัญญา ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 เพราะเหตุสุดวิสัยอีก 5 วัน กำหนดส่งมอบงานตามสัญญาจึงครบกำหนดในวันที่ 20 พฤศจิกายน 2535 บริษัท ส. ผู้ควบคุมงานก่อสร้างจึงได้ร้องขอให้จ่ายค่าจ้างในการควบคุมงานสำหรับช่วงเวลาที่ล่วงเลยกำหนดตามสัญญาจ้างข้อ 12 กรมเจ้าท่าได้แยกการพิจารณาออกเป็น 3 กรณีคือ

- 1) กรณีบริษัท อ. ได้รับอนุมัติให้ต่ออายุสัญญาตามมติคณะรัฐมนตรี กรณีนี้กรมเจ้าท่าพิจารณาแล้ว เห็นว่า กรมเจ้าท่าไม่อาจเรียกร้องให้บริษัท อ. จ่ายค่าควบคุมงานให้บริษัท ส. ได้ เนื่องจากได้รับอนุมัติให้ต่ออายุสัญญาจากกระทรวงคมนาคมแล้ว จึงต้องถือว่าบริษัท อ. ไม่ได้ผิดสัญญากับกรมเจ้าท่า เมื่อกรมเจ้าท่าไม่อาจเรียกร้องเอาจากบริษัท อ. ได้ บริษัท ส. จึงไม่มีสิทธิได้รับค่าจ้างในการควบคุมงานจากกรมเจ้าท่าตามข้อ 12 ของสัญญาจ้างเหมาควบคุมงาน ที่ได้ยกมากล่าวไว้แล้วข้างต้น
- 2) กรณีที่ บริษัท อ. ได้รับอนุมัติให้ต่อสัญญาตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 เพราะเหตุเกิดจากพฤติการณ์อันหนึ่งอันใดที่คู่สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย กรณีนี้เมื่อมีเหตุที่ทำให้บริษัท อ. ไม่อาจทำงานตาม

สัญญาได้ บริษัท ส. จึงไม่มีงานใดๆ ที่จะต้องควบคุม ดังนั้น บริษัท ส. จึงไม่มีสิทธิได้รับค่าจ้างในการควบคุมงานในระหว่างนั้นเพราะไม่มีการสร้างงานเกิดขึ้น

- 3) กรณีที่บริษัท อ. ส่งมอบงานล่าช้า นอกเหนือจากที่ได้รับอนุมัติให้ต่ออายุสัญญาตั้งแต่วันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2533 ถึงวันที่ 4 พฤศจิกายน 2535 กรณีพิจารณาแล้ว เห็นว่า กรมเจ้าท่าสามารถเรียกกรองค่าจ้างในการควบคุมงานจากบริษัท อ. มาจ่ายให้บริษัท ส. โดยตรงได้

จึงขอหารือสำนักงานอัยการสูงสุดว่าความเห็นของกรมเจ้าท่าทั้งสามกรณีถูกต้องหรือไม่

คำวินิจฉัย

ตามสัญญาจ้างเหมาควบคุมงานซ่อมแซมปรับปรุงสถานีนำร่องปากแม่น้ำเจ้าพระยาข้อ 12 กำหนดให้ผู้รับจ้างจะได้รับเงินค่าจ้างเพิ่มเติมเนื่องจากการปฏิบัติล่วงเลยเวลาตามสัญญาต่อเมื่อผู้ว่าจ้างได้เรียกกรองเอาจากผู้รับเหมาซ่อมแซมปรับปรุงอาคารมาจ่ายให้ ดังนั้น กรณีที่บริษัท อ. ได้รับอนุมัติให้ต่ออายุสัญญาทั้งกรณีตามมติคณะรัฐมนตรีเนื่องจากวัสดุก่อสร้างขาดแคลนและกรณีพฤติการณ์อันหนึ่งอันใดที่คู่สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย ซึ่งถือว่าผู้รับจ้างเหมาซ่อมแซมปรับปรุงอาคารมิได้ปฏิบัติผิดสัญญานั้น บริษัท ส. ไม่มีสิทธิได้รับเงินค่าจ้างที่ปฏิบัติล่วงเลยเวลาตามสัญญา เพราะกรมเจ้าท่าไม่สามารถเรียกกรองเงินจำนวนดังกล่าวจากบริษัท อ. ส่วนกรณีที่บริษัท อ. ส่งมอบงานล่าช้า นอกเหนือจากที่ได้รับอนุมัติให้ต่ออายุสัญญานับแต่วันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2533 ถึงวันที่ 4 พฤศจิกายน 2535 นั้น บริษัท ส. มีสิทธิได้รับรับค่าจ้างที่ปฏิบัติล่วงเลยเวลาในส่วนนี้จากกรมเจ้าท่าซึ่งจะต้องเรียกค่าใช้จ่ายส่วนนี้จาก บริษัท อ. มาจ่ายให้ต่อไป

ศูนย์วิทยุตำรวจ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำวินิจฉัยที่ 18/2537

เรื่อง ตีความสัญญา, คืบหนังสือค่าประกัน

กฎหมาย ระเบียบ -

ที่ปรึกษาควบคุมงานก่อสร้างท่าเรือทำงานเสร็จแล้ว แต่มีผู้รับเหมาก่อสร้างยื่นข้อเรียกร้องค่าจ้างเพิ่ม โดยมีข้อเรียกร้องบางข้ออ้างว่าเกิดจากการสั่งงานของที่ปรึกษา และคดีความอยู่ระหว่างการพิจารณาของอนุญาโตตุลาการ ที่ปรึกษายังมีหน้าที่ต้องช่วยเหลือรวบรวมข้อต่อสู้เพื่อหักล้างข้อเรียกร้องดังกล่าว พันธะของที่ปรึกษายังไม่สิ้นสุด จึงยังขอหนังสือค่าประกันคืนไม่ได้

ข้อเท็จจริงและปัญหา

การทำเรือแห่งประเทศไทย ได้ว่าจ้างกลุ่มบริษัทวิศวกรที่ปรึกษา ซึ่งประกอบด้วย PACIFIC CONSULTANTS INTERNATIONAL Co., Ltd., SOUTHEAST ASIA TECHNOLOGY Co. Ltd., ASIAN ENGINEERING CONSULTANTS Corp., Ltd., และ AR GROUP CONSULTANTS (PASS GROUP) Co., Ltd., ให้เป็นผู้ควบคุมงานก่อสร้างท่าเรือพาณิชย์แหลมฉบัง ตามสัญญาเลขที่ จ.41/2530 ลงวันที่ 10 มิถุนายน 2530 โดยมีธนาคารแห่ง ต. จำกัด เป็นผู้ค้ำประกัน ตามหนังสือค้ำประกันเลขที่ บีเคจี 165-87/1125 งานก่อสร้างท่าเรือฯ เสร็จเรียบร้อยแล้ว เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2534 และกลุ่มบริษัทวิศวกรที่ปรึกษา ได้ขอคืนหนังสือค้ำประกัน แต่เนื่องจากว่าขณะนี้กลุ่มบริษัทผู้รับเหมาก่อสร้างท่าเรือแหลมฉบัง (IDDD CONSORTIUM) ได้ยื่นข้อเรียกร้อง (Claims) ค่างานก่อสร้างเพิ่มจากการท่าเรือแห่งประเทศไทย ซึ่งมีข้อเรียกร้องบางข้อที่ผู้เรียกร้องอ้างว่าเกิดจากการสั่งงานของกลุ่มบริษัทวิศวกรที่ปรึกษาขณะนี้กรณีพิพาทดังกล่าวอยู่ระหว่างการนำเข้าสู่การพิจารณาของอนุญาโตตุลาการ

การทำเรือแห่งประเทศไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า กลุ่มบริษัทวิศวกรที่ปรึกษายังไม่หมดหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินการตามสัญญา ตามข้อ 1.4 หมวด 1 แห่งสัญญาว่าจ้างฯ ที่กำหนดให้ที่ปรึกษาจะต้องชดเชยค่าเสียหายให้แก่การทำเรือแห่งประเทศไทยและป้องกันมิให้การทำเรือแห่งประเทศไทยต้องรับผิดชอบในสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายค่าใช้จ่าย หรือราคา รวมตลอดถึงการเรียกร้องโดยบุคคลที่สามอันเกิดจากความผิดพลาดหรือการละเว้นไม่กระทำการของที่ปรึกษาหรือลูกจ้างที่ปรึกษา กล่าวคือ กลุ่มบริษัทวิศวกรที่ปรึกษายังมีหน้าที่จะต้องช่วยเหลือการทำเรือแห่งประเทศไทยในการรวบรวมและเรียบเรียงข้อต่อสู้มาหักล้างข้อเรียกร้องดังกล่าว จนกว่าอนุญาโตตุลาการจะวินิจฉัยชี้ขาด อีกทั้งตามข้อ 2 หมวด 2 แห่งสัญญาว่าจ้างฯ กำหนดให้สัญญาค้ำประกันนี้มีผลบังคับใช้ได้จนถึงวันที่ที่ปรึกษาสิ้นสุดภารกิจที่ต้องปฏิบัติงาน ดังนั้นเมื่อภารกิจที่

ปรึกษาอย่างไม่สิ้นสุด ตามข้อ 1.4 หมวด 1 แห่งสัญญาว่าจ้างฯ การทำเรื่องแห่งประเทศไทยจึงมีสิทธิที่จะยึดหนังสือค้ำประกันไว้ได้

ข้อหาหรือ

การทำเรื่องแห่งประเทศไทยหรือว่าความเห็นดังกล่าวของการทำเรื่องแห่งประเทศไทยนั้น ถูกต้องหรือไม่เพียงใด

ข้อพิจารณา

สัญญาว่าจ้างงานบริการที่ปรึกษาสำหรับงานควบคุมการก่อสร้างทำเรือแหลมฉบัง หมวด 1 ข้อ 1.4 ความรับผิดชอบของที่ปรึกษา และข้อ 1.4.1 กำหนดว่า “ที่ปรึกษาจะต้องชดเชยค่าเสียหายให้แก่การทำเรื่องแห่งประเทศไทยและป้องกันมิให้การทำเรื่องแห่งประเทศไทยต้องรับผิดชอบในบรรดาสิทธิเรียกร้อง ค่าเสียหาย ค่าใช้จ่ายหรือราคารวมตลอดถึงการเรียกร้องโดยบุคคลที่สามอันเกิดจากความผิดพลาด หรือการละเว้นไม่กระทำการของที่ปรึกษาหรือลูกจ้างของที่ปรึกษา” เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ขณะนี้การทำเรื่องแห่งประเทศไทยมีกรณีพิพาทอยู่กับกลุ่มบริษัทผู้รับเหมาก่อสร้างทำเรือพาณิชย์แหลมฉบัง (IDDD CONSORTIUM) ซึ่งได้ยื่นข้อเรียกร้อง (Claim) ค่างานก่อสร้างเพิ่มจากการทำเรื่องแห่งประเทศไทย โดยมีข้อเรียกร้องบางข้อที่ผู้เรียกร้องอ้างว่าเกิดจากการสั่งงานของกลุ่มวิศวกรที่ปรึกษา ดังนั้น ที่ปรึกษาจึงยังคงต้องรับผิดชอบต่อผู้ตามเงื่อนไขสัญญาข้อ 1.4.1 ดังกล่าวในการช่วยเหลือการทำเรื่องแห่งประเทศไทยในกรณีพิพาทดังกล่าวซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของอนุญาโตตุลาการ

ส่วนกรณีการทำเรื่องแห่งประเทศไทยยังคงมีสิทธิที่จะยึดหนังสือค้ำประกันไว้ได้หรือไม่เพียงใดนั้น ปรากฏตามหนังสือค้ำประกันของธนาคาร ต. ซึ่งได้ทำหนังสือค้ำประกันไว้กับการทำเรื่องแห่งประเทศไทยในกรณีปฏิบัติตามเงื่อนไขสัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ ของกลุ่มบริษัทวิศวกรที่ปรึกษา ข้อ 3⁽¹⁾ ซึ่งกำหนดไว้ว่า ธนาคารจะไม่เพิกถอนการค้ำประกันในระหว่างที่กลุ่มบริษัทที่ปรึกษาต้องรับผิดชอบต่อผู้ตามเงื่อนไขในสัญญา ซึ่งเปรียบเทียบได้กับการคืนหลักประกันของส่วนราชการ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ข้อ 144(2)⁽²⁾ โดยให้ส่วนราชการคืนหลักประกันให้แก่ผู้ค้ำประกันนับแต่วันที่คู่สัญญาพ้นจากข้อผูกพันตามสัญญาแล้ว ดังนั้น เมื่อกลุ่มบริษัทที่ปรึกษายังคงต้องรับผิดชอบต่อผู้ตามสัญญาจ้างที่ปรึกษาในขณะที่มีข้อพิพาทเข้าสู่กระบวนการพิจารณาในชั้นอนุญาโตตุลาการ การทำเรื่องแห่งประเทศไทยจึงชอบที่จะยึดหนังสือค้ำประกันของธนาคารไว้ได้

คำวินิจฉัย

สำนักงานอัยการสูงสุดมีความเห็นว่า บริษัทที่ปรึกษายังคงต้องรับผิดชอบในการช่วยเหลือการทำเรือแห่งประเทศไทย ในกรณีพิพาทซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของอนุญาโตตุลาการตามเงื่อนไขของสัญญาว่าจ้างงานบริการที่ปรึกษาสำหรับควบคุมการก่อสร้างท่าเรือแหลมฉบัง หมวด 1 ข้อ 1.4.1 และเป็นเงื่อนไขของธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกัน ข้อ 3 ซึ่งจะไม่เพิกถอนการค้ำประกัน ในระหว่างที่กลุ่มบริษัทที่ปรึกษายังรับผิดชอบอยู่ ดังนั้น การท่าเรือแห่งประเทศไทยจึงชอบที่จะยึดหนังสือค้ำประกันไว้ จนกว่ากลุ่มบริษัทวิศวกรที่ปรึกษาจะพ้นความรับผิดชอบตามเงื่อนไขในสัญญาแล้ว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เลขที่รับ ห. 101/2522

เรื่อง

การจ่ายค่าธรรมเนียมตามสัญญาแก่วิศวกรผู้ควบคุมงานก่อสร้าง

สัญญาจ้างออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างซึ่งกำหนดสัญญาค่าจ้างของวิศวกรที่ปรึกษา โดยอาศัยการคำนวณจากค่าจ้างก่อสร้างตามสัญญารับเหมาก่อสร้างนั้น เมื่อได้คิดคำนวณ กำหนดค่าจ้างเป็นจำนวนเท่าใดแล้ว คู่สัญญาย่อมต้องผูกพันกับจำนวนค่าจ้างในลักษณะเป็น อัตราแน่นอนตายตัว ดังนั้น เมื่อทางราชการจ่ายค่าชดเชยค่าจ้างให้แก่ผู้รับเหมาก่อสร้างเพราะ วิกฤติการณ์อันเนื่องมาจากน้ำมันมีราคาสูงขึ้นยอมไม่มีผลถึงอัตราค่าจ้างของผู้รับจ้างออกแบบ และควบคุมการก่อสร้าง

ข้อเท็จจริงและปัญหา

การทำเรื่องแห่งประเทศไทยแจ้งว่า การทำเรื่องแห่งประเทศไทยได้ทำสัญญาว่าจ้างบริษัท น. เป็นวิศวกรที่ปรึกษา เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2510 ให้ออกแบบและควบคุมการก่อสร้างเขื่อน ตะวันออกโดยคิดอัตราค่าจ้าง 1.253% ของเงินค่าก่อสร้าง เป็นค่าออกแบบ และ 1.432% ของเงิน ค่าก่อสร้างเป็นค่าควบคุมงาน ในการก่อสร้างเขื่อนตะวันออกนี้ บริษัท จ.เป็นผู้ดำเนินการตาม สัญญารับเหมาก่อสร้าง ลงวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2515 ต่อมาได้เกิดวิกฤติการณ์น้ำมัน และ คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ชดเชยค่าก่อสร้างเขื่อนตะวันออกแก่ผู้รับเหมาก่อสร้างเพิ่มขึ้น บริษัท น. จึงประสงค์ขอค่าจ้างในการออกแบบและควบคุมงานเพิ่มขึ้นด้วย คณะกรรมการทำเรื่องแห่ง ประเทศไทยได้พิจารณาเรื่องนี้แล้วแต่ยังไม่อาจตัดสินได้ว่าจะควรนำค่าชดเชยที่เพิ่มจ่ายให้ ผู้รับเหมาก่อสร้างมาคำนวณเป็นค่าธรรมเนียมแก่วิศวกรที่ปรึกษาตามที่เรียกร้องหรือไม่ การ ทำเรื่องแห่งประเทศไทยจึงขอหารือกรมอัยการ โดยขอสัญญาที่กล่าวมาก็ดี หรือโดยข้อกฎหมาย หรือข้ออ้างใดก็ดี การทำเรื่องฯจะปฏิเสธโดยไม่ยอมให้นำค่าชดเชยดังกล่าวมารวมคิดเป็น ค่าธรรมเนียมให้ได้หรือไม่

คำวินิจฉัย

ค่าจ้างของวิศวกรที่ปรึกษา ตามสัญญาเพื่อการออกแบบและควบคุมการก่อสร้างเขื่อน เทียบเรือตะวันออกของท่าเรือคลองเตย กรุงเทพมหานคร ได้กำหนดขึ้นโดยอาศัยการคำนวณจาก ค่าจ้างก่อสร้างตามสัญญารับเหมาก่อสร้างกับบริษัท จ.เป็นหลัก ซึ่งเมื่อสัญญาดังกล่าวมีกำหนด ค่าจ้างก่อสร้างเป็นเท่าใด วิศวกรที่ปรึกษาก็ได้ค่าจ้างออกแบบและควบคุมการก่อสร้างตามที่คิด คำนวณได้เป็นเท่านั้นเป็นข้อผูกพัน อัตราดังกล่าวจึงเป็นอัตราที่แน่นอนตายตัว เพราะสัญญามิได้ ระบุว่า ถ้าค่าจ้างก่อสร้างเพิ่มขึ้น ก็ได้คิดคำนวณเพิ่มขึ้น หรือคิดคำนวณใหม่ หรือในมุขกลับ ถ้า ค่าจ้างก่อสร้างลดลง ก็ไม่มีเหตุผลที่จะลดค่าจ้างออกแบบและควบคุมการก่อสร้างลงได้ ทั้งวิศวกร

ที่ปรึกษา ก็คงจะไม่ยอม การที่มีมติคณะรัฐมนตรีชี้แจงค่าจ้างก่อสร้างให้แก่ผู้รับจ้างสูงขึ้น เพราะ
วิกฤติการณ์อันเนื่องมาจากราคาน้ำมันมีราคาสูงขึ้นเป็นเรื่องระหว่างรัฐกับผู้รับเหมาก่อสร้าง ไม่มี
ผลไปถึงผู้รับจ้างออกแบบและควบคุมการก่อสร้างด้วย ซึ่งจะเห็นได้จากในกรณีที่ผู้รับจ้าง
ออกแบบ และควบคุมการก่อสร้างที่คิดค่าจ้างเป็นเงินตายตัว โดยไม่ผูกพันกับสัญญาจ้างเหมาก่อสร้าง
ย่อมไม่ได้รับประโยชน์จากมติคณะรัฐมนตรีนั้นเลย ดังนั้น จึงเห็นว่า วิศวกรที่ปรึกษาไม่มี
สิทธิเรียกร้องค่าจ้างหรือค่าธรรมเนียมออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างเพิ่มเติมในเหตุที่การ
ทำเรื่องฯ ได้ชี้แจงค่าจ้างให้แก่ผู้รับเหมาก่อสร้างตามมติคณะรัฐมนตรีได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เลขที่รับ ห. 8/2525

เรื่อง

การพิจารณาเพิ่มค่าจ้างออกแบบและควบคุมงานก่อสร้าง

เมื่อคู่สัญญาได้กำหนดค่าจ้างออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างเป็นจำนวนเงินที่แน่นอนไว้แล้ว ผู้รับจ้างต้องยอมรับเอาค่าจ้างตามที่ตกลงกันไว้แล้ว ผู้รับจ้างจะอ้างเหตุว่าเมื่อค่าก่อสร้างที่คณะกรรมการอำนวยการอนุมัติมีราคาสูงกว่าราคาที่ได้รับงบประมาณ ผู้รับจ้างควรจะได้รับ การปรับค่าจ้างเพิ่มขึ้นไม่ได้ เพราะไม่มีข้อสัญญากำหนดให้ปรับราคาได้เช่นนั้น

ข้อเท็จจริงและปัญหา

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติได้ทำสัญญาว่าจ้างบริษัท ด. เป็นผู้ออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารสถานีรับสัญญาณดาวเทียม ซึ่งประมาณราคาค่าก่อสร้างไว้ 12 ล้านบาท แต่ต่อมาได้มีการตกลงว่าจ้างผู้รับเหมาก่อสร้างอาคารดังกล่าว ในราคา 46.1 ล้านบาท บริษัทผู้ออกแบบและควบคุมงานจึงได้ร้องเรียนขอความเป็นธรรมขอแก้ไขสัญญาจ้างออกแบบและควบคุมงานเพื่อปรับราคาค่าจ้างใหม่ ซึ่งสำนักงานฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า สัญญาจ้างออกแบบและควบคุมงานได้กำหนดค่าจ้างเป็นจำนวนตายตัว และมีได้มีเงื่อนไขให้มีการเพิ่มค่าจ้างในกรณีที่ผลการประกวดราคาปรากฏจำนวนเงินเกินกว่างบประมาณที่ตั้งไว้เดิม แต่โดยที่กรณีนี้อาจเกิดเป็นปัญหาข้อพิพาทในทางคดีขึ้นได้ จึงขอให้กรมอัยการพิจารณาให้ความเห็นในเรื่องนี้อีกชั้นหนึ่ง

คำวินิจฉัย

เมื่อคู่สัญญาได้ตกลงกำหนดค่าจ้างออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างเป็นจำนวนเงินที่แน่นอนตามสัญญาข้อ 4 และข้อ 12 ไว้แล้ว ผู้รับจ้างก็ต้องยอมรับเอาค่าจ้างตามที่ตกลงกันไว้แล้ว ผู้รับจ้างจะอ้างเหตุว่า เมื่อค่าก่อสร้างที่คณะกรรมการอำนวยการอนุมัติมีราคาสูงกว่าราคาที่ได้รับงบประมาณตามสัญญาข้อ 2 ผู้รับจ้างควรจะได้รับ การปรับค่าจ้างเพิ่มขึ้นตามส่วนนั้นย่อมฟังไม่ขึ้น เพราะไม่มีข้อสัญญากำหนดให้ปรับราคาได้เช่นนั้น นอกจากนี้ การออกแบบก็ได้สำเร็จไปแล้วก่อนการประกวดราคา อีกทั้งลักษณะงานก่อสร้างกับงานออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างก็ทำเหมือนกันไม่ จึงเห็นว่า โดยข้อสัญญาผู้รับจ้างจะเรียกร้องให้ปรับราคาค่าจ้างออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างมิได้

ภาคผนวก ก-2

คำวินิจฉัยคณะกรรมการพิจารณาความรับผิดทางแพ่ง กรมบัญชีกลาง

สำนวนเลขที่ 70/567/2547

ประเภทสำนวน ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของทางราชการ

เรื่อง บริษัท ค. ฟ้องสำนักงาน ต. ค่าเสียหาย จำนวน 5,757,951.84 บาท

สรุปข้อเท็จจริง เมื่อ วันที่ 30 สิงหาคม 2536 สำนักงาน ต. ได้ว่าจ้าง บริษัท ร. ก่อสร้างปรับปรุงอาคารวงเงิน 1,215,000,000 บาท กำหนดทำงาน 30 สิงหาคม 2536 ถึงวันที่ 25 พฤษภาคม 2539 และได้ว่าจ้างบริษัท ค. เป็นที่ปรึกษาควบคุมงานก่อสร้างในการก่อสร้างครั้งนี้ ได้มีการขยายเวลาทำการให้ผู้รับจ้าง โดยบริษัท ค. ได้ขอเบิกเงินค่าจ้างควบคุมงานสำหรับการปฏิบัติงานในช่วงที่ล่วงเลยกำหนดตามสัญญาจ้าง ก่อสร้างจำนวน 16,744,550 บาท ซึ่งเป็นอัตราค่าจ้างรายเดือนตามที่กำหนดในสัญญา แต่สำนักงาน ต. พิจารณาตามสัญญาที่ระบุแล้วเห็นว่าสมควรให้จ่ายตามจำนวนที่เหมาะสมและเป็นธรรม โดยเห็นควรจ่ายเพียง 3,955,825.45 บาท การเจรจาเพื่อหาข้อยุติไม่อาจตกลงกันได้ บริษัท ค. จึงได้ดำเนินการฟ้องร้องเรียกค่าจ้างต่อศาล โดยท้ายสุดศาลแพ่งกรุงเทพใต้ได้พิพากษาให้สำนักงาน ต. จ่ายเงินให้แก่ บริษัท ค. เป็นจำนวน 3,955,865.45 บาท

ความเห็นคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด เหตุแห่งการฟ้องร้องเกิดจากการที่สำนักงาน ต. ได้ขยายเวลาให้กับ บริษัท ร. ไม่ได้เกิดจากความผิดของ บริษัท ร. ผู้รับจ้าง แต่ผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างไม่ได้มีการตกลงถึงค่าใช้จ่ายของที่ปรึกษาควบคุมงานก่อสร้างที่เพิ่มขึ้นที่จะต้องจ่ายให้บริษัท ค. ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบได้วินิจฉัยไปตามอำนาจหน้าที่ที่ได้ตั้งใจหรือประมาทเดินเล่ออย่างร้ายแรง จึงไม่มีผู้ใดต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

คำวินิจฉัยสั่งการของผู้แต่งตั้ง เห็นชอบด้วยตามความเห็นของคณะกรรมการ ฯ

ประเด็นที่พิจารณา มีผู้ใดต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือไม่

กฎหมายที่พิจารณา พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

คำวินิจฉัยคณะกรรมการพิจารณาความรับผิดทางแพ่ง ข้อเท็จจริงตามพยานหลักฐานปรากฏว่า สาเหตุที่สำนักงาน ต. ถูกบริษัท ค. ฟ้องร้องจนต้องชดใช้เงินให้กับ บริษัท ค. เป็นจำนวน 3,955,865.45 บาท พร้อมดอกเบี้ย ตามคำพิพากษาของศาลแพ่งกรุงเทพใต้ นั้น เกิดจากความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันระหว่าง บริษัท ค.และสำนักงาน ต. เกี่ยวกับจำนวนเงินค่าจ้างที่สำนักงาน ต. มีหน้าที่ต้องจ่ายให้ บริษัท ค. ตามสัญญาว่าเป็นจำนวนเท่าใด ซึ่งตามสัญญาจ้างระบุให้จ่ายตามจำนวนที่เหมาะสมและเป็นธรรม แต่ไม่เกินอัตราค่าจ้าง รายเดือนตามที่กำหนดไว้ก่อนที่จะมีการ ต่อสัญญา โดย บริษัท ค. ได้ เรียกร้องให้ทางราชการจ่ายเป็นเงินสูงเกินกว่าจำนวนที่เหมาะสมและเป็นธรรม ขณะที่ สำนักงาน ต. เห็นควรจ่ายค่าจ้างควบคุมงานสำหรับการปฏิบัติงานล่วงเลยให้แก่ บริษัท ค. เป็นเงิน 3,955,865.45 บาท เท่านั้น ซึ่งเป็นจำนวนที่ตรงตามคำพิพากษาของศาลแพ่งกรุงเทพใต้ให้ สำนักงาน ต. ต้องชำระให้ บริษัท ค. กรณีไม่ปรากฏว่ามีเจ้าหน้าที่ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เป็นเหตุให้ สำนักงาน ต. ได้รับความเสียหายจากการต้องชำระเงินจำนวนดังกล่าวแต่อย่างใด จึงไม่มีผู้ใดต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก-3

คำสั่งศาลปกครองสูงสุด

คำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ 5/2545

ผู้ฟ้องคดี	บริษัท พรอพเพอร์ตี้ แพลนนิ่ง แอนด์ ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด
ผู้ถูกฟ้องคดี	กรมพลศึกษา
เรื่อง	คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง (คำร้องอุทธรณ์คำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา)
กฎหมายและกฎที่เกี่ยวข้อง	- พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

เนื้อหา

ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีไม่ได้รับความเป็นธรรมจากผู้ถูกฟ้องคดีในการปฏิบัติงาน ซึ่งผู้ฟ้องคดีรับจ้างเป็นที่ปรึกษาเพื่อออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารเรียนและอาคารประกอบภายในสนามกีฬาเฉลิมพระเกียรติ (คลองหก) จังหวัดปทุมธานี และโครงการปรับปรุงก่อสร้างสนามกีฬาเฉลิมพระเกียรติ (คลองหก) จังหวัดปทุมธานี โดยผู้ถูกฟ้องคดีประวิงการจ่ายค่าจ้างตามสัญญา รวมจำนวนเงินที่ผู้ถูกฟ้องคดียังไม่ชำระทั้งสิ้น 22,949,388.95 บาท ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากผู้ถูกฟ้องคดี ทั้งๆ ที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ถูกต้องตามหลักวิชาชีพโดยสุจริตและรักษาผลประโยชน์ของทางราชการ จึงขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงในกรณีข้อพิพาทดังกล่าวและพิจารณาให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ฟ้องคดี

ศาลปกครองชั้นต้นพิจารณาแล้วเห็นว่า สัญญาระหว่างผู้ถูกฟ้องคดีและผู้ฟ้องคดีไม่มีลักษณะเป็นสัญญาสัมปทาน สัญญาที่ให้จัดทำบริการสาธารณะหรือจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภคหรือแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ตามคำนิยาม “สัญญาทางปกครอง” ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 แต่ประการใด สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานที่ทำขึ้นระหว่างผู้ฟ้องคดีกับผู้ถูกฟ้องคดีเป็นสัญญาทางแพ่งมิใช่สัญญาทางปกครองที่ศาลปกครองจะมีอำนาจพิจารณาพิพากษาได้ ตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (4) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว จึงมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องนี้ไว้พิจารณาและให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความ

ผู้ฟ้องคดียื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่ง ไม่ปรากฏรายละเอียดในคำสั่งศาล

ศาลปกครองสูงสุดพิเคราะห์แล้วเห็นว่า สัญญาจ้างที่ปรึกษาระหว่างผู้ถูกฟ้องคดีและผู้ฟ้องคดีแม้ว่าจะมีคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเป็นหน่วยงานทางปกครองก็ตาม แต่สัญญาทั้งสองฉบับดังกล่าวเป็นสัญญาที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้ฟ้องคดีและผู้ถูกฟ้องคดีแสดงเจตนาด้วยใจสมัครในฐานะที่เท่าเทียมกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หาได้เป็นสัญญาที่หน่วยงานทางปกครองได้ตกลงมอบหมายให้ผู้ฟ้องคดีใช้อำนาจทางปกครองหรือให้ดำเนินกิจการทางปกครองแทนรัฐแต่อย่างใดไม่ ทั้งสัญญาดังกล่าวก็มิได้มีลักษณะเป็นสัญญาสัมปทาน สัญญาที่ให้จัดทำบริการสาธารณะ หรือจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภคหรือแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ที่ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์ว่า สัญญาจ้างทั้งสองฉบับเป็นการทำสัญญาตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็น “กฎ” ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 นั้น เห็นว่า แม้สัญญาจ้างทั้งสองฉบับจะได้ทำขึ้นตามแบบทำยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 แต่แบบของสัญญาจ้างที่ปรึกษาดังกล่าวก็เป็นเพียงแบบหรือตัวอย่างสัญญา ไม่เป็น “กฎ” ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ดังนั้นคดีนี้จึงไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง ตามมาตรา 9 วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ที่ศาลปกครองชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาและให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความ ศาลปกครองสูงสุดเห็นด้วยในผล

จึงมีคำสั่งยืนตามคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นที่ไม่รับคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีไว้พิจารณา

คำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ ๘๗/๒๕๕๕

ผู้ฟ้องคดี บริษัท พรอพเพอร์ตี้ แพลนนิ่ง แอนด์ ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด

ผู้ถูกฟ้องคดี กรมพลศึกษา

เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง (คำร้องอุทธรณ์คำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา) กรณีสัญญาจ้างเป็นที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างภายในสนามกีฬาเฉลิมพระเกียรติฯ

กฎหมายและกฎที่เกี่ยวข้อง - พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒

เนื้อหา

ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีและบริษัท เซเน่ เอนจิเนียริง คอนซัลแตนท์ จำกัด ทำสัญญากับผู้ถูกฟ้องคดี รับจ้างเป็นที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างโครงการก่อสร้างอาคารเรียน และอาคารประกอบ (อาคารอเนกประสงค์) ภายในสนามกีฬาเฉลิมพระเกียรติฯ (คลอง ๖) จังหวัดปทุมธานี ตามสัญญาว่าจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน เลขที่ ค.๑/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๐ และสัญญาแก้ไขเพิ่มเติม ลงวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๑ ในวงเงิน ๑๓,๒๙๕,๔๙๗.๔๐ บาท โดยมีบริษัท แบชีฟิค แอสโซซิเอท กรุ๊ป จำกัด เป็นผู้รับจ้างก่อสร้างก่อนการลงนามในสัญญาจ้างดังกล่าว ผู้ถูกฟ้องคดีมีหนังสือที่ ศบ ๐๕๐๒/๒๗๒๑ แจ้งว่า จากเดิมที่ได้คัดเลือกผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารจากเงินงบประมาณค่าก่อสร้าง ๗๖๒,๙๒๘,๔๙๗.๕๐ บาท ต่อมาผลการประกวดราคาก่อสร้างเพิ่มเป็น ๑,๖๒๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีได้ขอให้ผู้ฟ้องคดีกับพวกันยืนยันที่จะเป็นผู้รับจ้างควบคุมงานตามวงเงินงบประมาณเดิม หากดำเนินการถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยการพัสดุผู้ฟ้องคดีจะต้องได้รับค่าจ้างเป็นเงินทั้งสิ้น ๒๘,๔๒๗,๐๐๐ บาท ผู้ฟ้องคดีจึงได้สอบถามไปยังนายไพฑูรย์ จัยสิน รักษาการอธิบดีกรมพลศึกษาในขณะนั้น ทราบว่าผู้ถูกฟ้องคดีมีความจำเป็นที่จะต้องรีบเริ่มการก่อสร้างอาคารนี้เพื่อให้ทันกับการใช้ในการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ จึงไม่สามารถดำเนินการของงบประมาณสำหรับค่าควบคุมงานที่เพิ่มขึ้นได้ทัน และนายไพฑูรย์ได้ขอให้เข้าทำสัญญาควบคุมงานในวงเงินงบประมาณเดิมและจะดำเนินการทำเรื่องเพิ่มวงเงินค่าควบคุมงานในภายหลัง แต่ผู้ถูกฟ้องคดีไม่ดำเนินการขออนุมัติงบประมาณเพื่อเพิ่มค่าควบคุมงานให้แก่ผู้ฟ้องคดีเมื่อผู้ฟ้องคดีเริ่มปฏิบัติงานผู้ถูกฟ้องคดีใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ที่ถ่วงถ่วงและใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อบริษัทผู้รับจ้างก่อสร้าง มีการอนุมัติจ่ายเงินให้แก่ผู้รับจ้าง

ก่อสร้างเป็นไปโดยสะดวกและอนุมัติจ่ายเงินเกินกว่างานที่เสร็จจริง การจ่ายเงินล่วงหน้าค่างาน โดยผู้รับจ้าง ไม่มีหลักประกันเพียงพอแต่ครั้งเมื่อผู้ฟ้องคดีกับพวกส่งมอบงานและขอเบิกเงิน ค่าจ้างแต่ละงวดที่ผู้ฟ้องคดีขอเบิกเงินเพียง ๕๕๓,๙๗๙.๐๕ บาท คณะผู้ประสานงานของผู้ถูก ฟ้องคดีกลับใช้เวลาตรวจเอกสารแต่ละงวดนานกว่า ๓ สัปดาห์ เป็นผลให้ผู้ฟ้องคดีกับพวกได้รับ เงินค่าจ้างที่ขอเบิกล่าช้ามาก ประมาณ ๔๔-๙๑ วันในแต่ละงวด ทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ฟ้อง คดี นอกจากนี้คณะผู้ประสานงานของผู้ว่าจ้างในโครงการก่อสร้างไม่พิจารณารับมอบงานในงวดที่ ๙ ถึงงวดที่ ๑๔ รวม ๖ งวด เป็นเงิน ๓,๓๒๓,๘๗๔.๓๐ บาท และไม่จ่ายเงินค่าจ้างควบคุมงานแก่ ผู้ฟ้องคดีโดยอ้างว่าผู้ฟ้องคดีเปลี่ยนแปลงบุคลากรที่ใช้ในการควบคุมงานทั้งๆ ที่ผู้ฟ้องคดีได้แจ้ง เรื่องการเปลี่ยนแปลงบุคลากรแล้วและการเปลี่ยนแปลงบุคลากรมิได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ ถูกฟ้องคดี ต่อมา มีการจ่ายเงินค่าก่อสร้างเกินงวดและผู้รับจ้างก่อสร้างแก้ไขรูปแบบโดยลดมูลค่า งาน แต่คืนเงินต่อทางราชการต่ำกว่าความเป็นจริงอันเป็นเหตุให้ผู้ถูกฟ้องคดีกับพวกถูกสอบสวน จนพบความผิดจากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ๒ ครั้ง ทำให้ผู้ถูกฟ้องคดีโกรธแค้น ไม่รับมอบงาน และไม่อนุมัติจ่ายเงินค่าจ้างควบคุมงานงวดที่ ๙ ถึงงวดที่ ๑๔ เมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๔๓ ผู้ถูก ฟ้องคดีมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีหยุดควบคุมงานก่อสร้าง แต่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าผู้ถูกฟ้องคดีประสงค์ที่จะ ให้ผู้ฟ้องคดีหยุดงานชั่วคราวเพื่อให้ขาดผู้ควบคุมงาน เป็นคำสั่งที่มีชอบด้วยกฎหมายไม่มีผล บังคับ ผู้ฟ้องคดีจึงมิได้หยุดควบคุมงานตามสัญญา หลังจากที่มีคำสั่งให้หยุดควบคุมงานแล้วผู้ ฟ้องคดีได้ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมงานตามปกติอีก ๔ งวด (งวดที่ ๑๕-๑๘) การกระทำของผู้ถูกฟ้อง คดีทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายในส่วนนี้คิดเป็นเงิน ๒,๒๑๕,๙๑๖.๒๐ บาท ต่อมาผู้ถูกฟ้อง คดีได้มีหนังสือ ที่ ศธ ๑๕๐๑.๐๕/๒๑๗๐๒ แจ้งเลิกสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน เลขที่ ค.๑/๒๕๔๐ ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๔๐ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมลงวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๔๑ ต่อผู้ฟ้องคดีทั้งที่ผู้ฟ้องคดีมิได้ปฏิบัติผิดสัญญาทั้งสองฉบับ ผู้ฟ้องคดีจึงได้มีหนังสือโต้แย้ง สิทธิการบอกเลิกสัญญาถึงผู้ถูกฟ้องคดี และได้ร้องขอความเป็นธรรมต่อคณะกรรมการตรวจเงิน แผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและคณะกรรมการกฤษฎีกาและ ขอให้ศาล

๑. มีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ให้ยกเลิกสัญญาจ้างควบคุมงาน ค.๑/ ๒๕๔๐ และสัญญาแก้ไขเพิ่มเติม ลงวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๔๑ และให้คู่สัญญาคืนสู่สถานะเดิม

๒. ในระหว่างการพิจารณาคดีนี้ ขอให้คำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีชะลอการยกเลิกสัญญาจ้างควบคุมงาน ค.๑/๒๕๔๐ ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๔๐ และสัญญาแก้ไขเพิ่มเติมลงวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๔๑ โดยให้ผู้ฟ้องคดีปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุด

ศาลปกครองชั้นต้นพิจารณาแล้วเห็นว่า สัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานที่ทำขึ้นระหว่างผู้ฟ้องกับผู้ถูกฟ้อง แม้จะเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาและคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเป็นหน่วยงานทางปกครอง แต่สัญญาดังกล่าวก็ไม่มีลักษณะเป็นสัญญาสัมปทาน สัญญาที่ให้จัดทำบริการสาธารณะหรือจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภค หรือแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ตามคำนิยาม “สัญญาทางปกครอง” ในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ สัญญาดังกล่าวเป็นเพียงสัญญาทางแพ่ง ซึ่งศาลปกครองไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาได้ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์คำสั่ง ไม่ปรากฏรายละเอียดในคำสั่งศาล

ศาลปกครองสูงสุดพิเคราะห์แล้วมีปัญหว่า สัญญาจ้างที่ปรึกษาเพื่อออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารเรียนและอาคารประกอบภายในสนามกีฬาเฉลิมพระเกียรติฯ เป็นสัญญาทางปกครองหรือไม่ เห็นว่า สำหรับสัญญาจ้างที่ปรึกษาดังกล่าวข้างต้นทั้งสองฉบับ แม้ว่าจะมีคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเป็นหน่วยงานทางปกครองก็ตามแต่สัญญาทั้งสองฉบับดังกล่าวก็เป็นสัญญาที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้ฟ้องคดีและผู้ถูกฟ้องคดีแสดงเจตนาด้วยใจสมัครในฐานะที่เท่าเทียมกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หาได้เป็นสัญญาที่หน่วยงานทางปกครองได้ตกลงมอบหมายให้ผู้ฟ้องคดีใช้อำนาจทางปกครองหรือให้ดำเนินกิจการทางปกครองแทนรัฐแต่อย่างใดไม่ ทั้งสัญญาดังกล่าวก็มีได้มีลักษณะเป็นสัญญาสัมปทาน สัญญาที่ให้จัดทำบริการสาธารณะหรือจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภคหรือแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์ว่า สัญญาจ้างทั้งสองฉบับเป็นการทำสัญญาแบบมาตรฐานตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งเป็น “กฎ” ตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และการบอกเลิกสัญญาเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย นั้น เห็นว่า แม้สัญญาจ้างทั้งสองฉบับจะได้อำนาจตามแบบทำยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ แต่ก็ยังเป็นเพียงแบบหรือตัวอย่างสัญญาไม่เป็น “กฎ” ตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกอบกับการบอกเลิกสัญญาของผู้ถูกฟ้องคดีก็เป็นการบอกเลิกสัญญาตาม

ข้อกำหนดในสัญญาทั้งสองฉบับ ซึ่งเป็นสัญญาทางแพ่ง ดังนั้น การใดๆ ระหว่างผู้ฟ้องคดีกับผู้ถูกฟ้องคดีไม่ว่าจะเป็นการจ่ายค่าจ้างล่าช้าหรือไม่จ่ายค่าจ้าง ตลอดจนการบอกเลิกสัญญาต้องเป็นไปตามที่ได้กำหนดไว้ในสัญญาและเมื่อเป็นสัญญาทางแพ่งแล้ว แม้คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งจะเป็นหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐก็ไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองคดีนี้จึงไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

จึงมีคำสั่งยืนตามคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นที่ไม่รับคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีไว้
พิจารณา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก-4

เอกสารตอบข้อหารือปัญหาเกี่ยวกับระเบียบว่าด้วยการพัสดุ สำนักกฎหมาย
และระเบียบกลาง สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ที่ นร (กาวพ) 1407/5960

15 สิงหาคม 2545

เรื่อง การพิจารณากำหนดค่าจ้างที่ปรึกษาควบคุมงานก่อสร้าง

เรียน อธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

อ้างถึง หนังสือกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ที่ วว 0601/2673 ลงวันที่ 28 มีนาคม 2545

ตามหนังสือที่อ้างถึง กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม แจ้งว่า กรมฯ ได้จ้าง บริษัท ไทย ฟากู๊ป จำกัด ทำการก่อสร้างอาคารที่ทำการ และจ้างบริษัท เอส ซีเอสบี จำกัด เป็นที่ปรึกษา ควบคุมงานก่อสร้าง โดยกำหนดจ่ายค่าจ้างที่ปรึกษาเป็นรายเดือน ปรากฏว่า กรมฯ ได้ เปลี่ยนแปลงคู่สัญญาฝ่ายผู้รับจ้างเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด ครอบคลุมจักรวาลพาณิชย์ และได้ขยาย ระยะเวลาก่อสร้างให้ผู้รับจ้างรายใหม่ออกไปอีก 118 วัน ซึ่งกรมฯ ได้จ่ายเงินค่าจ้างที่ปรึกษา ควบคุมงาน จนถึงเดือนกันยายน 2544 แล้ว แต่งานก่อสร้างยังไม่แล้วเสร็จ กรมฯ จึงขอให้ พิจารณากำหนดค่าจ้างที่ปรึกษาควบคุมงานก่อสร้างตั้งแต่เดือนตุลาคม 2544 ถึงเดือน พฤศจิกายน 2544 ความละเอียดแจ้งแล้วนั้น

คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ (กาวพ.) พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีที่กรมฯ หารือครั้งนี้ มี ประเด็นที่จะต้องพิจารณาว่า กรณีที่กรมฯ ได้ขยายระยะเวลาสัญญาจ้างก่อสร้างให้แก่ผู้รับจ้าง ออกไปอีก 118 วัน บริษัท เอส. ซีเอสบี จำกัด ที่ปรึกษาควบคุมงานก่อสร้าง มีสิทธิที่จะได้รับค่าจ้าง ควบคุมงานตามสัญญา ข้อ 12 หรือไม่ ซึ่ง กวพ. พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามสัญญาจ้างที่ปรึกษา ควบคุมงานระหว่างกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กับบริษัท เอส. ซีเอสบี จำกัด ที่ปรึกษา ควบคุมงานก่อสร้าง ข้อ 32 วรรคสอง ได้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการจ่ายค่าควบคุมงานให้แก่ที่ ปรึกษาในกรณีที่ผู้รับจ้างได้ปฏิบัติงานล่วงเลยกำหนดเวลาตามสัญญาจ้างก่อสร้างไว้แล้ว ตาม จำนวนที่เหมาะสมและเป็นธรรม แต่ไม่เกินกว่าอัตราค่าจ้างรายเดือน ตามที่กำหนดในสัญญา เฉพาะกรณีที่มีได้เกิดจากเหตุความผิดของผู้รับจ้าง และมีได้เกิดจากความผิดของบริษัทที่ปรึกษา

เท่านั้น ดังนั้น กรณีที่กรมฯ หรือ หากปรากฏข้อเท็จจริงว่า การที่กรมฯ ได้ขยายเวลาให้แก่ผู้รับจ้างก่อสร้างออกไปอีก 118 วัน ทำให้ที่ปรึกษาปฏิบัติงานล่วงเลยกำหนดเวลาตามสัญญาจ้างก่อสร้างนั้นเป็นเหตุที่มีได้เกิดจากความผิดของผู้รับจ้างก่อสร้าง และมีได้เกิดจากความผิดของที่ปรึกษาแล้ว บริษัทฯ ที่ปรึกษาย่อมมีสิทธิที่จะได้รับค่าจ้างตามจำนวนวันที่ปฏิบัติงานล่วงเลยกำหนดเวลาแล้วเสร็จตามสัญญาจ้าง ข้อ 12 วรรคสอง แต่ไม่เกินอัตราค่าจ้างรายเดือนตามที่กำหนดไว้ในสัญญาข้อ 3 ซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรมฯ ที่จะต้องเป็นผู้พิจารณา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ นร (กอพ) 1407/4179

4 มิถุนายน 2545

เรื่อง ขอร้องการจ่ายค่าจ้างที่ปรึกษาควบคุมงานก่อสร้าง และพิจารณากำหนด
ค่าจ้างที่ปรึกษาควบคุมงานก่อสร้าง

เรียน อธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

อ้างถึง หนังสือกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ที่ วว 0601/2059 ลงวันที่ 11 มีนาคม
2545

ตามหนังสือที่อ้างถึง กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม แจ้งว่า กรมฯ ได้จ้างบริษัท แอ ตแลนติส คอร์ปอเรชั่น จำกัด ก่อสร้างอาคารปฏิบัติการและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม และจ้าง บริษัท เอส.ซี.เอ.บี จำกัด เป็นที่ปรึกษาควบคุมงานก่อสร้าง โดยกำหนดจ่ายค่าจ้างที่ปรึกษาเป็นราย เดือน ปรากฏว่ากรมฯ ได้มีการขยายระยะเวลาก่อสร้างให้แก่ผู้รับจ้าง ซึ่งในระหว่างการแก้ไขผู้รับ จ้างยังคงปฏิบัติงานอยู่ แต่ปฏิบัติงานได้ไม่มาก กรมฯ จึงขอหารือว่ากรณีดังกล่าว กรมฯ จะต้อง จ่ายค่าจ้างควบคุมงานให้แก่ที่ปรึกษาควบคุมงานก่อสร้างในช่วงเวลาดังกล่าวหรือไม่ และขอให้ คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุกำหนดค่าจ้างที่ปรึกษาควบคุมงานก่อสร้างด้วย ความละเอียดแจ้ง แล้ว นั้น

คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ พิจารณาแล้วเห็นว่า โดยที่สัญญาจ้างที่ปรึกษาควบคุม งานระหว่างกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมและบริษัท เอส. ซี.เอ.บี. จำกัด ข้อ 12 วรรคสอง ได้ กำหนดให้ผู้ว่าจ้างจ่ายค่าควบคุมงานให้แก่ที่ปรึกษาตามจำนวนที่เหมาะสมและเป็นธรรม แต่ไม่ เกินกว่าอัตราค่าจ้างรายเดือนตามที่กำหนดในสัญญา ในกรณีที่ผู้รับจ้างได้ปฏิบัติงานล่วงหน้า กำหนดเวลาตามสัญญาจ้างก่อสร้าง เนื่องจากเหตุที่ไม่ได้เกิดจากความผิดของผู้รับจ้าง เฉพาะแต่ กรณีที่มีใช้ความผิดของบริษัทที่ปรึกษา ดังนั้น กรณีที่กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือ หาก ปรากฏข้อเท็จจริงว่า เหตุที่ผู้รับจ้างต้องทำงานล่าช้า และกรมฯ ได้ขยายระยะเวลาก่อสร้างออกไป นั้น เกิดจากกรณีที่กรมฯ ส่งมอบพื้นที่ก่อสร้างล่าช้า ปัญหาด้านเทคนิคการก่อสร้างและปัญหาการ แก้ไขเปลี่ยนแปลงแบบรูปรายการก่อสร้าง และหากกรณีดังกล่าวมิใช่เกิดจากความผิดของผู้ รับจ้างหรือของที่ปรึกษาผู้ควบคุมงานแล้ว โดยหลักการ กรมฯ จะต้องจ่ายค่าจ้างให้แก่ผู้ควบคุม งานจำนวนที่เหมาะสมและเป็นธรรม ตามนัยสัญญาจ้างข้อ 12 วรรคสอง

อย่างไรก็ดี ในการดำเนินการของที่ปรึกษาควบคุมงาน หากมีช่วงระยะเวลาที่ที่ปรึกษาต้องชะลอการทำงานออกไป หรือมีการดำเนินการได้เฉพาะบางส่วน กรมฯ สมควรที่จะได้เชิญที่ปรึกษามาพิจารณาเจรจาตกลงกันในเรื่องของค่าจ้าง และปรับปรุงแผนการทำงานของที่ปรึกษาในงานที่เหลือพร้อมกันไปด้วย เพื่อความเป็นธรรม และมีให้ทางราชการต้องเสียประโยชน์

สำหรับกรณีที่ กรมฯ ควรจะจ่ายค่าจ้างควบคุมงานในอัตราเท่าใด จึงเป็นอัตราที่เหมาะสม และเป็นธรรมนั้น กรมฯ ควรจะได้เชิญบริษัท ที่ปรึกษาควบคุมงานมาพิจารณากำหนดแผนการทำงานของที่ปรึกษาในงานก่อสร้างที่เหลือ และตกลงกันในเรื่องของผู้ควบคุมงานและจำนวนเงินค่าจ้างพร้อมกันไปด้วย

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ นร (กอพ) 1305/4114

9 พฤษภาคม 2543

เรื่อง การแก้ไขสัญญาจ้างก่อสร้าง

เรียน ผู้บัญชาการทหารสูงสุด

อ้างถึง หนังสือกองบัญชาการทหารสูงสุด ด่วนมาก ที่ กท 0300/3235 ลงวันที่ 12 พฤศจิกายน 2543

ตามหนังสือที่อ้างถึง กองบัญชาการทหารสูงสุดได้หารือเกี่ยวกับการแก้ไขสัญญาจ้างก่อสร้าง กรณีที่กองบัญชาการทหารสูงสุดได้ทำสัญญาจ้าง บริษัท วงศ์จันทร์ จำกัด ทำการก่อสร้างอาคารส่วนราชการ กองบัญชาการทหารสูงสุด ถนนแจ้งวัฒนะ และทำสัญญาจ้างบริษัท เอ็นไลท์ จำกัด เป็นที่ปรึกษาควบคุมงานก่อสร้างว่า ในกรณีที่ได้มีการขยายระยะเวลาก่อสร้างแล้ว จะต้องจ่ายระยะเวลาตามสัญญาควบคุมงานหรือไม่ และเมื่อแก้ไขสัญญาจ้างก่อสร้างแล้ว ผู้ควบคุมงานมีสิทธิได้รับค่าควบคุมงานเพิ่มหรือไม่ หากที่ปรึกษาไม่ยอมปฏิบัติตามสัญญาจะสามารถแต่งตั้งผู้ควบคุมงานแทนได้หรือไม่ ความละเอียดแจ้งแล้วนั้น

คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ (กพพ.) พิจารณาแล้วเห็นว่า โดยที่สัญญาจ้างที่ปรึกษาควบคุมงานระหว่างกองบัญชาการทหารสูงสุดกับบริษัท เอ็นไลท์ จำกัด ตามสัญญาจ้างเลขที่ 1/196/2539 ลงวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2539 ข้อ 2 ได้กำหนดให้ที่ปรึกษามีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมงานจนกว่างานก่อสร้างจะแล้วเสร็จตามสัญญา ทั้งนี้ ไม่ว่าสัญญาจ้างก่อสร้างจะถูกขยายออกไปเพียงใดก็ตาม อย่างไรก็ตาม การที่ที่ปรึกษาจะต้องควบคุมงานจนกว่างานก่อสร้างจะแล้วเสร็จ แม้จะล่วงเลยกำหนดระยะเวลาตามสัญญาแล้วก็ตามนั้น ที่ปรึกษามีสิทธิที่จะได้รับค่าจ้างตามจำนวนวันที่ปฏิบัติล่วงเลยกำหนดเวลานั้น ตามจำนวนที่เหมาะสมและเป็นธรรม แต่ไม่เกินกว่าอัตราค่าจ้างรายเดือนตามที่กำหนดในสัญญา หากการที่ที่ปรึกษาจะต้องปฏิบัติงานล่วงเลยกว่ากำหนดเวลาตามสัญญาก่อสร้าง มิใช่เกิดขึ้นจากความผิดของที่ปรึกษา ตามนัยสัญญาข้อ 12

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำหรับกรณีที่กองบัญชาการทหารสูงสุด จะแต่งตั้งผู้ควบคุมงานซึ่งเป็นข้าราชการของ กองบัญชาการทหารสูงสุดควบคุมงานแทนที่ปรีชานั้น กวพ. เห็นว่า กองบัญชาการทหารสูงสุด จะดำเนินการกรณีดังกล่าวได้จะต้องปรากฏข้อเท็จจริงกว่าที่ปรีชาควบคุมงานไม่ยอมปฏิบัติให้ เป็นไปตามสัญญาจ้างที่ปรีชาควบคุมงานหรือเป็นฝ่ายผิดสัญญาจนเป็นเหตุให้กองบัญชาการ ทหารสูงสุดมีสิทธิบอกเลิกสัญญากับที่ปรีชาได้เท่านั้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ นร (กอพ) 1305/4297

25 พฤษภาคม 2542

เรื่อง ขอรื้อการจ่ายค่าจ้างที่ปรึกษาควบคุมงานในกรณีที่มีการก่อสร้างเสร็จสิ้นก่อนกำหนดเวลาตามสัญญา

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยแม่โจ้

อ้างถึง หนังสือมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่ ทม 1401.6/5208 ลงวันที่ 16 ธันวาคม 2541

ตามหนังสือที่อ้างถึง แจ้งว่า มหาวิทยาลัยแม่โจ้ได้รับงบประมาณเพื่อดำเนินการก่อสร้างอาคารศูนย์การศึกษาและฝึกอบรมนานาชาติ จำนวน 1 หลัง และได้ดำเนินการจ้างออกแบบและควบคุมงานโดยวิธีคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนด ซึ่งบริษัท โฟลท์ จำกัด เป็นผู้เสนองานได้ แต่มหาวิทยาลัยฯ ยังไม่ได้รับอนุมัติงบประมาณค่าควบคุมงาน จึงได้ทำสัญญาจ้างเฉพาะการออกแบบ เมื่อมหาวิทยาลัยฯ ได้รับรูปแบบรายการแล้ว มหาวิทยาลัยฯจึงได้ดำเนินการประกวดราคาและทำสัญญาจ้างก่อสร้างบริษัท ชลนิธิ จำกัด กำหนดแล้วเสร็จภายในเวลา 500 วัน และได้มีการขยายเวลายตามมติคณะรัฐมนตรีอีก 120 วัน ต่อมามหาวิทยาลัยฯได้ทำสัญญาจ้างควบคุมงานกับบริษัท โฟลท์ จำกัด เป็นจำนวนเงิน 749,252.25 บาท โดยคำนวณระยะเวลาที่เหลือ 485 วัน ซึ่งรวมระยะเวลาตามมติคณะรัฐมนตรีด้วย แต่เนื่องจากบริษัท ชลนิธิ จำกัด ได้ส่งมอบงานภายในกำหนดระยะเวลาตามสัญญาเดิมก่อนที่มีการขยายเวลายตามมติคณะรัฐมนตรี จึงมีผลทำให้จำนวนวันในการควบคุมงานลดลง มหาวิทยาลัยฯ จึงขอรื้อในกรณีดังกล่าว ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ (กอพ.) พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามสัญญาจ้างที่ปรึกษาควบคุมงานข้อ 2 กำหนดให้ที่ปรึกษาควบคุมงานมีหน้าที่ที่จะต้องควบคุมงานจนกว่าการก่อสร้างนั้นจะแล้วเสร็จ และตามสัญญาข้อ 3 ได้กำหนดเงื่อนไขการจ่ายเงินค่าจ้างควบคุมงาน เป็นเงินทั้งสิ้น 749,252.25 บาท โดยแบ่งจ่ายค่าจ้างให้แก่ที่ปรึกษาเป็นรายเดือน รวม 17 เดือน จึงเห็นได้ว่าการจ้างที่ปรึกษาควบคุมงานก่อสร้างครั้งนี้มีลักษณะเป็นการจ้างเหมาเพียงแต่มีการแบ่งจ่ายเงินให้แก่ที่ปรึกษาควบคุมงานเป็นรายเดือน ดังนั้น เมื่อ ที่ปรึกษาควบคุมงาน ได้ควบคุมงานตามสัญญาของผู้รับเหมาก่อสร้างเสร็จสิ้นและไม่ว่าจะเป็นเวลาก่อนหรือภายหลังจากครบกำหนดระยะเวลาตามสัญญา ที่ปรึกษาควบคุมงานย่อมมีสิทธิที่จะได้รับค่าจ้างตามจำนวนที่กำหนดไว้ในสัญญา มหาวิทยาลัยฯ จึงต้องชำระค่าจ้างที่ปรึกษาตามสัญญาทั้งหมดให้แก่ที่ปรึกษา

อนึ่ง กวพ. มีข้อสังเกตด้วยว่า ในการดำเนินการจ้างที่ปรึกษาเพื่อควบคุมงานจ้างก่อสร้าง
ในโอกาสต่อไป มหาวิทยาลัยฯ สมควรที่จะต้องพิจารณาดำเนินการจ้างที่ปรึกษาควบคุมงานไป
พร้อมกับการจ้างก่อสร้าง เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาในเรื่องของความรับผิดชอบของผู้ควบคุมงาน
จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ นร (กอพ) 1305/8105

1 ตุลาคม 2541

เรื่อง ข้อหาหรือปัญหาการจ่ายเงินค่าจ้างที่ปรึกษาและควบคุมงานก่อสร้าง

เรียน อธิบดีกรมตำรวจ

อ้างถึง หนังสือกรมตำรวจ ที่ มท 0622/19588 ลงวันที่ 20 สิงหาคม 2541

ตามหนังสือที่อ้างถึง กรมตำรวจแจ้งว่า ตามที่ กอพ. ได้พิจารณาตอบชี้แจงกรมตำรวจ กรณีกรมตำรวจขอหาหรือปัญหาที่บริษัท เคป จำกัด ซึ่งกรมตำรวจได้จ้างมาให้เป็นที่ปรึกษาและควบคุมงานก่อสร้างที่โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ได้ร้องขอค่าควบคุมงานเพิ่มอีก 150 วัน ว่ากรมตำรวจจะต้องจ่ายค่าควบคุมงานเพิ่มอีกหรือไม่ นั้น กรมตำรวจได้พิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณาตรวจสอบข้อสัญญา และพิจารณาจ่ายเงินค่าจ้างให้แก่บริษัท เคป จำกัด ซึ่งคณะกรรมการได้พิจารณาถึงการที่กรมตำรวจได้ขยายระยะเวลาเพิ่มเติมให้แก่ผู้รับเหมาก่อสร้างอีกครั้ง 3 ครั้ง เป็นเวลา 638 วัน รวมเวลาทั้งสิ้น 788 วัน แล้วเห็นว่ากรณีดังกล่าวมิใช่เป็นความผิดของบริษัท ผู้รับเหมา หรือทางราชการ และมีใช่เป็นความผิดของบริษัท เคป จำกัด ที่ปรึกษาและควบคุมงานแต่อย่างใดด้วย กรมตำรวจจึงขอหาหรือว่า กรมตำรวจจะต้องจ่ายเงินค่าจ้างควบคุมงานให้แก่บริษัท เคป จำกัด ที่ปรึกษาและควบคุมงานสำหรับงานที่ล่วงเลยกำหนดเวลาตามสัญญา ก่อสร้างงานด้วยหรือไม่ และถ้าต้องจ่ายควรจ่ายเท่าใด ความละเอียดดังกล่าวแล้ว นั้น

คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีตามที่กรมตำรวจหาหรือในครั้งนี้มีใช่เป็นปัญหาตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 โดยตรง แต่เป็นข้อหาหรือที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงที่กรมตำรวจจะต้องเจรจากับผู้ควบคุมงาน ซึ่งกรมตำรวจในฐานะที่เป็นผู้ว่าจ้างย่อมจะต้องทราบดีอยู่แล้วว่าการจ่ายค่าควบคุมงานให้แก่ที่ปรึกษาในกรณีที่ผู้ควบคุมงานปฏิบัติงานล่วงเลยกำหนดระยะเวลา แต่เนื่องจากกรมตำรวจขยายระยะเวลาการก่อสร้างให้แก่ผู้รับจ้างก่อสร้างออกไป นั้น ควรจะจ่ายในอัตราเท่าใดจึงจะเป็นอัตราที่เหมาะสมและเป็นธรรมตามนัยสัญญาจ้าง ข้อ 12 วรรคสอง โดยกรมตำรวจควรจะได้เชิญบริษัท ที่ปรึกษา มาพิจารณากำหนดแบบการทำงานของที่ปรึกษาในงานก่อสร้างที่เหลือและตกลงกันในเรื่องของผู้ควบคุมงานและจำนวนเงินค่าจ้างพร้อมกันไปด้วย

อนึ่ง โดยที่ในการขยายระยะเวลาให้แก่ผู้รับจ้างก่อสร้าง นั้น เป็นการขยายระยะเวลาตามมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งในปัจจุบันได้มีแนวทางของคณะกรรมการพิจารณาหลักเกณฑ์ในการช่วยเหลือผู้ประกอบการอาชีพงานก่อสร้างฯ ในการจ่ายค่าจ้างควบคุมงานหรือค่าจ้างที่ปรึกษาควบคุมงานไว้แล้วตามนัยหนังสือคณะกรรมการพิจารณาหลักเกณฑ์ในการช่วยเหลือผู้ประกอบการก่อสร้างและผู้ประกอบอาชีพงานอื่นกับทางราชการที่ได้รับผลกระทบจากการปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตรา ที่ นร 0404/(กกอ.)ว101 ลงวันที่ 14 สิงหาคม 2451 ดังนั้น กรมตำรวจก็ควรพิจารณาในเรื่องการจ่ายค่าควบคุมงานตามนัยหลักเกณฑ์ของหนังสือดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ นร (กอพ) 1305/6476

13 สิงหาคม 2541

เรื่อง การจ่ายค่าจ้างที่ปรึกษาควบคุมงานก่อสร้าง

เรียน อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์

ตามหนังสือกรมประชาสัมพันธ์ ที่ นร 1902/2906 ลงวันที่ 9 เมษายน 2541 แจ้งว่ากรมประชาสัมพันธ์ได้ทำสัญญาจ้างบริษัท เซ้าท์อีสเอเชียเทคโนโลยี จำกัด และบริษัท แปลนอาคิเด็ค จำกัด เป็นที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารสถาบันฝึกอบรมวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ โดยงานก่อสร้าง กรมประชาสัมพันธ์ได้ทำสัญญาจ้าง บริษัท ไทยฟากรูป จำกัด เป็นผู้ก่อสร้างให้ ต่อมากรมประชาสัมพันธ์ได้ขยายเวลาก่อสร้างให้แก่บริษัท ไทยฟากรูป จำกัด เนื่องจากกรมประชาสัมพันธ์ส่งมอบพื้นที่ล่าช้า และตามมติคณะรัฐมนตรี กรณีนี้นำท่วมและปูนซิเมนต์ขาดแคลน และกรณีเกิดผลกระทบจากการปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตรา กรมประชาสัมพันธ์จึงขอหารือว่ากรมประชาสัมพันธ์จะต้องอายุสัญญาให้แก่ที่ปรึกษาควบคุมงานหรือไม่ และจะต้องจ่ายค่าจ้างให้แก่ที่ปรึกษาอย่างไร เนื่องจากในช่วงการขยายระยะเวลาก่อสร้าง ผู้รับจ้างดำเนินการก่อสร้างน้อยมาก ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ (กอพ.) พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีตามที่กรมประชาสัมพันธ์หารือในครั้งนี้มีใช่เป็นปัญหาตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 โดยตรง แต่เป็นข้อหารือที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริง ที่กรมประชาสัมพันธ์จะต้องเจรจากับผู้ควบคุมงาน ซึ่งกรมประชาสัมพันธ์ในฐานะที่เป็นผู้ว่าจ้างย่อมจะต้องทราบดีอยู่แล้วว่า การจ่ายค่าควบคุมงานให้แก่ที่ปรึกษาในกรณีที่ผู้ควบคุมงานปฏิบัติงานล่วงเลยกำหนดระยะเวลา เนื่องจากกรมประชาสัมพันธ์ขยายระยะเวลาการก่อสร้างให้แก่ผู้รับจ้างออกไป นั้น ควรจะจ่ายในอัตราเท่าใด จึงจะเป็นอัตราที่เหมาะสมและเป็นธรรมตามนัยสัญญาจ้าง ข้อ 19 วรรคสอง โดยกรมประชาสัมพันธ์ควรจะได้เชิญบริษัทที่ปรึกษา มาพิจารณากำหนดแผนการทำงานของที่ปรึกษาในงานก่อสร้างที่เหลือ และตกลงกันในเรื่องของผู้ควบคุมงานและจำนวนเงินค่าจ้างพร้อมกันไปด้วย

อนึ่ง กวพ. มีข้อสังเกตเพิ่มเติมด้วยว่า โดยที่การขยายระยะเวลาก่อสร้างให้ผู้รับจ้างก่อสร้าง 2 ครั้งตามมติคณะรัฐมนตรี นั้น มิใช่เป็นการขยายระยะเวลาก่อสร้างด้วยเหตุที่เกิดขึ้นจากกรมประชาสัมพันธ์โดยตรง ดังนั้น ในการจ่ายค่าจ้างให้แก่ที่ปรึกษาควบคุมงานตามนัยของสัญญาจ้าง ข้อ 19 วรรคสอง กรมประชาสัมพันธ์ก็ควรที่จะพิจารณาจ่ายค่าจ้างให้แก่ที่ปรึกษาเฉพาะในส่วนที่กรมประชาสัมพันธ์ไม่สามารถส่งมอบพื้นที่ให้ผู้รับจ้างได้เป็นเวลา 49 วันเท่านั้น จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ นร (กวพ) 1204/9899

15 ตุลาคม 2539

เรื่อง ซื่อหาหรือกรณีบริษัทที่ปรึกษาส่งมอบงานล่าช้า

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี

อ้างถึง หนังสือจัดจังหวัดลพบุรี ที่ ลบ 0015.2/5732 ลงวันที่ 14 มีนาคม 2539

ตามหนังสือที่อ้างถึง แจ้งว่า จังหวัดลพบุรีได้ทำสัญญาจ้าง บริษัท ซีเอ็มเอส เอ็นจิเนียริ่ง แอนด์ แมนเนจเม้นท์ จำกัด เป็นที่ปรึกษาโครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการและจัดลำดับความสำคัญของการลงทุนเพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมจังหวัดลพบุรี มีกำหนดระยะเวลาดำเนินการ 240 วัน แบ่งการส่งมอบงานเป็น 5 งวด ตามสัญญาจ้างเลขที่ 2/2538 ลงวันที่ 1 มิถุนายน 2538 โดยสัญญาดังกล่าวได้ทำตามตัวอย่างที่ กวพ. กำหนด ซึ่งในการดำเนินการตามสัญญา ปรากฏว่า บริษัทฯ ได้ส่งมอบงานงวดที่ 4 ล่าช้ากว่าที่กำหนดไว้ในสัญญา เป็นเวลา 62 วัน จังหวัดลพบุรีจึงหารือว่ากรณีที่ตัวอย่างสัญญาจ้างที่ปรึกษาไม่มีการกำหนดให้มีการปรับไว้ กรณีที่บริษัทที่ปรึกษาส่งมอบงานล่าช้า จังหวัดฯ จะดำเนินการอย่างไรจึงจะเป็นการถูกต้องและชอบด้วยระเบียบกฎหมาย ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุพิจารณาแล้วเห็นว่า ในเรื่องของการจ้างที่ปรึกษาและการจ้างออกแบบและควบคุมงานตามเจตนารมณ์ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ไม่มีความประสงค์จะให้มีการกำหนดค่าปรับในการทำสัญญาจ้างที่ปรึกษา และสัญญาจ้างออกแบบและควบคุมงาน เป็นงานจ้างผู้เชี่ยวชาญมาให้คำปรึกษาในด้านต่างๆ ไม่ใช่การจ้างทำพัสดุ การคัดเลือกผู้รับจ้างถือหลักความไว้วางใจในตัวของผู้เชี่ยวชาญเป็นเกณฑ์ในการดำเนินการตัดสินใจจ้าง การกำหนดค่าปรับซึ่งเป็นมาตรการเร่งรัดให้ผู้รับจ้างจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดจะทำให้ผู้รับจ้างรีบส่งมอบงานโดยไม่สมบูรณ์ ซึ่งจะเป็นผลเสียหายมากกว่าผลดี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อย่างไรก็ดี หากผู้รับจ้างไม่ปฏิบัติตามสัญญา ส่วนราชการผู้ว่าจ้างอาจใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาโดยดำเนินการตามขั้นตอนตามเงื่อนไขของสัญญาจ้าง ข้อ 2.6.1 (ก) และอาจใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายเมื่อมีการบอกเลิกสัญญานั้น โดยคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามเงื่อนไขของสัญญา ข้อ 2.8 ด้วย กล่าวคือ จังหวัดและบริษัทที่ปรึกษาจะต้องทำความเข้าใจตกลงกันในเรื่องค่าเสียหาย ซึ่งค่าเสียหายที่ตกลงกันนี้จะต้องเป็นค่าเสียหายเช่นที่ตามปกติย่อมเกิดขึ้นแต่การไม่ชำระหนี้ นั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 222 และต้องเป็นค่าเสียหายที่สามารถพิสูจน์และคำนวณเป็นจำนวนเงินได้ เช่น กรณีต้องจ้างผู้อื่นมาดำเนินการแทนและต้องเสียค่าจ้างเพิ่ม ถือได้ว่าเป็นค่าเสียหายเช่นที่ตามปกติย่อมเกิดขึ้นแต่การไม่ชำระหนี้ นั้นและเป็นค่าเสียหายที่สามารถพิสูจน์ และคำนวณเป็นเงินได้

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ นร (กอพ) 1204/8163

29 สิงหาคม 2539

เรื่อง การกำหนดค่าปรับตามสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0202.4/9730 ลงวันที่ 11 มิถุนายน 2539

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาจ้างสัญญาจ้างที่ปรึกษาของกรมโยธาธิการ เลขที่ 23/2539 ลงวันที่ 8 สิงหาคม 2549 และเลขที่ 26/2539 ลงวันที่ 14 สิงหาคม 2539

ตามหนังสือที่อ้างถึง กระทรวงมหาดไทยแจ้งตามรายงานของจังหวัดชลบุรีว่า ได้จัดจ้างที่ปรึกษาทำการศึกษาวิจัยหาวิธีแก้ไขปัญหาล้อมของจังหวัดและท้องถิ่นให้ดีขึ้น โดยถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 แต่เนื่องจากสัญญาจ้างที่ปรึกษาไม่มีเงื่อนไขการปรับ ทำให้ที่ปรึกษาส่งมอบงานล่าช้าเกิดผลเสียหายแก่ทางราชการ กระทรวงมหาดไทยเห็นว่า ระเบียบฯ ขาดความชัดเจนเกี่ยวกับการกำหนดค่าปรับในการจ้างที่ปรึกษา จึงได้หารือรวม 3 ประการ คือ การกำหนดค่าปรับแก่บริษัทที่ปรึกษา จะกระทำหรือไม่ หากกระทำควรกำหนดอัตราเท่าใด และหากกระทำไม่ได้ จะมีแนวทางการปฏิบัติที่ก่อให้เกิดสภาพบังคับให้บริษัทที่ปรึกษาปฏิบัติให้เป็นไปตามเวลาที่กำหนดอย่างไร ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ (กอพ.) พิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องของการจ้างที่ปรึกษาเป็นงานจ้างผู้เชี่ยวชาญมาให้คำปรึกษาในด้านต่างๆ ไม่ใช่การจ้างทำพัสดุ การคัดเลือกผู้รับจ้างต้องถือหลักความไว้วางใจในตัวของผู้เชี่ยวชาญเป็นเกณฑ์ในการดำเนินการตัดสินใจว่าจ้าง การกำหนดค่าปรับซึ่งเป็นมาตรการเร่งรัดให้ผู้รับจ้างจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่ตกลงกัน อาจจะทำให้ผู้รับจ้างรีบส่งมอบงานโดยไม่สมบูรณ์ น่าจะเป็นผลเสียหายมากกว่าผลดี ดังนั้น ตามเจตนารมณ์ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 จึงไม่มีความประสงค์จะให้มีการกำหนดค่าปรับสำหรับการทำสัญญาจ้างที่ปรึกษา

อย่างไรก็ดี หากส่วนราชการผู้ทำสัญญาจ้างที่ปรึกษาเห็นว่า โดยลักษณะของงานจ้างที่ปรึกษางานใด ถ้าไม่กำหนดเงื่อนไขของการปรับไว้ในสัญญาจ้างจะเกิดความเสียหายแก่งานแล้ว ก็ย่อมจะอยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าส่วนราชการผู้ทำสัญญาที่จะพิจารณาเพิ่มเติมเงื่อนไขการปรับในตัวอย่างสัญญาจ้างที่ กวพ. กำหนดไว้ ตามหลักเกณฑ์ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ข้อ 132 วรรคสอง ได้ตามความเหมาะสมและจำเป็น ทั้งนี้ กวพ. ขอส่งสำเนาสัญญาว่าจ้างที่ปรึกษาระหว่างกรมโยธาธิการกับบริษัทที่ปรึกษา ซึ่งมีการกำหนดเงื่อนไขการปรับไว้ด้วย จำนวน 2 ฉบับ มาเพื่อประกอบการพิจารณาด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ นร (กวพ) 1204/285

สำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. 10300

15 กุมภาพันธ์ 2536

เรื่อง การจ้างทำการสำรวจออกแบบและควบคุมงานระบบประปา

เรียน ผู้ว่าการการประปาส่วนภูมิภาค

อ้างถึง หนังสือการประปาส่วนภูมิภาค ที่ มท 57500 – 05/2971 ลงวันที่ 23 กันยายน 2535

ตามหนังสือที่อ้างถึงแจ้งว่า การประปาส่วนภูมิภาคจะดำเนินการจ้างบริการสำรวจและออกแบบรายละเอียดโครงการปรับปรุงขยายการประปาบ้านฉาง จังหวัดระยอง ซึ่งโครงการดังกล่าวมีแผนงานที่จะต้องสำรวจออกแบบรายละเอียดเกี่ยวกับการวางท่อน้ำดิบ การวางท่อจ่ายน้ำ การก่อสร้างอาคารผลิตน้ำ ถังน้ำใส โรงสูบน้ำแรงสูง โรงเก็บ-จ่ายสารเคมี สำนักงานประปาบ้านพักพนักงาน รั้ว ประตู ฯลฯ และการจ้างบริการควบคุมงานก่อสร้างโครงการปรับปรุงขยายการประปาสงขลา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และเนื่องจากทั้ง 2 โครงการดังกล่าว มีขอบเขตของงานซึ่งเกี่ยวกับระบบประปาและอาคารรวมกัน ดังนั้น การประปาส่วนภูมิภาค จึงขอหารือวิธีการพิจารณาตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 รวม 2 ประการ ความละเอียดดังแจ้งแล้ว นั้น

คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุพิจารณาเห็นแล้วว่า

1. ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ข้อ 5 ได้กำหนดไว้ว่า “อาคาร” หมายความว่า สิ่งปลูกสร้างถาวรที่บุคคลอาจเข้าอยู่หรือใช้สอยได้ เช่น อาคารที่ทำการ โรงพยาบาล โรงเรียน สนามกีฬา สถานีน้ำรอง หรือสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ ที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน และรวมตลอดถึงสิ่งก่อสร้างอื่นๆ ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอยสำหรับอาคารนั้นๆ เช่น เสาธง รั้ว ท่อระบายน้ำ หอดังน้ำ ถนน ประปา และสิ่งอื่นๆซึ่งเป็นส่วนประกอบของตัวอาคาร เช่น เครื่องปรับอากาศ ลิฟท์ เฟอร์นิเจอร์ ฯลฯ กรณีตามข้อหารือของการประปาส่วนภูมิภาค ซึ่งปรากฏว่า “ระบบประปา” หมายถึง การวางระบบน้ำดิบ ระบบการผลิต ระบบการจ่ายน้ำประปา โดยมี

อาคารต่างๆ เป็นส่วนประกอบของระบบประปา จึงมิใช่อาคาร ตามความหมายของระเบียบฯ พัสตุ ดังกล่าวข้างต้น

- ระเบียบฯ พัสตุ พ.ศ. 2535 ได้กำหนดแยกการจัดการส่วนที่ 3 การจ้างที่ปรึกษา และส่วนที่ 4 การจ้างออกแบบและควบคุมงาน ออกจากกัน โดยการจ้างที่ปรึกษา หมายความว่า การจ้างบริการจากที่ปรึกษาแต่ไม่รวมถึงการจ้างออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารด้วยเงินงบประมาณ และการจ้างออกแบบและควบคุมงาน หมายความว่า การจ้างบริการจากนิติบุคคลหรือบุคคลธรรมดาที่ประกอบธุรกิจด้านงานออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารด้วยเงินงบประมาณ ในเมื่อระบบประปาตามข้อหาหรือขอการประปาส่วนภูมิภาค ดังกล่าวนี มีใช้อาคารตามความหมายของระเบียบฯ ว่าด้วยการพัสตุ การที่การประปาส่วนภูมิภาคจะดำเนินการจ้างบริการสำรวจออกแบบ และหรือควบคุมงานก่อสร้างระบบประปาตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสตุ พ.ศ. 2535 จึงจะต้องถือปฏิบัติตามระเบียบฯ พัสตุ ในส่วนที่ 3 การจ้างที่ปรึกษา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก-5

**เอกสารตอบข้อหารือปัญหาเกี่ยวกับระเบียบว่าด้วยการพัสดุ
ส่วนงานพัสดุ กรมบัญชีกลาง**

ส่วนราชการ กรมบัญชีกลาง สำนักมาตรฐานการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ
ที่ กค (กwp) 2401.3/09654 วันที่ 22 เมษายน 2551
เรื่อง ข้อหารือการปรับราคาค่าจ้างควบคุมงาน
เรียน อธิบดีกรมสรรพากร

ตามหนังสือกรมสรรพากร ด่วนที่สุด ที่ กค 0703/158 ลงวันที่ 9 มกราคม 2551 และด่วนที่สุด ที่ กค 0703/953 ลงวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2551 แจ้งว่ากรมสรรพากรได้ทำสัญญาจ้างบริษัท พิวชั่น คอนซัลแตนท์ จำกัด เป็นที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานการปรับปรุงอาคารสำนักงานสรรพากรภาค 4 (เดิม) เพื่อจัดทำเป็นอาคารศูนย์คอมพิวเตอร์สำรองตามสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน เลขที่ 163/2549 ลงวันที่ 1 สิงหาคม 2549 โดยในส่วนการควบคุมงานตามข้อ 10 “ผู้ว่าจ้างและที่ปรึกษาได้ตกลงราคาค่าจ้างควบคุมงานตามสัญญานี้ เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 180,000 บาทโดยผู้ว่าจ้างจะแบ่งจ่ายค่าจ้างให้แก่ที่ปรึกษาเป็นรายเดือน เดือนละเท่าๆกันตามอายุสัญญาก่อสร้างเป็นเงินเดือนละ 30,000 บาท โดยจะจ่ายให้เมื่อที่ปรึกษาได้ควบคุมงานและทำรายงานการควบคุมงานและผลงานตามโครงการในเดือนนั้นๆ เสนอต่อผู้ว่าจ้างเป็นที่เรียบร้อยแล้ว” ซึ่งคิดระยะเวลาในการปรับปรุงเป็นเวลา 6 เดือน ต่อมากรมสรรพากรได้ทำสัญญาจ้างบริษัท ไชท์ เพรพพาเรชั่น แมนเนจเม้นท์ จำกัด ทำงานปรับปรุงอาคารสำนักงานสรรพากรภาค 4 (เดิม) เป็นศูนย์คอมพิวเตอร์สำรอง ตามสัญญาเลขที่ 159/2550 ลงวันที่ 28 กันยายน 2550 โดยมีกำหนดการส่งมอบงานการปรับปรุงเป็นจำนวน 14 งวด กรมสรรพากรจึงได้พิจารณาแก้ไขรายละเอียดการจ่ายเงินค่าจ้างให้แก่บริษัท พิวชั่น คอนซัลแตนท์ จำกัด ที่ปรึกษาในการควบคุมงาน ตามสัญญาเลขที่ 163/2549 ลงวันที่ 1 สิงหาคม 2549 จำนวนเงิน 180,000 บาท จาก 6 งวด เป็น 14 งวด เพื่อให้สอดคล้องกับระยะเวลาในการปรับปรุงอาคารสำนักงานสรรพากร ภาค 4 (เดิม) เป็นศูนย์คอมพิวเตอร์สำรอง เนื่องจากบริษัท พิวชั่น คอนซัลแตนท์ จำกัด ที่ปรึกษาในการออกแบบและควบคุมงานได้มีหนังสือขอปรับราคาค่าจ้างควบคุมงานเพิ่มเติมจากเดิมจำนวนเงิน 180,000 บาท เป็นจำนวนเงิน 420,000 บาท เนื่องจากทางกรมสรรพากรได้ขยายระยะเวลาการควบคุมงานจากระยะเวลา 6 เดือน เป็นระยะเวลา 14 เดือนกรมสรรพากรจึงขอหาหรือว่า ตามที่บริษัทฯ ที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานขอเพิ่มค่าจ้างการควบคุมงานจากเดิมจำนวนเงิน

180,000 บาทเป็นจำนวนเงิน 420,000 บาท กรมสรรพากรสามารถที่จะจ่ายเพิ่มค่าควบคุมงานให้แก่บริษัท ที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน ตามที่ขอมาก็ได้หรือไม่ และกรมสรรพากรจะต้องดำเนินการอย่างไร เพื่อให้ถูกต้องตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กรมบัญชีกลางขอเรียนว่า คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ (กวพ.) พิจารณาแล้วเห็นว่า ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 6 กำหนดให้ระเบียบนี้ใช้บังคับแก่ส่วนราชการซึ่งดำเนินการเกี่ยวกับการพัสดุโดยใช้เงินงบประมาณ เงินกู้ และเงินช่วยเหลือ ดังนั้น กรณีที่ส่วนราชการได้ดำเนินการเกี่ยวกับพัสดุโดยใช้เงินค่าใช้จ่ายจากการเก็บภาษีท้องถิ่น ซึ่งมีได้ใช้เงินงบประมาณ เงินกู้ หรือเงินช่วยเหลือแล้ว ย่อมไม่อยู่ในบังคับที่ต้องปฏิบัติตามระเบียบฯ นี้

แต่อย่างไรก็ดี หากเป็นกรณีการดำเนินการเกี่ยวกับการพัสดุโดยใช้เงินงบประมาณ เงินกู้ หรือเงินช่วยเหลือ กรณีนี้เห็นว่า ตามระเบียบฯ ข้อ 136 กำหนดว่าสัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือที่ได้ลงนามแล้ว จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงมิได้ เว้นแต่การแก้ไขนั้นจะเป็นความจำเป็นโดยไม่ทำให้ทางราชการต้องเสียประโยชน์หรือเป็นการแก้ไขเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการให้อยู่ในอำนาจของหัวหน้าส่วนราชการที่จะพิจารณาอนุมัติให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ และหากมีความจำเป็นต้องเพิ่มหรือลดวงเงิน หรือเพิ่มหรือลดระยะเวลาส่งมอบของหรือระยะเวลาในการทำงาน ก็ให้ตกลงไปพร้อมกัน ดังนั้น กรณีที่ส่วนราชการได้มีการลงนามในสัญญาแล้วจะทำการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญามิได้ เว้นแต่การแก้ไขนั้นเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการหรือไม่ทำให้ทางราชการต้องเสียประโยชน์ โดยกรณีนี้กรมฯ จำต้องพิจารณาว่ากรณีดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อทางราชการหรือไม่ และไม่ทำให้ทางราชการเสียประโยชน์อย่างไรเพื่อประกอบการพิจารณาตามนัยระเบียบฯ ข้อดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ กค (กวพ) 1408.4/24476

2 กันยายน 2548

เรื่อง ขั้ขอหารือการเบึกจ่ายค่าควบคุมงาน

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

อ้างถึง หนังสือมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ด่วนที่สุด ที่ ศร 0522.01/7796 ลงวันที่ 16 ธันวาคม 2547

ตามหนังสือที่อ้างถึง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชแจ้งว่า ได้ทำสัญญาว่าจ้าง บริษัท ไตรเทค คอนซัลแตนท์ จำกัด ออกแบบและควบคุมงานปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียเป็นราคา ค่าออกแบบ 550,000 บาท และค่าควบคุมงาน 550,000 บาท ปรากฏตามสัญญาเลขที่ 7-23/2544 ลงวันที่ 28 ธันวาคม 2644 โดยทางมหาวิทยาลัยฯ ได้จ้างบริษัท แอดวานซ์ เอ็นไวรอนเมนทอล เอ็นทีเนียริง จำกัด ก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย เป็นเงิน 26,103,720 บาท ตามสัญญาเลขที่ 2-12/2546 ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2546 ระยะเวลาก่อสร้าง 300 วัน สิ้นสุดสัญญาก่อสร้างวันที่ 3 พฤษภาคม 2547 และได้มีข้อตกลงเพิ่มเติมแนบท้ายสัญญาจ้างลงวันที่ 28 เมษายน 2547 ซึ่งมหาวิทยาลัยฯอนุมติให้ขยายระยะเวลาทำงานตามสัญญา เนื่องจากเป็นความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยราชการ จำนวน 71 วัน กำหนดสิ้นสุดสัญญาจึงขยายเป็นวันที่ 14 กรกฎาคม 2547 ต่อมาบริษัท ไตรเทค คอนซัลแตนท์ จำกัด ผู้ควบคุมงานได้มีหนังสือเลขที่ TCC/SYOU - 067 ลงวันที่ 13 กรกฎาคม 2547 ขอเบิกค่าควบคุมงานเป็นเงินวันละ 1451.60 เป็นเวลา 71 วัน รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 103,064.60 บาท มหาวิทยาลัยฯ จึงขอหารือว่า เมื่อเริ่มสัญญาแล้วผู้ควบคุมงานเริ่มปฏิบัติงานแล้วตามรายงานของผู้ควบคุมงาน แต่ผู้รับจ้างไม่เข้าพื้นที่ปฏิบัติงานในสถานที่ก่อสร้าง มหาวิทยาลัยฯ ต้องจ่ายค่าควบคุมงานในวันดังกล่าวหรือไม่ และผู้ควบคุมงานมีสิทธิที่จะได้รับค่าควบคุมงานเพิ่มเติมตามที่เรียกร้องหรือไม่ รวมทั้งมหาวิทยาลัยฯ จำเป็นต้องขยายอายุสัญญาจ้างควบคุมงานเช่นเดียวกับสัญญาจ้างปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสีย หรือไม่ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กรมบัญชีกลางขอเรียนว่า คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ (กพพ.) พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีตามข้อหาหรือมีประเด็นที่ต้องพิจารณาเกี่ยวกับข้อตกลงในสัญญาจ้าง ซึ่งเป็นเรื่องที่คุณสัญญา ทั้ง 2 ฝ่ายสามารถตีความและตกลงกันตามเงื่อนไขในข้อสัญญานั้นๆ ได้เอง อย่างไรก็ดี หากเกิด ปัญหาข้อสงสัยในการตีความเกี่ยวกับข้อสัญญาดังกล่าว มหาวิทยาลัยฯ ควรจะหารือไปยัง สำนักงานอัยการสูงสุด และเนื่องจากกรณีนี้เป็นปัญหาการตีความตามสัญญา จึงไม่อยู่ในอำนาจ ของ กพพ.ที่จะพิจารณาตอบข้อหาหรือในเรื่องดังกล่าวได้

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง ข.1 รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

ลำดับ ที่	ชื่อ-นามสกุล	หน่วยงาน/บริษัท	ตำแหน่งงาน	ประสบการณ์ใน การใช้สัญญาจ้างที่ ปรึกษา (ปี)	คำเรียกแทน
1	คุณภิญโญ จันทร์มหา	การรถไฟแห่งประเทศไทย	วิศวกรอำนวยการศูนย์ โครงการปรับปรุงทาง	15	O1
2	คุณกาญจน์ หิรัญ	สำนักจราจรและขนส่ง กรุงเทพมหานคร	นิติกร	4	O2
3	คุณสิทธิพร สมคิดสรรพ	สำนักจราจรและขนส่ง กรุงเทพมหานคร	วิศวกรโยธา 7	12	O3
4	คุณโกสินทร์ พิทยเวศต์สุนทร	กรมทางหลวงชนบท	ผู้อำนวยการกลุ่มงาน เวนคืนที่ดินและการพัสดุ	16	O4
5	คุณอภิชัย วชิระปรากการพงษ์	กรมทางหลวงชนบท	วิศวกรวิชาชีพ 8	11	O5
6	คุณวิทยา เอกนาวากิจ	สำนักจัดการทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	หัวหน้าส่วนบริหาร สัญญาและคดีพิเศษ	5	O6
7	คุณประณต เลิศมีมงคลชัย	สำนักจัดการทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ผู้อำนวยการฝ่ายปฏิบัติการ	16	O7

ตาราง ข.1 รายชื่อให้สัมภาษณ์ (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อ-นามสกุล	หน่วยงาน/บริษัท	ตำแหน่งงาน	ประสบการณ์ใน การใช้สัญญาจ้างที่ ปรึกษา (ปี)	คำเรียกแทน
8	คุณรัฐพงศ์ พันธุ์ติยะ	บริษัท ธนารักษ์พัฒนา - สินทรัพย์ จำกัด	ผู้จัดการส่วนก่อสร้าง ศูนย์ราชการ	3	O8
9	คุณสินชาติย์ คุ่มพันธ์	การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน แห่งประเทศไทย	หัวหน้าแผนกสัญญา 1	8	O9
10	คุณศิริลักษณ์ วาฬะวัฒนะ	การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน แห่งประเทศไทย	นิติกร	10	O10
11	ดร. การุญ จันทรางศุ	บริษัท เค.ซี.เอส.แอนด์ แอสโซซิเอทส์ จำกัด	กรรมการผู้จัดการ	30	CM1
12	คุณจรรยา เพทาย	บริษัท เอเชียน เอ็นจิเนียริง คอนซัลแต้นส์ จำกัด	ผู้จัดการฝ่ายพัฒนาธุรกิจ	15	CM2
13	คุณพิพัฒน์ พลอินทร์	บริษัท ไทยเอ็นจิเนียริง คอนซัลแตนท์ จำกัด	รองกรรมการผู้จัดการ	40	CM3
14	คุณชูศักดิ์ โล่สกุลพงษ์	บริษัท ทีเอ็ม คอนซัลติ้ง เอ็นจิเนียริง แอนด์ แมเนจเม้นท์ จำกัด	ผู้อำนวยการโครงการ	17	CM4

ตาราง ข.1 รายชื่อให้สัมภาษณ์ (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อ-นามสกุล	หน่วยงาน/บริษัท	ตำแหน่งงาน	ประสบการณ์ใน การใช้สัญญาจ้างที่ ปรึกษา (ปี)	คำเรียกแทน
15	คุณนิมิต ภัทรธนาโชติ	บริษัท อรุณ ชัยเสรี คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริ่ง จำกัด	ผู้จัดการโครงการ	22	CM5
16	คุณกอบชัย ธีารงธนสาร	บริษัท พี บี เอเชีย จำกัด	รองผู้จัดการโครงการ	6	CM6

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างสัญญาจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้างตามแบบทำระเบียบสำนัก
นายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535

ศูนย์วิทยพัชการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค-1

ตัวอย่างสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลหรือจ้างบริษัทที่ปรึกษา

สัญญาเลขที่.....

สัญญาฉบับนี้ทำขึ้น ณ .....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....

จังหวัด..... เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ระหว่าง.....โดย.....

ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า “ผู้ว่าจ้าง” ฝ่ายหนึ่ง กับ.....

อยู่เลขที่.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

*(ในกรณีเป็นบริษัทที่ปรึกษาให้ใช้ข้อความว่า.....ซึ่งจดทะเบียน

เป็นนิติบุคคล ณ ..... มีสำนักงานใหญ่

อยู่เลขที่.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

โดย.....ผู้มีอำนาจลงนามผูกพันนิติบุคคลปรากฏตาม

หนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท.....

ลงวันที่..... (และหนังสือมอบอำนาจลงวันที่.....)*

แนบท้ายสัญญานี้ ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า “ที่ปรึกษา” อีกฝ่ายหนึ่ง

โดยที่ผู้ว่าจ้างมีความประสงค์จะจ้างที่ปรึกษาเพื่อปฏิบัติงานตามโครงการ

ต่อไปนี้.....

.....(บรรยายลักษณะงานโดย

ย่อ).....

.....

และโดยที่ ที่ปรึกษามีความประสงค์จะรับจ้างทำงานดังกล่าวข้างต้น

ทั้งสองฝ่ายจึงได้ตกลงทำสัญญากันมีข้อความดังต่อไปนี้

ผู้ว่าจ้างตกลงจ้าง และที่ปรึกษาตกลงรับจ้างเพื่อปฏิบัติงานตามรายละเอียดที่กำหนดไว้

ในเอกสารแนบท้ายสัญญา ซึ่งประกอบด้วยเงื่อนไขของสัญญา และภาคผนวกดังต่อไปนี้

ภาคผนวก ก : ขอบข่ายของงานและกำหนดระยะเวลาการทำงาน

ภาคผนวก ข : กำหนดระยะเวลาการทำงานของที่ปรึกษา

ภาคผนวก ค : ค่าจ้างและวิธีการจ่ายค่าจ้าง

ภาคผนวก ง : แบบหนังสือคำประกัน (หลักประกันการรับเงินค่าจ้างที่ปรึกษา
ล่วงหน้า)

ภาคผนวก จ : แบบหนังสือคำประกัน (หลักประกันการรับเงินประกันผลงาน)

ฯลฯ

เอกสารแนบท้ายสัญญาดังกล่าวข้างต้นให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของสัญญานี้ ในกรณีที่มีความขัดแย้งกันระหว่างข้อความในเงื่อนไขของสัญญา กับข้อความในภาคผนวก ให้ถือข้อความในเงื่อนไขของสัญญาบังคับและในกรณีที่เอกสารแนบท้ายสัญญาขัดแย้งกันเอง ที่ปรึกษาจะต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของผู้ว่าจ้าง

สัญญานี้ทำขึ้น 2 ฉบับ มีข้อความถูกต้องตรงกัน คู่สัญญาได้อ่านและเข้าใจข้อความในสัญญาโดยละเอียดตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยานและคู่สัญญา ต่างยึดถือไว้ฝ่ายละฉบับ

ลงชื่อ.....ผู้ว่าจ้าง
(.....)

ลงชื่อ.....ที่ปรึกษา
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

ศูนย์วิทยุโทรพัสดุ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เงื่อนไขของสัญญา

1. ข้อความทั่วไป

1.1 ขอบข่ายของงาน

งานซึ่งที่ปรึกษาจะต้องปฏิบัติตามสัญญานี้ (ต่อไปในสัญญาเรียกว่า “งาน”) ให้เป็นไปตามขอบข่ายของงานที่ระบุไว้ในภาคผนวก ก. และงานซึ่งที่ปรึกษาและผู้ว่าจ้างตกลงเพิ่มเติมจากภาคผนวก ก

1.2 กฎหมายที่จะต้องปฏิบัติตาม

ในการปฏิบัติงานตามสัญญานี้ ที่ปรึกษาจะต้องเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ ของทางราชการ

1.3 หัวเรื่อง

ชื่อหัวเรื่องของเงื่อนไขของสัญญาข้อหนึ่งข้อใด จะไม่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของเงื่อนไขของสัญญาข้อนั้นหรือนำไปประกอบการพิจารณาในการตีความวินิจฉัยความหมายของข้อความในข้อนั้นๆ หรือข้อความอื่นใดของสัญญานี้

1.4 การบอกกล่าว

บรรดาคำบอกกล่าวหรือการได้รับความยินยอมหรือความเห็นชอบใดๆ ตามสัญญานี้ ต้องทำเป็นหนังสือและจะถือว่าได้ส่งไปโดยชอบแล้ว หากได้จัดส่งโดยทางหนึ่งทางใดดังต่อไปนี้คือ

- ส่งมอบโดยบุคคลแก่ผู้แทนที่ได้รับมอบหมายของคู่สัญญาแต่ละฝ่าย
- ทางไปรษณีย์ลงทะเบียน
- ทางโทรเลข โทรพิมพ์ หรือโทรสาร แล้วยืนยันเป็นหนังสือโดยเร็วไปยังชื่อและที่อยู่ของ

อยู่ของ

คู่สัญญา ดังต่อไปนี้

ผู้ว่าจ้าง .....

.....

ที่ปรึกษา .....

.....

2. การเริ่มงาน การสิ้นสุดของงาน การเปลี่ยนแปลงแก้ไข และการบอกเลิกสัญญา

2.1 การเริ่มมีผลบังคับของสัญญา

สัญญานี้เริ่มมีผลใช้บังคับทันที เมื่อคู่สัญญาได้ลงนาม

2.2 วันเริ่มปฏิบัติงาน

ที่ปรึกษาจะต้องเริ่มปฏิบัติงานภายในวันที่.....

2.3 วันสิ้นสุดของสัญญา

ที่ปรึกษาจะต้องปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จภายใน วันที่.....

2.4 การเปลี่ยนแปลงแก้ไขสัญญา

ถ้ามีเหตุจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขสัญญา ให้ทำเป็นหนังสือตามแบบและพิธีการเช่นเดียวกับการทำสัญญา

2.5 การโอนงาน

2.5.1 ที่ปรึกษาจะต้องไม่ให้ช่วงงาน มอบหมายงาน โอนงาน หรือละทิ้งงานให้ผู้อื่นเป็นผู้ทำงานตามสัญญานี้แทน ไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่เพียงบางส่วนด้วยประการใดๆ โดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ว่าจ้างก่อน และแม้จะได้รับความยินยอมดังกล่าว ที่ปรึกษาก็ยังต้องรับผิดชอบอย่างเต็มที่ตามสัญญานี้ต่อไปทุกประการ

2.5.2 ที่ปรึกษาจะต้องไม่โอนสิทธิประโยชน์ใดๆ ตามสัญญานี้ให้แก่ผู้อื่น โดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ว่าจ้างก่อน เว้นแต่การโอนเงินที่ถึงกำหนดชำระหรือที่จะถึงกำหนดชำระ

2.6 การระงับงานชั่วคราวและการบอกเลิกสัญญา

2.6.1 การบอกเลิกสัญญาหรือให้หยุดงานชั่วคราวโดยผู้ว่าจ้าง

(ก) ผู้ว่าจ้างมีสิทธิบอกเลิกสัญญานี้ได้ ถ้าผู้ว่าจ้างเห็นว่าที่ปรึกษามีได้ปฏิบัติงานด้วยความชำนาญหรือด้วยความเอาใจใส่ในวิชาชีพของที่ปรึกษาเท่าที่พึงคาดหมายได้จากที่ปรึกษาในระดับเดียวกัน หรือมิได้ปฏิบัติตามข้อสัญญา และเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญานี้ ในกรณีเช่นนี้ผู้ว่าจ้างจะบอกกล่าวให้ที่ปรึกษาทราบถึงเหตุผลที่จะบอกเลิกสัญญา ถ้าที่ปรึกษามีได้ดำเนินการแก้ไขให้ผู้ว่าจ้างพอใจภายในระยะเวลา 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับความบอกกล่าวจากผู้ว่าจ้างมีสิทธิบอกเลิกสัญญาโดยการส่งคำบอกกล่าวแก่ที่ปรึกษา เมื่อที่ปรึกษาได้รับหนังสือบอกกล่าวนั้นแล้ว ที่ปรึกษาต้องหยุดปฏิบัติงานทันที และดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อลดค่าใช้จ่ายใดๆ ที่อาจมีในระหว่างการหยุดปฏิบัติงานนั้นให้น้อยที่สุด

(ข) ผู้ว่าจ้างอาจมีหนังสือบอกกล่าวให้ที่ปรึกษาทราบล่วงหน้า เมื่อใดก็ได้ว่าผู้ว่าจ้างมีเจตนาที่จะระงับการทำงานทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือจะบอกเลิกสัญญา ในกรณีที่ผู้ว่าจ้างจะบอกเลิกสัญญา การบอกเลิกสัญญาดังกล่าวจะมีผลในเวลาไม่น้อยกว่า 60 วัน นับจากวันที่ ที่ปรึกษาได้รับหนังสือบอกกล่าวนั้น หรืออาจเร็วกว่าหรือช้ากว่ากำหนดเวลานั้นก็ได้แล้วแต่คู่สัญญาจะทำความตกลงกันเมื่อที่ปรึกษาได้รับหนังสือบอกกล่าวนั้นแล้ว ที่ปรึกษาต้องหยุดปฏิบัติงานทันที และดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อลดค่าใช้จ่ายใดๆ ที่อาจมีในระหว่างการหยุดปฏิบัติงานนั้นให้น้อยที่สุด

2.6.2 การบอกเลิกสัญญาโดยที่ปรึกษา

ที่ปรึกษามีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ ถ้าผู้ว่าจ้างมิได้ปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบตามที่สัญญาระบุไว้ ในกรณีเช่นนี้ที่ปรึกษาจะมีหนังสือถึงผู้ว่าจ้างระบุรายละเอียดถึงสาเหตุและเหตุผลในการขอเลิกสัญญา ถ้าผู้ว่าจ้างมิได้ดำเนินการแก้ไขให้ที่ปรึกษาพอใจ ภายในระยะเวลา 30 วัน นับแต่วันได้รับหนังสือบอกกล่าวนั้น ที่ปรึกษามีสิทธิบอกเลิกสัญญา

2.6.3 เหตุสุดวิสัย

(ก) “เหตุสุดวิสัย” หมายความว่า เหตุใดๆ อันจะเกิดขึ้นก็ดี จะให้ผลพิบัติก็ดี ไม่มีใครจักอาจป้องกันได้ แม้ทั้งบุคคลผู้ต้องประสบหรือใกล้จะต้องประสบเหตุนั้นจะได้จัดการระมัดระวังตามสมควรอันพึงคาดหมายได้จากบุคคลนั้นในฐานะ เช่นนั้น

(ข) ถ้าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามสัญญานี้ได้ เพราะเหตุสุดวิสัยคู่สัญญาฝ่ายนั้นจะต้องบอกกล่าวให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งทราบภายใน 14 วัน นับแต่เหตุนั้นเกิดขึ้นและคู่สัญญาฝ่ายที่ได้รับแจ้ง ต้องพิจารณาว่าจะยอมรับเหตุดังกล่าวว่าเป็นเหตุสุดวิสัยหรือไม่ แล้วแจ้งให้คู่สัญญาฝ่ายแรกทราบภายในเวลาอันควร

(ค) ในระหว่างที่มีเหตุสุดวิสัยเกิดขึ้น ให้หน้าที่และความรับผิดชอบของคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายระงับลงชั่วคราว เว้นแต่จะระบุไว้ในสัญญานี้เป็นประการอื่น อย่างไรก็ตามที่ปรึกษามีสิทธิจะได้รับการขยายเวลาทำงานออกไปเท่ากับระยะเวลาที่ต้องเสียไปอันเนื่องจากเหตุสุดวิสัยนั้น

(ง) ในกรณีที่คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ไม่สามารถปฏิบัติงาน หรือยินยอมให้มีการปฏิบัติงานตามสัญญานี้ได้ทั้งหมดหรือแต่เพียงบางส่วน เนื่องจากเหตุสุดวิสัยต่อเนื่องกันเป็นเวลาเกินกว่า 60 วัน นับจากวันแจ้ง เหตุสุดวิสัยตามข้อ (ข) คู่สัญญาแต่ละฝ่ายมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ โดยส่งคำบอกกล่าวไปยังคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งล่วงหน้าเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 15 วัน

2.7 สิทธิของคู่สัญญาเมื่อมีการระงับงานชั่วคราวหรือบอกเลิกสัญญา

2.7.1 เมื่อมีการระงับการทำงานตามสัญญานี้ชั่วคราว ตามสัญญาข้อ 2.6.1 (ข) ผู้ว่าจ้างจะจ่ายเงินให้แก่ที่ปรึกษาเป็นค่าใช้จ่ายเท่าที่จำเป็นตามจำนวนเงินที่คู่สัญญาจะได้ตกลงกัน

2.7.2 เมื่อมีการบอกเลิกสัญญาตามข้อ 2.6.1 (ก) ผู้ว่าจ้างจะชำระค่าจ้างตามส่วนที่เป็นธรรมและเหมาะสมที่กำหนดในภาคผนวก ค. ให้แก่ที่ปรึกษา โดยคำนวณตั้งแต่วันเริ่มปฏิบัติงานจนถึงวันบอกเลิกสัญญา ในกรณีเช่นนี้ ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะยึดเงินประกันผลงานหรือบังคับเอาแก่นหนังสือค้ำประกันตามที่ระบุไว้ในภาคผนวก ค. แล้วแต่กรณีได้

2.7.3 เมื่อมีการเลิกสัญญาตามข้อ 2.6.1 (ข) หรือข้อ 2.6.2 ผู้ว่าจ้างจะชำระค่าจ้างตามส่วนที่เป็นธรรมและเหมาะสมที่กำหนดในภาคผนวก ค. ให้แก่ที่ปรึกษา โดยคำนวณ

ตั้งแต่วันเริ่มปฏิบัติงานจนถึงวันบอกเลิกสัญญา นอกจากนี้ผู้ว่าจ้างจะจ่ายคืนเงินประกันผลงานที่หักไว้ทั้งหมดหรือคืนหนังสือค้ำประกันที่ยึดไว้ตามภาคผนวก ค. แล้วแต่กรณี รวมทั้งเงินชดเชยค่าเดินทางและเงินค่าใช้จ่ายที่ได้โดยตรงจ่ายไปตามสมควรและตามความเป็นจริง ซึ่งผู้ว่าจ้างยังมิได้ชำระให้แก่ที่ปรึกษาด้วย อย่างไรก็ตามเงินชดเชยและเงินที่ได้ชำระไปแล้วทั้งหมดจะต้องไม่เกินยอดเงินตามสัญญาที่กำหนดในภาคผนวก ค. หรือตามที่ได้ตกลงแก้ไขกันไว้

2.7.4 เมื่อมีการเลิกสัญญาตามข้อ 2.6.3 (ง) ผู้ว่าจ้างจะชำระค่าจ้างตามสัดส่วนที่เป็นธรรมและเหมาะสมตามที่กำหนดในภาคผนวก ค. ให้แก่ที่ปรึกษา โดยคำนวณตั้งแต่วันเริ่มปฏิบัติงานจนถึงวันเลิกสัญญา นอกจากนี้ ผู้ว่าจ้างจะจ่ายคืนเงินประกันผลงานที่หักไว้ทั้งหมดหรือคืนหนังสือค้ำประกันที่ยึดไว้ตามภาคผนวก ค. แล้วแต่กรณี

2.8 สิทธิเรียกร้องเมื่อมีการบอกเลิกสัญญาเนื่องจากผิดสัญญา

เมื่อมีการบอกเลิกสัญญาเนื่องจากผิดสัญญา ผู้ว่าจ้างและที่ปรึกษาจะทำความตกลงกันในเรื่องค่าเสียหาย อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่การบอกเลิกสัญญาเกิดขึ้นเนื่องจากที่ปรึกษาเป็นฝ่ายผิดสัญญา ผู้ว่าจ้างมีสิทธินำเงินประกันผลงานที่ยึดไว้ตามสัญญา ข้อ 2.7.2 หรือเงินที่ธนาคารผู้ค้ำประกันส่งมาให้มาชดใช้เป็นค่าเสียหายเบื้องต้นได้

3. สิทธิและหน้าที่ของที่ปรึกษา

3.1 ที่ปรึกษาจะต้องใช้ความชำนาญ ความระมัดระวัง และความขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติงานตามสัญญาอย่างมีประสิทธิภาพ และจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบ ให้สำเร็จลุล่วงเป็นไปตามมาตรฐานของวิชาที่ยอมรับนับถือกันทั่วไป

3.2 ค่าจ้างซึ่งผู้ว่าจ้างจะชำระแก่ที่ปรึกษาตามภาคผนวก ค. นั้น เป็นค่าตอบแทนเพียงอย่างเดียว ซึ่งที่ปรึกษาจะได้รับเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามสัญญานี้ ที่ปรึกษาจะต้องไม่รับค่านายหน้าทางการค้า ส่วนลด เบี้ยเลี้ยง เงินช่วยเหลือใดๆ โดยตรงหรือโดยอ้อมหรือสิ่งตอบแทนใดๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสัญญานี้ หรือที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ตามสัญญานี้

3.3 ที่ปรึกษาจะต้องไม่มีผลประโยชน์ใดๆ ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมในเงินค่าสิทธิ เงินบำเหน็จหรือค่านายหน้าใดๆ ที่เกี่ยวกับการนำสิ่งของหรือกรรมวิธีใดๆ ที่มีทะเบียนสิทธิบัตรหรือได้รับการคุ้มครองมาใช้ เพื่อวัตถุประสงค์ของสัญญานี้ เว้นแต่คู่สัญญาจะได้ตกลงกันเป็นหนังสือว่าที่ปรึกษาอาจได้ผลประโยชน์หรือเงินเช่นนั้นได้

3.4 ลิขสิทธิ์ในเอกสารทุกฉบับซึ่งที่ปรึกษาได้ทำขึ้นเกี่ยวกับสัญญานี้ให้ตกเป็นของผู้ว่าจ้าง บรรดาเอกสารที่ที่ปรึกษาได้จัดทำขึ้นเกี่ยวกับสัญญานี้ให้ถือเป็นความลับและให้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ว่าจ้าง ที่ปรึกษาจะต้องส่งมอบบรรดาเอกสารดังกล่าวให้แก่ผู้ว่าจ้างเมื่อสิ้นสุด

สัญญาที่ปรึกษาอาจเก็บสำเนาเอกสารไว้กับตนได้ แต่ต้องไม่นำข้อความในเอกสารนั้นไปใช้ในกิจการอื่นที่ไม่เกี่ยวกับงานโดยไม่ได้รับความยินยอมล่วงหน้าจากผู้ว่าจ้างก่อน

3.5 บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ และวัสดุอุปกรณ์ทั้งหลายซึ่งผู้ว่าจ้างได้จัดให้ที่ปรึกษาใช้ หรือซึ่งที่ปรึกษาซื้อมาด้วยทุนทรัพย์ของผู้ว่าจ้าง หรือซึ่งผู้ว่าจ้างเป็นผู้จ่ายค่าใช้จ่ายให้ ถือว่าเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ว่าจ้างและต้องทำเครื่องหมายแสดงว่าเป็นของผู้ว่าจ้าง ที่ปรึกษาต้องใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ และวัสดุอุปกรณ์ดังกล่าวอย่างเหมาะสมตามระเบียบของทางราชการ เพื่อกิจการที่เกี่ยวกับการจ้างที่ปรึกษาเท่านั้น

เมื่อทำงานเสร็จหรือมีการเลิกสัญญา ที่ปรึกษาจะต้องทำบัญชีแสดงรายการเครื่องมือ เครื่องใช้ และวัสดุอุปกรณ์ทั้งหลายข้างต้นที่ยังคงเหลืออยู่ และจัดการโยกย้ายไปเก็บรักษาตามคำสั่งผู้ว่าจ้าง ที่ปรึกษาต้องดูแลเครื่องมือ เครื่องใช้ และวัสดุอุปกรณ์ดังกล่าวอย่างเหมาะสมตลอดเวลาที่ครอบครอง แล้วต้องคืนเครื่องมือ เครื่องใช้ และวัสดุอุปกรณ์ดังกล่าวให้ครบในสภาพดีตามความเหมาะสม แต่ไม่ต้องรับผิดชอบ สำหรับความเสื่อมสภาพตามปกติ

4. ความรับผิดชอบของที่ปรึกษา

4.1 ที่ปรึกษาจะต้องชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้ว่าจ้าง และป้องกันมิให้ผู้ว่าจ้างต้องรับผิดชอบต่อในบรรดาสิทธิเรียกร้องค่าเสียหาย ค่าใช้จ่าย หรือราคา รวมตลอดถึงการเรียกร้องโดยบุคคลที่สาม อันเกิดจากความผิดพลาดหรือการละเว้นไม่กระทำการของที่ปรึกษา หรือของลูกจ้างของที่ปรึกษา

4.2 ที่ปรึกษาจะต้องรับผิดชอบต่อการละเมิดบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือสิทธิใดๆ ในสิทธิบัตรหรือลิขสิทธิ์ของบุคคลที่สาม ซึ่งที่ปรึกษานำมาใช้ในการปฏิบัติงานตามสัญญา

4.3 ที่ปรึกษาจะต้องจัดการประกันภัยเพื่อความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก และเพื่อความสูญหายหรือเสียหายในทรัพย์สินซึ่งผู้ว่าจ้างเป็นผู้จัดหาให้หรือสั่งซื้อโดยทุนทรัพย์ของผู้ว่าจ้าง เพื่อให้ที่ปรึกษาไว้ใช้ในการปฏิบัติงานตามสัญญา โดยที่ปรึกษาเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการประกันภัยเอง ทั้งนี้เว้นแต่จะมีการตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นในสัญญา

5. พันธะหน้าที่ของผู้ว่าจ้าง

ผู้ว่าจ้างจะมอบข้อมูลและสถิติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับซึ่งผู้ว่าจ้างมีอยู่ให้แก่ที่ปรึกษา โดยไม่คิดมูลค่าและภายในเวลาอันควร

ในกรณีที่ที่ปรึกษาต้องการความช่วยเหลือ ผู้ว่าจ้างจะให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกตามสมควร ทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติงานของที่ปรึกษาตามสัญญานี้ลุล่วงไปได้ด้วยดี

6. ค่าจ้างของที่ปรึกษา

6.1 ผู้ว่าจ้างจะชำระค่าจ้างปฏิบัติงานให้ที่ปรึกษาตามเงื่อนไขที่ระบุในภาคผนวก ค.

6.2 ในกรณีที่ที่ปรึกษาต้องปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่ระบุในภาคผนวก ก. เนื่องจากมีเหตุใดๆ นอกเหนือจากการควบคุมของที่ปรึกษาเกิดขึ้น และซึ่งที่ปรึกษาไม่อาจคาดหมายล่วงหน้าได้หรือเนื่องจากคู่สัญญาได้ตกลงเปลี่ยนแปลง หรือแก้ไขงาน อันสืบเนื่องจากการเรียกร้องของฝ่ายผู้ว่าจ้างที่ปรึกษาจะได้รับค่าจ้างรวมทั้งค่าใช้จ่ายที่เบิกคืนได้ (ถ้ามี) เพิ่มเติม โดยคำนวณตามอัตราเดียวกับอัตราที่ระบุในภาคผนวก ค.

6.3 ในกรณีที่ความล่าช้าเกิดจากฝ่ายผู้ว่าจ้าง และความล่าช้านั้นทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเป็นพิเศษ ที่ปรึกษามีสิทธิได้รับค่าจ้างเพิ่มเติมโดยคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายจะตกลงกันในเรื่องค่าจ้างเพิ่มเติม

7. การชำระเงินให้ที่ปรึกษา

7.1 เงินสกุลต่างประเทศที่ที่ปรึกษาได้รับชำระทุกครั้ง ผู้ว่าจ้างจะช่วยเหลือให้ที่ปรึกษาสามารถส่งกลับไปต่างประเทศได้ ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย

7.2 เมื่อใดที่จำเป็นต้องตีราคาเงินตราสกุลหนึ่งเป็นเงินตราอีกสกุลหนึ่ง เพื่อการชำระเงินจำนวนที่ระบุในภาคผนวก ค. ให้ใช้อัตราขายตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย ในวันที่ถึงกำหนดชำระเงินเป็นอัตราแลกเปลี่ยน

(ข้อ 7 นี้ ใช้ในกรณีผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศหรือบริษัทที่ปรึกษาต่างประเทศ)

วันทำสัญญา.....

ขอบข่ายของงานและกำหนดระยะเวลาทำงาน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันทำสัญญา.....

กำหนดระยะเวลาทำงานของที่ปรึกษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันทำสัญญา.....

ค่าจ้างและวิธีการจ่ายค่าจ้าง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค. แบบที่ 1
(แบบเหมาจ่าย)
ค่าจ้างและวิธีการจ่ายค่าจ้าง

1. ค่าจ้างส่วนที่เหมาจ่าย

1.1 จำนวนเงินเหมาจ่าย

ผู้ว่าจ้างจะจ่ายค่าจ้างสำหรับการทำงานของที่ปรึกษาเป็นการเหมาเป็นเงิน.....(เงินตราต่างประเทศ).....และ.....บาท
(.....)

1.2 งวดเงินค่าจ้างส่วนที่เหมาจ่าย

ค่าจ้างส่วนที่เหมาจ่ายจะแบ่งออกเป็นเงิน.....(เงินตราต่างประเทศ)..... จำนวน.....งวด และเงินบาท จำนวน.....งวด ซึ่งแต่ละงวดจะถึงกำหนดชำระเมื่อผู้ว่าจ้างได้รับใบเรียกเก็บเงินจากที่ปรึกษา ส่วนใบเรียกเก็บเงินนั้น ให้ยื่นเมื่อวันสุดท้ายของเดือนสำหรับเงินค่าจ้างของงวดเดือนนั้น

เงินค่าจ้างในแต่ละงวดทั้งส่วนที่เป็น.....(เงินตราต่างประเทศ).....และเงินบาท จะจ่ายตามกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

งวดการจ่ายเงิน	เงินตราต่างประเทศ	เงินบาท
เดือนที่ 1 -	.....	.....
รวม	.....	.....

ผู้ว่าจ้างอาจจะยึดหน่วงเงินค่าจ้างงวดใดงวดหนึ่งไว้ก็ได้ หากที่ปรึกษาปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามกำหนดเวลาการทำงานในภาคผนวก ก. และจะจ่ายให้ต่อเมื่อที่ปรึกษาได้ทำการแก้ไขข้อบกพร่องนั้นแล้ว

2. ค่าใช้จ่ายส่วนที่เบิกคืนได้

2.1 รายการค่าใช้จ่ายส่วนที่เบิกคืนได้

ผู้ว่าจ้างจะจ่ายเงินคืนให้แก่ที่ปรึกษาสำหรับบรรดาค่าใช้จ่ายซึ่งที่ปรึกษาได้ใช้จ่ายไปตามความเป็นจริง ดังต่อไปนี้

ก)

ข)

ฯลฯ

2.2 ประมวลการค่าใช้จ่ายส่วนที่เบิกคืนได้

ประมวลการของค่าใช้จ่ายส่วนที่เบิกคืนได้ตามข้อ 2.1 ปรากฏอยู่ในเอกสารแนบ ค-1 และ ค-2 และของภาคผนวกนี้

2.3 การจ่ายเงินค่าใช้จ่ายส่วนที่เบิกคืนได้

ที่ปรึกษาจะต้องส่งใบเรียกเก็บเงินพร้อมด้วยเอกสารที่จำเป็น เพื่อขอเบิกคืนเงินค่าใช้จ่ายตามจำนวนที่ได้จ่ายไปจริงต่อผู้ว่าจ้างเป็นระยะๆ ไป ผู้ว่าจ้างจะทำการจ่ายคืนค่าใช้จ่ายดังกล่าวให้แก่ที่ปรึกษาภายใน 45 วัน นับแต่วันได้รับใบเรียกเก็บเงินนั้น ในกรณีที่มีค่าใช้จ่ายบางรายการซึ่งยังเป็นข้อโต้แย้งกันอยู่ระหว่างผู้ว่าจ้างกับที่ปรึกษา ผู้ว่าจ้างจะจ่ายเฉพาะค่าใช้จ่ายส่วนที่ไม่มีการโต้แย้งให้แก่ที่ปรึกษา ภายใน 45 วัน นับแต่วันได้รับใบเรียกเก็บเงินนั้น

3. วิธีการจ่ายเงิน

3.1 การจ่ายเงินส่วนที่เป็นเงินตราต่างประเทศ

(แบบที่ 1) 1. การจ่ายเงินส่วนที่เป็นเงิน.....(เงินตราต่างประเทศ)..... นั้น ผู้ว่าจ้างจะเป็นผู้สั่งให้.....(แหล่งเงินกู้).....จ่ายเงินดังกล่าวให้แก่ที่ปรึกษาในนามของผู้ว่าจ้าง โดยจ่ายเข้าบัญชีของธนาคารซึ่งที่ปรึกษาจะได้กำหนด

(แบบที่ 2) 2. การจ่ายเงินส่วนที่เป็นเงิน.....(เงินตราต่างประเทศ)..... ผู้ว่าจ้างจะเป็นผู้จ่ายโดยตรง โดยจ่ายเข้าบัญชีของธนาคารซึ่งที่ปรึกษาจะได้กำหนด

3.2 การจ่ายเงินส่วนที่เป็นเงินบาท

(แบบที่ 1) 1. ผู้ว่าจ้างจะเป็นผู้จ่ายเงินซึ่งเป็นเงินบาทโดยตรงให้แก่ที่ปรึกษา

(แบบที่ 2) 2. ผู้ว่าจ้างจะเป็นผู้สั่งให้.....(แหล่งเงินกู้)..... จ่ายเงินส่วนที่เป็นเงินบาทให้แก่ที่ปรึกษาในนามของผู้ว่าจ้าง โดยจ่ายเข้าบัญชีของธนาคารซึ่งที่ปรึกษาจะได้กำหนด

4. เงินประกันผลงานและหนังสือค้ำประกัน

ในการจ่ายเงินค่าจ้างในแต่ละงวดตามข้อ 1.2 ผู้ว่าจ้างจะหักเงินค่าจ้างไว้ร้อยละ.....(.....%) เพื่อมารวมไว้เป็นเงินประกันผลงาน และจะจ่ายคืนให้ที่ปรึกษาภายใน 45 วัน นับแต่..... (ตัวอย่าง เช่น “การจ่ายเงินงวดสุดท้าย” เป็นต้น)

อย่างไรก็ตาม ที่ปรึกษาอาจจะขอให้ผู้ว่าจ้างจ่ายเงินประกันผลงานคืนให้แก่ที่ปรึกษาได้ แต่ที่ปรึกษาจะต้องนำหนังสือค้ำประกันของธนาคารซึ่งมีวงเงินค้ำประกันเท่ากับจำนวนเงินประกันผลงานที่ขอรับคืนมามอบให้แก่ผู้ว่าจ้างไว้แทน หนังสือค้ำประกันดังกล่าวจะต้องออกโดยธนาคารในประเทศไทยตามแบบที่แนบท้ายสัญญา (ภาคผนวก จ.) และจะต้องมีอายุการค้ำประกันตลอดไป จนกว่าภาระหน้าที่ของที่ปรึกษาตามสัญญานี้สิ้นสุดลง ผู้ว่าจ้างจะคืนหนังสือค้ำประกันดังกล่าวให้แก่ที่ปรึกษาภายใน 7 วัน นับแต่วันที่หนังสือค้ำประกันนั้นได้หมดอายุแล้ว

เอกสารแนบ ค-1

ค่าใช้จ่ายที่เบิกคืนได้ส่วนที่เป็นเงิน.....(เงินตราต่างประเทศ).....

- 1)
- 2)

ฯลฯ

เอกสารแนบ ค-2

ค่าใช้จ่ายที่เบิกคืนได้ส่วนที่เป็นเงินบาท

- 1)
- 2)

ฯลฯ

รวม

แบบหนังสือค้ำประกัน
(หลักประกันการรับเงินค่าจ้างที่ปรึกษาล่วงหน้า)

เลขที่..... วันที่.....

ข้าพเจ้า.....(ชื่อธนาคาร).....สำนักงานตั้งอยู่เลขที่.....
ถนน.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....
จังหวัด.....โดย.....ผู้มีอำนาจลงนามผูกพัน
ธนาคาร ขอทำหนังสือค้ำประกันฉบับนี้ให้ไว้ต่อ.....(ชื่อส่วนราชการผู้ว่าจ้าง).....
ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “ผู้ว่าจ้าง” ดังมีข้อความต่อไปนี้

ข้อ 1. ตามที่.....(ชื่อที่ปรึกษา)..... ซึ่งต่อไปในสัญญาเรียกว่า “ที่ปรึกษา”
ได้ทำสัญญากับผู้ว่าจ้างตามสัญญาเลขที่.....ลงวันที่..... ซึ่งที่
ปรึกษามีสิทธิที่จะขอรับเงินค่าจ้างล่วงหน้าเป็นจำนวนเงิน.....บาท (.....)

ข้อ 2. ข้าพเจ้ายินยอมค้ำประกันการจ่ายเงินค่าจ้างล่วงหน้าของที่ปรึกษาได้รับไปภายใน
วงเงินไม่เกิน.....บาท(.....)

ข้อ 3. หากที่ปรึกษาซึ่งได้รับเงินค่าจ้างล่วงหน้าตามข้อ 1 จากผู้ว่าจ้างไปแล้ว ไม่ปฏิบัติ
ตามสัญญาหรือตามเงื่อนไขอื่นๆ แนบทำยสัญญา อันเป็นเหตุให้ต้องจ่ายเงินค่าจ้างล่วงหน้า
ที่ได้รับไปดังกล่าวคืนให้แก่ผู้ว่าจ้าง หรือที่ปรึกษามีความผูกพันที่จะต้องจ่ายคืนเงินค่าจ้างล่วงหน้า
แก่ผู้ว่าจ้างไม่ว่ากรณีใดๆ ข้าพเจ้าตกลงที่จะจ่ายคืนเงินค่าจ้างล่วงหน้าเต็มตาม
จำนวน.....บาท (.....) หรือตามจำนวนที่ยัง
ค้างอยู่ให้แก่ผู้ว่าจ้างภายใน 7 วัน นับถัดจากวันที่ได้รับคำบอกกล่าวเป็นหนังสือจากผู้ว่าจ้าง โดย
ผู้ว่าจ้างไม่จำเป็นต้องเรียกร้องให้ที่ปรึกษาชำระหนี้้นั้นก่อน

ข้อ 4. หากผู้ว่าจ้างได้ขยายระยะเวลาให้แก่ที่ปรึกษาหรือยินยอมให้ที่ปรึกษาปฏิบัติผิด
แยกไปจากเงื่อนไขใดๆ ในสัญญาจ้างให้ถือว่าข้าพเจ้าได้ยินยอมในกรณีนั้นๆ ด้วย

ข้อ 5. ข้าพเจ้าจะไม่เพิกถอนการค้ำประกันไม่ว่ากรณีใดๆ ตราบเท่าที่ ที่ปรึกษาจะต้อง
รับผิดชอบต่อผู้ว่าจ้างตามสัญญาอยู่

ข้าพเจ้าได้ลงนามและประทับตราไว้ต่อหน้าพยานเป็นสำคัญ

ลงชื่อ.....ผู้ค้าประกัน

(.....)

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบหนังสือค้ำประกัน
(หลักประกันการรับเงินประกันผลงาน)

เลขที่..... วันที่.....

ข้าพเจ้า.....(ชื่อธนาคาร).....สำนักงานตั้งอยู่เลขที่.....
ถนน.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....
จังหวัด.....โดย.....ผู้มิอำนาจลงนามผูกพัน
ธนาคาร ขอทำหนังสือค้ำประกันฉบับนี้ให้ไว้ต่อ.....(ชื่อส่วนราชการผู้
ว่าจ้าง)..... ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “ผู้ว่าจ้าง” ดังมีข้อความต่อไปนี้

ข้อ 1. ตามที่.....(ชื่อที่ปรึกษา)..... ซึ่งต่อไปนี้ในสัญญาเรียกว่า
“ที่ปรึกษา” ได้ทำสัญญากับผู้ว่าจ้างตามสัญญาเลขที่.....ลง
วันที่..... โดยตามสัญญาดังกล่าวผู้ว่าจ้างจะหักเงินประกันผลงานไว้ในอัตราร้อย
ละ.....(.....%) ของค่าจ้างแต่ละงวดที่ถึงกำหนดจ่ายให้แก่ที่ปรึกษานั้น

ข้อ 2. ข้าพเจ้ายินยอมผูกพันตนเป็นผู้ค้ำประกันที่ปรึกษาสำหรับเงินประกันผลงาน ซึ่ง
ผู้ว่าจ้างได้หักไว้จากค่าจ้างที่ได้จ่ายให้แก่ที่ปรึกษา ตั้งแต่วัดที่.....ถึงงวดที่.....
เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น.....บาท (.....) ซึ่งที่
ปรึกษาได้ขอรับคืนไป กล่าวคือหากที่ปรึกษาปฏิบัติบกพร่อง หรือผิดสัญญาข้อใดข้อหนึ่งอัน
ก่อให้เกิดความเสียหายใดๆ แก่ผู้ว่าจ้างหรือจะต้องรับผิดชอบใช้หนี้แก่ผู้ว่าจ้างไม่ว่ากรณีใด
ข้าพเจ้ายอมชำระเงินค่าเสียหายหรือหนี้ดังกล่าวข้างต้นให้แก่ผู้ว่าจ้างทันทีที่ได้รับแจ้ง เป็น
หนังสือจากผู้ว่าจ้าง โดยผู้ว่าจ้างไม่ต้องบอกกล่าวล่วงหน้าหรือไม่ต้องใช้สิทธิทางศาลก่อน ทั้ง
ผู้ว่าจ้าง ไม่มีหน้าที่ต้องพิสูจน์ถึงข้อบกพร่องดังกล่าวของที่ปรึกษาแต่ประการใดอีกด้วย

ข้อ 3 หากผู้ว่าจ้างได้ขยายระยะเวลาให้แก่ที่ปรึกษาหรือยินยอมให้ที่ปรึกษาปฏิบัติผิด
แยกไปจากเงื่อนไขใดๆ ในสัญญาให้ถือว่าข้าพเจ้าได้ยินยอมในกรณีนั้นๆ ด้วย

ข้อ 4. ข้าพเจ้าจะไม่เพิกถอนการค้ำประกันไม่ว่ากรณีใดๆ ตราบเท่าที่ ที่ปรึกษายังต้อง
รับผิดชอบต่อผู้ว่าจ้างตามสัญญาอยู่

ข้าพเจ้าได้ลงนามและประทับตราไว้ต่อหน้าพยานเป็นสำคัญ

ลงชื่อ.....ผู้ค้าประกัน

(.....)

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

ศูนย์วิทยพัสดุ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค-2

ตัวอย่างแบบสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงาน

สัญญาเลขที่.....

สัญญานี้ทำขึ้น ณ.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ระหว่าง.....โดย.....

ซึ่งต่อไปในสัญญานี้จะเรียกว่า “ผู้ว่าจ้าง” ฝ่ายหนึ่ง กับ.....

ซึ่งจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ณ.....มีสำนักงานใหญ่ อยู่เลขที่.....

ถนน.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....โดย.....ผู้มีอำนาจลง

นามผูกพันนิติบุคคล ปรากฏตามหนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วน

บริษัท.....ลงวันที่.....(และหนังสือมอบอำนาจลง

วันที่.....)* แนบท้ายสัญญานี้ (ในกรณีที่ที่ปรึกษาเป็นบุคคลธรรมดาให้ใช้

ข้อความว่ากับ.....อยู่บ้านเลขที่.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....)* ซึ่งต่อไปใน

สัญญานี้จะเรียกว่า “ที่ปรึกษา” อีกฝ่ายหนึ่ง

ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงทำสัญญากันมีข้อความดังต่อไปนี้

ภาค ก. การออกแบบ

ข้อ 1 ผู้ว่าจ้างตกลงจ้างและที่ปรึกษาดังกล่าวรับจ้างออกแบบ.....

.....(ชื่อโครงการพร้อมวัตถุประสงค์ของการจ้างที่สำคัญและรายละเอียดทุก
รายการ)..........ตามความต้องการของผู้ว่าจ้าง ทั้งนี้ ที่ปรึกษาจะต้องปฏิบัติงานให้
เป็นไปตามหลักวิชาการทางด้านสถาปัตยกรรมและวิศวกรรม และบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่
เกี่ยวข้อง

ข้อ 2 ที่ปรึกษาจะลงมือทำงานภายในวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

และจะดำเนินการออกแบบตามสัญญานี้ให้แล้วเสร็จภายในวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้อ 3 ผู้ว่าจ้างและที่ปรึกษาได้ตกลงราคาค่าจ้างออกแบบตามสัญญา เป็น
จำนวนเงินทั้งสิ้น..... บาท (.....)

ข้อ 4 ผู้ว่าจ้างตกลงจ่ายค่าจ้างให้แก่ที่ปรึกษาเป็นงวดๆ ดังนี้

งวดที่ 1 จำนวนร้อยละ..... ของค่าจ้างออกแบบตามข้อ
3 เป็นเงิน.....บาท (.....) จะจ่ายให้เมื่อ.....

งวดที่ 2 จำนวนร้อยละ..... ของค่าจ้างออกแบบตามข้อ
3 เป็นเงิน.....บาท (.....) จะจ่ายให้เมื่อ.....

งวดที่ 3 จำนวนร้อยละ..... ของค่าจ้างออกแบบตามข้อ
3 เป็นเงิน.....บาท (.....) จะจ่ายให้เมื่อ.....

งวดที่ 4 .....
.....
..... ฯลฯ.....

งวดสุดท้ายเงินที่เหลือจำนวน.....บาท (.....)
จะจ่ายให้เมื่อผู้ว่าจ้างได้รับมอบงานออกแบบจากที่ปรึกษาครบบริบูรณ์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ข้อ 5 ที่ปรึกษาจะส่งมอบผลงานพร้อมทั้งแบบและรายละเอียดประกอบแบบ
จำนวน..... ชุด ให้แก่ผู้ว่าจ้างในวันส่งมอบงานตามสัญญา

ข้อ 6 ผู้ว่าจ้างเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในผลงานที่ที่ปรึกษาได้ออกแบบตามสัญญา
และที่ปรึกษาจะนำผลงานและรายละเอียดของงานตามสัญญาไปใช้หรือเผยแพร่ในกิจการอื่น
นอกเหนือจากที่ได้ระบุไว้ในสัญญาไม่ได้ เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้ว่าจ้าง
ก่อน

ข้อ 7 ในกรณีที่ผลงานของที่ปรึกษาบกพร่องหรือไม่เป็นไปตามความประสงค์
ของผู้ว่าจ้างอันเนื่องมาจากผู้รับจ้างมิได้ดำเนินการให้ถูกต้องตามหลักวิชาการทางสถาปัตยกรรม
และ/หรือวิศวกรรมที่ปรึกษาต้องรีบทำการแก้ไขให้เป็นที่เรียบร้อย โดยไม่คิดค่าบริการจากผู้ว่าจ้าง
อีก ถ้าที่ปรึกษาหลีกเลี่ยงหรือบิดพลิ้วไม่รีบจัดการแก้ไขให้เป็นที่เรียบร้อยในกำหนดเวลาที่ผู้ว่าจ้าง
แจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร ผู้ว่าจ้างมีสิทธิจ้างที่ปรึกษารายอื่นทำการแทน โดยที่ปรึกษาจะต้อง
รับผิดชอบจ่ายเงินค่าจ้างในการนี้แทนผู้ว่าจ้างโดยสิ้นเชิง

ถ้ามีความเสียหายเกิดขึ้นแก่งานที่ออกแบบ อันเนื่องมาจากการที่ที่
ปรึกษาได้ออกแบบงานไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการทางสถาปัตยกรรม และ/หรือวิศวกรรม ที่
ปรึกษาจะต้องทำการแก้ไขความเสียหายดังกล่าวภายในเวลาที่ผู้ว่าจ้างจะกำหนดให้ ถ้าที่ปรึกษา
ไม่สามารถแก้ไขได้ ที่ปรึกษาจะต้องชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้นโดยสิ้นเชิง ซึ่งหมายความรวมทั้ง

ความเสียหายที่เกิดขึ้นโดยตรงและโดยส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากงานบริการนี้ด้วย

ถ้าที่ปรึกษาไม่เริ่มปฏิบัติงานภายในกำหนด หรือมีเหตุให้ผู้ว่าจ้างเชื่อว่าที่ปรึกษาไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จภายในกำหนด หรือล่วงเลยกำหนดเวลาแล้วเสร็จไปแล้ว หรือที่ปรึกษาทำผิดสัญญาข้อหนึ่งข้อใด ผู้ว่าจ้างมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ และเมื่อบอกเลิกสัญญาแล้ว ผู้ว่าจ้างมีสิทธิรับหรือบังคับจากหลักประกันและมีสิทธิเรียกค่าเสียหายอื่น (ถ้ามี) จากที่ปรึกษาด้วย

ภาค ข การควบคุมงาน

ข้อ 8 ผู้ว่าจ้างตกลงจ้างและที่ปรึกษาดตกลงรับจ้างควบคุมงานก่อสร้าง.....(ชื่อโครงการพร้อมรายละเอียดการจ้างที่สำคัญทุกรายการ).....
.....ตามความต้องการของผู้ว่าจ้าง ทั้งนี้ ที่ปรึกษาจะเป็นผู้ควบคุมงานแทนผู้ว่าจ้างตามสัญญาจ้างเหมาก่อสร้าง ระหว่างผู้ว่าจ้างกับผู้รับจ้างเหมาก่อสร้าง ซึ่งต่อไปในสัญญานี้จะเรียกว่า “สัญญาก่อสร้าง” และ “ผู้รับจ้าง” ตามลำดับ

ข้อ 9 ที่ปรึกษาจะควบคุมงานให้เป็นไปตามสัญญาก่อสร้างและถูกต้องตามหลักวิชาทางด้านสถาปัตยกรรมและวิศวกรรม และจะต้องรับผิดชอบต่อผู้ว่าจ้างจนกว่างานตามสัญญาก่อสร้างจะแล้วเสร็จตามรูปแบบและรายละเอียดของแบบงานในภาค ก. ของสัญญานี้

ข้อ 10 ผู้ว่าจ้างและที่ปรึกษาได้ตกลงราคาค่าจ้างควบคุมงานตามสัญญานี้ เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น..... บาท (.....) โดยผู้ว่าจ้างจะแบ่งจ่ายค่าจ้างให้แก่ที่ปรึกษาเป็นรายเดือน เดือนละเท่าๆกัน ตามอายุสัญญาก่อสร้างเป็นเงิน เดือนละ.....บาท (.....) โดยจะจ่ายให้เมื่อที่ปรึกษาได้ควบคุมงาน และทำรายการควบคุมงานและผลงานตามโครงการในเดือนนั้นๆเสนอต่อผู้ว่าจ้างเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ข้อ 11 ที่ปรึกษาจะจัดให้มีผู้ควบคุมงานที่มีความรู้และความชำนาญงานให้เหมาะสมกับสภาพการควบคุมงานตามสัญญา และให้สอดคล้องกับแผนการทำงานของที่ปรึกษาที่ปรากฏในเอกสารภาคผนวก.....แนบท้ายสัญญานี้

ข้อ 12 ในกรณีที่ผู้ว่าจ้างพิจารณาเห็นว่า การดำเนินงานของผู้ควบคุมงานจะเกิดความเสียหายแก่งานตามสัญญาก่อสร้าง ไม่ว่าในกรณีใดก็ตามผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะให้ที่ปรึกษาเปลี่ยนผู้ควบคุมงานบางคนหรือทั้งหมดนั้นได้ และที่ปรึกษาต้องดำเนินการตามความประสงค์ของผู้ว่าจ้างโดยเร็ว

การเปลี่ยนผู้ควบคุมงานตามความในวรรคแรก ที่ปรึกษาจะต้องเสนอรายชื่อผู้ควบคุมงานที่จะปฏิบัติงานแทนนั้นต่อผู้ว่าจ้างเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อน

ข้อ 13 ถ้าปรากฏว่าผู้รับจ้างไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามรายละเอียดที่ระบุไว้ในสัญญาก่อสร้างเป็นหน้าที่ของที่ปรึกษาจะสั่งให้ผู้รับจ้างดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้ถูกต้องตามรายละเอียดดังกล่าว

ในกรณีที่มีความจำเป็นทางด้านสถาปัตยกรรม และ/หรือวิศวกรรม ที่จะต้องแก้ไขปรับปรุงแบบหรือรายการที่กำหนดไว้เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพข้อเท็จจริงและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีฉะนั้นจะเกิดความเสียหายได้ ที่ปรึกษามีอำนาจสั่งระงับการดำเนินงานของผู้รับจ้างไว้ก่อน หรือในกรณีเร่งด่วนอาจสั่งการแก้ไขได้ตามความจำเป็น และเมื่อได้ดำเนินการไปแล้วจะต้องทำหนังสือรายงานให้ผู้ว่าจ้างทราบโดยเร็วที่สุด อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่จะทำให้ผู้ว่าจ้างต้องรับภาระการเงินเพิ่มขึ้นแล้ว ที่ปรึกษาต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าจ้างก่อน

ข้อ 14 ถ้าหากสัญญาก่อสร้างระหว่างผู้รับจ้างกับผู้ว่าจ้างต้องเลิกไป หรือระงับลงชั่วคราวด้วยเหตุใดๆก็ตาม ที่ปรึกษาไม่มีสิทธิได้รับค่าจ้างควบคุมงานในเดือนนั้น จนกว่างานก่อสร้างอาคารในเดือนนั้นๆได้ทำการแล้วเสร็จตามสัญญาไม่ว่าโดยผู้รับจ้างรายเดิมหรือผู้รับจ้างรายใหม่หรือจนกว่าจะมีการบอกเลิกสัญญาจ้างที่ปรึกษา ผู้ว่าจ้างจึงจะจ่ายเงินค่าจ้างเดือนนั้นให้แก่ที่ปรึกษา

ข้อ 15 ในกรณีที่สัญญาก่อสร้างระหว่างผู้ว่าจ้างกับผู้รับจ้างต้องเลิกไปหรือระงับลงชั่วคราวด้วยเหตุใดๆก็ตาม ผู้ว่าจ้างมีสิทธิปฏิบัติกรอย่างใดอย่างหนึ่งดังนี้

(1) งดจ่ายเงินค่าจ้างควบคุมงานให้แก่ที่ปรึกษาตลอดระยะเวลาที่สัญญาก่อสร้างต้องเลิกไปหรือระงับลงชั่วคราว แต่จะจ่ายเงินค่าจ้างให้แก่ที่ปรึกษาเมื่องานจ้างตามสัญญาก่อสร้างนั้นได้ดำเนินการต่อไปไม่ว่าจะโดยผู้รับจ้างรายเดิมหรือรายอื่น

(2) บอกเลิกสัญญาจ้างที่ปรึกษาควบคุมงานรายนี้ได้ทันที

หากสัญญาก่อสร้างระงับลงชั่วคราวเกิน..... วัน หรือมีการบอกเลิกสัญญาก่อสร้างและผู้ว่าจ้างไม่สามารถหาผู้รับจ้างรายใหม่ได้จนเกิน.....วัน นับถัดจากวันที่สัญญาก่อสร้างเลิกกันที่ปรึกษามีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้

ข้อ 16 ในแต่ละเดือนที่ปรึกษาจะทำรายงานผลงานและอุปสรรคของผู้รับจ้างที่ได้ปฏิบัติไปแล้วให้ผู้ว่าจ้างทราบ และในกรณีที่ครบอายุสัญญาก่อสร้างหากผู้รับจ้างไม่สามารถปฏิบัติงานแล้วเสร็จตามสัญญา ที่ปรึกษาจะต้องรับรายงานสรุปผลงานทั้งหมดและอุปสรรคที่เป็นเหตุทำให้การปฏิบัติงานของผู้รับจ้างไม่เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้เสนอต่อผู้ว่าจ้าง

ข้อ 17 การควบคุมงานตามสัญญาที่ที่ปรึกษาจะปฏิบัติดังนี้

- (1) จะดำเนินการควบคุมงานนับตั้งแต่วันที่ผู้รับจ้างเริ่มปฏิบัติงานจนกว่างานตามสัญญาก่อสร้างจะแล้วเสร็จตามสัญญา
- (2) จะไม่ละเลย หรือละทิ้งหน้าที่การควบคุมงาน หรือกระทำการมิชอบในหน้าที่ของตน ก่อให้เกิดความเสียหาย หรือทำให้งานตามสัญญาก่อสร้างดำเนินไปโดยไม่สะดวกล่าช้าหรือเกิดความเสียหายแก่ผู้รับจ้าง
- (3) จะไม่มีผลประโยชน์ส่วนได้เสียใดๆร่วมกับผู้รับจ้างและจะไม่ร่วมกับผู้รับจ้างกระทำการหรืองดเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง อันอาจเป็นเหตุให้ผู้ว่าจ้างได้รับความเสียหาย

ถ้าที่ปรึกษาหลีกเลี่ยงหรือกระทำการใดๆ ขัดต่อข้อกำหนดประการใดประการหนึ่งดังกล่าวข้างต้น หรือที่ปรึกษาปฏิบัติผิดสัญญาข้อใดข้อหนึ่ง ผู้ว่าจ้างมีสิทธิบอกเลิกสัญญานี้ได้ทันทีและมีสิทธิเรียกค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากที่ปรึกษา พร้อมทั้งรับหรือบังคับจากหลักประกันที่ที่ปรึกษามอบไว้แก่ผู้ว่าจ้างตามสัญญานี้ได้

ข้อ 18 ในกรณีที่มีความเสียหายเกิดขึ้นแก่งานตามสัญญาก่อสร้าง อันเนื่องมาจากการกระทำของที่ปรึกษา จะโดยการละเลยต่อหน้าที่ หรือมิได้ใช้ความรู้ที่เหมาะสมกับการควบคุมงาน หรือมิได้ควบคุมตรวจสอบให้ผู้รับจ้างดำเนินการดังกล่าวก็ตาม ที่ปรึกษาต้องรักษาทางแก้ไขให้เรียบร้อยด้วยค่าใช้จ่ายของที่ปรึกษาเอง และถ้าที่ปรึกษาหลีกเลี่ยงหรือบิดพลิ้วไม่แก้ไขให้เป็นที่ยอมรับภายในเวลาที่ผู้ว่าจ้างกำหนดให้ ผู้ว่าจ้างมีสิทธิว่าจ้างผู้อื่นดำเนินการแทน โดยที่ปรึกษาจะต้องชดเชยค่าเสียหายทั้งในส่วนที่เกิดขึ้นโดยตรงและในส่วนที่เกี่ยวข้องอันเกิดจากความเสียหายดังกล่าวนี้ด้วย

ข้อ 19 ในกรณีที่ผู้รับจ้างปฏิบัติงานล่วงเลยกำหนดตามสัญญาก่อสร้างเนื่องจากความผิดของผู้รับจ้าง ที่ปรึกษาจะได้รับค่าจ้างตามจำนวนวันที่ได้ปฏิบัติล่วงเลยกำหนดเวลานั้นต่อเมื่อผู้ว่าจ้างได้เรียกร้องเอาจากผู้รับจ้างมาจ่ายให้ที่ปรึกษาในอัตราวันละ.....บาท (.....)

ในกรณีที่ผู้รับจ้างได้ปฏิบัติงานล่วงเลยกำหนดเวลาตามสัญญาจ้างก่อสร้าง เนื่องจากเหตุที่มีได้เกิดจากความผิดของผู้รับจ้าง และมีได้เกิดจากความผิดของที่ปรึกษาที่ปรึกษาจะได้รับค่าจ้างตามจำนวนวันที่ปฏิบัติล่วงเลยกำหนดเวลานั้น ตามจำนวนที่เหมาะสมและเป็นธรรม แต่ไม่เกินกว่าอัตราค่าจ้างรายเดือนตามที่กำหนดในสัญญาข้อ 10

ข้อ 20 ในขณะที่ทำสัญญานี้ที่ปรึกษาได้นำหลักประกันเป็น.....

เป็นจำนวนเงิน.....บาท (.....)
 ซึ่งเท่ากับ ร้อยละ.....(.....%) ของราคาค่าจ้างตามสัญญาข้อ 3 และข้อ 10 รวมกัน
 มามอบไว้แก่ผู้ว่าจ้างเพื่อเป็นหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญา

เมื่อที่ปรึกษาได้ปฏิบัติงานตามภาค ก. ของสัญญานี้เสร็จสิ้นสมบูรณ์
 แล้ว ผู้ว่าจ้างจะคืนหลักประกันจำนวนครึ่งหนึ่งให้แก่ที่ปรึกษา ส่วนหลักประกันที่เหลืออีก
 ครึ่งหนึ่งผู้ว่าจ้างจะคืนให้เมื่อที่ปรึกษาปฏิบัติงานในภาค ข. ของสัญญานี้เสร็จเรียบร้อยแล้ว

ข้อ 21 เอกสารแนบท้ายสัญญาดังต่อไปนี้ให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของสัญญานี้

21.1 ผนวก 1 (.....) จำนวน ..... หน้า

21.2 ผนวก 2 (.....) จำนวน ..... หน้า

21.3 ..... ฯลฯ.....

ความใดในเอกสารแนบท้ายสัญญาที่ขัดแย้งกับความในสัญญานี้ ให้ใช้
 ข้อความในสัญญานี้บังคับ และในกรณีที่เอกสารแนบท้ายสัญญาขัดแย้งกันเอง ที่ปรึกษาจะต้อง
 ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของผู้ว่าจ้าง

สัญญานี้ทำขึ้นสองฉบับมีข้อความถูกต้องตรงกัน คู่สัญญาได้อ่านและ
 เข้าใจข้อความโดยละเอียดตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อพร้อมทั้งประทับตรา (ถ้ามี) ไว้เป็นสำคัญ
 ต่อหน้าพยานและคู่สัญญาต่างยึดถือไว้ฝ่ายละฉบับ

(ลงชื่อ).....ผู้ว่าจ้าง

(.....)

(ลงชื่อ).....ที่ปรึกษา

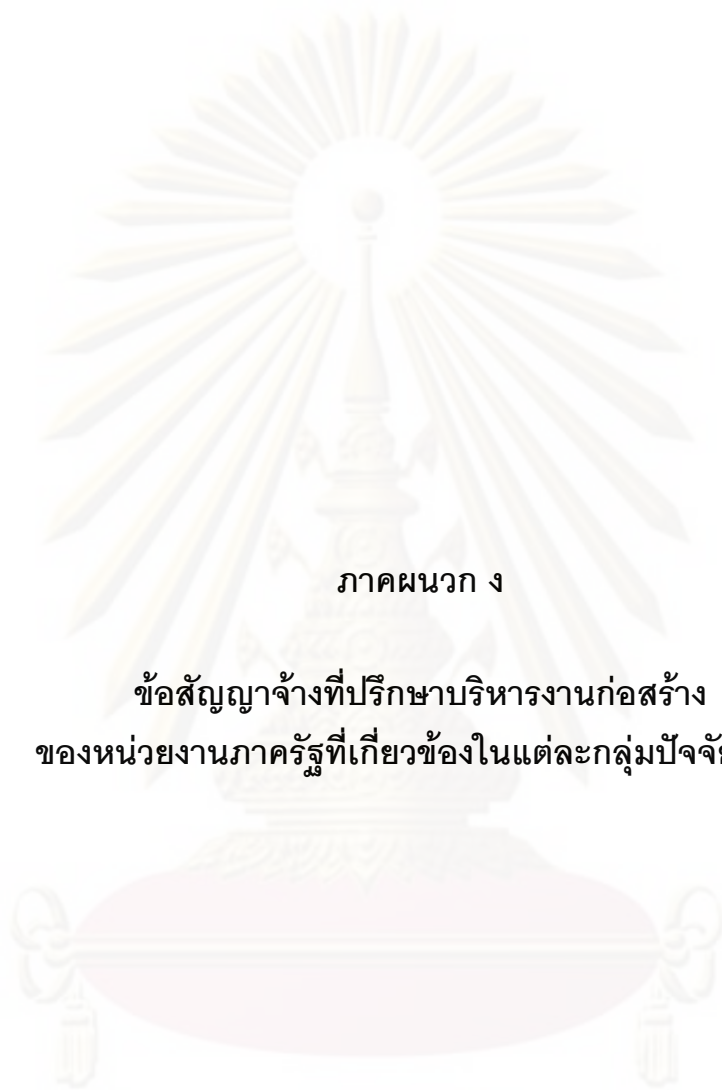
(.....)

(ลงชื่อ).....พยาน

(.....)

(ลงชื่อ).....พยาน

(.....)

ภาคผนวก ง

ข้อสัญญาจ้างที่ปรึกษาบริหารงานก่อสร้าง
ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในแต่ละกลุ่มปัจจัยเสี่ยง

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง-1

กลุ่มปัจจัยด้านต้นทุนการก่อสร้าง

มูลค่าการก่อสร้างเพิ่มขึ้นเกินกว่าที่ประมาณการไว้

ไม่พบการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มปัจจัยเสี่ยงนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง-2

กลุ่มปัจจัยด้านระยะเวลาการก่อสร้าง

โครงการก่อสร้างล่าช้ากว่ากำหนดระยะเวลาตามสัญญา

สัญญาจ้างของกรุงเทพมหานคร

- 1) ในกรณีที่ระยะเวลาที่ใช้ในการก่อสร้างจริงเกินกว่าระยะเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญา ที่ปรึกษาจะต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนต่อไปจนกว่างานจะแล้วเสร็จ และสัญญานี้ก็จะขยายออกไปเท่ากับระยะเวลาที่เกินนั้น
- 2) ในกรณีที่การขยายระยะเวลาการก่อสร้างเกิดจากความผิดพลาด หรือความบกพร่องของที่ปรึกษา ที่ปรึกษาจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายของตนเองทั้งหมด สำหรับการปฏิบัติงานเพิ่มเติมเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์
- 3) ในกรณีที่การขยายระยะเวลาการก่อสร้างเกิดจากความผิดพลาด หรือความบกพร่องของผู้รับจ้าง ผู้รับจ้างจะต้องจ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษาสำหรับการทำงานให้กับที่ปรึกษาตามเวลาที่ได้ปฏิบัติงานล่วงเลยกำหนดเวลาตามสัญญาตามอัตราค่าจ้างที่เสนอ
- 4) ในกรณีที่การขยายระยะเวลาการก่อสร้างเกิดจากเหตุสุดวิสัย ที่ปรึกษาจะไม่ได้รับเงินค่าจ้างจากกรุงเทพมหานคร

สัญญาจ้างที่ปรึกษาของการรถไฟแห่งประเทศไทย

ในกรณีที่เกิดความล่าช้าอันเป็นความผิดของ รฟท. จนถึงระดับที่ความล่าช้านั้นส่งผลให้เกิดค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม ที่ปรึกษามีสิทธิ์จะเรียกร้องให้มีการชดเชยค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นนั้น ในทำนองกลับกัน กรณีไม่ใช่ความผิดของรฟท. รฟท.ไม่ต้องชดใช้ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นและค่าเสียหายใดๆ ทั้งสิ้น

สัญญาจ้างที่ปรึกษาของกรมทางหลวงชนบท

ในกรณีที่ระยะเวลาที่ใช้ในการก่อสร้างจริงเกินกว่าระยะเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญา ที่ปรึกษาจะต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนต่อไปจนกว่างานจะแล้วเสร็จ และสัญญานี้ก็จะขยายออกไปเท่ากับระยะเวลาที่เกินนั้น โดยจำแนกเป็น 4 กรณีดังนี้

- 5) ในกรณีที่การขยายระยะเวลาการก่อสร้างเกิดจากความผิดพลาด หรือความบกพร่องของที่ปรึกษา ที่ปรึกษาจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายของตนเองทั้งหมดสำหรับการปฏิบัติงานเพิ่มเติมเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์
- 6) ในกรณีที่การขยายระยะเวลาการก่อสร้างเกิดจากความผิดพลาด หรือความบกพร่องของผู้ว่าจ้าง ที่ปรึกษาจะได้รับค่าจ้างตามจำนวนวันที่ได้ปฏิบัติงานลุล่วงเลยกำหนดเวลานั้นตามจำนวนที่เหมาะสมและเป็นธรรม แต่ไม่เกินกว่าวันละ 30,000 บาท (สามหมื่นบาทถ้วน)
- 7) ในกรณีที่การขยายระยะเวลาการก่อสร้างเกิดจากความผิดพลาด หรือความบกพร่องของผู้รับจ้างก่อสร้าง ผู้ว่าจ้างจะจ่ายค่าจ้างสำหรับการทำงานให้กับที่ปรึกษาตั้งแต่วเวลาที่เกินกว่ากำหนดในสัญญาเป็นต้นไป จนกว่างานก่อสร้างจะแล้วเสร็จตามวัตถุประสงค์ โดยจะจ่ายตามจำนวนที่เหมาะสมและเป็นธรรม แต่ไม่เกินกว่าวันละ 30,000 บาท (สามหมื่นบาทถ้วน)
- 8) ในกรณีที่การขยายระยะเวลาการก่อสร้างเกิดจากเหตุสุดวิสัย ที่ปรึกษาจะไม่ได้รับเงินค่าจ้างจากผู้ว่าจ้าง

ในกรณีงานล่าช้าเกิดจากกำหนดเวลาที่ประมาณไว้ในสัญญาอันเป็นเหตุให้ที่ปรึกษาต้องปฏิบัติงานเพิ่มขึ้นจากกำหนดระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามตารางการเบิกจ่ายเงิน และสาเหตุแห่งความล่าช้าอยู่ในขอบเขตที่ที่ปรึกษาจะได้รับเงินค่าจ้างเพิ่มตามข้อ 2 และ 3 ผู้ว่าจ้างจะจ่ายค่าจ้างให้ตามจำนวนเวลาที่เพิ่มขึ้น โดยให้คิดค่าบริการตามจำนวนบุคลากร (คน-เดือน) ที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานจริงตามอัตราที่ได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าจ้างแล้วเท่านั้น

สัญญาจ้างที่ปรึกษาของการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย

ถ้าระยะเวลาที่ต้องใช้ในการดำเนินโครงการต้องขยายออกไปกว่ากำหนดงานแล้วเสร็จตามที่กำหนดไว้ในสัญญาข้อ 1.1.1 ไม่ว่าจะด้วยเหตุใดที่ปรึกษาจะต้องทำงานตามสัญญานี้ต่อไป จนกว่าการดำเนินโครงการจะเสร็จสมบูรณ์ และกำหนดเวลาแล้วเสร็จตามสัญญานี้จะขยายออกไปให้สอดคล้องกัน

ถ้าการขยายระยะเวลาดังกล่าวมีสาเหตุมาจากการกระทำผิดหรือการละเลยหน้าที่ของที่ปรึกษาหรือเจ้าหน้าที่ของที่ปรึกษา ที่ปรึกษาจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายของที่ปรึกษาที่เพิ่มขึ้นทั้งหมด โดยไม่มีสิทธิเรียกร้องจากรฟม.

ถ้าการขยายระยะเวลาดังกล่าว มีสาเหตุมาจากการสั่งการหรืออนุมัติของรพม. โดยเหตุใดๆ ซึ่งมีใช้ความผิดของที่ปรึกษา รพม. จะชดเชยค่าใช้จ่ายของที่ปรึกษาที่เพิ่มขึ้นแก่ที่ปรึกษาโดยไม่มีสิทธิเรียกร้องจากที่ปรึกษาตามจำนวนที่เหมาะสมสำหรับงานที่เพิ่มขึ้นตามอัตราที่กำหนดในภาคผนวก 2 โดยการปรับเพิ่มอัตราค่าจ้างตามตรรกะนี้ผู้บริโภครองของกระทรวงพาณิชย์ สำหรับระยะเวลาที่ขยายออกไปตามความเป็นจริง

ถ้าการขยายระยะเวลาดังกล่าว มีสาเหตุมาจากความผิดของผู้รับจ้างหรือบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ หรือบุคคลที่สาม ซึ่ง รพม. มีสิทธิเรียกร้องให้ผู้กระทำผิดชดเชยค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นของที่ปรึกษาได้ กรณีนี้ รพม. จะชดเชยค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นทั้งหมดแก่ที่ปรึกษาตามจำนวนเงินที่รพม. ได้รับจากผู้กระทำผิดดังกล่าว

ในระหว่างที่มีเหตุสุดวิสัยเกิดขึ้น ให้นำที่และความรับผิดชอบของคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายหยุดลงชั่วคราว เว้นแต่มีการระบุไว้เป็นอย่างอื่นในสัญญา ในระหว่างที่มีการหยุดงานชั่วคราวเนื่องจากเหตุสุดวิสัย เว้นแต่ รพม. ได้สั่งการเป็นอย่างอื่นโดยลายลักษณ์อักษร ที่ปรึกษาจะต้องลดค่าใช้จ่ายลงให้เหลือน้อยที่สุด ทั้งนี้ รพม. จะจ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษาเฉพาะค่าใช้จ่ายที่จำเป็นเพื่อรักษาบุคลากรของที่ปรึกษาไว้ให้ทำงานตามสัญญา ตามจำนวนที่ได้ใช้จ่ายจริงในช่วงเวลาดังกล่าว ทั้งนี้ ตามจำนวนที่จะได้ตกลงกันโดยคู่สัญญา

สัญญาจ้างที่ปรึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในกรณีที่ผู้รับจ้างได้ปฏิบัติงานล่วงเลยกำหนดเวลาตามสัญญาจ้างก่อสร้าง เนื่องจากการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงแบบหรือวัสดุของมหาวิทยาลัย หรือเนื่องจากเหตุที่มีได้เกิดจากความผิดของผู้รับจ้าง และมีได้เกิดจากความผิดของที่ปรึกษาบริหารงานและควบคุมงาน และ/หรือ ด้วยเหตุอื่นใดก็ตาม ที่ปรึกษาบริหารงานและควบคุมงานตกลงจะดำเนินการตามสัญญาให้แล้วเสร็จ โดยไม่รับค่าจ้างบริหารงานและควบคุมงานเพิ่มและไม่เรียกร้องค่าจ้างบริหารงานและควบคุมงานจากมหาวิทยาลัย

โครงการก่อสร้างเสร็จสิ้นก่อนกำหนดระยะเวลาตามสัญญา

สัญญาจ้างที่ปรึกษาของกรมทางหลวงชนบท

ในกรณีที่ผู้ว่าจ้างก่อสร้างสามารถก่อสร้างงานทั้งหมดแล้วเสร็จก่อนเวลาตามสัญญาจ้างก่อสร้าง ผู้ว่าจ้างจะจ่ายค่าจ้างที่เหลือทั้งหมดให้แก่ที่ปรึกษา ทั้งนี้ที่ปรึกษาจะต้องจัดส่งรายงานขั้นสุดท้าย (Final Report) รายงานสรุปรวมทั้งโครงการสำหรับผู้บริหาร (Executive summary

Report) คู่มือการบำรุงรักษา (Maintenance Manual) แบบรูปก่อสร้างจริง (As Built Drawings) แดบวีดีทัศน์ และบันทึกทุกขั้นตอนของการทำงาน และผู้ว่าจ้างให้ความเห็นชอบต่อรายงานดังกล่าว

โครงการก่อสร้างถูกระงับหรือยกเลิก

สัญญาจ้างที่ปรึกษาของกรมทางหลวงชนบท

ในกรณีที่สัญญาก่อสร้างระหว่างผู้ว่าจ้างกับผู้รับจ้างต้องเลิกไปหรือระงับลงชั่วคราวด้วยเหตุใดๆก็ตาม ผู้ว่าจ้างมีสิทธิปฏิบัติกรอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้

- (3) งดจ่ายเงินค่าจ้างควบคุมงานให้แก่ที่ปรึกษาตลอดระยะเวลาที่สัญญาก่อสร้างต้องเลิกไปหรือระงับลงชั่วคราว แต่จะจ่ายเงินค่าจ้างให้แก่ที่ปรึกษาเมื่องานจ้างตามสัญญาก่อสร้างนั้นได้ดำเนินการต่อไปไม่ว่าจะโดยผู้รับจ้างรายเดิมหรือรายอื่น
- (4) บอกลิขสัญญาจ้างที่ปรึกษาควบคุมงานรายนี้ได้ทันที

หากสัญญาก่อสร้างระงับลงชั่วคราวเกิน 180 วัน หรือมีการบอกลิขสัญญาจ้างและผู้ว่าจ้างไม่สามารถหาผู้รับจ้างรายใหม่ได้จนเกิน 180 วัน นับถัดจากวันที่สัญญาก่อสร้างเลิกกัน ที่ปรึกษามีสิทธิบอกลิขสัญญาได้

สัญญาจ้างที่ปรึกษาของการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย

“เหตุสุดวิสัย” หมายความว่า เหตุใดๆ อันจะเกิดขึ้นก็ดี จะให้ผลพิบัติก็ดี ไม่มีใครจักอาจป้องกันได้ แม้ทั้งบุคคลผู้ต้องประสบหรือใกล้จะต้องประสบเหตุนั้นจะได้จัดการระมัดระวังตามสมควรอันพึงคาดหมายได้จากบุคคลนั้นในฐานะเช่นนั้น รฟม. และที่ปรึกษาดตกลงว่า ในกรณีที่เกิดการบอกลิขสัญญาจ้างให้ถือเป็นเหตุสุดวิสัย

ในกรณีที่เกิดเหตุสุดวิสัยเกิดขึ้นเกินกว่า 60 วัน คู่สัญญาแต่ละฝ่ายมีสิทธิจะบอกลิขสัญญานี้ได้ โดยส่งคำบอกลิขสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรแก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งล่วงหน้าเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 30 วัน ในกรณีเช่นนี้ รฟม. จะชำระค่าจ้างแก่ที่ปรึกษาตามผลงานที่ที่ปรึกษาได้ปฏิบัติไปแล้วจนถึงวันบอกลิขสัญญามีผลบังคับใช้

ภาคผนวก ง-3

กลุ่มปัจจัยด้านผู้ปฏิบัติงานฝ่ายผู้ว่าจ้าง

ทัศนคติ การบริหารงาน และข้อจำกัดภายในองค์กรของผู้ว่าจ้าง

สัญญาจ้างที่ปรึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ปรึกษามีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ หากมหาวิทยาลัยมิได้ปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบตามที่สัญญาระบุไว้ ในกรณีเช่นนี้ที่ปรึกษาจะมีหนังสือถึงมหาวิทยาลัยโดยระบุรายละเอียดถึงสาเหตุและเหตุผลในการขอเลิกสัญญา ถ้ามหาวิทยาลัยมิได้แก้ไขภายใน 60 วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือบอกกล่าวนั้น ที่ปรึกษามีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้

การเปลี่ยนแปลงขอบเขตงาน

สัญญาจ้างที่ปรึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในกรณีที่ผู้รับจ้างได้ปฏิบัติงานล่วงเลยกำหนดเวลาตามสัญญาจ้างก่อสร้าง เนื่องจากการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงแบบหรือวัสดุของมหาวิทยาลัย หรือเนื่องจากเหตุที่มีได้เกิดจากความผิดของผู้รับจ้าง และมีได้เกิดจากความผิดของที่ปรึกษาบริหารงานและควบคุมงาน และ/หรือด้วยเหตุอื่นใดก็ตาม ที่ปรึกษาบริหารงานและควบคุมงานตกลงจะดำเนินการตามสัญญาให้แล้วเสร็จ โดยไม่รับค่าจ้างบริหารงานและควบคุมงานเพิ่มและไม่เรียก้องค่าจ้างบริหารงานและควบคุมงานจากมหาวิทยาลัย

ความล่าช้าในการเบิกจ่ายเงินตามสัญญา

ไม่พบการปรับปรุงเนื้อหาสัญญาจ้างที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มปัจจัยเสี่ยงนี้

ภาคผนวก ง-4

กลุ่มปัจจัยด้านผู้ปฏิบัติงานฝ่ายที่ปรึกษา

ความสามารถ ความชำนาญ และข้อจำกัดภายในองค์กรของที่ปรึกษา

สัญญาจ้างของกรุงเทพมหานคร

หากที่ปรึกษาไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จตามเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญา และผู้ว่าจ้างยังมีได้บอกเลิกสัญญา ที่ปรึกษาจะต้องชำระค่าปรับให้แก่ผู้ว่าจ้างเป็นจำนวนเงินวันละ ... บาท นับถัดจากวันที่กำหนดแล้วเสร็จตามสัญญาหรือวันที่ผู้ว่าจ้างได้ขยายให้ถึงวันที่ทำงานแล้วเสร็จจริง นอกจากนี้ในระหว่างที่มีการปรับ ถ้าผู้ว่าจ้างเห็นว่าที่ปรึกษาไม่สามารถปฏิบัติงานตามสัญญาต่อไปได้ ผู้ว่าจ้างมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ทันที โดยที่ปรึกษายอมให้ผู้ว่าจ้างเรียกค่าเสียหายอันเกิดขึ้นจากการที่ที่ปรึกษาทำงานล่าช้านอกเหนือจากจำนวนค่าปรับดังกล่าวได้อีก

โดยที่ไม่มี การจำกัดหน้าที่ ข้อผูกพัน หรือความรับผิดชอบต่างๆ ของที่ปรึกษาตามสัญญา นี้ในทางใดทางหนึ่ง ที่ปรึกษาจะต้องจัดทำประกันภัยทางวิชาชีพเพื่อประกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิบัติงานของที่ปรึกษา การประกันภัยนี้จะต้องมีผลบังคับจนครบกำหนดหนึ่งปีนับจากวันที่ที่ปรึกษาปฏิบัติตามสัญญานี้แล้วเสร็จ โดยเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเอง การประกันภัยทางวิชาชีพจะต้องมีวงเงินประกันไม่น้อยกว่า ..... บาทต่อเหตุการณ์ครั้งเดียวหรือหลายครั้ง อันเนื่องมาจากข้อผูกพันและความรับผิดชอบของที่ปรึกษาตามสัญญานี้ ที่ปรึกษาจะต้องยื่นกรมธรรม์และเอกสารหลักฐานการประกันภัยทางวิชาชีพที่เกี่ยวข้องแก่ผู้ว่าจ้าง ภายในเวลา ..... วันนับแต่วันที่ทำสัญญานี้

สัญญาจ้างที่ปรึกษาของการรถไฟแห่งประเทศไทย

ในกรณีที่ที่ปรึกษาปฏิบัติงาน หรือส่งมอบงานล่าช้ากว่ากำหนดแล้วเสร็จตามสัญญา ตามที่ระบุในข้อกำหนดขอบเขตงานนี้ (โดยมีสาเหตุจากความบกพร่องของที่ปรึกษา) ที่ปรึกษาจะต้องชำระค่าปรับเป็นรายวันให้แก่ รฟท. เป็นจำนวนเงินในอัตราร้อยละ 0.05 (ร้อยละศูนย์จุดศูนย์ห้า) ของราคาค่าจ้างนับถัดจากวันที่กำหนดแล้วเสร็จตามสัญญา หรือวันที่ รฟท. ได้ขยายให้จนถึงวันที่ทำงานแล้วเสร็จจริงตามลำดับ

สัญญาจ้างที่ปรึกษาของการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย

โดยที่ไม่มีการจำกัดหน้าที่ ข้อผูกพัน หรือความรับผิดชอบต่างๆ ของที่ปรึกษาตามสัญญา นี้ในทางใดทางหนึ่ง ที่ปรึกษาจะต้องจัดทำประกันภัยทางวิชาชีพเพื่อประกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิบัติงานของที่ปรึกษา การประกันภัยนี้จะต้องมีผลบังคับจนครบกำหนดหนึ่งปีนับจากวันที่ที่ปรึกษาปฏิบัติตามสัญญานี้แล้วเสร็จ โดยเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเอง การประกันภัยทางวิชาชีพจะต้องมีวงเงินประกันไม่น้อยกว่า ..... บาทต่อเหตุการณ์ครั้งเดียวหรือหลายครั้ง อันเนื่องมาจากข้อผูกพันและความรับผิดชอบของที่ปรึกษาตามสัญญานี้ ที่ปรึกษาจะต้องยื่นกรมธรรม์และเอกสารหลักฐานการประกันภัยทางวิชาชีพที่เกี่ยวข้องแก่ รฟม. ภายในเวลา ..... วันนับแต่วันที่ทำสัญญานี้

ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ของบุคลากร

สัญญาจ้างของกรุงเทพมหานคร

ที่ปรึกษาจะต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ซึ่งมีความรู้ในวิชาชีพ และมีประสบการณ์ในงานต่างๆ ดังระบุในภาคผนวก 2

ที่ปรึกษาจะต้องใช้เจ้าหน้าที่ดังที่ได้ระบุในภาคผนวก 2 ของสัญญานี้ ปฏิบัติงานเป็นระยะเวลาตามที่ได้แสดงไว้ของเจ้าหน้าที่แต่ละคนในภาคผนวกดังกล่าว ที่ปรึกษาอาจปรับปรุงระยะเวลาดังกล่าวโดยมีเหตุผลเพื่อความเหมาะสมในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพได้ เมื่อได้รับการยินยอมล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้ว่าจ้างแล้ว

ผู้ว่าจ้างอาจสั่งที่ปรึกษาให้ย้ายบุคคลใด ซึ่งที่ปรึกษาได้จ้างหรือนำเข้าทำงานตามสัญญานี้ให้ออกจากงานได้ โดยไม่จำเป็นต้องระบุเหตุผล หรือเมื่อผู้ว่าจ้างได้พิจารณาแล้วเห็นว่าบุคคลนั้นประพฤติตัวไปในทางเสื่อมเสีย หรือไร้ความสามารถ หรือมีความประพฤติเลวในการปฏิบัติหน้าที่ของตน หรือด้วยเหตุอื่นใดซึ่งอยู่ในดุลพินิจของผู้ว่าจ้าง และที่ปรึกษาจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามคำสั่งเช่นนั้นโดยฉับพลัน และใช้มาตรการที่จำเป็นในอันที่จะทำให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างต่อเนื่องและโดยมิชักช้า

ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะปรับที่ปรึกษาในกรณีที่ปรึกษาเปลี่ยนตัวบุคลากรโดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ว่าจ้างก่อน หรือในกรณีที่ปรึกษามอบหมายสั่งการหรือจัดส่งเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติงาน และไม่ได้ผลงาน หรือได้ผลงานไม่ตรงตามที่ระบุไว้ในสัญญาโดยครบถ้วนเป็นจำนวนเงินไม่เกินสองเท่าของเงินเดือนที่บุคลากรผู้นั้นได้รับ

สัญญาจ้างที่ปรึกษาของการรถไฟแห่งประเทศไทย

ที่ปรึกษาจะต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนตามสัญญานี้ โดยใช้ความรู้ทางวิชาการของตนอย่างดีที่สุด และเป็นไปตามมาตรฐานที่ยอมรับกันในวิชาชีพ ในการนี้ที่ปรึกษาจะต้องจัดเจ้าหน้าที่ซึ่งมีความรู้ในวิชาชีพและมีประสบการณ์ให้มีจำนวนเพียงพอกับงานตามที่ระบุในภาคผนวก ก

รฟท. อาจสั่งให้ที่ปรึกษาย้ายบุคคลหนึ่งบุคคลใด ซึ่งที่ปรึกษาจ้างหรือนำมาทำงานออกจากสถานที่ปฏิบัติงาน หรือออกจากสำนักงานในเวลาใดก็ได้ ถ้า รฟท. เห็นว่าบุคคลนั้นประพฤติตนไปในทางที่เสื่อมเสีย หรือไร้ความสามารถหรือประมาทเลินเล่อในการทำงานตามหน้าที่ของตน หรือด้วยเหตุประการอื่นในดุลยพินิจของรฟท. ที่ปรึกษาจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งเช่นว่านั้นทันที และจะต้องใช้มาตรการต่างๆที่จำเป็นเพื่อให้งานในหน้าที่ของตนดำเนินต่อไปโดยไม่ล่าช้า

สัญญาจ้างที่ปรึกษาของกรมทางหลวงชนบท

ในกรณีที่ผู้ว่าจ้างพิจารณาเห็นว่า การดำเนินงานของผู้ควบคุมงานจะเกิดความเสียหายแก่งานตามสัญญาก่อสร้าง ไม่ว่าในกรณีใดก็ตาม ผู้ว่าจ้างมีสิทธิจะให้ที่ปรึกษาเปลี่ยนแปลงผู้ควบคุมงานบางคนหรือทั้งหมดนั้นได้ และที่ปรึกษาต้องดำเนินการตามความประสงค์ของผู้ว่าจ้างโดยเร็ว

การเปลี่ยนแปลงผู้ควบคุมงานตามความในวรรคแรก ที่ปรึกษาจะต้องเสนอรายชื่อผู้ควบคุมงานที่จะปฏิบัติงานแทนนั้นต่อผู้ว่าจ้างเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อน

สัญญาจ้างที่ปรึกษาของการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย

ที่ปรึกษาจะต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ซึ่งมีความรู้ในวิชาชีพ และมีประสบการณ์ในงานต่างๆ ดังระบุในภาคผนวก 2

ที่ปรึกษาจะต้องใช้เจ้าหน้าที่ดังที่ได้ระบุในภาคผนวก 2 ของสัญญานี้ ปฏิบัติงานเป็นระยะเวลาตามที่ได้แสดงไว้ของเจ้าหน้าที่แต่ละคนในภาคผนวกดังกล่าว ที่ปรึกษาอาจปรับปรุงระยะเวลาดังกล่าวโดยมีเหตุผลเพื่อความเหมาะสมในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพได้ เมื่อได้รับการยินยอมล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษรจาก รฟม. แล้ว

รฟม. อาจสั่งที่ปรึกษาให้ย้ายบุคคลใด ซึ่งที่ปรึกษาได้จ้างหรือนำเข้าทำงานตามสัญญานี้ ให้ออกจากงานได้ โดยไม่จำเป็นต้องระบุเหตุผล หรือเมื่อ รฟม. ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าบุคคลนั้นประพฤติตัวไปในทางเสื่อมเสีย หรือไร้ความสามารถ หรือมีความประมาทเลินเล่อในการปฏิบัติ

หน้าที่ของตน หรือด้วยเหตุอื่นใดซึ่งอยู่ในดุลพินิจของ รพม. และที่ปรึกษาจะต้องปฏิบัติการให้เป็นไปตามคำสั่งเช่นว่านั้นโดยฉับพลัน และใช้มาตรการที่จำเป็นในอันที่จะทำให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างต่อเนื่องและโดยมิชักช้า

รพม. มีสิทธิที่จะปรับที่ปรึกษาในกรณีที่ปรึกษาเปลี่ยนตัวบุคลากรโดยไม่ได้รับความยินยอมจากรพม. ก่อน หรือในกรณีที่ที่ปรึกษามอบหมายสั่งการหรือจัดส่งเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติงาน และไม่ได้ผลงาน หรือได้ผลงานไม่ตรงตามที่ระบุไว้ในสัญญาโดยครบถ้วนเป็นจำนวนเงินไม่เกินสองเท่าของเงินเดือนที่บุคลากรผู้นั้นได้รับ

สัญญาจ้างที่ปรึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในกรณีที่บุคลากรประจำหน่วยงานของที่ปรึกษามาทำงานไม่ครบระยะเวลาตามที่ระบุไว้ในข้อเสนอโครงการนั้น ที่ปรึกษายินยอมให้มหาวิทยาลัยหักค่าจ้างเป็นรายวันโดยคำนวณจากค่าจ้างรายวันของตำแหน่งนั้นๆ (จำนวนค่าจ้างรายเดือนของตำแหน่งนั้นๆ หารด้วยจำนวนวันทำการปกติในเดือนนั้น) คูณด้วย 1.5 ทั้งนี้แล้วแต่มหาวิทยาลัยพิจารณาเห็นสมควร

การเปลี่ยนแปลงบุคลากรของที่ปรึกษา

สัญญาจ้างของกรุงเทพมหานคร

ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะปรับที่ปรึกษาในกรณีที่ปรึกษาเปลี่ยนตัวบุคลากรโดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ว่าจ้างก่อน หรือในกรณีที่ที่ปรึกษามอบหมายสั่งการหรือจัดส่งเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติงาน และไม่ได้ผลงาน หรือได้ผลงานไม่ตรงตามที่ระบุไว้ในสัญญาโดยครบถ้วนเป็นจำนวนเงินไม่เกิน 2 เท่าของเงินเดือนที่บุคลากรผู้นั้นได้รับ อย่างไรก็ตามที่ปรึกษาสามารถที่จะเปลี่ยนตัวบุคลากรได้โดยไม่ถูกปรับในกรณีที่ต้องการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน หรือด้วยสาเหตุอื่นอันมีเหตุอันสมควร เช่น เจ็บป่วย หรือเสียชีวิตของตัวบุคลากรเอง หรือสมาชิกในครอบครัว หรือด้วยเหตุอื่นอันอยู่นอกเหนือจากการควบคุมของที่ปรึกษา เช่น การลาออกของบุคลากร เป็นต้น แต่ทั้งนี้ แต่ทั้งนี้ต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าจ้างเสียก่อน และบุคลากรที่มาสับเปลี่ยนจะต้องมีคุณภาพเท่าหรือเหนือกว่าบุคลากรเดิม

ที่ปรึกษาจะต้องไม่เสนอบุคลากรที่นำเสนอไว้ในสัญญานี้ ในงานอื่นๆ ในช่วงเวลาเดียวกับที่บุคลากรเหล่านี้จะต้องปฏิบัติงานเต็มเวลาในสัญญานี้

สัญญาจ้างที่ปรึกษาของการรถไฟแห่งประเทศไทย

ในกรณีที่ที่ปรึกษาได้เปลี่ยนแปลงบุคลากรหลักภายหลังจากที่ได้ตกลงไว้ รฟท. จะพิจารณาการเปลี่ยนแปลงบุคลากรก็ต่อเมื่อคุณสมบัติและประสบการณ์ของบุคลากรหลักที่จะเข้าทำงานแทน ได้รับการพิจารณาจาก รฟท. ว่ามีคุณสมบัติเทียบเท่าหรือดีกว่าบุคลากรเดิม

ในกรณีที่ที่ปรึกษาขอเปลี่ยนแปลงบุคลากรหลัก รฟท. จะหักค่าปรับเท่ากับ 50% ของอัตราค่าจ้างเป็นจำนวน 1 คน-เดือน สำหรับแต่ละตำแหน่งที่ถูกเปลี่ยนแปลงบุคลากรหลัก ในกรณีที่เป็นเหตุสุดวิสัย เช่น การป่วยอย่างรุนแรง การหักค่าปรับให้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของ รฟท.

สัญญาจ้างที่ปรึกษาของกรมทางหลวงชนบท

ที่ปรึกษาอาจโยกย้ายหรือเปลี่ยนแปลงเจ้าหน้าที่ของตน เพื่อให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์แก่ผู้ว่าจ้างหรือแก่งานตามสัญญาได้ แต่ทั้งนี้บุคลากรดังกล่าวต้องมีคุณสมบัติไม่ต่ำกว่าคุณสมบัติของบุคลากรที่กำหนดไว้ในสัญญา และจะต้องได้รับอนุมัติจากผู้ว่าจ้างเป็นลายลักษณ์อักษรก่อน

สัญญาจ้างที่ปรึกษาของการรถไฟฯ ฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย

ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะปรับที่ปรึกษาในกรณีที่ปรึกษาเปลี่ยนตัวบุคลากรโดยไม่ได้รับความยินยอมจาก รฟม. ก่อน หรือในกรณีที่ปรึกษามอบหมายสั่งการหรือจัดส่งเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติงานและไม่ได้ผลงาน หรือได้ผลงานไม่ตรงตามที่ระบุไว้ในสัญญาโดยครบถ้วนเป็นจำนวนเงินไม่เกินสองเท่าของเงินเดือนที่บุคลากรผู้นั้นได้รับ อย่างไรก็ตามที่ปรึกษาสามารถที่จะเปลี่ยนตัวบุคลากรได้โดยไม่ถูกปรับในกรณีที่ต้องการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน หรือด้วยสาเหตุอื่นอันมีเหตุอันสมควร เช่น เจ็บป่วย หรือเสียชีวิตของตัวบุคลากรเอง หรือสมาชิกในครอบครัว หรือด้วยเหตุอื่นอันอยู่นอกเหนือจากการควบคุมของที่ปรึกษา เช่น การลาออกของบุคลากร เป็นต้น แต่ทั้งนี้ แต่ทั้งนี้ต้องได้รับความเห็นชอบจาก รฟม. เสียก่อน และบุคลากรที่มาสับเปลี่ยนจะต้องมีคุณภาพเท่าหรือเหนือกว่าบุคลากรเดิม โดยที่ปรึกษาจะต้องไม่เสนอบุคลากรที่นำเสนอไว้ในสัญญานี้ ในงานอื่นๆ ในช่วงเวลาเดียวกับที่บุคลากรเหล่านี้จะต้องปฏิบัติงานเต็มเวลาในสัญญานี้

สัญญาจ้างที่ปรึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บุคลากรของที่ปรึกษาตามรายชื่อในข้อเสนอโครงการนั้น ที่ปรึกษาไม่สามารถเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลดังกล่าวได้ เว้นแต่มีกรณีจำเป็นอย่างยิ่งและต้องได้รับความเห็นชอบจาก

มหาวิทยาลัยก่อน ในกรณีนี้ที่ปรึกษาต้องจัดหาบุคคลอื่นที่มีคุณสมบัติอย่างน้อยเท่าเทียมกัน แทนที่

อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลเฉพาะบุคลากรในตำแหน่งที่ระบุไว้ ณ ข้างทำยนี้ หากที่ปรึกษาไม่สามารถจัดหาบุคคลอื่นที่มีคุณสมบัติอย่างน้อยเท่าเทียมกันแทนที่ได้ให้เป็นดุลยพินิจของมหาวิทยาลัยในการพิจารณา แต่ทั้งนี้คุณสมบัติของผู้เข้าแทนที่ในตำแหน่งดังกล่าวจะต้องไม่ต่ำกว่าที่กำหนดไว้ในเอกสารแนบท้าย และในกรณีนี้ ที่ปรึกษายินยอมให้มหาวิทยาลัยหักค่าจ้างได้ตามสัดส่วนและจำนวนที่มหาวิทยาลัยเห็นสมควร

นอกจากนี้ ในกรณีที่บุคลากรประจำหน่วยงานของที่ปรึกษามาทำงานไม่ครบระยะเวลาตามที่ระบุไว้ในข้อเสนอโครงการนั้น ที่ปรึกษายินยอมให้มหาวิทยาลัยหักค่าจ้างเป็นรายวันโดยคำนวณจากค่าจ้างรายวันของตำแหน่งนั้นๆ (จำนวนค่าจ้างรายเดือนของตำแหน่งนั้นๆ หารด้วยจำนวนวันทำการปกติในเดือนนั้น) คุณด้วย 1.5 ทั้งนี้แล้วแต่มหาวิทยาลัยพิจารณาเห็นสมควร

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพ และความรับผิดชอบของที่ปรึกษาช่วง

สัญญาจ้างของกรุงเทพมหานคร

ในกรณีที่ที่ปรึกษาว่าจ้างเจ้าหน้าที่ชาวต่างประเทศ นอกเหนือจากที่ระบุรายชื่อไว้ในภาคผนวก ข ที่ปรึกษาจะต้องส่งข้อมูลชีวประวัติและประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวต่อผู้ว่าจ้าง เพื่อพิจารณาอนุมัติในระยะเวลาไม่น้อยกว่า 30 (สามสิบ) วัน ก่อนที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นจะเดินทางมายังประเทศไทยเพื่อปฏิบัติงานของตน

ในกรณีที่ที่ปรึกษาว่าจ้างเจ้าหน้าที่ชาวไทย นอกเหนือจากที่ระบุรายชื่อในภาคผนวก ข ที่ปรึกษาจะต้องส่งข้อมูลชีวประวัติและประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวต่อผู้ว่าจ้าง เพื่อพิจารณาอนุมัติในระยะเวลาไม่น้อยกว่า 15 (สิบห้า) วัน ก่อนที่จะให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นเริ่มปฏิบัติงานของตน

ผู้ว่าจ้างจะตรวจสอบข้อมูลชีวประวัติและประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ ซึ่งที่ปรึกษาเสนอตามข้อ 6.3 และข้อ 6.4 ภายในระยะเวลา 30 (สามสิบ) วัน และ 15 (สิบห้า) วัน ตามลำดับ นับตั้งแต่วันที่ได้รับข้อมูลชีวประวัติและประสบการณ์ และ ผู้ว่าจ้างอาจอนุมัติหรือไม่อนุมัติบุคคลนั้น หรืออาจขอให้ที่ปรึกษาส่งรายละเอียดต่างๆ เพิ่มเติมให้ก็ได้ หากผู้ว่าจ้างไม่คัดค้านหรือขอให้ส่งข้อมูลเพิ่มเติมภายในระยะเวลาดังกล่าวข้างต้น ให้ถือว่าบุคคลผู้นั้นได้รับอนุมัติแล้ว ในกรณีที่

ขอรายละเอียดเพิ่มเติม กำหนดเวลา 30 (สามสิบ) วัน และ 15 (สิบห้า) วัน ตามลำดับ ให้นำจากวันที่ ผู้ว่าจ้างได้รับรายละเอียดเพิ่มเติมดังกล่าวครบถ้วนแล้ว

ที่ปรึกษาจะต้องเป็นผู้ชำระค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินเดือน ค่าเดินทาง และค่าใช้จ่ายอื่นทั้งหมดของผู้ที่ที่ปรึกษาได้เสนอชื่อเข้าปฏิบัติงาน โดยที่ผู้ยื่นไม่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อในภาคผนวก ข ซึ่งเดินทางมายังประเทศไทย (ในกรณีของชาวต่างชาติ) หรือซึ่งลงมือปฏิบัติงาน (ในกรณีของคนไทย) ก่อนการอนุมัติของผู้ว่าจ้าง และต่อมาผู้ว่าจ้างปฏิเสธที่จะอนุมัติ

สัญญาจ้างที่ปรึกษาของการรถไฟแห่งประเทศไทย

ในกรณีที่ที่ปรึกษาจ้างเจ้าหน้าที่ชาวต่างชาติ นอกเหนือจากที่ระบุรายชื่อไว้ในภาคผนวก ข ที่ปรึกษาจะต้องส่งข้อมูลชีวประวัติ ประวัติการศึกษา และประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่แต่ละคน เพื่อให้รฟท. อนุมัติเห็นชอบล่วงหน้า ก่อนที่เจ้าหน้าที่นั้นจะเดินทางเข้ามาปฏิบัติงานในประเทศไทยไม่น้อยกว่าสามสิบ (30) วัน

ในกรณีที่ที่ปรึกษาจ้างเจ้าหน้าที่ชาวไทย นอกเหนือจากที่ระบุรายชื่อในภาคผนวก ข ที่ปรึกษาจะต้องส่งข้อมูลชีวประวัติ ประวัติการศึกษา และประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่แต่ละคน เพื่อให้รฟท. อนุมัติเห็นชอบล่วงหน้า ก่อนที่เจ้าหน้าที่นั้นจะเริ่มปฏิบัติงานไม่น้อยกว่าสิบห้า (15) วัน

รฟท. จะตรวจสอบข้อมูลชีวประวัติ ประวัติการศึกษา และประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ของที่ปรึกษาภายในเวลาสิบห้า (15) วัน นับแต่วันที่ได้รับข้อมูล และอาจอนุมัติหรือไม่อนุมัติให้เจ้าหน้าที่ใดคนหนึ่งเข้าทำงาน หรืออาจขอให้ที่ปรึกษาส่งรายละเอียดเพิ่มเติมก็ได้ หาก รฟท. ไม่คัดค้านด้วยประการใดหรือมิได้ขอรายละเอียดเพิ่มเติมภายในกำหนดสิบห้า (15) วันดังกล่าวข้างต้น ให้ถือว่า รฟท. อนุมัติให้เจ้าหน้าที่คนนั้นเข้าทำงาน

ที่ปรึกษาจะต้องเป็นผู้ชำระค่าใช้จ่ายทั้งหลายรวมทั้งเงินเดือน ค่าเดินทาง และค่าใช้จ่ายอื่นๆของผู้ถูกเสนอชื่อให้เข้าปฏิบัติงานคนใดโดยมิได้มีรายชื่อในภาคผนวก ข ซึ่งการเดินทางเข้าประเทศไทย (กรณีเป็นชาวต่างชาติ) หรือซึ่งได้เริ่มปฏิบัติงานแล้ว (กรณีเป็นคนไทย) ก่อนที่ รฟท. จะอนุมัติให้เข้าทำงาน และได้รับการคัดค้านในภายหลังจาก รฟท. มิให้เข้าทำงาน

สัญญาจ้างที่ปรึกษาของกรมทางหลวงชนบท

ในกรณีที่ที่ปรึกษาจ้างเจ้าหน้าที่ชาวต่างประเทศ ที่ปรึกษาจะต้องส่งข้อมูลชีวประวัติ ประวัติการศึกษา และประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่แต่ละคน เพื่อให้ผู้ว่าจ้างอนุมัติล่วงหน้า ก่อนที่เจ้าหน้าที่นั้นจะเดินทางเข้ามาปฏิบัติงานในประเทศไทยไม่น้อยกว่าสามสิบ (30) วัน

ในกรณีที่ที่ปรึกษาจ้างเจ้าหน้าที่ชาวไทย นอกเหนือจากที่ระบุรายชื่อในภาคผนวก ข ที่ปรึกษาจะต้องส่งข้อมูลชีวประวัติ ประวัติการศึกษา และประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่แต่ละคน เพื่อให้ผู้ว่าจ้าง อนุมัติเห็นชอบล่วงหน้า ก่อนที่เจ้าหน้าที่นั้นจะเริ่มปฏิบัติงานไม่น้อยกว่าสิบห้า (15) วัน

ผู้ว่าจ้างจะตรวจสอบข้อมูลชีวประวัติ ประวัติการศึกษาและประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ของที่ปรึกษาภายในเวลาสิบห้า (15) วัน นับแต่วันที่ได้รับข้อมูล และอาจอนุมัติหรือไม่อนุมัติให้เจ้าหน้าที่คนใดคนหนึ่งเข้าทำงาน หรืออาจขอให้ที่ปรึกษาส่งรายละเอียดเพิ่มเติมก็ได้ หากผู้ว่าจ้างไม่คัดค้านประการใด หรือมิได้ขอรายละเอียดเพิ่มเติมภายในกำหนดสิบห้า (15) วัน ดังกล่าวข้างต้น ให้ถือว่าผู้ว่าจ้างอนุมัติให้เจ้าหน้าที่คนนั้นๆเข้าทำงาน

ที่ปรึกษาจะต้องเป็นผู้ชำระค่าใช้จ่ายทั้งหลายรวมทั้งเงินเดือน ค่าเดินทาง และค่าใช้จ่ายอื่นๆของผู้ถูกเสนอชื่อให้เข้าปฏิบัติงานทุกคน ซึ่งมีได้มีรายชื่อในภาคผนวก ข ซึ่งการเดินทางเข้าประเทศไทย (กรณีเป็นชาวต่างชาติ) หรือซึ่งได้เริ่มปฏิบัติงานแล้ว (กรณีเป็นคนไทย) ก่อนที่ผู้ว่าจ้างจะอนุมัติให้เข้าทำงาน และได้รับการคัดค้านในภายหลังจากผู้ว่าจ้างมิให้เข้าทำงาน

สัญญาจ้างที่ปรึกษาของการรถไฟฯขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย

ในกรณีที่ที่ปรึกษาว่าจ้างเจ้าหน้าที่ชาวต่างประเทศ นอกเหนือจากที่ระบุรายชื่อไว้ในภาคผนวก 2 ที่ปรึกษาจะต้องส่งข้อมูลชีวประวัติและประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวต่อ รฟม. เพื่อพิจารณาอนุมัติในระยะเวลาไม่น้อยกว่า 30 (สามสิบ) วัน ก่อนที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นจะเดินทางมายังประเทศไทยเพื่อปฏิบัติงานของตน

ในกรณีที่ที่ปรึกษาจ้างเจ้าหน้าที่ชาวไทย นอกเหนือจากที่ระบุรายชื่อในภาคผนวก 2 ที่ปรึกษาจะต้องส่งข้อมูลชีวประวัติและประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวต่อ รฟม. เพื่อพิจารณาอนุมัติในระยะเวลาไม่น้อยกว่า 15 (สิบห้า) วัน ก่อนที่จะให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นเริ่มปฏิบัติงานของตน

รฟม. จะตรวจสอบข้อมูลชีวประวัติและประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ ซึ่งที่ปรึกษาเสนอตามข้อ 1.7.3 และข้อ 1.7.4 ภายในระยะเวลา 30 (สามสิบ) วัน และ 15 (สิบห้า) วัน ตามลำดับ นับตั้งแต่วันที่ได้รับข้อมูลชีวประวัติและประสบการณ์ และ รฟม. อาจอนุมัติหรือไม่อนุมัติบุคคลนั้น หรืออาจขอให้ที่ปรึกษาส่งรายละเอียดต่างๆ เพิ่มเติมให้ก็ได้ หาก รฟม. ไม่คัดค้านหรือขอให้ส่งข้อมูลเพิ่มเติมภายในระยะเวลาดังกล่าวข้างต้น ให้ถือว่าบุคคลผู้นั้นได้รับอนุมัติแล้ว ในกรณีที่ขอรายละเอียดเพิ่มเติม กำหนดเวลา 30 (สามสิบ) วัน และ 15 (สิบห้า) วัน ตามลำดับ ให้นับจากวันที่ รฟม. ได้รับรายละเอียดเพิ่มเติมดังกล่าวครบถ้วนแล้ว

ที่ปรึกษาจะต้องเป็นผู้ชำระค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินเดือน ค่าเดินทาง และค่าใช้จ่ายอื่นทั้งหมดของผู้ที่ที่ปรึกษาได้เสนอชื่อเข้าปฏิบัติงาน โดยที่ผู้นั้นไม่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อในภาคผนวก 2 ซึ่งเดินทางมายังประเทศไทย (ในกรณีของชาวต่างชาติ) หรือซึ่งลงมือปฏิบัติงาน (ในกรณีของคนไทย) ก่อนการอนุมัติของ รพม. และต่อมา รพม. ปฏิเสธที่จะอนุมัติ

สัญญาจ้างที่ปรึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ปรึกษาจะต้องไม่ให้ชื่องาน มอบหมายงาน โอนงาน หรือละทิ้งงานให้ผู้อื่นเป็นผู้ทำงานตามสัญญานี้แทนไม่ว่าทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน ด้วยประการใดๆ โดยไม่ได้รับความยินยอมจากมหาวิทยาลัยก่อน และแม้จะได้รับความยินยอมดังกล่าว ที่ปรึกษาก็ยังต้องรับผิดชอบอย่างเต็มที่ตามสัญญานี้ต่อไปทุกประการ

ความรับผิดชอบต่อบุคคลที่สาม

สัญญาจ้างที่ปรึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ปรึกษาจะต้องชดใช้ค่าเสียหายให้แก่มหาวิทยาลัย และป้องกันมิให้มหาวิทยาลัยต้องรับผิดชอบต่อในบรรดาสีทธิเรียกร้องค่าเสียหาย ค่าใช้จ่าย หรือราคา รวมตลอดถึงการเรียกร้องโดยบุคคลที่สาม อันเกิดจากความผิดพลาดหรือการละเว้นไม่กระทำการของที่ปรึกษา หรือของลูกจ้างของที่ปรึกษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง-5

กลุ่มปัจจัยด้านความสัมพันธ์ของคู่สัญญา

การแก้ไขข้อพิพาทข้อสัญญาและข้อโต้แย้ง

สัญญาจ้างของกรุงเทพมหานคร

หากมีข้อขัดแย้งหรือพิพาทเกิดขึ้นระหว่างผู้ว่าจ้างกับที่ปรึกษาเกี่ยวกับสัญญานี้ ให้คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเสนอข้อพิพาท หรือข้อขัดแย้งต่อผู้ว่าจ้าง โดยคู่สัญญาเพื่อขอคำวินิจฉัยในข้อขัดแย้ง หรือข้อพิพาทดังกล่าว ในกรณีเช่นนี้ผู้ว่าจ้างจะต้องให้คำวินิจฉัยในเรื่องดังกล่าว ภายใน 30 (สามสิบ) วันนับแต่วันที่ได้รับ โดยคำวินิจฉัยดังกล่าวต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรและส่งถึงที่ปรึกษาโดยมิชักช้า คำวินิจฉัยของผู้ว่าจ้าง ถือเป็นข้อยุติ โดยไม่ตัดสิทธิที่ที่ปรึกษาจะดำเนินการนำกรณีดังกล่าวขึ้นสู่การพิจารณาของศาลต่อไป

สัญญาจ้างที่ปรึกษาของการรถไฟแห่งประเทศไทย

ถ้ามีข้อขัดแย้งหรือข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญานี้เกิดขึ้นระหว่างที่ปรึกษากับรฟท. คู่สัญญาฝ่ายใดจะแจ้งข้อขัดแย้งหรือข้อพิพาทให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งทราบเป็นลายลักษณ์อักษรและยื่นข้อขัดแย้งหรือข้อพิพาทนั้นต่อคณะกรรมการการรถไฟฯ ตัดสิน

ในกรณีเช่นนี้ คณะกรรมการการรถไฟฯ จะตัดสินเรื่องราวที่ยื่นมาภายในสามสิบ (30) วัน นับแต่วันได้รับเรื่องราวนั้น คำตัดสินของคณะกรรมการการรถไฟฯ จะทำเป็นลายลักษณ์อักษรและคณะกรรมการการรถไฟฯ จะส่งสำเนาคำตัดสินที่ได้ลงนามแล้วไปให้ที่ปรึกษาโดยไม่ชักช้า คำตัดสินของคณะกรรมการการรถไฟฯ ถือเป็นที่สุดและผูกมัดคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย เว้นแต่ที่ปรึกษาจะแจ้ง รฟท. ภายในกำหนดสามสิบ (30) วัน นับแต่วันรับคำตัดสินว่าประสงค์จะให้ส่งข้อขัดแย้งหรือข้อพิพาทไปให้อনুญาโตตุลาการชี้ขาด ในระหว่างที่รอคำวินิจฉัยชี้ขาดจากอนุญาโตตุลาการนั้น ที่ปรึกษาต้องปฏิบัติงานตามสัญญาด้วยความขยันขันแข็ง และตามคำตัดสินของคณะกรรมการการรถไฟฯ ไปพลางก่อน เว้นแต่ในกรณีที่มีการเลิกสัญญา

หากคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายมิได้ตกลงกันที่จะแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการเพียงคนเดียวแล้ว ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องบอกกล่าวถึงเจตนาที่จะให้เสนอข้อพิพาท หรือข้อโต้แย้งต่ออนุญาโตตุลาการให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบและจะต้องแจ้งชื่ออนุญาโตตุลาการที่ตนจะแต่งตั้งด้วย ดังนั้น การวินิจฉัยชี้ขาดข้อขัดแย้ง หรือกรณีพิพาทให้กระทำโดยคณะอนุญาโตตุลาการ โดยคู่สัญญาแต่ละฝ่ายจะ

แต่งตั้งอนุญาโตตุลาการฝ่ายละหนึ่งคนภายในสามสิบ (30) วัน นับแต่วันที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งได้รับคำบอกกล่าวถึงเจตนาที่จะให้เสนอข้อพิพาท หรือข้อขัดแย้งต่ออนุญาโตตุลาการดังกล่าวข้างต้น แล้วให้อนุญาโตตุลาการดังกล่าว ร่วมกันตั้งอนุญาโตตุลาการอีกคนหนึ่งเป็นประธานคณะอนุญาโตตุลาการ ภายในสามสิบ (30) วัน นับแต่ได้รับแจ้งจากคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง คำวินิจฉัยหรือชี้ขาดใดๆ ของอนุญาโตตุลาการคนเดียว หรือของประธานอนุญาโตตุลาการจะต้องถือเป็นที่สุดและมีผลผูกมัดคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย วิธีการพิจารณาของอนุญาโตตุลาการให้เป็นไปตามข้อบังคับของกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการอนุญาโตตุลาการ หรือข้อบังคับอื่นใดที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายเห็นชอบ และให้กระทำที่กรุงเทพมหานคร ในกรณีที่ทั้งสองฝ่ายไม่สามารถตกลงกันได้ในการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการหรือผู้ตัดสิน ให้คู่สัญญานำกรณีพิพาทหรือข้อขัดแย้งนั้นขึ้นดำเนินคดีต่อศาลในกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย เพื่อให้ศาลเป็นผู้แต่งตั้งผู้ตัดสินหรืออนุญาโตตุลาการให้เฉพาะกรณี

ให้คู่สัญญาแต่ละฝ่ายออกค่าใช้จ่ายสำหรับอนุญาโตตุลาการฝ่ายจน และช่วยกันออกค่าใช้จ่ายอื่นๆ สำหรับกระบวนการพิจารณาทั้งหมดฝ่ายละเท่าๆ กัน ในกรณีที่อนุญาโตตุลาการเพียงคนเดียว ให้อนุญาโตตุลาการเป็นผู้พิจารณาว่าฝ่ายใดจะออกค่าใช้จ่ายของอนุญาโตตุลาการเท่าใด ในกรณีที่มีการแต่งตั้งผู้ตัดสิน ให้อนุญาโตตุลาการทั้งสองคนเป็นผู้พิจารณาว่าจะให้คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งชำระค่าใช้จ่ายทั้งหมดของผู้ตัดสินแต่ฝ่ายเดียว หรือให้คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายร่วมกันชำระฝ่ายละเท่าใด ในกรณีที่อนุญาโตตุลาการทั้งสองคนตัดสินไม่ได้ ให้ผู้ตัดสินเป็นผู้ชี้ขาด

การมอบเรื่องใดๆ ซึ่งพิพาทกันหรือเห็นไม่ตรงกัน ให้อนุญาโตตุลาการดังกล่าวมาแล้วข้างต้นให้เป็นเงื่อนไขต้องกระทำก่อนใช้สิทธิในการยื่นฟ้องต่อศาล

สัญญานี้ได้อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายไทย คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีสิทธิจะดำเนินคดีกับคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งต่อศาลในกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย เพื่อให้ศาลพิพากษาบังคับให้เป็นไปตามคำตัดสินชี้ขาดตามกระบวนการพิจารณาของอนุญาโตตุลาการ หรือคำตัดสินชี้ขาดของคณะกรรมการการรถไฟฯ ในกรณีที่คำตัดสินชี้ขาดนั้นเป็นที่สุดและยุติดังกล่าวข้างต้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สัญญาจ้างที่ปรึกษาของการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย

หากมีข้อขัดแย้งหรือข้อพิพาทเกิดขึ้นระหว่าง รฟม. กับที่ปรึกษาเกี่ยวกับสัญญานี้ ให้คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเสนอข้อพิพาท หรือข้อขัดแย้งต่อผู้อำนวยการองค์การรถไฟฟ้ามหานคร โดยคู่สัญญาเพื่อขอคำวินิจฉัยในข้อขัดแย้ง หรือข้อพิพาทดังกล่าว ในกรณีผู้อำนวยการ รฟม. จะต้องให้คำวินิจฉัยในเรื่องดังกล่าวภายใน 30 (สามสิบ) วัน นับแต่วันที่ได้รับ โดยคำวินิจฉัยดังกล่าวต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษร และส่งถึงที่ปรึกษาโดยมิชักช้า คำวินิจฉัยของ ผู้อำนวยการ รฟม. ถือเป็นข้อยุติ เว้นแต่ภายใน 30 (สามสิบ) วัน นับแต่คำวินิจฉัยส่งถึงที่ปรึกษา ที่ปรึกษาได้ร้องขอให้ส่งข้อพิพาทหรือข้อขัดแย้งต่ออนุญาโตตุลาการ ในระหว่างที่รอคำวินิจฉัยชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ ที่ปรึกษาจะต้องดำเนินงานต่อไปด้วยความขยันหมั่นเพียรตามสัญญา และตามคำวินิจฉัยของ ผู้อำนวยการ รฟม.

หากคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายมิได้ตกลงกันที่จะแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการเพียงคนเดียวแล้ว การวินิจฉัยชี้ขาดข้อขัดแย้งหรือข้อพิพาท ให้กระทำโดยอนุญาโตตุลาการสองคน โดยคู่สัญญาแต่ละฝ่ายจะต้องแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการฝ่ายละหนึ่งคนภายใน 30 (สามสิบ) วัน นับแต่วันที่แต่ละฝ่ายได้รับคำบอกกล่าวถึงเจตนาที่จะเสนอข้อพิพาทหรือข้อขัดแย้งต่ออนุญาโตตุลาการดังกล่าวข้างต้น หากอนุญาโตตุลาการทั้งสองฝ่ายไม่สามารถมีคำวินิจฉัยเป็นเอกฉันท์ในข้อพิพาทหรือข้อขัดแย้งนั้นได้ ให้อนุญาโตตุลาการทั้งสองฝ่ายร่วมกันแต่งตั้งบุคคลภายนอกคนหนึ่งทำหน้าที่ผู้ชี้ขาดภายใน 30 (สามสิบ) วัน นับแต่วันที่ไม่สามารถตกลงกันได้ คำวินิจฉัยหรือชี้ขาดใดๆ ของอนุญาโตตุลาการทั้งสองฝ่ายหรือผู้ชี้ขาด ให้ถือเป็นที่สุดและผูกพันคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย กระบวนการพิจารณาของอนุญาโตตุลาการให้ถือตามข้อบังคับอนุญาโตตุลาการของสถาบันอนุญาโตตุลาการกระทรวงยุติธรรมโดยอนุโลม และให้กระทำที่กรุงเทพมหานคร หากคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมิได้แต่งตั้งอนุญาโตตุลาการตามความดังกล่าวข้างต้น หรืออนุญาโตตุลาการทั้งสองฝ่ายไม่สามารถตกลงกันได้ในการแต่งตั้งผู้ชี้ขาด คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจเสนอคำร้องให้ศาลแพ่งกรุงเทพมหานคร เป็นผู้พิจารณาแต่งตั้งให้ตามกฎหมายว่าด้วยการอนุญาโตตุลาการของประเทศไทย

ให้คู่สัญญาแต่ละฝ่ายออกค่าธรรมเนียมสำหรับอนุญาโตตุลาการฝ่ายของตน ส่วนค่าใช้จ่ายอื่นๆ คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายจะแบ่งกันออกฝ่ายละครึ่งหนึ่ง หรือในกรณีที่เป็นการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการขึ้นเพียงคนเดียว ค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียมที่คู่สัญญาแต่ละฝ่ายจะพึงออกเท่าใดนั้น ให้อยู่ในดุลพินิจของอนุญาโตตุลาการผู้นั้นจะพิจารณา ในกรณีที่มีการแต่งตั้งผู้ชี้ขาดให้อนุญาโตตุลาการทั้งสองฝ่ายวินิจฉัย ค่าธรรมเนียมสำหรับผู้ชี้ขาดนั้นคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะ

เป็นผู้ออก หรือคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายจะแบ่งกันออก และออกเป็นสัดส่วนเท่าใด หรือในกรณีที่ อนุญาตโดยตุลาการไม่อาจตกลงกันได้ให้ผู้ชี้ขาดเป็นผู้วินิจฉัย

การเสนอข้อพิพาท หรือข้อขัดแย้งต่อผู้อำนวยการองค์การรถไฟฟ้ามหานคร และ อนุญาตโดยตุลาการ เพื่อขอคำวินิจฉัย และชี้ขาดเป็นเงื่อนไขบังคับก่อนการใช้สิทธิในชั้นตอน ของศาลยุติธรรม คำชี้ขาดของอนุญาตโดยตุลาการหรือผู้ชี้ขาดให้เป็นที่สุดและผูกพันคู่สัญญาทั้งสอง ฝ่าย

การขอให้บังคับใช้คำวินิจฉัย หรือคำชี้ขาด หรือคำสั่งของอนุญาตโดยตุลาการ หรือผู้ชี้ขาด หรือผู้อำนวยการองค์การรถไฟฟ้ามหานคร ผู้มีอำนาจในหน่วยงานนั้น จำต้องเสนอต่อศาลแพ่ง กรุงเทพมหานคร

ความล่าช้าด้านการพิจารณาอนุมัติงานโดยผู้ว่าจ้าง

สัญญาจ้างที่ปรึกษาของการรถไฟแห่งประเทศไทย

รฟท. จะให้คำวินิจฉัยในบรรดาร่าง แบบ แผนผัง รายงาน ข้อเสนอแนะต่างๆ และเรื่อง อื่นๆซึ่งที่ปรึกษาได้เสนอให้ รฟท. พิจารณาวินิจฉัยในระยะเวลาอันควร โดยไม่ทำให้งานของที่ ปรึกษาตามสัญญานี้ต้องล่าช้าหรือหยุดชะงัก เพื่อการนี้ รฟท. จะแต่งตั้งผู้แทนให้มีอำนาจกระทำ แทน รฟท. ในการให้ความเห็นชอบในกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวกับงานตามสัญญานี้

รฟท. จะตรวจสอบข้อมูลชีวประวัติ ประวัติการศึกษาและประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ของ ที่ปรึกษาภายในเวลาสิบห้า (15) วัน นับแต่วันที่ได้รับข้อมูล และอาจอนุมัติหรือไม่อนุมัติให้ เจ้าหน้าที่คนใดคนหนึ่งเข้าทำงาน หรืออาจขอให้ที่ปรึกษาส่งรายละเอียดเพิ่มเติมก็ได้ หาก รฟท. ไม่ คัดค้านประการใด หรือมิได้ขอรายละเอียดเพิ่มเติมภายในกำหนดสิบห้า (15) วัน ดังกล่าวข้างต้น ให้ถือว่า รฟท. อนุมัติให้เจ้าหน้าที่คนนั้นๆเข้าทำงาน

สัญญาจ้างที่ปรึกษาของกรมทางหลวงชนบท

ผู้ว่าจ้างจะให้คำวินิจฉัยในบรรดาร่าง แบบ แผนผัง รายงาน ข้อเสนอแนะต่างๆ และเรื่อง อื่นๆซึ่งที่ปรึกษาได้เสนอให้ผู้ว่าจ้างพิจารณาวินิจฉัยในระยะเวลาอันควร โดยไม่ทำให้งานของที่ ปรึกษาตามสัญญานี้ต้องล่าช้าหรือหยุดชะงัก เพื่อการนี้ ผู้ว่าจ้างจะแต่งตั้งผู้แทนให้มีอำนาจ กระทำแทนผู้ว่าจ้างในการให้ความเห็นชอบในกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวกับงานตามสัญญานี้

ผู้ว่าจ้างจะตรวจสอบข้อมูลชีวประวัติ ประวัติการศึกษาและประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ของที่ปรึกษาภายในเวลาสิบห้า (15) วัน นับแต่วันที่ได้รับข้อมูล และอาจอนุมัติหรือไม่อนุมัติให้เจ้าหน้าที่คนใดคนหนึ่งเข้าทำงาน หรืออาจขอให้ที่ปรึกษาส่งรายละเอียดเพิ่มเติมก็ได้ หากผู้ว่าจ้างไม่คัดค้านประการใด หรือมิได้ขอรายละเอียดเพิ่มเติมภายในกำหนดสิบห้า (15) วัน ดังกล่าวข้างต้น ให้ถือว่าผู้ว่าจ้างอนุมัติให้เจ้าหน้าที่คนนั้นๆเข้าทำงาน

สัญญาจ้างที่ปรึกษาของการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย

รฟม. จะให้คำวินิจฉัยในบรรดาร่าง แบบ แผนผัง รายงาน ข้อเสนอแนะต่างๆ และเรื่องอื่นๆซึ่งที่ปรึกษาได้เสนอให้ รฟม. พิจารณาวินิจฉัยในระยะเวลาอันควร โดยไม่ทำให้งานของที่ปรึกษาตามสัญญานี้ต้องล่าช้าหรือหยุดชะงัก เพื่อการนี้ รฟม. จะแต่งตั้งผู้แทนให้มีอำนาจกระทำแทน รฟม. ในการให้ความเห็นชอบในกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวกับงานตามสัญญานี้

รฟม. จะตรวจสอบข้อมูลชีวประวัติและประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ ซึ่งที่ปรึกษาเสนอตามข้อ 1.7.3 และข้อ 1.7.4 ภายในระยะเวลา 30 (สามสิบ) วัน และ 15 (สิบห้า) วัน ตามลำดับ นับตั้งแต่วันที่ได้รับข้อมูลชีวประวัติและประสบการณ์ และ รฟม. อาจอนุมัติหรือไม่อนุมัติบุคคลนั้น หรืออาจขอให้ที่ปรึกษาส่งรายละเอียดต่างๆ เพิ่มเติมให้ก็ได้ หาก รฟม. ไม่คัดค้านหรือขอให้ส่งข้อมูลเพิ่มเติมภายในระยะเวลาดังกล่าวข้างต้น ให้ถือว่าบุคคลผู้นั้นได้รับอนุมัติแล้ว ในกรณีที่ขอรายละเอียดเพิ่มเติม กำหนดเวลา 30 (สามสิบ) วัน และ 15 (สิบห้า) วัน ตามลำดับ ให้นับจากวันที่ รฟม. ได้รับรายละเอียดเพิ่มเติมดังกล่าวครบถ้วนแล้ว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายอภิชาติ นิमितสถาพร เกิดเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ. 2527 ที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต ภาควิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2549 จากนั้นได้เข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในปีเดียวกัน ในหลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมก่อสร้างและการบริหาร ภาควิศวกรรมโยธา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย